

วารสาร
วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์
Valaya Alongkorn Review Journal

ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2568
Volume 15 Number 3 September – December 2025

ISSN: 3056-9419 (print)

ISSN: 3056-9427 (online)

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

Valaya Alongkorn Review Journal

วัตถุประสงค์

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (Valaya Alongkorn Review Journal) เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่ดำเนินการเผยแพร่บทความอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในสาขาวิชา การศึกษา สังคมศาสตร์ทั่วไป จิตวิทยาทั่วไป ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี ศิลปะทั่วไป และมนุษยศาสตร์ ของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และองค์ความรู้ทางวิชาการในสาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

นโยบาย

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์มีนโยบายในการจัดทำ ดังนี้

1. จัดทำวารสารวิชาการโดยมีกำหนดออกปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน)
2. บทความที่จัดพิมพ์ในวารสารทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาถ้อยแถลง (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง จากภายในและ/หรือภายนอกมหาวิทยาลัย ที่หลากหลายสถาบันและไม่สังกัดเดียวกันกับเจ้าของบทความ จำนวน 3 ท่าน ในรูปแบบ (Double-blinded Review)
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นบทความจากทั้งบุคลากรภายในและบุคลากรภายนอก มหาวิทยาลัยที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น ๆ หากตรวจสอบพบว่า มีการจัดพิมพ์ซ้ำซ้อนถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ประสานงานและผู้นิพนธ์ร่วม
4. บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบที่ลงพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นตามเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ประสานงานและผู้นิพนธ์ร่วม
5. บทความที่ต้องการรับพิจารณาตีพิมพ์ เป็นบทความภาษาไทย รูปแบบต้องเป็นไปตามที่วารสาร กำหนดเท่านั้น

เจ้าของ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

โทรศัพท์ 083-607-4907 0-2529-3598, 0-2909-1432 กต 15 โทรสาร กต 33

เว็บไซต์ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/index> ID Line 083 607 4907

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

Valaya Alongkorn Review Journal

ISSN 3056-9419 (Print) ISSN 3056-9427 (Online)

ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2568

Volume 15 Number 3 September - December 2025

คณะที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นนรภัส ถกลภักดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิติกร อ่อนโยน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์
รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราวดี มากมี
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จัญญ์ พริกบุญจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล
อาจารย์ ดร.วิมลพร จิโรจน์พันธุ์

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
อดีตหัวหน้าสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้จัดทำวารสาร

นางพรทิพย์ กุศลสิริสถาพร
นางสาวณัชรिता ปิตะบุตร

นางสาวสุมาลี ธรรมนิธา
นางสาวประภัทสรณ์ ชำนาญเวช

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน) มกราคม-เมษายน; พฤษภาคม-สิงหาคม; กันยายน-ธันวาคม จำนวน 50 เล่ม
และเผยแพร่ทางเว็บไซต์

บทบรรณาธิการ

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (Valaya Alongkorn Review Journal) เป็นวารสารวิชาการ เปิดรับบทความวิจัย และบทความวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งครอบคลุม สาขาวิชา การศึกษา สังคมศาสตร์ทั่วไป จิตวิทยาทั่วไป ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ จากบุคลากรทั้งของมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป ซึ่งวารสาร ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2568 ฉบับนี้ ได้รับการจัดพิมพ์ บทความ จำนวน 16 บทความ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้ดำเนินการเผยแพร่บทความอย่างต่อเนื่อง และจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยทุกบทความได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผล 3 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-blinded Review) และส่งกลับไปยังผู้นิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนการเห็นควรให้จัดพิมพ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี การนำข้อความใดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของต้นฉบับ ไปตีพิมพ์ใหม่ จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของต้นฉบับและกองบรรณาธิการวารสารนี้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีการอ้างอิงอย่างถูกต้องชัดเจน โดยผลการวิจัยและความคิดเห็นที่ปรากฏ ในบทความต่าง ๆ เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

ในโอกาสนี้ กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ส่งบทความตีพิมพ์และให้การสนับสนุนวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ ด้วยดีตลอดมา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทุกท่าน และจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพได้รับการประเมินคุณภาพให้อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

อิทธิพลของความเพิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษที่มีต่อความยึดมั่นผูกพัน ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	
วรวรรณ วงศ์ศรีวิวัฒน์.....	1 - 14
การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านนาชมภูจังหวัดอุดรธานี โดยใช้การเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสื่อ Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
เพียงฤทัย พุฒิคุณเกษม และพัชราภรณ์ พิลาสมบัติ.....	15 - 27
การพัฒนาแบบวัดและโมเดลเชิงสาเหตุของ Global Mindset (ทัศนคติแบบสากล) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันระดับสากล ของนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติในระดับอุดมศึกษา	
ภัทธริยา งามมข.....	28 - 46
กลยุทธ์การเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ของนักศึกษาชาวเวียดนาม มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ นครโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม	
อาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก และพานิช บัวสำอาง.....	47 - 63
ผลของการอบรมหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจต่อการพัฒนาทักษะและ จิตบริการ ของประชาชน	
กรองทิพย์ นาควิเชตร ศรุดา ชัยสุวรรณ นัฐยา บุญกองแสน ชุตินา พรหมมุ่ย รัตน์ดา เลิศวิชัย บุญญ์กัญญ์ จิระเพิ่มพูน ธัชพนธ์ สรภูมิ วลัยชัชชา เขตบำรุง จิราภรณ์ ประธรรมโย ต้องตา ชันธวิธิ และ กชกร หวังเต็มกลาง.....	64 - 76
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริม ทักษะการฟัง-พูดภาษาไทย สำหรับนักศึกษาจีน ระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ	
ฟาง ฟาง พิทักษ์ นิลนพคุณ และเลอลักษณ์ โอทกานนท์.....	77 - 89
การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก	
ชาลิสสา ศิริโท ศศิธร กาญจนสุวรรณ และศันสนีย์ สังสรรค์อนันต์.....	90 - 104

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการ

ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่

วิชิตพล มาชม วิภาวรรณ สุขสถิตย์ และนิวัตต์ น้อยมณี..... 105 - 119

ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ของพนักงาน ในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน:

กรณีศึกษา เมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

หยางหลิงหยู อัญยานีย์ เกตุพันธุ์ และอรกัญญา กันชะชัย..... 120 - 137

การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหาร

งานทะเบียนและวิชาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ธรรมรัตน์ สิมะโรจนา สุพัฒน์ สุขเกษม และพิภพรา สิมะโรจนา..... 138 - 157

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจ

เลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ

กัญญาพัชร วุฒิยา ปิยาภา พรหมทอง และกวีกานต์ กลั่นมา..... 158 - 169

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด

กับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ของวัยทำงานตอนต้น

ในเขตกรุงเทพมหานคร

เยวถึง หลี และพรพรหม ชมงาม..... 170 - 183

แรงจูงใจที่มีผลต่อการรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม

GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร

สดายุ ดวงประทีป และพรพรหม ชมงาม..... 184 - 195

การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนในคัมภีร์พระไตรปิฎก

จิระศักดิ์ สังเมฆ..... 196 - 212

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานกระบวนวิชาหลัก

และวิธีการสอนบาสเกตบอล เพื่อส่งเสริมทักษะกีฬาบาสเกตบอล

สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา

ณภาพมาศ รัตนบุษย์..... 213 - 227

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชนเพื่อเสริมสร้าง

สุขภาวะองค์กรของผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี

ศิริวรรณ กำแพงพันธ์ หทัยรัตน์ อ่วมน้อย จริญญา สายเงิน..... 228 - 248

ภาคผนวก..... 249 - 268

อิทธิพลของความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษที่มีต่อ
ความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

THE INFLUENCE OF ENGLISH LANGUAGE LEARNING ENJOYMENT ON THE
ENGLISH LANGUAGE LEARNING ENGAGEMENT OF STUDENTS AT VALAYA
ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

วรวรรณ วงศ์ศรีวิวัฒน์^{1*}
Worawan Wongsriwivat^{1*}

Received : 22-04-2025

Revised : 24-09-2025

Accepted : 30-09-2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2) ศึกษาความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา และ 3) ศึกษาอิทธิพลที่ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษมีต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยแบบวัด CFLES (Li, Jiang & Dewaele, 2018) สำหรับวัดระดับความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาต่างประเทศ และแบบวัด LCES (Eerdemutu, Dewaele & Wang, 2024) สำหรับวัดระดับความยึดมั่นผูกพันในชั้นเรียนภาษา ซึ่งผ่านการพิจารณาความตรงโดยผู้พัฒนาแบบวัดระดับดังกล่าว และค่าความเที่ยงจากการทดลองเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัย ค่าความเที่ยงของทั้งสองแบบวัดอยู่ระหว่าง 0.94-0.95 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา VLE205 และ VLE310 ในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 97 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบตามสะดวก ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความถดถอย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับสูง ($M = 4.31, SD = 0.57$) อีกทั้งมีความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับสูง

¹ ศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹ Language Center, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

* Corresponding Author's E-mail: worawan@vru.ac.th

($M = 3.94$, $SD = 0.68$) และผลการวิเคราะห์ความถดถอยแสดงให้เห็นว่าความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษด้านตัวบุคคลและด้านบรรยากาศ สามารถพยากรณ์ความยึดมั่นในการเรียนภาษาอังกฤษได้ร้อยละ 61 ($R \text{ Squared} = 0.61$)

คำสำคัญ: ความเพลิดเพลิน / ความยึดมั่นผูกพัน / การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) investigate the level of enjoyment in English language learning of students at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, 2) investigate the level of engagement in English language learning of the students, and 3) investigate the influence of English language learning enjoyment on the English language learning engagement of the students. This study employed a quantitative research approach. The instrument for obtaining the data was a questionnaire. The questionnaire consisted of the CFLES (Li, Jiang & Dewaele, 2018) for measuring the enjoyment in foreign language learning and the LCES (Eerdemutu, Dewaele & Wang, 2024) for measuring the engagement in language classroom. The scales' validity was examined by their developers. The scales' reliabilities attained from the pilot-tested study by the author were between 0.94-0.95. The sample for this study consisted of 97 undergraduate students who enrolled in the VLE205 and VLE310 courses in the second semester of the 2024 academic year at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The sampling method was convenience sampling. The data were analyzed using mean, standard deviation, and regression analysis.

The results of the study revealed that the students experienced enjoyment in English language learning at a high level ($M = 4.31$, $SD = 0.57$). They also had engagement in English language learning at a high level ($M = 3.94$, $SD = 0.68$). In addition, the regression analysis showed that the enjoyment in English language learning in terms of private and atmosphere aspects could predict 61% of variation of the engagement in English language learning ($R \text{ Squared} = 0.61$).

Keywords: Enjoyment / Engagement / English Language Learning

บทนำ

ในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนต่างมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน สำหรับการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือเป็นภาษาต่างประเทศซึ่งมีลักษณะเฉพาะและมีความท้าทายที่แตกต่างไปจากศาสตร์ด้านอื่น ๆ จึงยิ่งนำมาซึ่งความพยายามของผู้สอนที่จะศึกษาหาสิ่งที่สามารถ

ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลในการเรียนได้ดียิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้อยู่ในแวดวงการศึกษา ด้านการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศต่างค้นหาและพยายามทำความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้ โดยหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ได้รับความสนใจศึกษาเป็นวงกว้างคือการสร้างความยึดมั่นผูกพันของผู้เรียนในการเรียน

สำหรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือเป็นภาษาต่างประเทศ ความยึดมั่นผูกพัน หมายถึง ปริมาณและคุณภาพของการมีส่วนร่วมและการเกี่ยวข้องอย่างกระตือรือร้นของผู้เรียนในกิจกรรมหรือภาระหน้าที่ในการเรียนภาษา (Hiver et al., 2024) ผู้เรียนที่มีความยึดมั่นผูกพันในการเรียนมีลักษณะเป็นผู้ที่อุทิศความพยายามอย่างขะมักเขม้นและเอาใจใส่ต่อการเรียน ยินหยัด และควบคุมพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อเป้าหมาย (Hiver et al., 2020) ทั้งนี้ นักวิชาการ ด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือเป็นภาษาต่างประเทศหลายท่านเห็นพ้องกันว่า ความยึดมั่นผูกพันในการเรียนมีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการเรียน (เช่น Guo, Xu & Chen, 2022; Eerdemutu, Dewaele & Wang, 2024; Hiver et al., 2024) อีกทั้งยังมีผลการศึกษาจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวเป็นจำนวนมาก (เช่น Guo, 2021; Feng & Hong, 2022; Alqarni, 2023; Wang, Wang & Li, 2023; Yan, 2024)

จากอิทธิพลที่ความยึดมั่นผูกพันของผู้เรียนมีต่อความสำเร็จในการเรียน ผู้วิจัยจึงต้องการส่งเสริมให้เกิดความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษในหมู่ผู้เรียนโดยพิจารณาปัจจัยที่สามารถส่งผลต่อความยึดมั่นผูกพันได้ อย่างไรก็ตามปัจจัยดังกล่าวต้องเป็นปัจจัยที่นำไปใช้โดยไม่ก่อให้เกิดความกดดันหรือสร้างบรรยากาศที่ไม่ดีในการเรียน เมื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นไปได้ต่าง ๆ แล้วพบว่า ความเพลิตเพลินในการเรียนตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย โดยความเพลิตเพลินในการเรียน ซึ่งเป็นแนวทางของจิตวิทยาเชิงบวกได้เข้ามามีบทบาทในแวดวงการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ บนพื้นฐานว่า อารมณ์เชิงบวกสามารถเอื้ออำนวยต่อกระบวนการเรียนการสอนได้ (Botes, Dewaele & Greiff, 2020) ในด้านของผู้เรียน ผู้เรียนที่มีสภาพอารมณ์เป็นบวกจะดูดซับการเรียน ภาษาต่างประเทศได้ดีกว่า ได้รับผลกระทบในทางไม่ดีจากอารมณ์เชิงลบน้อยลง รวมถึงยังมีความยืดหยุ่นและอดทนในระยะยาวกว่า (Dewaele & Dewaele, 2020) อีกทั้งยังมีผลการศึกษาวิจัยเป็นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่า ความเพลิตเพลินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสำเร็จในการเรียน ภาษาอังกฤษ (เช่น Dewaele & Alfawzan, 2018; Li, 2019; Dewaele & Ergun, 2020; Guo, 2021; Feng & Hong, 2022; Wang, Wang & Li, 2023; Su, 2024) และความเพลิตเพลินเป็นปัจจัยที่ใช้พยากรณ์ผลสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษได้ (เช่น Li & Wei, 2023; Wang, Xu & Li, 2023; Liu, Wu & Yang, 2024)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านเล็งเห็นความสำคัญและให้ความสนใจศึกษาถึงผลที่ความเพลิตเพลินมีต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษ และพบว่า ความเพลิตเพลินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษ (เช่น Guo, 2021; Wang, 2022; Zhao & Yang, 2022; Shakki, 2023; Wang, Wang & Li, 2023; Liang, 2023) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยข้างต้นเป็นผลจากการศึกษาในต่างประเทศ สำหรับในประเทศไทยการศึกษาในด้านนี้ ยังไม่พบปรากฏในฐานข้อมูลงานวิจัย (ตรวจสอบการค้นคว้าจากฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLIS Digital Collection และ ThaiJo ข้า ณ วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2568) ผู้วิจัยจึงจะศึกษาเพื่อให้ทราบถึง

อิทธิพลที่ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษมีต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษในบริบทของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้วิจัยและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการสอนภาษาอังกฤษท่านอื่น ๆ มีข้อมูลประกอบการพิจารณาเมื่อจัดการเรียนการสอนให้เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อศึกษาระดับความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลที่ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษมีต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเสริมทักษะภาษาอังกฤษตามแนวทางการเรียนของศูนย์ภาษาสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 กับผู้วิจัย 2 รายวิชา คือ VLE205 และ VLE310 ในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 109 คน

จำนวนตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคำนวณตามแนวคิดของ Krejcie & Morgan (1970) โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ไว้ที่ 0.05 จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 86 คน สำหรับการสุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Non probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบตามสะดวก (โชติ บดีรัฐ, 2561)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเพศ และคณะที่สังกัด ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 2 ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษ ใช้แบบวัดระดับ CFLES (Chinese Version of the Foreign Language Enjoyment Scale) ของ Li, Jiang และ Dewaele (Li, Jiang & Dewaele, 2018) วัดระดับความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาต่างประเทศ แบบวัดระดับนี้มีข้อคำถามทั้งในรูปแบบภาษาจีนและรูปแบบภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยนำส่วนที่เป็นข้อคำถามแบบภาษาอังกฤษมาใช้ โดยมีข้อคำถามจำนวน 11 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1) FLE-Private หรือความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาต่างประเทศที่มาจากด้านตัวบุคคล เป็นด้านที่เน้นไปที่ความพอใจส่วนตัวที่เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าส่วนบุคคล การทำผลงานที่ดี หรือประสบการณ์ที่น่าสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

2) FLE-Teacher หรือความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาต่างประเทศที่มาจากด้านผู้สอน เป็นด้านที่เน้นไปที่ประสบการณ์ที่น่าเพลิดเพลินที่เชื่อมโยงกับการสนับสนุนและส่งเสริมจากผู้สอน ภาษาต่างประเทศที่มีต่อผู้เรียนและวิธีการสอนของผู้สอน

3) FLE-Atmosphere หรือความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาต่างประเทศที่มาจากด้านบรรยากาศ เป็นด้านที่เน้นไปที่บทบาทของสภาพบรรยากาศในห้องเรียนที่เกิดจากประสบการณ์ในการเรียนระหว่างผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียน และตัวผู้เรียนเองในทางที่ดี

ผู้วิจัยใช้มาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวทางของ Likert (1932) ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	เห็นด้วย
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 3 ความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษ ใช้แบบวัดระดับ LCES (Language Classroom Engagement Scale) ของ Eerdemutu, Dewaele และ Wang (Eerdemutu, Dewaele & Wang, 2024) วัดระดับความยึดมั่นผูกพันในชั้นเรียนภาษา แบบวัดระดับนี้มีข้อคำถามทั้งในรูปแบบภาษาอังกฤษและรูปแบบภาษาจีน ผู้วิจัยนำส่วนที่เป็นข้อคำถามแบบภาษาอังกฤษมาใช้ โดยมีข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1) Behavioral engagement หรือความยึดมั่นผูกพันเชิงพฤติกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่สังเกตได้ เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียน การใช้ความพยายามในการเรียน และการยืนหยัดในงานแม้ว่าจะพบความยากลำบาก

2) Emotional engagement หรือความยึดมั่นผูกพันเชิงอารมณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การตอบสนองทางความรู้สึกเชิงบวกต่อกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น ความสนใจและความสนุก

3) Cognitive engagement หรือความยึดมั่นผูกพันเชิงปัญญา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ กลวิธีในการเรียนรู้ที่ซับซ้อน เช่น การคิดอย่างลึกซึ้ง และการใช้กลวิธีที่หลากหลาย

ผู้วิจัยใช้มาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวทางของ Likert (1932) ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	เห็นด้วย
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยกำหนดความหมายค่าเฉลี่ยระดับความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษและระดับความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษในการวิเคราะห์ข้อมูล เทียบเคียงกับแนวทาง การกำหนดอันตรายภาคชั้นของ มัลลิกา บุนนาค (2539) ดังนี้

3.68-5.00	หมายถึง	ระดับสูง
2.34-3.67	หมายถึง	ระดับปานกลาง
1.00-2.33	หมายถึง	ระดับต่ำ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นแบบวัดระดับที่พัฒนาขึ้นมาโดยนักวิชาการผู้มีความเชี่ยวชาญที่ได้รับการยอมรับในแต่ละด้าน อีกทั้งยังผ่านการวิจัยมาอย่างเป็นระบบซึ่งทำให้มีความตรง (Validity) และมีความเที่ยง (Reliability) อย่างไรก็ตามข้อคำถามในแบบวัดระดับทั้ง 2 ส่วนที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นข้อความภาษาอังกฤษ ดังนั้นก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง ผู้วิจัยจึงแปลข้อคำถามเป็นภาษาไทย และผ่านการตรวจทานความถูกต้องของการแปลโดยการแปลย้อนกลับและตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งปรากฏผลว่า ข้อความฉบับแปลมีความถูกต้องตรงกับต้นฉบับ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามทั้ง 3 ส่วนไปทดสอบเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 ถึงกลางสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยค่า Cronbach's alpha ของแบบวัดระดับความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษทุกด้านเท่ากับ 0.95 ส่วนค่า Cronbach's alpha ของแบบวัดระดับความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษทุกด้านเท่ากับ 0.94 จึงได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์พร้อมใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในลำดับต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อคำถามในแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือมาจัดทำเป็นแบบสอบถามออนไลน์ด้วย Microsoft Forms เพื่อให้เกิดความสะดวกกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยได้ชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้นและวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ในส่วนนำของแบบสอบถาม และระบุว่า คำตอบจะไม่ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนในรายวิชาใด ๆ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสะดวกใจในการให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ผู้วิจัยเริ่มต้นเก็บข้อมูลในช่วงปลายสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 ด้วยการส่งแบบสอบถามออนไลน์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามความสมัครใจ เมื่อผ่านไปประมาณ 2 สัปดาห์มีผู้ตอบแบบสอบถาม 97 คน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าที่กำหนดไว้เบื้องต้นที่ 86 คน จึงปิดรับคำตอบ โดยถือว่าผู้ตอบแบบสอบถาม 97 คนนี้ เป็นผู้ที่สมัครใจตอบเป็น 97 คนแรกที่ส่งคำตอบกลับมา หลังจากตรวจสอบคำตอบของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยพบว่า ข้อมูลสมบูรณ์ครบถ้วนทั้ง 97 ชุด จึงนำไปใช้ในการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลระดับความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลระดับความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์อิทธิพลที่ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษมีต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความถดถอย (Regression analysis) คัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่การวิเคราะห์ด้วยวิธี Stepwise

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ด้านผู้สอน	4.59	0.60	สูง
ความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ด้านบรรยากาศ	4.27	0.68	สูง
ความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ด้านตัวบุคคล	4.05	0.67	สูง
รวมทุกด้าน	4.31	0.57	สูง

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจรวมทุกด้านเท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากที่สุด พบว่า ความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ด้านผู้สอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 รองลงมาคือ ความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ด้านบรรยากาศ ค่าเฉลี่ย 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 และความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ด้านตัวบุคคล ค่าเฉลี่ย 4.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษ

ความยึดมั่นผูกพัน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ความยึดมั่นผูกพันเชิงปัญญา	4.02	0.69	สูง
ความยึดมั่นผูกพันเชิงพฤติกรรม	3.99	0.75	สูง
ความยึดมั่นผูกพันเชิงอารมณ์	3.80	0.81	สูง
รวมทุกด้าน	3.94	0.68	สูง

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษรวมทุกด้านเท่ากับ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากที่สุด พบว่า ความยึดมั่นผูกพันเชิงปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 รองลงมาคือ ความยึดมั่นผูกพันเชิงพฤติกรรม ค่าเฉลี่ย 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 และความยึดมั่นผูกพันเชิงอารมณ์ ค่าเฉลี่ย 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81

สำหรับการวิเคราะห์อิทธิพลของความเพลาติเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษที่มีต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษนั้น ผู้วิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์ความถดถอย (Regression analysis) คัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่การวิเคราะห์ด้วยวิธีการแบบ Stepwise โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบในเบื้องต้นว่าเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยหรือไม่ใน 2 เงื่อนไขที่สำคัญ ได้แก่ VIF ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปรต้องไม่เกิน 10 (ชูศักดิ์ จรุงสวัสดิ์, 2554) ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า เท่ากับ 1.89 และอีกเงื่อนไขคือค่า tolerance ของแต่ละตัวแปรต้องไม่น้อยกว่า 0.1 (ชูศักดิ์ จรุงสวัสดิ์, 2554) ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่าเท่ากับ 0.53 จึงสรุปได้ว่า ข้อมูลมีคุณสมบัติเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอย

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยแสดงให้เห็นว่า จากตัวแปรความเพลาติเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษ 3 ด้าน มีตัวแปร 2 ด้านที่ถูกคัดเลือกเข้าสู่การวิเคราะห์ ได้แก่ ความเพลาติเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษด้านตัวบุคคล และความเพลาติเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษด้านบรรยากาศ ตัวแปร 2 ด้านนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์ความเปลี่ยนแปลงของตัวแปรความยึดมั่นในการเรียนภาษาอังกฤษได้ร้อยละ 61 (R Squared = 0.61)

ตารางที่ 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นในการเรียนภาษาอังกฤษ

ตัวแปร	Unstandardized B	Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	Sig.
(ค่าคงที่)	0.55	0.30		0.07
ความเพลาติเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษด้านตัวบุคคล	0.65	0.09	0.64	0.00
ความเพลาติเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษด้านบรรยากาศ	0.18	0.09	0.18	0.05

จากตารางที่ 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นในการเรียนภาษาอังกฤษ ค่าสัมประสิทธิ์ (B) ของตัวแปรความเพลาติเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษด้านตัวบุคคลเท่ากับ 0.65 และค่าสัมประสิทธิ์ (B) ของตัวแปรความเพลาติเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษด้านบรรยากาศเท่ากับ 0.18 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทั้ง 2 ด้านนี้มีอิทธิพลในทางบวกต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้พบว่า

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ มีความเพลาติเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.31) ด้วยเหตุที่ในประเทศไทยยังมีงานวิจัยด้านนี้จำกัด ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบผลการวิจัยกับของต่างประเทศ ซึ่งมีงานวิจัยของ Feng & Hong (2022) ที่ค้นพบว่า

ผู้เรียนมีความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับปานกลางถึงสูงที่ถือว่าใกล้เคียงกันกับผลการวิจัยในครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยหลายงานที่ค้นพบว่า ผู้เรียนมีความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับปานกลางซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยในครั้งนี้ (เช่น Guo, 2021; Su, 2022; Zhao & Yang, 2022; Tong, 2023; Pu et al., 2025) ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ต่างกันอาจเป็นผลจากการใช้มาตรวัดและการแบ่งองค์ประกอบของความเพลิดเพลินที่แตกต่างกัน รวมถึงบริบท และปัจจัยอื่น ๆ จากผู้ตอบแบบสอบถามที่อาจส่งผลต่อผลการศึกษาที่ไม่เหมือนกันได้ แม้ว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะแตกต่างไปจากหลาย ๆ งานในต่างประเทศ กลับถือเป็นเรื่องน่ายินดีที่นักศึกษา มีความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับสูง ดังที่ Botes, Dewaele & Greiff (2022) กล่าวว่า ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษสามารถให้พลังที่จำเป็นแก่ผู้เรียนในการที่จะเผชิญกับความท้าทายที่เป็นเอกลักษณ์ในการเรียนภาษาต่างประเทศ อีกทั้งยังมีผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า ความเพลิดเพลินในการเรียนสามารถส่งผลเชิงบวกและมีสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ (Wang, Wang & Li, 2023)

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาในประเด็นนี้เพิ่มเติมพบว่า ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษที่มาจากด้านผู้สอนมีระดับสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.59) ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Liang (2023) และ Tong (2023) ที่พบว่า ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษที่มาจากด้านผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเช่นเดียวกัน โดย Liang (2023) ให้ความเห็นไว้ว่า ผู้สอนเป็นแหล่งที่มาที่สำคัญของความเพลิดเพลินในการเรียน เมื่อผู้เรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้สอนจะมีแนวโน้มที่จะพึงพอใจกับหนทางในการเรียนมากขึ้น ฉะนั้น เมื่อการสนับสนุนของผู้สอนมีบทบาทต่อความเพลิดเพลินของผู้เรียนดังผลการวิจัยที่ปรากฏ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นพ้องกับ Zhao & Yang (2022) ที่มองว่า ควรมีการออกแบบโปรแกรมพัฒนาผู้สอน โดยเน้นการอบรมให้ความรู้ด้านวิธีการสนับสนุนทางอารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน รวมถึงเพิ่มการตระหนักรู้ของผู้สอนในเรื่องความสำคัญของอารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน และช่วยให้ผู้สอนเรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนได้อย่างดี เพื่อส่งเสริมอารมณ์เชิงบวกให้เกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการเรียนการสอน

2. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ มีความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.94) ซึ่งผลการศึกษานี้มีทั้งที่แตกต่างและสอดคล้องกับผลการศึกษาอื่น โดยงานที่มีผลการศึกษาแตกต่างไปนั้นปรากฏผลว่า ผู้เรียนมีความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง (เช่น Guo, 2021; Guo, Xu & Chen, 2022; Zhao & Yang, 2022; Tong, 2023) ในขณะที่งานที่มีผลการศึกษาที่สอดคล้องกันคือ ผู้เรียนมีความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับสูงนั้นก็ปรากฏเช่นเดียวกัน (เช่น Xie, 2024; Yan, 2024) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาที่นำมาเปรียบเทียบเป็นผลการศึกษาของต่างประเทศเนื่องจากผู้วิจัยพบว่า การศึกษาในลักษณะเดียวกันในประเทศไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด จึงอาจมีความแตกต่างในด้านบริบทต่าง ๆ ในการเปรียบเทียบผลการศึกษา อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่นักศึกษา มีความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษไม่ว่าจะในระดับปานกลางหรือในระดับสูงนั้นเป็นเรื่องที่ตืออย่างแน่นอน เนื่องจากแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความยึดมั่นผูกพันกับการเรียนเป็นพื้นฐานแต่เดิมอยู่แล้ว จึงยังมีความเป็นไปได้ที่ผู้สอนจะช่วยส่งเสริมให้มีเพิ่มขึ้นได้อีก ดังที่ Hiver et al. (2020) กล่าวว่า ความยึดมั่นผูกพันในการเรียนของผู้เรียนนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และ Fredricks,

Blumenfeld & Paris (2004) กล่าวว่า การสนับสนุนจากผู้สอนมีผลต่อความยึดมั่นผูกพันเชิงพฤติกรรมเชิงอารมณ์ และเชิงปัญญาของผู้เรียน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลการศึกษาในครั้งนี้แยกตามด้านของความยึดมั่นผูกพันปรากฏผลว่า นักศึกษามีความยึดมั่นผูกพันเชิงปัญญาระดับสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.02) ทั้งนี้ ความยึดมั่นผูกพันเชิงปัญญาเกี่ยวข้องกับการใช้กลวิธีในการเรียนรู้ที่ซับซ้อน (Eerdemutu, Dewaele & Wang, 2024) ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า เป็นการค้นพบที่น่ายินดี เนื่องจากการแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษและได้พยายามใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยสนับสนุนให้ตนเองเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น

3. ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษมีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากงานวิจัยของนักวิชาการต่างประเทศหลายงาน (เช่น Hosseini et al., 2022 ; Wang, 2022; Zhao & Yang, 2022; Wang, Wang & Li, 2023) ทั้งนี้ ผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษสามารถพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษได้ร้อยละ 61 ($R^2 = 0.61$) โดยความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษที่มาจากด้านตัวบุคคลและด้านบรรยากาศที่เพิ่มขึ้นจะยิ่งทำให้มีความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษทั้งจากในด้านตัวบุคคลและจากในด้านบรรยากาศ โดยจากในด้านตัวบุคคล เช่น การสร้างเป้าหมายเล็ก ๆ ในคาบเรียนแต่ละครั้งที่ผู้เรียนสามารถบรรลุได้เพื่อเสริมสร้างความพอใจในตนเองให้แก่ผู้เรียนหรือจากในด้านบรรยากาศในการเรียน เช่น การกำหนดกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนช่วยกันทำให้สำเร็จเพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและสนุกสนานในชั้นเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดผลดีต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียน นอกจากนี้ แม้ว่าผลการศึกษาจะไม่ปรากฏว่า ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษที่มาจากด้านผู้สอนจะมีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียน ผู้วิจัยยังคงเห็นควรให้มีการสนับสนุนให้ผู้สอนมีส่วนร่วมสร้างความเพลิดเพลินในการเรียนให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากการปฏิบัติของผู้สอนสามารถส่งผลทางอ้อมต่อทั้งด้านตัวบุคคลของผู้เรียนและด้านบรรยากาศในการเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ที่ปรากฏว่า ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษมีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ คือ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงอารมณ์เชิงบวกของผู้เรียนและสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นมิตรทั้งจากผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน และสร้างความเข้าใจเรื่องการจัดการอารมณ์ของตนเองให้กับทั้งผู้สอนและผู้เรียน อีกทั้งเน้นการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความยึดมั่นผูกพันในการเรียนทั้งเชิงพฤติกรรม เชิงอารมณ์และเชิงปัญญาไปควบคู่กัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลที่ความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาอังกฤษมีต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษ ควรใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบเพื่อให้ทราบอิทธิพลที่ความเพลิดเพลินมีต่อความยึดมั่นผูกพันในการเรียนภาษาอังกฤษให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ศึกษาวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีการเชิงคุณภาพกับวิธีการเชิงปริมาณ

เอกสารอ้างอิง

- โชติ บดีรัฐ. (2561). *วิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์เบื้องต้น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศักดิ์ จรุงสวัสดิ์. (2554). *การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติในงานวิจัย*. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มัลลิกา บุณนาค. (2539). *สถิติเพื่อการตัดสินใจ*. ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Alqarni, N. (2023). Language learning strategies and learning engagement as predictors of language learning achievement: an investigation of Saudi EFL learners. *Saudi Journal of Language Studies*, 3(3), 129 - 143.
- Botes, E., Dewaele, J.-M. & Greiff, S. (2020). The power to improve: Effects of multilingualism and perceived proficiency on enjoyment and anxiety in foreign language learning. *European Journal of Applied Linguistics*, 8(2), 279 - 306.
- Botes, E., Dewaele, J.-M., & Greiff, S. (2022). Taking stock: A meta-analysis of the effects of foreign language enjoyment. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 12(2), 205 - 232.
- Dewaele, J.-M. & Alfawzan, M. (2018). Does the effect of enjoyment outweigh that of anxiety in foreign language performance? *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 8(1), 21 - 45.
- Dewaele, J.-M. & Dewaele, L. (2020). Are foreign language learners' enjoyment and anxiety specific to the teacher? An investigation into the dynamics of learners' classroom emotions. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 10(1), 45 - 65.
- Deweale, J.-M. & Ergun, A. L. (2020). How different are the relations between enjoyment, anxiety, attitudes/motivation and course marks in pupils' Italian and English as foreign languages? *Journal of the European Second Language Association*, 4(1), 45 - 57.

- Eerdemutu, L., Dewaele, J.-M. & Wang, J. (2024). Developing a short language classroom engagement scale (LCES) and linking it with needs satisfaction and achievement. **System**. 120, February 2024, 103189: 1 - 17.
- Feng, E. & Hong, G. (2022). Engagement mediates the relationship between emotion and achievement of Chinese EFL learners. **Front. Psychol.** 13:895594, 1 - 12.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C. & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of evidence. **Review of Educational Research**, 74(1), 59 - 109.
- Guo, Y. (2021). Exploring the dynamic interplay between foreign language enjoyment and learner engagement with regard to EFL achievement and absenteeism: A Sequential mixed methods study. **Front. Psychol.** 12:766058, 1 - 15.
- Guo, Y., Xu, J. & Chen, C. (2022). Measurement of engagement in the foreign language classroom and its effect on language achievement: the case of Chinese college EFL students. **International Review of Applied Linguistics in Language Teaching**, 61(3), 1 - 46.
- Hiver, P. et al. (2020). Why stories matter: Exploring learner engagement and metacognition through narratives of the L2 learning experience. **System**. 91, July 2020, 102260, 1 - 13.
- Hiver, P. et al. (2024). Engagement in language learning: A systematic review of 20 years of research methods and definitions. **Language Teaching Research**, 28(1), 201 - 230.
- Hosseini, H. M. et al. (2022). A model of classroom social climate, foreign language enjoyment, and student engagement among English as a foreign language learners. **Front. Psychol.** 13:933842, 1 - 12.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining sample size for research activities**. [Online], Available: <https://www.semanticscholar.org/paper/Determining-Sample-Size-for-Research-Activities-Krejcie-Morgan/de62bfbfd044784fe0e60e8a11c1de959b6a7f4bd>. (2025, 11 February).
- Li, C. (2019). A positive psychology perspective on Chinese EFL students' trait emotional intelligence, foreign language enjoyment and EFL learning achievement. **Journal of Multilingual and Multicultural Development**, 41(3), 246 - 263.
- Li, C., Jiang, G. & Dewaele, J.-M. (2018). Understanding Chinese high school students' foreign language enjoyment: validation of the Chinese version of the foreign language enjoyment scale. **System**. 76: August 2018, 183 - 196.
-

- Li, C. & Wei, L. (2023). Anxiety, enjoyment, and boredom in language learning amongst junior secondary students in rural China: How do they contribute to L2 achievement? **Studies in Second Language Acquisition**, 45(1), 93 - 108.
- Liang, L. (2023). Foreign language enjoyment and engagement among EFL students in selected Chinese universities. **International Journal of English Literature and Social Sciences**, 8(4), 119 - 124.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. In **Archives of Psychology**. (1 - 55). The Science Press.
- Liu, M., Wu, X. & Yang, F. (2024). Emotions in English language classrooms among Chinese top university students. **Sci Rep**. 14, 20081 (2024).
- Pu, L. et al. (2025). Exploring the relationship among environment, enjoyment, and performance to sustain students' EFL learning: evidence from the investigation of a Chinese university. **European Journal of English Language Studies**, 5(1), 31 - 47.
- Shakki, F. (2023). Investigating the relationship between EFL learners' engagement and their achievement emotions. **Porta Linguarum**. 40, June 2023, 275 - 294.
- Su, H. (2022). Foreign language enjoyment and classroom anxiety of Chinese EFL learners with intermediate and low English proficiency. **Journal of Language Teaching and Research**, 13(1), 101 - 109.
- Su, Q. (2024). The impact of emotional factors on L2 learners' enjoyment and anxiety in foreign languages. **Communications in Humanities Research**, 44, 29 - 35.
- Tong, Q. (2023). Foreign language enjoyment, language learning curiosity and learning Engagement of Chinese non- English major students. **iJOINED ETCOR**, 2(3), 36 - 45.
- Wang, X. (2022). Enhancing Chinese EFL students' academic engagement: the impact of L2 enjoyment and academic motivation. **Front. Psychol**, 13:914682, 1 - 8.
- Wang, H., Wang, Y. & Li, S. (2023). Unpacking the relationships between emotions and achievement of EFL learners in China: Engagement as a mediator. **Front. Psychol**. 14:1098916: 1 - 13.
- Wang, H., Xu, L. & Li, J. (2023). Connecting foreign language enjoyment and English proficiency levels: The mediating role of L2 motivation. **Front. Psychol**, 14:1054657, 1 - 13.

- Xie, Q. (2024). Individual differences and non-English majors' engagement in business English language classrooms in the Chinese university context. **Ibérica**, 47, 149 - 174.
- Yan, N. (2024). An exploratory study on the relationship between language learning attitude, engagement, and communication skills among Chinese EFL learners. **International Journal of Research and Innovation in Social Science**, 8(3), 1317 - 1336.
- Zhao, Y. & Yang, L. (2022). Examining the relationship between perceived teacher support and students' academic engagement in foreign language learning: enjoyment and boredom as mediators. **Front. Psychol**, 13:987554, 1 - 15.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและวิชาภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
บ้านนาชมภูจังหวัดอุดรธานี โดยใช้การเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสื่อ
Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

A STUDY THE ACADEMIC ACHEIVEMENT OF THAI LANGUAGE AND
ENGLISH SUBJECTS OF GRADE 1 - GRADE 6 STUDENTS, BORDER PATROL
POLICE SCHOOL BAN NA CHOMPHU IN UDON THANI PROVINCE USING
INNOVATIVE MEDIA WITH THE FARM SCHOOL MODEL BASED
ON THE PHILOSOPHY OF THE SUFFICIENCY ECONOMY

เพียงฤทัย พุดมิกุณเกษม^{1*} และพัชรารภรณ์ พิลาสมบัติ²

Peangrutai Pudtikunkaseam^{1*} and Patcharaporn Pilasombut²

Received : 22-05-2025

Revised : 03-08-2025

Accepted : 30-09-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 ก่อนและหลังที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสื่อ Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 ที่มีต่อการใช้นวัตกรรมสื่อ Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดอุดรธานี ที่กำลังศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 จำนวน 15 แผน ใช้เวลา 60 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91, 0.90, 0.89, 0.94, 0.88 และ 0.91 ตามลำดับ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียน

¹ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² กลุ่มวิชาชีพครู-คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹ Bachelor of Education Program in Social Studies, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University

² Teacher Professional Group Faculty of Education, Suan Sunanda Rajabhat University

* Corresponding Author's E-mail: Peangrutai.pu@ssru.ac.th

วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 ซึ่งมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90, 0.90, 0.87, 0.93, 0.89 และ 0.92 ตามลำดับ และ 4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมสื่อ Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยสถิติทดสอบ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและ วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสื่อ Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 ที่มีต่อการใช้นวัตกรรมสื่อ Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.66$, $SD = 0.46$)

คำสำคัญ: ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน / โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to compare the academic achievement of Thai language and English subjects of students in grades 1 - 6 before and after learning with the innovative farm school model based on the philosophy of the sufficiency economy, and 2) to study the satisfaction of students in grades 1 - 6 with the use of the innovative farm school model based on the philosophy of the sufficiency economy. The target group for this study consisted of 51 students from grades 1 - 6 at a Border Patrol Police School located in Udon Thani Province. These students were selected through purposive sampling and were enrolled in the first semester of the 2024 academic year. The research instruments included: (1) fifteen learning management plans covering all grade levels, implemented over a total of 60 instructional hours; (2) Thai language achievement tests for grades 1 - 6 with reliability coefficients of 0.91, 0.90, 0.89, 0.94, 0.88, and 0.91 respectively; (3) English language achievement tests for the same grade levels with reliability coefficients of 0.90, 0.90, 0.87, 0.93, 0.89, and 0.92; and (4) a student satisfaction questionnaire focused on the implementation of the Farm School Model media innovation. Data analysis involved the use of descriptive statistics, including mean and standard deviation, and inferential statistics using paired samples t-test to compare the students' academic performance before and after the intervention.

The results showed that: (1) the achievement of Thai language and English subjects of students in grades 1 - 6 who were learning with the innovative farm school model based on the philosophy of the sufficiency economy was statistically significantly higher than before school at the level of .05 (2) the satisfaction of students

in grades 1 - 6 with the innovative farm school model based on the philosophy of the sufficiency economy was statistically higher than before the study at the level of .05. In the overall picture, it is the most at the level ($M = 4.66, SD = 0.46$).

Keywords: Academic Achievement / Border Patrol Police School / Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

ภาษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นทั้งมวล ประสบการณ์และเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มนุษย์อาศัยทักษะทั้ง 4 ประการ สร้างเสริมสติปัญญาและความรู้สึกรู้สีก่อนพัฒนาอาชีพและพัฒนาบุคลิกภาพ ด้วยเหตุผลดังกล่าวภาษาจึงมีบทบาท และความสำคัญสำหรับบุคคลทุกคนของชาติ (พิมพ์ใจ เพชรฤทธิ์, 2561) ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่ประเทศไทยต้องพัฒนาพลเมืองในประเทศให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อจะได้เข้าใจ สามารถสื่อสาร รู้จักเลือกรับสารสนเทศที่มีประโยชน์ พร้อมนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้และการประกอบอาชีพ อันจะเป็นการพัฒนาประเทศไป นอกจากนี้การจัดการศึกษายุคใหม่ เน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นนักคิด นักปฏิบัติ การวิจัย และนวัตกรรมสร้างสรรค์ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity thinking and Innovation) เป็นทักษะหนึ่งในทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ที่กำหนดให้ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

ปัจจุบันนวัตกรรมสื่อการสอนนับว่ามีความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ทั้งนวัตกรรมทางการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน หรือพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนจะต้องมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสื่อการเรียนรู้ให้เป็นสื่อการเรียนรู้ใหม่ แตกต่าง และน่าสนใจกว่าสื่อการเรียนรู้เดิมที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อมและความพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและความสนใจให้กับผู้เรียน อันเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (อาภรณ์ศิริ พลรักษา, 2561)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ อันประกอบไปด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เด็กและเยาวชนไทยผ่านระบบการศึกษา เป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญ ซึ่ง Farm School Model เป็นแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กิจกรรมทางการเกษตรเป็นฐานในการเรียนรู้เชื่อมโยงกับบริบทของชุมชน ทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ชีวิตจริงที่เสริมสร้างทักษะและจิตวิญญาณของการพึ่งพาตนเองให้กับเยาวชน

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาชมภู จังหวัดอุดรธานี ปัจจุบันดำเนินการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา - ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่น้อมนำเอาแนวพระราชดำริหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้การพัฒนาอย่างมีคุณภาพด้วยความยั่งยืน ทั้งนี้ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบาย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) มีวิสัยทัศน์ในการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันหลักที่บูรณาการองค์ความรู้สู่นวัตกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ พร้อมด้วยคุณลักษณะคนไทยตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โดยกำหนดในยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนาครู ซึ่งประกอบด้วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด สพฐ. และยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนอย่างแท้จริง

จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยได้สำรวจสภาพปัญหาของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาชมภู พบว่า นักเรียนส่วนมากยังไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทย และภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วรวมทั้งปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนระดับปฐมวัย ปัญหาดังกล่าวมีผลมาจากการใช้สื่อที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ กล่าวคือแบบเรียนที่มุ่งสอนให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องเพื่อความเข้าใจ โดยไม่ได้เริ่มต้นจากการเรียนอ่านเขียนสะกดคำอย่างเป็นระบบ นักเรียนจึงอ่านสะกดคำและเขียนประสมคำไม่ได้ นอกจากนี้สื่อการจัดการเรียนการสอนที่นำภาษาไทยมาตรฐานในระบบโรงเรียน เข้าไปใช้ในท้องถิ่นซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ที่นักเรียนใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารในชีวิตประจำวันกับคนในครอบครัวและชุมชน ฉะนั้นการเรียนรู้ของนักเรียนจึงไม่นำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้จริงในบริบทของตนเอง นอกจากนี้จำนวนสื่อที่มีไม่เพียงพอ ทำให้การนำสื่อการสอนไปใช้ไม่เหมาะสมกับช่วงวัยและธรรมชาติของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน (วันชัย ปัญญาวิชา, 2551) จากปัญหาดังกล่าว จึงเกิดความจำเป็นในการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา โดยเฉพาะทักษะการอ่าน การเขียน และการสื่อสารอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน ซึ่งนวัตกรรมดังกล่าวจะต้องมีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับวัย และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของนักเรียน โดยใช้แนวคิดของหลักสูตร Farm School Model เป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการทักษะทางภาษาเข้ากับกิจกรรมเกษตร การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในบริบทชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนเองได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ในระบบการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนถือเป็นตัวสะท้อนคุณภาพของการจัดการศึกษา เพราะเป็นการวัดระดับความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลหลังจากที่ได้รับ การฝึกฝน (กนกภรณ์ เทสินโทชิต, 2560) ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่าง การใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และนำผลที่ได้เป็นข้อมูล เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 6) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการวัดและประเมินผลมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง จึงต้องทำไปควบคู่กับการเรียนการสอน โดยมี

วัตถุประสงค์ที่สำคัญคือวินิจฉัยความรู้พื้นฐานและทักษะที่จำเป็นของผู้เรียน ตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนและใช้ผลการประเมินเป็นสารสนเทศในการวางแผนบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในการทำวิจัยเรื่องการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาชมภู จังหวัดอุดรธานี ผ่านการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสื่อ Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนการจัดการเรียนรู้และเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- ปีที่ 6 ก่อนและหลังที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสื่อ Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- ปีที่ 6 ที่มีต่อการใช้นวัตกรรมสื่อ Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาชมภู จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 51 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนเรียนก่อนและหลังเรียนรายวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนในการใช้นวัตกรรม
3. แผนการจัดการเรียนรู้

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนเรียนก่อนและหลังเรียนรายวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
  - 1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ
  - 1.2 สร้างข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ
  - 1.3 นำแบบทดสอบฉบับร่างเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยพิจารณาให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)
    - ให้คะแนน + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
    - ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
    - ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1.4 นำคะแนนผลการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรง โดยคำนวณหาค่า IOC กำหนดเกณฑ์การเลือกข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ค่าความยากง่าย (p) $p = 0.20 - 0.08$

ผลการหาคุณภาพ

(1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 ซึ่งมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91, 0.90, 0.89, 0.94, 0.88 และ 0.91 ตามลำดับ

(2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 6 ซึ่งมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90, 0.90, 0.87, 0.93, 0.89 และ 0.92 ตามลำดับ

1.5 จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สมบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนในการใช้นวัตกรรม

2.1 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้แบบประเมินตามมาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

5 คะแนน หมายถึง มีความเห็นในระดับ มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีความเห็นในระดับ มาก

3 คะแนน หมายถึง มีความเห็นในระดับ ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีความเห็นในระดับ น้อย

1 คะแนน หมายถึง มีความเห็นในระดับ น้อยที่สุด

2.2 นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินคุณภาพของข้อคำถาม และหาคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผลค่าความตรงเชิงเนื้อหาได้ 1 ทุกข้อ ผู้วิจัยจึงนำแบบวัดความพึงพอใจมาใช้ทั้งหมด

2.3 นำผลจากการประเมินมาพิจารณาหาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.4 จากนั้นนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ปฐมนิเทศครูและนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรม
2. ดำเนินการสอนทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มทดลอง
3. จัดการเรียนการสอนด้วยนวัตกรรม

4. เมื่อนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้รับการสอนแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

5. ให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความพึงพอใจด้วยแบบวัดความพึงพอใจหลังจากการใช้นวัตกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. คำนวณจากการทดสอบผู้เรียนด้วยแบบทดสอบก่อน – หลังเรียน นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ทำการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังหลังเรียน (t – test แบบ dependent)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาชมภู จังหวัดอุดรธานี ผ่านการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมสื่อ Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและคะแนนสอบหลังเรียนของวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

ประสิทธิภาพของการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t	P
คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ป.1	6	20	14.67	1.07	5.84	0.00*
คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ป.1	6	20	7.17	11.77		
คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ป.2-3	19	20	14.84	1.14	14.20	0.00*
คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ป.2-3	19	20	7.16	3.25		
คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ป.4-6	26	20	14.96	1.08	16.12	0.00*
คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ป.4-6	26	20	7.85	2.86		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและคะแนนสอบหลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและคะแนนสอบหลังเรียนของวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

ประสิทธิภาพของการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t	P
คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ป.1	6	20	24.17	2.93	18.78	0.00*
คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ป.1	6	20	14.80	3.03		
คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ป.2	9	35	27.00	4.21	14.92	0.00*
คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ป.2	9	35	17.67	3.50		
คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ป.3	10	40	35.30	1.77	8.73	0.00*
คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ป.3	10	40	29.30	2.95		
คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ป.4	8	20	15.50	1.85	14.70	0.00*
คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ป.4	8	20	10.50	1.20		
คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ป.5	10	20	16.10	1.66	22.63	0.00*
คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ป.5	10	20	10.90	1.91		
คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ป.6	8	20	16.13	1.36	8.66	0.00*
คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ป.6	8	20	11.63	1.68		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและคะแนนสอบหลังเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ผลความพึงพอใจของของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาชม จังหวัดอุดรธานี ต่อการใช้นวัตกรรมสื่อ Farm school model บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 3 ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	4.60	0.52	มากที่สุด
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 3	4.65	0.47	มากที่สุด
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6	4.70	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4 ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจตามระดับชั้น	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	4.66	0.47	มากที่สุด
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6	4.68	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประถมศึกษา ในรายวิชาภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามประเด็น ดังนี้

1.1 ผลการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะที่สำคัญในด้านการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ โดยนักเรียนสามารถทำคะแนนได้ดีขึ้น ในส่วนนี้อาจเป็นเพราะครูได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการฝึกทักษะการฟังและการอ่านผ่านกิจกรรมที่เข้มข้นและหลากหลาย ส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่สูงขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ หิรัณยา พาใจธรรม (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษด้วยแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษร่วมกับสื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งในปัจจุบันสื่อการสอนมีหลายรูปแบบ รวมไปถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเทคนิควิธีที่หลากหลายล้วนมีประโยชน์และคุณค่าแตกต่างกันออกไป ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพราะจะช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อและการจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและเหมาะสมกับผู้เรียน อีกทั้งการฝึกทักษะทางภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในทุกทักษะ ทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างครบถ้วน เนื่องจากภาษาอังกฤษนั้นมีความสำคัญมากและถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ดังนั้น การที่ผู้เรียนจะเรียนภาษาอังกฤษได้ดี จะต้องเกิดจากการสั่งสมความรู้ทั้งจากในห้องเรียนและนอกห้องเรียนประกอบกัน โดยผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว สิ่งเหล่านี้ จะช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี หากผู้เรียนมีความพยายามใฝ่เรียนรู้แล้ว เชื่อได้ว่าผู้เรียนทุกคนจะต้องประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ (มารีณีย์ ซีเลียง และธนาธิป มะโนคำ, 2565) และเนื่องจากกลุ่มนักเรียนมีขนาดเล็ก ดังนั้น ครูสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นรายบุคคล สามารถทำได้สะดวกและดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง จึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษนักเรียนดีขึ้น ทั้งยังสอดคล้องกับ อารณศิริ พลรักษา (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนเชิงใหม่พัฒนา อำเภอโพธิ์ชัย

จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

1.2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยค่าเฉลี่ยด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุดโดยสอดคล้องกับ หิรัณยา พาใจธรรม (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษด้วยแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษร่วมกับสื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษร่วมกับสื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในระดับพึงพอใจมาก และสอดคล้องกับ ชฎาพร ยางเงิน (2562) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม โดยภาพรวม ($M = 4.13$) ซึ่งสอดคล้องกับ อรรชนิดา หวานคง (2559) ได้กล่าวสรุปว่า การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีหลายแนวคิดและกลวิธีที่จะช่วยสร้างความคิดที่เป็นระบบ ให้แก่ ครูผู้สอนและพัฒนามโนทัศน์เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนตัดสินใจในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน การเลือกกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน การเลือกสื่อการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประถมศึกษา ในรายวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยอภิปรายผลตามประเด็น ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมสื่อการสอนการอ่านและการเขียนภาษาไทย ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย เนื่องจากการออกแบบนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลความสามารถในการรับรู้ โดยอยู่ภายใต้กรอบของมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแต่ละสื่อการเรียนรู้ได้มีการพัฒนาและออกแบบให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่านและฝึกเขียนผ่านแบบฝึกหัดที่ไม่ง่ายหรือยากจนเกินไป เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน มีเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผสมกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวช่วยในการสร้างนวัตกรรมสื่อการสอน ทำให้มีบรรยากาศในการเรียนแปลกใหม่ ได้รับความสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน รู้สึกสนุกและได้ความรู้จากการทำกิจกรรมที่หลากหลาย มีการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สอดคล้องกับ วันชัย ปัญญาวิชา (2551) ซึ่งศึกษาเรื่องสื่อประสมสำหรับเสริมความสามารถด้านการอ่านคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนบ้านสันมะเค็ดสันชีเหล็กหัวฝายพัฒนา ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสื่อประสมสำหรับ เสริมความสามารถด้านการอ่านคำควบกล้ำหลังจากฝึกจากสื่อผสมนี้แล้วนักเรียนมีทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำดีขึ้น

นอกจากนี้นักเรียนสามารถเรียนได้อย่างอิสระ ได้ฝึกอ่านและทบทวนได้ไม่จำกัด เริ่มจากการเรียนจากง่ายไปยาก นักเรียนได้เห็นแบบการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ถูกต้อง ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะทางภาษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อารีย์ ศรีเดือน (2547) ที่พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ช่วยส่งเสริมกระบวนการรับรู้และการคิดของนักเรียน เป็นโอกาสทำให้นักเรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ และมีการถ่ายโอนกลวิธีการเรียนรู้ไปใช้ด้วยตนเอง

2.2 จากผลระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาเป็นช่วงชั้น พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือ ครูผู้สอนช่วยถ่ายทอดความรู้ชัดเจน เข้าใจง่าย ($M = 4.90, SD = 0.23$) ทั้งนี้เนื่องมาจากในกระบวนการถ่ายทอดความรู้โดยใช้นวัตกรรมสื่อการสอนนั้น ครูมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและกล้าแสดงออก คอยกระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน อธิบายจากง่ายไปหายาก และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำได้ดีขึ้น อีกทั้งครูมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้กำลังใจแก่นักเรียนเมื่อนักเรียนอ่านหรือเขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง ให้ข้อมูลแก่นักเรียนทุกครั้งเมื่อนักเรียนสงสัย ดูแลนักเรียนอย่าง ใกล้ชิด ตลอดระยะเวลาการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาวดี วิภาวดี (2543) ที่พบว่า ถ้าครูให้โอกาสกับนักเรียนได้คิดอย่างเต็มที่ ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนมีความสนุกสนาน การให้ความเป็นกันเองของครูทำให้นักเรียนสามารถ ถ่ายทอดความคิดของตนเองได้อย่างอิสระเสรี จะทำให้นักเรียนที่ขลาดอายเปลี่ยนพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น และในส่วนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือ เอกสารประกอบการเรียนมีความน่าสนใจช่วยกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน และ เอกสารประกอบการเรียนสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น อยู่ในความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($M = 4.85, SD = 0.28$) ทั้งนี้เนื่องมาจากนวัตกรรมสื่อรวมถึงเอกสารประกอบการเรียนทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการเรียนและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่แปลกใหม่ มีการออกแบบนวัตกรรมสื่อที่คำนึงถึงช่วงวัยของผู้เรียน ระดับชั้นและความสนใจ เนื้อหาชัดเจนไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ มีการใช้ภาพประกอบที่เหมาะสมตามช่วงวัย ขนาดตัวอักษรที่พอเหมาะ ตามหลักการในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก สอดคล้องกับ อรอนงค์ โชคสกุล และศรีอัมพร ประทุมรัตน์ (2544) ได้กล่าวถึง ลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กจะต้องมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย เนื้อหาต้องมีแก่นของเรื่องหรือวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน มีรูปแบบการเขียนที่ชัดเจน สำนวนภาษาที่ง่าย ๆ อ่านแล้วสามารถเข้าใจได้โดยไม่ต้องแปลอีกครั้ง ภาพประกอบที่หลากหลายทั้งภาพวาด ภาพถ่าย หรือภาพตัดปะ สำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นไม่จำเป็นต้องมีภาพประกอบทุกหน้า ขนาดตัวอักษรที่ใช้ในเนื้อเรื่องควรจะให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

1. ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงเอกสารประกอบการเรียนและสื่อการสอนภาษาอังกฤษและภาษาไทยให้มีความน่าสนใจมากขึ้น เช่น สีสันที่ดึงดูดใจ และเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็กในวัยนี้ นอกจากนี้ การนำสื่อประสมหรือเกม การเรียนรู้มาใช้ในการสอนอาจช่วยเพิ่มความสนใจและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนได้อีกด้วย

2. เนื่องจากกลุ่มนักเรียนมีขนาดเล็ก ควรเพิ่มกิจกรรมการสอนเสริมรายบุคคล ช่วยให้การเรียนรู้มีความต่อเนื่อง เข้าใจในเนื้อหา และครูผู้สอนทำการสอนเสริมสำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนรู้ยังไม่เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจมากขึ้น แก้ไขปัญหาให้ถูกจุดยิ่งขึ้น

3. ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยด้วยตนเองนอกเวลาเรียน เช่น การดูภาพยนตร์หรือฟังเพลงภาษาอังกฤษ การใช้แอปพลิเคชันเรียนภาษาหรือการทำกิจกรรมที่ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ อาจสอนเสริมรายบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความต่อเนื่อง เข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

4. ในรายวิชาภาษาอังกฤษและภาษาไทย การนำคำศัพท์มาใช้ในกิจกรรม ครูผู้สอนควรวิเคราะห์ความยากง่ายของคำศัพท์ แล้วนำมาปรับให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน

5. ควรพัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 3 เช่น เกมการศึกษา วิดีโอ สื่อประสม หรือแอปพลิเคชันที่ออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษ ซึ่งสามารถกระตุ้นความสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีในการสร้างนวัตกรรมสื่อเทคโนโลยีช่วยสอน ไม่ว่าจะเป็นแอปพลิเคชัน โปรแกรม เพลง หรือเกมที่ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะและกระบวนการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

2. ควรศึกษาวิธีการสร้างนวัตกรรมสื่อเทคโนโลยีช่วยสอนเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะในรายวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกภรณ์ เทสินทโชติ. (2560). ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- ชฎาพร ยางเงิน. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาสน์.
- พิมพ์ใจ เพชรฤทธิ์. (2561). การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบฝึก
ทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 1: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- มารีณีย์ ชี่เลี้ยง และธนาธิป มะโนคำ. (2565). สื่อและกลวิธีในการสอนภาษาอังกฤษสำหรับ
เด็กประถมศึกษา. วารสารร้อยแก่นสาร, 7(1), 404 - 416.
- วันชัย ปัญญาวิชา. (2551). การสร้างสื่อประสมสำหรับเสริมความสามารถ ด้านการอ่าน
คำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วิภาฤดี วิภาวิน. (2543). การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โดยใช้สื่อประสม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579.
พริกหวานกราฟฟิก.
- หิรัญยา พาใจธรรม. (2565). การพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษ ด้วยแบบฝึกพร้อมกับ
สื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์,
12(2), 90 - 98.
- อารีย์ ศรีเดือน. (2547). การพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์แบบปฏิบัติการ เรื่อง การประยุกต์ 1
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภรณ์ศิริ พลรักษา (2561). การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ
โดยใช้เกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนเชียงใหม่พัฒนา
อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อรอนงค์ โชคสกุล และศรีอัมพร ประทุมรัตน์. (2544). การผลิตนวัตกรรมการเรียนการสอน
การจัดทำหนังสือสำหรับเด็กเล่ม 4. ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.
- อรรชนิดา หวานคง. (2559). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21.
วารสารสถาบันวิจัย ญาณสังวร, 7(2), 304 - 314.

การพัฒนาแบบวัดและโมเดลเชิงสาเหตุของ Global Mindset
(ทัศนคติแบบสากล) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันระดับสากล
ของนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติในระดับอุดมศึกษา

DEVELOPMENT OF GLOBAL MINDSET ASSESSMENT AND CAUSAL MODEL:
A COMPARATIVE STUDY AND APPROACHES TO ENHANCE
INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF THAI AND INTERNATIONAL
HIGHER EDUCATION STUDENTS

ภัทริยา งามมุข^{1*}
Patariya Ngammuk^{1*}

Received : 20-09-2025

Revised : 24-11-2025

Accepted : 02-12-2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด Global Mindset เปรียบเทียบระดับทักษะระหว่างนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Global Mindset โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษา 600 คน แบ่งเป็นนักศึกษาไทยและต่างชาติกลุ่มละ 300 คน จากสถาบันอุดมศึกษาใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามระดับการศึกษา ประเภทสถาบัน และประเภทหลักสูตร การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2568 โดยการวิจัยใช้แบบสอบถามที่พัฒนาจาก Global Mindset Inventory (GMI®) ครอบคลุม 3 มิติหลัก คือ ทักษะปัญญา (Intellectual Capital) ทักษะจิตวิทยา (Psychological Capital) และทุนทางสังคม (Social Capital) ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้วยค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) และ Composite Reliability (CR) รวมทั้งการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ที่แสดงความตรงเชิงโครงสร้าง ($\chi^2/df = 1.874$, CFI = 0.968, RMSEA = 0.058) และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 15 คน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและสังเคราะห์องค์ประกอบของ Global Mindset วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน (t-test, ANOVA, Chi-Square) การวิเคราะห์เนื้อหา และโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM)

¹ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

¹ Bangkok University International, Bangkok University

* Corresponding Author's E-mail: patariya.n@bu.ac.th

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาต่างชาติมีระดับ Global Mindset สูงกว่านักศึกษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยความแตกต่างสูงสุดในด้านทุนทางสังคม (Effect size = .89) ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างแสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้ ($\chi^2/df = 3.655$, CFI = .936, RMSEA = .067) โดยปัจจัยทั้งสิ้นที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของ Global Mindset ได้ 81.0% คุณลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลเชิงบวกสูงสุด ($\beta = .743$) ตามด้วยทักษะภาษาต่างประเทศ ($\beta = .305$) และเครือข่ายทางสังคม ($\beta = .204$) ขณะที่ประสบการณ์ระหว่างประเทศมีอิทธิพลเชิงลบ ($\beta = -.291$) Global Mindset ส่งผลต่อทุนทางจิตวิทยามากที่สุด ($\beta = .843$) ตามด้วยทุนทางปัญญา ($\beta = .776$) แต่ไม่ส่งผลต่อทุนทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้ให้แนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นคุณลักษณะส่วนบุคคล การออกแบบประสบการณ์ระหว่างประเทศอย่างมีโครงสร้าง และการพัฒนาทุนทางสังคมผ่านกิจกรรมเฉพาะด้าน

คำสำคัญ: Global Mindset / โมเดลสมการโครงสร้าง / ทุนทางสังคม

ABSTRACT

This study aimed to develop and validate the Global Mindset assessment instrument, compare skill levels between Thai and international students, and analyze causal relationships among factors influencing Global Mindset development. The sample comprised 600 students equally divided into 300 Thai and 300 international students from higher education institutions across four regions of Thailand, obtained through stratified random sampling based on educational level, institution type, and program type. Data collection was conducted between June and July 2025. The research employed a questionnaire developed from the Global Mindset Inventory (GMI®), encompassing three main dimensions: intellectual capital, psychological capital, and social capital, which was validated through reliability coefficients (Cronbach's Alpha) and Composite Reliability (CR), complemented by confirmatory factor analysis (CFA) demonstrating construct validity ($\chi^2/df = 1.874$, CFI = 0.968, RMSEA = 0.058), and in-depth interviews with 15 experts to establish the conceptual framework and synthesize Global Mindset components. Data were analyzed using descriptive statistics, inferential statistics (t-test, ANOVA, Chi-Square), content analysis, and structural equation modeling (SEM).

The study revealed significant findings. International students demonstrated significantly higher levels of Global Mindset than Thai students across all components ($p < .001$), with the largest difference in social capital (Effect size = .89). Structural equation modeling analysis showed that the model achieved acceptable fit with empirical data ($\chi^2/df = 3.655$, CFI = .936, RMSEA = .067), with four external factors

explaining 81.0% of Global Mindset variance. Personal characteristics had the highest positive influence ($\beta = .743$), followed by foreign language skills ($\beta = .305$) and social networks ($\beta = .204$), while international experience showed negative effects ($\beta = -.291$). Global Mindset positively influenced psychological capital ($\beta = .843$) and intellectual capital ($\beta = .776$) but did not significantly affect social capital ($\beta = .116$, $p = .447$). This study provides guidance for institutions to develop curricula emphasizing personal characteristics development, structured international experience design, and specific social capital development activities to effectively enhance Thai students' global competitiveness.

Keywords: Global Mindset / Structural Equation Modeling / Social Capital

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันมีการเชื่อมโยงกันในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อันเป็นผลมาจากโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปิดเสรีด้านการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีบทบาทที่กระตือรือร้นและเป็นพลวัตมากขึ้นทั้งในระดับภูมิภาคและนานาชาติ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพซึ่งสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมฐานความรู้จึงเป็นความท้าทายสำคัญของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

ในบริบทดังกล่าว Global Mindset หรือทัศนคติแบบสากล ได้กลายเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาตนเองในโลกยุคปัจจุบัน โดย Global Mindset หมายถึงทัศนคติที่มีความเข้าใจในความหลากหลายของผู้คน ทั้งในด้านวัฒนธรรม เชื้อชาติ และความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับผู้คนที่หลากหลายและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น Levy, Beechler, Taylor & Boyacigiller (2007: 235) ได้นิยาม Global Mindset ว่าเป็นโครงสร้างทางปัญญาที่ซับซ้อน ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถรับรู้และประมวลผลข้อมูลที่หลากหลายจากสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ รวมถึงความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพข้ามเส้นแบ่งทางวัฒนธรรม สำหรับการศึกษเกี่ยวกับองค์ประกอบของ Global Mindset ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดย Javidan & Teagarden (2011: 25) ได้พัฒนา Global Mindset Inventory (GMI®) ซึ่งแบ่ง Global Mindset ออกเป็นสามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ทูนาทางปัญญา (Intellectual Capital) ทูนาทางจิตวิทยา (Psychological Capital) และทูนาทางสังคม (Social Capital) องค์ประกอบเหล่านี้ครอบคลุมตั้งแต่ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ไปจนถึงทัศนคติที่เอื้อต่อการทำงานข้ามวัฒนธรรม และทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ในบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษา การมี Global Mindset กลายเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาในยุคปัจจุบัน เนื่องจากการศึกษาในระดับนี้มีการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความเป็นนานาชาติมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาศึกษาในประเทศไทย การศึกษาของ Chuelee, Wongwanich, & Rattanavich (2024: 120) เกี่ยวกับการ

Growth Mindset ของนักศึกษาไทยในระดับปริญญาตรี พบว่า นักศึกษาไทยมีกรอบความคิดแบบเติบโตในระดับที่สูงเกี่ยวกับการเรียนภาษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการพัฒนา Global Mindset

อย่างไรก็ตาม การเปิดรับนักศึกษาต่างชาติมาศึกษาในประเทศไทยนำมาซึ่งความท้าทายในการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การศึกษาของ ภารดี มหาขันธ์ และคณะ (2555: 15) พบว่านักศึกษาจีนที่ศึกษาในประเทศไทยมีระดับการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย ความสามารถในการใช้ภาษาไทย และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนของการพัฒนา Global Mindset ในกลุ่มนักศึกษาต่างชาติ นอกจากนี้ การศึกษาล่าสุดชี้ให้เห็นว่า Global Mindset มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในหลายมิติ การศึกษาของ ธัญญา ลัญญประสิทธิ์ และคณะ (2566: 98) ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับมุมมองของนักศึกษาต่างชาติต่อการศึกษาในประเทศไทย และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยที่แตกต่างกัน

แม้ว่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับ Global Mindset เพิ่มขึ้น แต่ยังขาดการศึกษาเปรียบเทียบ ทักษะ Global Mindset ระหว่างนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยตรง (Levy et al., 2007: 235; Javidan & Teagarden, 2011: 15) รวมทั้งยังขาดเครื่องมือวัดที่เหมาะสมกับบริบทวัฒนธรรมไทย ซึ่ง Global Mindset Inventory (GMI®) เดิมที่พัฒนาโดย Javidan & Teagarden (2011: 25) ถูกออกแบบสำหรับบริบทธุรกิจและผู้บริหารระดับสูงในประเทศตะวันตก ทำให้อาจไม่สามารถสะท้อนลักษณะเฉพาะของนักศึกษาในวัฒนธรรมเอเชียที่มีค่านิยมแบบรวมหมู่ (Collectivism) และการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนสูง (High Uncertainty Avoidance) ตาม Hofstede (1980) ซึ่งแตกต่างจากวัฒนธรรมตะวันตกที่เน้นปัจเจกนิยม (Individualism) นอกจากนี้ยังขาด การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนา Global Mindset อย่างเป็นระบบ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะพัฒนาแบบวัดทักษะ Global Mindset ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย และใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Global Mindset เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันระดับสากลของนักศึกษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยยกระดับคุณภาพบัณฑิตให้มีความพร้อมสำหรับการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคมโลกที่มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะ Global Mindset สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับทักษะ Global Mindset ระหว่างนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติในสถาบันอุดมศึกษาไทย
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยด้านการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Global Mindset ของนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ โดยใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM)

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1: การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะ Global Mindset
ในระยะนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบวัดที่มีคุณภาพสำหรับวัดทักษะ Global Mindset ของนักเรียนระดับอุดมศึกษา โดยเริ่มจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบของ Global Mindset Inventory (GMI®) ที่พัฒนาโดย Thunderbird School of Global Management ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรนานาชาติ (5 คน) ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา (3 คน) นักวิชาการด้านการศึกษาระหว่างประเทศ (4 คน) และผู้แทนจากองค์กรระหว่างประเทศ (3 คน) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานด้าน Global Mindset หรือการศึกษานานาชาติไม่น้อยกว่า 5 ปี เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะ Global Mindset ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติหลัก ได้แก่ มิติด้านปัญญา (Intellectual Capital) มิติด้านจิตวิทยา (Psychological Capital) และมิติด้านสังคม (Social Capital)

หลังจากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามโดยปรับปรุงจาก Global Mindset Inventory (GMI®) ให้เหมาะสมกับบริบทไทย ผ่านกระบวนการแปลและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน คำนวณค่า Index of Item-Objective Congruence (IOC) และปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 จากนั้นทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษา 30 คน และวิเคราะห์ค่า Cronbach's Alpha สุดท้ายตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

ระยะที่ 2: การศึกษาเปรียบเทียบทักษะ Global Mindset ในระยะที่สอง ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่พัฒนาขึ้นในระยะแรกเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับทักษะ Global Mindset ระหว่างนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยกลุ่มประชากรประกอบด้วยนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วยนักศึกษาไทย 300 คน และนักศึกษาต่างชาติ 300 คน รวมทั้งสิ้น 600 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของ Hair et al. (2010) ที่แนะนำให้ม้อัตรส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ไม่น้อยกว่า 10:1 สำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เนื่องจากแบบวัดมีตัวแปรสังเกตได้ 30 ตัว จึงต้องการกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 300 คน และเพื่อเปรียบเทียบระหว่างสองกลุ่ม จึงรวมเป็น 600 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามระดับการศึกษา ประเภทสถาบัน และประเภทหลักสูตร การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม 2567 จะดำเนินการในสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด 20 แห่งทั่วประเทศ ครอบคลุมทั้งมหาวิทยาลัย

ในกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนทั้งในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และภูมิภาคต่าง ๆ โดยใช้แบบสอบถามทั้งรูปแบบกระดาษและรูปแบบออนไลน์

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้จะนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและความแตกต่างระหว่างกลุ่ม นอกจากนี้ ยังมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3: การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและการพัฒนาโมเดลการเรียนรู้ ในระยะสุดท้าย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่สองมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะ Global Mindset ของนักศึกษา ตามกรอบแนวคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งสิ้นสี่ตัว ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล (Individual Characteristics) ประสบการณ์ระหว่างประเทศ (International Experience) ทักษะภาษาต่างประเทศ (Foreign Language Skills) และเครือข่ายทางสังคม (Social Networks) ในขณะที่ตัวแปรตาม คือ Global Mindset โดยใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยก่อนการวิเคราะห์ SEM ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตั้งของเบื้องต้น (Assumptions) ดังนี้: (1) ความเป็นปกติของการแจกแจงข้อมูล (Normality) โดยตรวจสอบค่า Skewness และ Kurtosis ที่ต้องอยู่ระหว่าง ± 2 และ ± 7 ตามลำดับ (West, Finch, & Curran, 1995) (2) ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) โดยใช้ Levene's Test (3) ความเป็นอิสระของข้อมูล (Independence of Observations) (4) การตรวจสอบค่า Multicollinearity โดยพิจารณาจากค่า VIF ที่ต้องไม่เกิน 10 และ (5) การตรวจสอบ Outliers โดยใช้ Mahalanobis Distance ผลการตรวจสอบพบว่าข้อมูลมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ SEM ทุกประการ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้เกณฑ์การประเมินความกลมกลืน (Goodness of Fit) ตามมาตรฐานสากล ดังนี้: (1) $\chi^2/df \leq 3.0$ (Kline, 2015) (2) $RMSEA \leq 0.08$ (Browne & Cudeck, 1993) (3) $CFI \geq 0.90$ (Hu & Bentler, 1999) (4) $TLI \geq 0.90$ (5) $GFI \geq 0.90$ (6) $AGFI \geq 0.85$ (7) $NFI \geq 0.90$ และ (8) $RMR \leq 0.08$ (Hair et al., 2010)

ผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามครบถ้วน 600 ชุด พบลักษณะการกระจายของกลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สัญชาติ		
ไทย	300	50.0
ต่างชาติ	300	50.0
เพศ		
ชาย	289	48.2
หญิง	305	50.8
อื่น ๆ	6	1.0
อายุ		
18 - 20 ปี	266	44.3
21 - 22 ปี	184	30.7
23+ ปี	134	22.3
ไม่ตอบ	16	2.7
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	572	95.3
ปริญญาโท	24	4.0
ปริญญาเอก	4	0.7
ประเภทสถาบัน		
รัฐ	250	41.7
เอกชน	350	58.3
ประเภทหลักสูตร		
ปกติ	401	66.8
นานาชาติ	199	33.2

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการกระจายที่สมดุลระหว่างนักศึกษาไทยและต่างชาติ (50:50) ตามการออกแบบการวิจัย การกระจายตามเพศมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18 - 22 ปี (75.0%) ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะทั่วไปของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากสถาบันเอกชน (58.3%) และศึกษาในหลักสูตรปกติ (66.8%) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่มีการขยายตัวของภาคเอกชนและหลักสูตรนานาชาติในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา

ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบวัด Global Mindset

การพัฒนาแบบวัด Global Mindset ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพหลายระดับ โดยเริ่มจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 15 คน ซึ่งให้ข้อมูลสำคัญในการปรับแบบวัดให้เหมาะสมกับบริบทไทย ผู้เชี่ยวชาญเน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาทุนทางสังคม โดยเฉพาะทักษะการเข้าอกเข้าใจข้ามวัฒนธรรมที่เป็นจุดอ่อนของนักศึกษาไทย และแนะนำให้เพิ่มข้อคำถามที่สะท้อนบริบทของ

สังคมไทยที่มีลักษณะแบบรวมหมู่ (Collectivist) และให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Relationship-oriented) ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นและความตรงแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นและความตรงของแบบวัด Global Mindset

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	Cronbach's Alpha	Factor Loading	AVE	CR
ทุนทางปัญญา	9	0.704	0.544-0.631	0.396	0.704
- ความรู้ด้านธุรกิจโลก	3	0.240	-	-	-
- ความซับซ้อนทางความคิด	3	0.299	-	-	-
- มุมมองแบบโลกาภิวัตน์	3	0.205	-	-	-
ทุนทางจิตวิทยา	9	0.692	0.559-0.651	0.416	0.692
- ความหลงใหลในความหลากหลาย	3	0.248	-	-	-
- การแสวงหาการผจญภัย	3	0.912	-	-	-
- ความมั่นใจในตนเอง	3	0.080	-	-	-
ทุนทางสังคม	3	0.205	0.582-0.654	0.385	0.205
- ความเข้าอกเข้าใจข้ามวัฒนธรรม	3	0.205	-	-	-

จากตารางที่ 2 พบว่า แบบวัด Global Mindset มีความเชื่อมั่นที่แตกต่างกันในแต่ละองค์ประกอบ โดยทุนทางปัญญามีความเชื่อมั่นในระดับพอใช้ ($\alpha = 0.704$) ทุนทางจิตวิทยาใกล้เคียงกับเกณฑ์ยอมรับได้ ($\alpha = 0.692$) ขณะที่ทุนทางสังคมมีความเชื่อมั่นต่ำ ($\alpha = 0.205$) ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการมีข้อคำถามเพียงสามข้อ นอกจากนี้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) แสดงให้เห็นถึงความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด โดยดัชนีความกลมกลืนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ($\chi^2/df = 1.874$ ซึ่งต่ำกว่า 3.0 ตามเกณฑ์ของ Kline (2015: 276), CFI = 0.968 ซึ่งสูงกว่า 0.90 ตามเกณฑ์ของ Hu & Bentler (1999: 27), RMSEA = 0.058 ซึ่งต่ำกว่า 0.08 ตามเกณฑ์ของ Browne & Cudeck (1993: 144) แม้ว่าค่า AVE จะต่ำกว่าเกณฑ์ 0.50 แต่ค่า Composite Reliability ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ดังนั้นแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสำหรับการใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ระดับทักษะ Global Mindset ของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะ Global Mindset โดยรวมและรายองค์ประกอบแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สถิติเชิงพรรณนาของทักษะ Global Mindset โดยรวมและรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	M	SD	Min	Max	ระดับ
ทุนทางปัญญา	3.557	0.530	2.000	4.889	สูง
- ความรู้ด้านธุรกิจโลก	3.265	0.834	1.000	5.000	ปานกลาง
- ความซับซ้อนทางความคิด	3.759	0.625	1.000	5.000	สูง
- มุมมองแบบโลกาภิวัตน์	3.647	0.656	1.000	5.000	สูง
ทุนทางจิตวิทยา	3.715	0.515	2.111	4.889	สูง
- ความหลงใหลในความหลากหลาย	3.272	0.895	1.000	5.000	ปานกลาง
- การแสวงหาการผจญภัย	4.033	0.598	1.000	5.000	สูง
- ความมั่นใจในตนเอง	3.840	0.643	1.000	5.000	สูง
ทุนทางสังคม	3.281	0.692	1.333	5.000	ปานกลาง
Global Mindset รวม	3.585	0.427	2.143	4.714	สูง

จากตารางที่ 3 พบว่านักศึกษามีระดับ Global Mindset โดยรวมในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.585) โดยทุนทางจิตวิทยามีคะแนนสูงที่สุด (3.715) ตามด้วยทุนทางปัญญา (3.557) และทุนทางสังคม (3.281) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ พบว่าการแสวงหาการผจญภัยมีคะแนนสูงที่สุด (4.033) แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความกล้าหาญและความเต็มใจที่จะเผชิญกับสิ่งใหม่ ในขณะที่ความรู้ด้านธุรกิจโลกและความหลงใหลในความหลากหลายมีคะแนนในระดับปานกลาง ซึ่งชี้ให้เห็นถึงพื้นที่ที่ต้องการการพัฒนา

การเปรียบเทียบระดับทักษะ Global Mindset ระหว่างนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ

ผลการเปรียบเทียบระดับทักษะ Global Mindset ระหว่างสองกลุ่มแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบระดับทักษะ Global Mindset ระหว่างนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ

องค์ประกอบ	นักศึกษาไทย (n = 300)	นักศึกษาต่างชาติ (n = 300)	การทดสอบ t / p-value
	M ± SD	M ± SD	
ทุนทางปัญญา	3.471 ± 0.511	3.643 ± 0.535	t = -4.039, p < .001*** Cohen's d = 0.330
ทุนทางจิตวิทยา	3.640 ± 0.485	3.790 ± 0.534	t = -3.583, p < .001*** Cohen's d = 0.293
ทุนทางสังคม	3.001 ± 0.612	3.561 ± 0.655	t = -10.822, p < .001*** Cohen's d = 0.884
Global Mindset รวม	3.476 ± 0.393	3.694 ± 0.433	t = -6.455, p < .001*** Cohen's d = 0.527

หมายเหตุ: ***p < .001

จากตารางที่ 4 พบว่านักศึกษาต่างชาติมีคะแนน Global Mindset รวมสูงกว่านักศึกษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยมีขนาดอิทธิพลในระดับใหญ่ (Cohen's $d = 0.527$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่าทุนทางสังคมมีความแตกต่างมากที่สุด (Cohen's $d = 0.884$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาต่างชาติที่ต้องปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่มีทักษะการเข้าอกเข้าใจข้ามวัฒนธรรมที่พัฒนาแล้วมากกว่านักศึกษาไทย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง

สำหรับการวิเคราะห์ครั้งนี้ เนื่องจากข้อจำกัดของการวิเคราะห์ SEM ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อคัดเลือกตัวแปรที่เหมาะสมและการวิเคราะห์องค์ประกอบให้ผลที่น่าพอใจ โดยตัวแปรที่คัดเลือกมี Factor Loading สูงกว่า 0.80 ในกรณีส่วนใหญ่ และค่า KMO ทุกปัจจัยอยู่ในระดับดีถึงยอดเยี่ยม จากนั้นนำตัวแปรที่ได้ไปการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เป็นขั้นตอนสำคัญในการทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดก่อนการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างแบบเต็ม การวิเคราะห์นี้ช่วยยืนยันว่าตัวแปรที่สังเกตได้สามารถวัดตัวแปรแฝงตามที่ต้องการแบบไว้ได้อย่างเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ CFA ของแต่ละตัวแปรแฝงแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล SEM สำหรับการพัฒนา Global Mindset ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตัวแปร/องค์ประกอบ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน	S.E.	C.R.	AVE	CR
PER (คุณลักษณะส่วนบุคคล)				0.512	0.879
PER5 (ความเชื่อมั่นในการปรับตัว)	0.867	0.036	28.276***		
PER6 (ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้)	0.848	0.037	27.220***		
PER7 (ความสามารถเรียนรู้รวดเร็ว)	0.820	0.035	25.691***		
PER8 (การมองความแตกต่างเป็นโอกาส)	0.883	***			
EXP (ประสบการณ์ระหว่างประเทศ)				0.743	0.912
EXP1 (การศึกษาหลักสูตรนานาชาติ)	0.911	0.031	34.682***		
EXP2 (การเรียนรู้วัฒนธรรมในชั้นเรียน)	0.823	0.028	27.980***		
EXP3 (การทำงานกลุ่มกับเพื่อนต่างชาติ)	0.915	***			
EXP4 (การเดินทางพำนักต่างประเทศ)	0.819	0.035	27.709***		
LANG (ทักษะภาษาต่างประเทศ)				0.803	0.924
LANG3 (การใช้ภาษาต่างประเทศประจำวัน)	0.899	0.036	30.955***		
LANG4 (การฝึกฝนพัฒนาทักษะต่อเนื่อง)	0.866	0.034	29.271***		
LANG5 (ความมั่นใจสื่อสารกับชาวต่างชาติ)	0.902	***			

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวแปร/องค์ประกอบ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน	S.E.	C.R.	AVE	CR
SOC (เครือข่ายทางสังคม)				0.758	0.904
SOC3 (การใช้สื่อสังคมเชื่อมต่อทั่วโลก)	0.788	0.037	25.012***		
SOC4 (การเข้าร่วมกิจกรรมหลากหลายวัฒนธรรม)	0.930	0.035	31.528***		
SOC5 (การปฏิสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ)	0.906	***			
IC (ทุนทางปัญญา)				0.571	0.842
IC_CC1 (การบูรณาการข้อมูลซับซ้อน)	0.686	0.046	17.285***		
IC_CC3 (การปรับเปลี่ยนวิธีคิด)	0.687	0.043	17.326***		
IC_CO2 (การติดตามประเด็นปัญหาระดับโลก)	0.826	0.047	20.953***		
IC_CO3 (ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ)	0.843	***			
PC (ทุนทางจิตวิทยา)				0.624	0.870
PC_QA1 (ความชอบลองสิ่งใหม่และท้าทาย)	0.813	0.041	22.579***		
PC_QA2 (การปรับตัวในสภาพแวดล้อมไม่แน่นอน)	0.854	***			
PC_QA3 (ความเต็มใจเสี่ยงเพื่อเรียนรู้)	0.832	0.044	23.156***		
PC_SA3 (ความเชื่อมั่นในการแสดงความคิดเห็น)	0.661	0.049	17.247***		
SC (ทุนทางสังคม)				0.385	0.654
SC1 (เข้าใจเคารพมุมมองคนต่างวัฒนธรรม)	0.582	0.089	8.254***		
SC2 (มองสถานการณ์จากมุมมองต่างวัฒนธรรม)	0.654	0.091	9.127***		
SC3 (ตระหนักอคติวัฒนธรรมและพยายามเอาชนะ)	0.628	***			

หมายเหตุ: *** $p < .001$

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ CFA แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของโมเดลการวัดในหลายมิติ **ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variables)** ทุกตัวแปรมีค่า Composite Reliability (CR) สูงกว่า 0.87 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีเยี่ยม โดยเฉพาะประสบการณ์ระหว่างประเทศ (EXP) และทักษะภาษาต่างประเทศ (LANG) ที่มีค่า CR สูงกว่า 0.90 แสดงถึงความสอดคล้องภายในที่ดีมาก ค่า Average Variance Extracted (AVE) ของตัวแปรเหล่านี้อยู่ระหว่าง 0.512 - 0.803 ซึ่งส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 0.50 สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized Factor Loading) พบว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าสูงกว่า 0.80 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยเฉพาะ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่มกับเพื่อนต่างชาติ (EXP3 = 0.915) การศึกษาหลักสูตรนานาชาติ (EXP1 = 0.911) และการเข้าร่วมกิจกรรมหลากหลายวัฒนธรรม (SOC4 = 0.930) ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด

ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variables) ที่เป็นองค์ประกอบของ Global Mindset แสดงผลที่แตกต่างกัน ทูทางปัญญา (IC) และทูทางจิตวิทยา (PC) มีค่า CR ที่ยอมรับได้ (0.842 และ 0.870 ตามลำดับ) และค่า AVE ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (0.571 และ 0.624 ตามลำดับ) แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบเหล่านี้มีคุณภาพการวัดที่ดี

อย่างไรก็ตาม ทูทางสังคม (SC) มีค่า AVE ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (0.385) และค่า CR ที่ต่ำ (0.654) ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายในการวัดทักษะการเข้าอกเข้าใจข้ามวัฒนธรรม การมีเพียง 3 ตัวบ่งชี้อาจไม่เพียงพอในการครอบคลุมความซับซ้อนของทูทางสังคม

ค่า Critical Ratio (C.R.) ของตัวแปรทั้งหมดมีค่าสูงกว่า 1.96 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดมีส่วนสำคัญในการวัดตัวแปรแฝงที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ยืนยันความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดและความพร้อมในการใช้สำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างขั้นต่อไป

นอกจากนี้ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของการพัฒนา Global Mindset มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้สำหรับการวิจัยเชิงสำรวจ โดยดัชนีความกลมกลืนผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 6 จาก 8 ตัว ได้แก่ RMSEA (.067) ซึ่งต่ำกว่า 0.08 ตามเกณฑ์ของ Browne & Cudeck (1993: 144), RMR (.064) ซึ่งต่ำกว่า 0.08 ตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2010: 654) และ NFI (.914) ซึ่งสูงกว่า 0.90 ตามเกณฑ์ของ Bentler & Bonett (1980: 600) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ขณะที่ดัชนีอื่น ๆ เช่น χ^2/df (3.655) ซึ่งสูงกว่า 3.0 เล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้สำหรับโมเดลที่ซับซ้อน (Kline, 2015: 277), GFI (.885), CFI (.936) ซึ่งสูงกว่า 0.90 ตามเกณฑ์ของ Hu & Bentler (1999: 27) และ TLI (.926) ซึ่งสูงกว่า 0.90 แม้จะยังไม่ถึงเกณฑ์ที่เข้มงวด แต่มีค่าที่ใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานและอยู่ในระดับที่แสดงถึงความกลมกลืนที่เหมาะสมสถานการณ์นี้สะท้อนความซับซ้อนของปรากฏการณ์ทางสังคมที่ยากต่อการจำลองด้วยโมเดลเชิงสถิติอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่พบได้โดยทั่วไปในงานวิจัยด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ต้องจัดการกับตัวแปรที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย ดังนั้น โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและใช้งานได้สำหรับการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในบริบทการศึกษานี้

โดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับ Global Mindset แสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในโมเดล Global Mindset

เส้นทางเชิงสาเหตุ	ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (β)	S.E.	C.R.	p	สถานะ
คุณลักษณะส่วนบุคคล $\rightarrow$ Global Mindset	.743***	.040	11.960	<.001	มีนัยสำคัญ
ประสบการณ์ระหว่างประเทศ $\rightarrow$ Global Mindset	-.291***	.022	-4.882	<.001	มีนัยสำคัญ
ทักษะภาษาต่างประเทศ $\rightarrow$ Global Mindset	.305***	.027	4.885	<.001	มีนัยสำคัญ
เครือข่ายทางสังคม $\rightarrow$ Global Mindset	.204***	.025	3.569	<.001	มีนัยสำคัญ
Global Mindset $\rightarrow$ ทักษะจิตวิทยา	.843***	.097	12.049	<.001	มีนัยสำคัญ
Global Mindset $\rightarrow$ ทักษะสังคม	.116	.035	.761	.447	ไม่มีนัยสำคัญ

หมายเหตุ: ***p < .001

จากตารางที่ 6 พบผลการวิเคราะห์ที่น่าสนใจหลายประการ

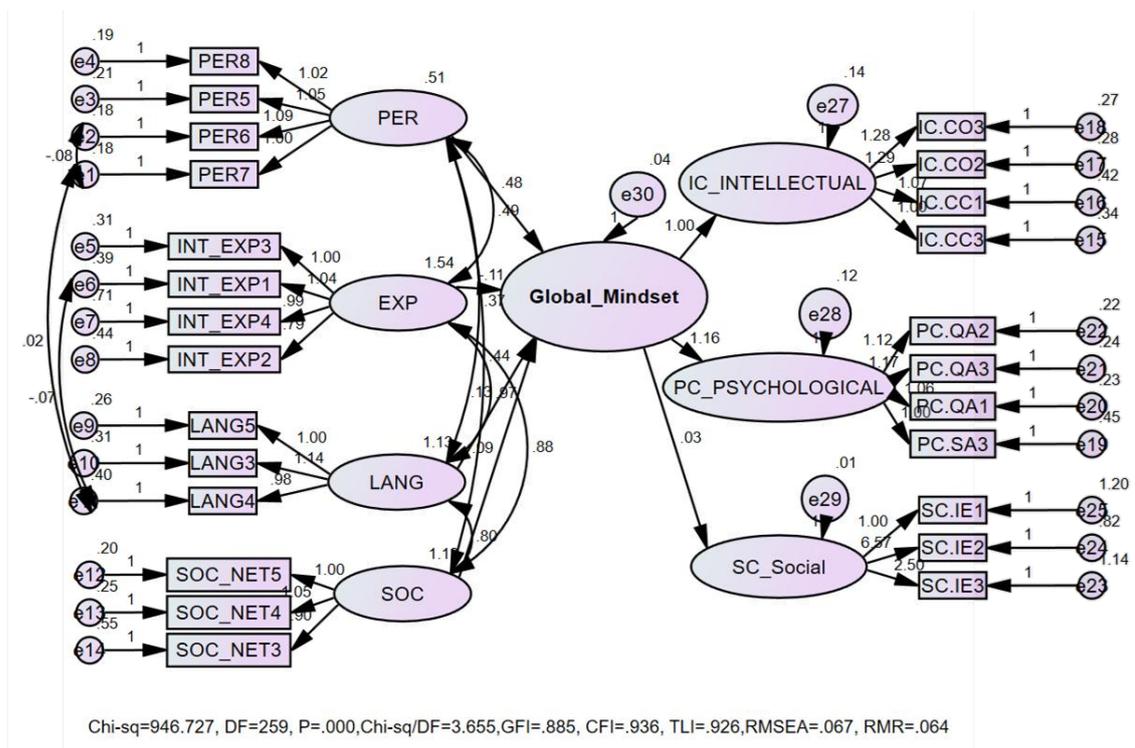
1. คุณลักษณะส่วนบุคคล มีอิทธิพลเชิงบวกสูงสุดต่อ Global Mindset ($\beta = .743$) แสดงให้เห็นว่าเจตคติ ความเชื่อมั่น และความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาความคิดแบบโลกาภิวัตน์

2. ประสบการณ์ระหว่างประเทศ มีอิทธิพลเชิงลบต่อ Global Mindset ($\beta = -.291$) ซึ่งขัดกับความคาดหวังทางทฤษฎี อาจเป็นผลจากปรากฏการณ์ “Cultural Shock” หรือการที่ประสบการณ์จริงทำให้เกิดความระมัดระวังมากขึ้น

3. ทักษะภาษาต่างประเทศ และ เครือข่ายทางสังคม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ Global Mindset ($\beta = .305$ และ $.204$ ตามลำดับ) สอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่า การสื่อสารและการสร้างเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนามุมมองข้ามวัฒนธรรม

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่าง Global Mindset กับองค์ประกอบย่อย พบว่า Global Mindset ส่งผลต่อทักษะจิตวิทยามากที่สุด ($\beta = .843$) ตามด้วยทักษะปัญญา ($\beta = .776$) แต่ไม่ส่งผลต่อทักษะสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งบ่งบอกว่าการพัฒนาทักษะการเข้าอกเข้าใจข้ามวัฒนธรรมต้องการแนวทางเฉพาะที่แตกต่างจากการพัฒนา Global Mindset โดยรวม

ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R^2) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทั้ง 4 ตัวสามารถอธิบายความแปรปรวนของ Global Mindset ได้ 81.0% ซึ่งเป็นระดับที่สูงมากและแสดงถึงประสิทธิภาพของโมเดลในการทำนาย

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของการพัฒนา Global Mindset

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบวัด Global Mindset

ผลการพัฒนาแบบวัด Global Mindset สำหรับนักศึกษาไทยแสดงให้เห็นถึงความท้าทายในการวัดแนวคิดที่ซับซ้อนนี้ในบริบทวัฒนธรรมไทย แบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีความเชื่อมั่นโดยรวมในระดับที่ยอมรับได้ โดยทวนทางปัญญาที่มีความเชื่อมั่นสูงสุด ($\alpha = 0.704$) ตามด้วยทวนทางจิตวิทยา ($\alpha = 0.692$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Javidan & Teagarden (2011: 25 - 27) ที่พัฒนา Global Mindset Inventory (GMI®) ดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม ทวนทางสังคมมีความเชื่อมั่นต่ำ ($\alpha = 0.205$) ซึ่งอาจสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมไทยที่เป็น High-context culture ตาม Hall (1976: 91 - 92) ที่การสื่อสารและการเข้าใจซึ่งกันและกันอาศัยบริบทมากกว่าการแสดงออกโดยตรง ทำให้การวัดทวนทางสังคมด้วยแบบสอบถามมีความท้าทาย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแสดงให้เห็นว่าแบบวัดมีความตรงเชิงโครงสร้างในระดับที่ยอมรับได้ (RMSEA = 0.058, CFI = 0.968) ซึ่งสนับสนุนการใช้แบบวัดนี้ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ แม้ว่าจะต้องตีความผลในส่วน of ทวนทางสังคมด้วยความระมัดระวัง

การเปรียบเทียบระดับทักษะ Global Mindset ระหว่างนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ

ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่มีนัยสำคัญระหว่างนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ โดยนักศึกษาต่างชาติมี Global Mindset สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ (Cohen's $d = 0.527$) ซึ่งเป็นขนาดอิทธิพลระดับใหญ่ การค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ัญญา ลัญญประสิทธิ์ และคณะ (2566: 98 - 100) และพรพิมล วงศ์ศิริวัฒน์ (2559: 92-94) ที่พบว่านักศึกษาต่างชาติมีความสามารถในการปรับตัวและสร้างความสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรมที่ดี นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Bennett (2004: 62 - 65) เกี่ยวกับ Developmental Model of Intercultural Sensitivity ยังสนับสนุนการค้นพบนี้ว่านักศึกษาที่ได้รับประสบการณ์การใช้ชีวิตข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Immersion) มักพัฒนาความไวต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ดีกว่า ความแตกต่างที่โดดเด่นที่สุดอยู่ในมิติทุนทางสังคม (Cohen's $d = 0.884$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาต่างชาติที่ต้องปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่จำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเข้าอกเข้าใจและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเป็นพิเศษ ในขณะที่นักศึกษาไทยที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคยอาจไม่มีแรงจูงใจหรือความจำเป็นในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ในระดับเดียวกัน ผลการค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Hofstede (1980: 158 - 160) เกี่ยวกับ Cultural Dimensions ที่วัฒนธรรมไทยมีระดับ Uncertainty Avoidance สูง ทำให้นักศึกษาไทยมีแนวโน้มหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนหรือท้าทาย

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ Global Mindset

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเผยให้เห็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ทำนายความเข้าใจเดิมในหลายประการ การที่คุณลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลสูงสุดต่อ Global Mindset ($\beta = .743$) สอดคล้องกับการศึกษาของภูมิศรัณย์ ทองเหลี่ยม และกรมกิจการเด็กและเยาวชน (2562: 35 - 38) ที่เน้นความสำคัญของการพัฒนา Mindset เป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ ผลการค้นพบนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากการศึกษาของ Caligiuri & Tarique (2012: 610 - 612) ที่พบว่า บุคลิกภาพและทัศนคติเชิงบวกต่อความหลากหลายเป็นตัวทำนายที่สำคัญของความสำเร็จในสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ และการศึกษาของ Bird et al. (2010: 385 - 388) ที่เน้นว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลเป็นรากฐานของการพัฒนา Global Mindset ที่ยั่งยืน ผลการค้นพบนี้ยืนยันทฤษฎี Growth Mindset ของ Dweck (2006: 15 - 18) ที่ว่าทัศนคติและแรงจูงใจเป็นปัจจัยขับเคลื่อนหลักในการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดดั้งเดิมที่เน้นการสะสมประสบการณ์หรือทักษะเป็นหลัก

การที่คุณลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลสูงสุดนี้ สนับสนุนทฤษฎี Growth Mindset ของ Dweck (2006: 20 - 25) ที่เน้นว่าความเชื่อในการพัฒนาตนเองและทัศนคติเชิงบวกต่อความท้าทายเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ โดยเฉพาะ ความเชื่อมั่นในการปรับตัว (Self-efficacy in Adaptation) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักสูงสุดในคุณลักษณะส่วนบุคคล (Factor Loading = 0.867) สะท้อนถึงความสำคัญของความเชื่อในความสามารถของตนเองในการจัดการกับสถานการณ์ข้ามวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Self-efficacy Theory ของ Bandura (1997: 35 - 40) ที่ว่าความเชื่อมั่นในตนเองเป็นตัวกำหนดว่าคุณคนจะเลือกที่จะเผชิญหรือหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ท้าทาย

ส่วนการค้นพบที่ขัดกับความคาดหวังอย่างยิ่งคือประสบการณ์ระหว่างประเทศมีอิทธิพลเชิงลบต่อ Global Mindset ($\beta = -.291$) ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ อัมพร สงคศิริ (2559: 148 - 150) ที่มองว่าโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเป็นปัจจัยบวก ผลการค้นพบนี้อาจสะท้อนถึงปรากฏการณ์ Cultural Shock **ตามที่ Oberg (1960: 177 - 179) อธิบายว่าเป็นความเครียดที่เกิดขึ้นจากการสูญเสียสัญลักษณ์และเครื่องหมายทางสังคมที่คุ้นเคย** หรือความระมัดระวังมากเกินไปที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ไม่ได้เตรียมความพร้อมอย่างเพียงพอ การศึกษาของ Ward & Kennedy (1999: 660 - 665) ยังพบว่าประสบการณ์ข้ามวัฒนธรรมที่ไม่มีโครงสร้างหรือการสนับสนุนที่เหมาะสม อาจนำไปสู่ความเครียดและทัศนคติเชิงลบต่อวัฒนธรรมอื่น แทนที่จะเป็นการเรียนรู้เชิงบวก นอกจากนี้ Kim (2001: 310 - 315) ยังชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์ข้ามวัฒนธรรมอาจทำให้เกิด Defense Mechanism หรือกลไกการป้องกันตนเอง เช่น การถอยกลับไปพึ่งพาเครือข่ายชาวเดียวกัน (Ethnic Enclave) หรือการหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรม การค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Hofstede (1980: 162 - 165) เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่มีระดับ Uncertainty Avoidance สูง ทำให้การเผชิญกับสถานการณ์ไม่แน่นอนในต่างประเทศอาจส่งผลเชิงลบต่อความมั่นใจและการพัฒนา Global Mindset

ทักษะภาษาต่างประเทศ ($\beta = .305$) และเครือข่ายทางสังคม ($\beta = .204$) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ Global Mindset ตามที่คาดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Chuelee, Wongwanich, & Rattanavich (2024: 120 - 125) เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะภาษาในการพัฒนา Global Mindset การศึกษาของ Deardorff (2006: 245 - 250) ยังเน้นว่าทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Intercultural Communication Competence) ซึ่งภาษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ เป็นหัวใจของการพัฒนา Global Mindset สำหรับเครือข่ายทางสังคม การศึกษาของ Zaheer & Bell (2005: 810 - 815) พบว่า เครือข่ายที่หลากหลายทางวัฒนธรรม (Diverse Social Networks) ช่วยสร้างความไวทางวัฒนธรรม (Cultural Sensitivity) และความสามารถในการเข้าใจมุมมองที่แตกต่าง (Perspective-taking Ability) การที่โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของ Global Mindset ได้ถึง 81.0% แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของโมเดลและความสำคัญของปัจจัยที่ศึกษา โดยการที่ Global Mindset ส่งผลต่อทุนทางจิตวิทยามากที่สุด ($\beta = .843$) แต่ไม่ส่งผลต่อทุนทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของการพัฒนา Global Mindset ในบริบทไทย ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับลักษณะวัฒนธรรมไทยที่เป็น Collectivist culture ตาม Hofstede (1980: 215 - 220) ที่การพัฒนาทักษะทางสังคมต้องการการเรียนรู้และการฝึกฝนเฉพาะด้านมากกว่าการพึ่งพา Global Mindset โดยรวม ผลการค้นพบนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทุนทางสังคมเป็นพิเศษ แยกจากการพัฒนา Global Mindset โดยรวม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

1. การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการปลูกฝังคุณลักษณะส่วนบุคคล เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลสูงสุดต่อ Global Mindset ($\beta = .743$) สถาบันควรบูรณาการ

กิจกรรมที่เสริมสร้างความเชื่อมั่นในการปรับตัว ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และการมองความแตกต่างเป็นโอกาสเข้าในหลักสูตรหลัก

2. การออกแบบประสบการณ์ระหว่างประเทศอย่างมีโครงสร้าง จากผลการศึกษาที่พบว่าประสบการณ์ระหว่างประเทศมีอิทธิพลเชิงลบ ($\beta = -.291$) สถาบันควรจัดโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนและหลังการเดินทาง รวมถึงการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยให้นักศึกษาแปลงประสบการณ์ที่ท้าทายให้เป็นการเรียนรู้เชิงบวก

3. การจัดกิจกรรมพัฒนาทุนทางสังคมเฉพาะด้าน เนื่องจาก Global Mindset ไม่ส่งผลต่อทุนทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ สถาบันควรออกแบบกิจกรรมเฉพาะด้าน เช่น การจำลองสถานการณ์ข้ามวัฒนธรรม การฝึกทักษะการเจรจาต่อรอง และการทำงานเป็นทีมในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษา

1. การพัฒนาทัศนคติเชิงบวกต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากผลการเปรียบเทียบที่พบว่านักศึกษาไทยมีความหลงใหลในความหลากหลายต่ำกว่านักศึกษาต่างชาติ นักศึกษาไทยควรเปิดรับและแสวงหาประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง

2. การพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากทักษะภาษาต่างประเทศมีอิทธิพลเชิงบวกต่อ Global Mindset ($\beta = .305$) นักศึกษาควรฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันและสร้างความมั่นใจในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ

3. การสร้างเครือข่ายทางสังคมที่หลากหลาย นักศึกษาควรเข้าร่วมกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ใช้สื่อสังคมในการเชื่อมต่อกับเพื่อนต่างชาติ และรักษาการปฏิสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอเพื่อขยายมุมมองและความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2562). รายงานการศึกษาการส่งเสริมกระบวนการทางความคิด

(Mindset) เด็กและเยาวชนสู่ประเทศไทย 4.0. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1646108241558-421488111.pdf

ธัญญา ลัญญาประสิทธิ์, รัตนพงศ์ คงเจริญ, วิสวัส ทองธีรภาพ, สุดาวดี จันทร์ภักดิ์, และเนตรชนก ฤทธาคนี. (2566). การศึกษาไทยในสายตานักศึกษาต่างชาติ: กรณีศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6(3), 93 - 106.

ภารดี มหาขันธ์, Ren Zhiyuan, Sakdina Bunpiem, และศักดินา บุญเปี่ยม. (2555). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<http://dspace.lib.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/2563>

- ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค และกรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2562). **การพัฒนาเยาวชนด้วย Growth Mindset**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.dcy.go.th>
- อัมพร สงคศิริ. (2559). ปัจจัยการตัดสินใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการเข้าร่วมโครงการ แลกเปลี่ยนนักศึกษา. **วารสาร Mahidol R2R e-Journal**, 3(2), 141 - 154.
- Bandura, A. (1997). **Self-efficacy: The exercise of control**. W.H. Freeman.
- Bennett, J. M., & Bennett, M. J. (2004). **Developing intercultural sensitivity: An integrative approach to global and domestic diversity**. In D. Landis, J. Bennett & M. Bennett (Eds.), *Handbook of intercultural training* (3rd ed). Sage.
- Bentler, P. M., & Bonett, D. G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. **Psychological Bulletin**, 88(3), 588-606.
- Bird, A., Mendenhall, M., Stevens, M. J., & Oddou, G. (2010). Defining the content domain of intercultural competence for global leaders. **Journal of Managerial Psychology**, 25(8), 810 - 828.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). **Alternative ways of assessing model fit**. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136-162). Sage.
- Caligiuri, P., & Tarique, I. (2012). Dynamic cross-cultural competencies and global leadership effectiveness. **Journal of World Business**, 47(4), 612 - 622.
- Chuelee, P., Wongwanich, S., & Rattavich, S. (2024). Growth Mindset of Thai Undergraduate Students in Language Learning. **Journal of Education Studies, Chulalongkorn University**, 52(2), 112 - 130.
- Deardorff, D. K. (2006). Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization. **Journal of Studies in International Education**, 10(3), 241 - 266.
- Dweck, C. S. (2006). **Mindset: The new psychology of success**. Random House.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). **Multivariate data analysis** (7th ed.). Prentice Hall.
- Hall, E. T. (1976). **Beyond Culture**. Doubleday.
- Hofstede, G. (1980). **Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values**. Sage.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. **Structural Equation Modeling**, 6(1), 1 - 55.
- Javidan, M., & Teagarden, M. B. (2011). **Conceptualizing and measuring global mindset**. *Advances in Global Leadership*, 6, 13-39.

- Kim, Y. Y. (2001). **Becoming intercultural: An integrative theory of communication and cross-cultural adaptation**. Sage.
- Kline, R. B. (2015). **Principles and practice of structural equation modeling** (4th ed.). Guilford Press.
- Levy, O., Beechler, S., Taylor, S., & Boyacigiller, N. A. (2007). What we talk about when we talk about 'global mindset': Managerial cognition in multinational corporations. **Journal of International Business Studies**, 38(2), 231 - 258.
- Oberg, K. (1960). Cultural shock: Adjustment to new cultural environments. **Practical Anthropology**, 7, 177-182.
- Ward, C., & Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. **International Journal of Intercultural Relations**. 23(4), 659 - 677.
- West, S. G., Finch, J. F., & Curran, P. J. (1995). **Structural equation models with nonnormal variables: Problems and remedies**. In R. H. Hoyle (Ed.), *Structural equation modeling: Concepts, issues, and applications* (pp. 56-75). Sage.
- Zaheer, S., & Bell, G. G. (2005). Benefiting from network position: Firm capabilities, structural holes, and performance. **Strategic Management Journal**, 26(9), 809 - 825.

กลยุทธ์การเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย
ของนักศึกษาชาวเวียดนาม มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ นครโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม

LEARNING STRATEGIES AND GUIDELINES FOR TEACHING AND LEARNING
THAI LANGUAGE FOR VIETNAMESE STUDENTS, UNIVERSITY OF SOCIAL
SCIENCES AND HUMANITIES, VIETNAM NATIONAL
UNIVERSITY HO CHI MINH CITY (USSH, VNUHCM)

อาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก^{1*} และพานิช บัวสำอางค์^{1*}
Aphaphon Ditlek^{1*} and Panich Buasam-ang^{1*}

Received : 04-07-2025

Revised : 09-11-2025

Accepted : 19-11-2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนามที่ USSH และ 2) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม โดยศึกษาจากประชากรคือ อาจารย์ภาควิชาไทยศึกษาจำนวน 5 คน และนักศึกษาสาขาไทยศึกษา ชั้นปีที่ 4 จำนวน 15 คน จาก USSH เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับอาจารย์และนักศึกษาชาวเวียดนาม และแบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาเวียดนามโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.95$) ค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรกคือ พฤติกรรมด้านจิตใจ ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.85$) โดยลดความกังวลและเสริมการเรียนรู้จากการสนทนากับเพื่อนทางออนไลน์ ผ่อนคลายจิตใจโดยดูสื่อบันเทิงของไทย รองลงมาคือ พฤติกรรมทางสังคม ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.92$) และพฤติกรรมการนำไปสู่ความสำเร็จ ($\mu = 3.81$, $\sigma = 0.85$) 2) แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์คือ (1) สื่อการเรียนการสอนควรมีเนื้อหาทันสมัย ใช้ในชีวิตประจำวัน เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมไทย เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก มีไฟล์เสียงเจ้าของภาษา มีสื่อประเภทเพลง ละคร คลิปท่องเที่ยวประกอบ (2) กิจกรรมเรียนการสอนเน้นฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่หลากหลาย และมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทย (3) การประเมินผลเน้นการทดสอบที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทเรียน การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันและการทำงาน เน้นการฝึกปฏิบัติ และมีเกณฑ์ประเมินผลที่ละเอียดชัดเจน

¹ สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

¹ General Education Office, Rajapruck University

* Corresponding Author's E-mail: apditl@rpu.ac.th

คำสำคัญ: กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทย / แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย / การเรียนภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม

ABSTRACT

This research aimed to 1) investigate the Thai language learning strategies employed by Vietnamese students at the University of Social Sciences and Humanities (USSH), and 2) explore pedagogical approaches for Thai language instruction tailored to this student population. The study surveyed a population of five faculty members from the Department of Thai Studies and fifteen fourth-year Thai Studies majors at the USSH. Instruments included a questionnaire on language learning strategies and in-depth interviews. Data were analyzed using percentages, means, and standard deviation.

The findings revealed that (1) The overall learning strategies of Vietnamese students are at a high level ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.95$). The most frequently reported learning strategy was affective strategies ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.85$), followed by social strategies ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.92$) and metacognitive strategies ($\mu = 3.81$, $\sigma = 0.85$). This finding was further supported by interview data, which indicated that students utilize affective strategies, such as reducing language anxiety, enhancing skills through online peer communication, and engaging with Thai media for relaxation. (2) The guidelines for instruction, based on student and faculty perspectives, highlighted that learning materials should be modern, accessible, and linked to Thai culture, progressing from simple to complex concepts. Faculty perspectives specifically emphasized the importance of incorporating native Thai audio resources, diverse media (e.g., songs, dramas, and travel clips), and focusing on language use in daily life and work contexts. Both groups recommended that instructional activities should diversify language practice in various contexts and integrate Thai cultural activities. Furthermore, assessment should be skill-based, focus on practical application through varied situational exercises, and employ detailed and clear evaluation criteria.

Keywords: Thai language learning strategies / Thai language pedagogy / Thai language learning among Vietnamese students

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาที่นักศึกษาชาวเวียดนามสนใจเรียน เนื่องจากเป็นภาษาที่เริ่มมีบทบาทในการประกอบอาชีพ การท่องเที่ยว หรือความบันเทิง ด้วยเหตุนี้ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศของประเทศไทย (Thailand International Cooperation Agency: TICA)

จึงริเริ่มโครงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศเพื่อนบ้าน มีความร่วมมือเปิดสอนวิชาภาษาไทยระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของเวียดนาม 4 แห่ง เปิดสอนแห่งแรก ที่มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นครโฮจิมินห์ ปี พ.ศ. 2539 มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม กรุงฮานอย ปี พ.ศ. 2543 ที่มหาวิทยาลัยดานัง ปี พ.ศ. 2548 และมหาวิทยาลัยฮานอย ปี พ.ศ. 2552 (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ, 2564)

มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ นครโฮจิมินห์ (University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University, Ho Chi Minh City: USSH, VNUHCM) เป็นสมาชิกของมหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม โฮจิมินห์ซิตี และเป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งในสองสถาบันที่ใหญ่ที่สุดด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และเป็นสถาบันแรกที่เปิดการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศเวียดนาม ปัจจุบันเปิดสอนภาษาไทยในระดับปริญญาตรี โดยคณะตะวันออกศึกษา ภาควิชาไทยศึกษา มีคณาจารย์ชาวเวียดนาม 6 คน (ลาศึกษาต่อระดับปริญญาโท 1 คน) มีจำนวนนักศึกษาเอกไทยศึกษาทั้งสิ้น 120 คน แยกเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 29 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 29 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 34 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 28 คน นักศึกษาต้องเรียนภาษาไทยตลอดหลักสูตร จำนวน 54 หน่วยกิต 23 รายวิชา นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังจัดตั้งศูนย์ไทย (Thai Center) เพื่อจัดการเรียนการสอนภาษาไทยภาคนอกเวลาแก่ผู้สนใจทั่วไป TICA จึงส่งอาสาสมัครชาวไทยในโครงการอาสาสมัครเพื่อนไทยไปช่วยสอนภาษาไทยที่มหาวิทยาลัยปีละ 2 คน แยกเป็นปฏิบัติงานที่ภาควิชาไทยศึกษา 1 คน ปฏิบัติงานที่ศูนย์ไทย 1 คน (ภาควิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ นครโฮจิมินห์, 2566)

ด้วยเหตุที่หนึ่งในคณะผู้วิจัยเคยมีโอกาเป็นอาจารย์สอนภาษาไทยช่วงระยะสั้นที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ ได้พบว่านักศึกษาชาวเวียดนามมีความตั้งใจในการเรียนสูงมาก และมีพัฒนาการด้านการใช้ภาษาไทยเป็นอย่างดี สอดคล้องกับที่อาจารย์สอนภาษาไทยชาวเวียดนามไว้ว่า “ผู้เรียนชาวเวียดนามมักได้รับคำชมว่าพูดภาษาไทยชัดกว่าคนชาติอื่น และมีการตั้งคำถามเสมอว่า ‘นักศึกษาเวียดนามมีลักษณะใดพิเศษกว่านักเรียนชาติอื่นหรือไม่ หรือมีเทคนิควิธีสอนอย่างไรจึงทำให้พูดชัดพูดเก่งได้’ นักศึกษาที่เก่งภาษาไทยสามารถทำงานหารายได้ระหว่างที่ยังเรียนไม่จบ” (Trần Cẩm Tú [เทพิน], 2559) สอดคล้องกับที่ พิทยา สุวคันธ์ (2563) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เวียดนามประสบความสำเร็จด้านการศึกษาว่าเป็นเพราะ 1) อาจารย์เวียดนามอุทิศตน และรับผิดชอบงานสอนเป็นสำคัญ 2) นักศึกษาเวียดนามขยัน ตั้งใจเรียน เห็นว่าความสำเร็จทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญมากในชีวิต 3) ผู้ปกครองคาดหวังด้านการศึกษาของบุตรหลาน ติดตามผลการเรียนอย่างใกล้ชิด ให้ความสำคัญร่วมมือกับอาจารย์และมหาวิทยาลัย 4) รัฐบาลลงทุนด้านการศึกษา และมหาวิทยาลัยมีคุณภาพมาตรฐาน

จากการศึกษางานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกเสียงภาษาไทย อาทิ เห่งยง มาย เฟื่อง (2552) ศึกษาปัญหาการออกเสียงพยัญชนะและสระในภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนาม และ วุฒิ กิม อ้วนห์ (2553) ศึกษาการสร้างแบบฝึกการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียน ชาวเวียดนามถิ่นใต้ และมีโครงการวิจัยพัฒนาหนังสือ ตำรา สื่อการเรียนการสอนสำหรับ

นักศึกษา ชาวเวียดนามที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างนักวิชาการชาวไทยและชาวเวียดนาม โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก TICA จำนวน 6 เล่ม อาทิ ภาษาไทยในเพลงสำหรับนักศึกษาเวียดนาม โดย สุภัค มหาราการ และคณะ (2562) วัฒนธรรมไทยสำหรับนักศึกษาเวียดนาม โดยสุภัค มหาราการ และคณะ (2563) กรุงเทพมหานครกับอาหารริมทาง สำหรับนักศึกษาเวียดนาม โดยสุภัค มหาราการ และหวิง ถิ ลวน ฟุก (Nguyen Thi Loan Phuc) (2564) นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาการเรียนภาษาไทยของชาวเวียดนามจากสื่อ อาทิ วัชร ศรีคำ (2564) เรื่อง เรียนภาษาจากเฟซบุ๊ก: การเรียนภาษาไทยของชาวเวียดนาม และการเรียนภาษาเวียดนามของชาวไทย

ผลงานวิจัยดังกล่าว สะท้อนถึงความพยายามในการสร้างเครื่องมือช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการเรียนภาษาให้ประสบความสำเร็จคือ กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนเลือกใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นการกระทำหรือพฤติกรรมเฉพาะซึ่งผู้เรียนเลือกนำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ภาษาที่รวดเร็วและง่ายขึ้น (Oxford, 1990) ผู้เรียนที่มีกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาที่ดี จึงเรียนภาษาได้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ และเมื่อศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศ พบว่า มีผู้ศึกษาไว้ เช่น You Xiaoyan อีรพงษ์ บุญรักษา และสิงหนาท น้อมเนียน (2565) ศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของนักศึกษาจีน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ส่วนงานวิจัยของนักวิชาการชาวต่างประเทศที่ศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษามีผู้ศึกษาไว้ อาทิ Cohen (1998) และ Cohen & Macaro (2007) ที่พบประเด็นสำคัญว่า ผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาทุกระดับล้วนมีการใช้กลวิธีการเรียนภาษา กลวิธีของผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จสามารถนำมาเป็นรูปแบบกลวิธีการเรียนให้กับผู้เรียนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จได้ และ Aziz & Shah (2020) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา สำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษและความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ทั้งนี้ จากการศึกษายังไม่พบว่ามีผู้ที่ศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทย และแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนามที่ USSH สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยมาเป็นระยะเวลาอันมีชื่อเสียง ได้รับความนิยมนและการยอมรับในด้านการสอนภาษาต่างประเทศ และหนึ่งในผู้วิจัยเคยสอนภาษาไทยที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ในหลักสูตรระยะสั้น เนื่องจากบริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หากมีการศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม ทั้งในมุมมองของนักศึกษาและผู้สอน จะได้องค์ความรู้ที่เป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาชาวเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการเรียนภาษาไทยนอกประเทศไทย นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังเป็นฐานข้อมูลกลยุทธ์การเรียนรู้ที่นักศึกษาชาวเวียดนามใช้ในการเรียนภาษาไทย สามารถนำไปเปรียบเทียบกับผู้เรียนจากประเทศอื่นหรือในบริบทอื่นได้ เป็นประโยชน์ในการพัฒนาวิธีการสอนภาษาไทยที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของนักศึกษาชาวเวียดนาม รวมถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศชาติอื่นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนามที่ USSH
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนามที่ USSH

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลกับประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. อาจารย์สอนภาษาไทยที่ USSH จำนวน 5 คน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล คือ 1) อาจารย์ชาวเวียดนามที่ปัจจุบันสอนภาษาไทยให้นักศึกษาชาวเวียดนาม สาขาไทยศึกษา ที่ USSH และ 2) สมัครใจและยินดีให้ข้อมูล
2. นักศึกษาชาวเวียดนามหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาไทยศึกษา USSH ในปี พ.ศ. 2565 ชั้นปีที่ 4 เนื่องจากเป็นชั้นปีสุดท้าย สามารถสื่อสารภาษาไทยได้เข้าใจ และมีประสบการณ์ผ่านการเรียนภาษาไทยมากกว่าชั้นปีอื่น มีนักศึกษาที่สมัครใจให้ข้อมูลจำนวน 15 คน ให้ข้อมูลโดยตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึกตามแนวคำถามที่กำหนดไว้ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล คือ 1) เป็นนักศึกษาชาวเวียดนามที่กำลังเรียนภาษาไทยในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาไทยศึกษา และ 2) สมัครใจและยินดีให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง “กลยุทธ์การเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม” เป็นคำถามปลายเปิด 16 ข้อ ใช้สอบถามอาจารย์สอนภาษาไทย ภาควิชาไทยศึกษาที่ USSH เพื่อศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยและแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาชาวเวียดนาม ตอนที่ 2 กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม และ ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง “การเรียนภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม” เป็นคำถามปลายเปิด 13 ข้อ ใช้สอบถามนักศึกษาชาวเวียดนามสาขาไทยศึกษา USSH ชั้นปีที่ 4 เพื่อศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยและแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในมุมมองของนักศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนภาษาไทย ตอนที่ 2 กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษา การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของนักศึกษา และ ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม

3. แบบสอบถามกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม ปรับจากแบบสำรวจกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา Strategy Inventory for Language Learning (SILL) Version 7.0 ตามแนวคิดของ Oxford (1990) เพื่อใช้สอบถามนักศึกษาชาวเวียดนาม สาขาไทยศึกษาชั้นปีที่ 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า ได้แก่ 1) กลยุทธ์ด้านการจำ

(memory strategies) 2) กลยุทธ์ด้านความรู้ ความคิด (cognitive strategies) 3) กลยุทธ์ด้านการชดเชยข้อบกพร่องในการใช้ภาษา (compensation strategies) 4) กลยุทธ์ด้านการนำไปสู่ความสำเร็จ (metacognitive strategies) 5) กลยุทธ์ด้านจิตใจ (affective strategies) 6) กลยุทธ์ทางสังคม (social strategies) โดยปรับปรุงข้อคำถามจากแนวคิดของ Oxford (1990) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประเภทคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ทำเอกสารขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยไปที่ภาควิชาไทยศึกษา USSH ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง “กลยุทธ์การเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม” และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง “การเรียนภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม” ปรีกษาที่ปรีกษาวิจัยและเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ปรับปรุงแก้ไขการใช้ภาษาในคำถามให้ชัดเจนตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและที่ปรีกษา

2. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม คือ ศึกษาแบบสำรวจกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา Strategy Inventory for Language Learning (SILL) Version 7.0 ตามแนวคิดของ Oxford (1990) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม หาคุณภาพโดยหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผลและด้านศึกษาศาสตร์ 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านระเบียบวิธีการวิจัยและการวัดประเมินผลทางการศึกษา 1 คน คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 จำนวน 50 ข้อ ทดลองใช้กับนักศึกษาชาวเวียดนามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชาวเวียดนามสาขาไทยศึกษา USSH ชั้นปีที่ 3 จำนวน 34 คน หาค่าความเชื่อมั่น โดยคำนวณหาค่าประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach จากโปรแกรมสำเร็จรูปมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.89 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ระยะ ระยะที่ 1 สํารวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องติดต่อประสานงานในการชี้แจงข้อมูลและขออนุญาตเก็บข้อมูล คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 - 2 ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 โดยสัมภาษณ์เชิงลึกอาจารย์ภาควิชาไทยศึกษา จำนวน 2 คน ด้วยตนเองที่ USSH สัมภาษณ์เชิงลึกหัวหน้าและอาจารย์ภาควิชาไทยศึกษา จำนวน 3 คน ผ่านโปรแกรมการสนทนาออนไลน์ “Zalo” และ “Google Meet” และเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 โดยสร้างกลุ่ม Zalo ชื่อ “Interview Rajapruk” เพื่อใช้นัดหมายประสานงานการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ดำเนินการสัมภาษณ์นักศึกษา ติดตามเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 4 ครั้ง ใช้เวลา 94 วัน รวมได้สัมภาษณ์นักศึกษา 15 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม

กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาไทยศึกษา โดยติดตามจำนวน 5 ครั้ง ใช้เวลา 127 วัน รวมได้แบบสอบถาม
กลับคืน 15 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยจัดประเด็นข้อมูลกลยุทธ์
การเรียนรู้ภาษาไทย และแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย และนำเสนอแบบพรรณนา
วิเคราะห์

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษา
ชาวเวียดนาม วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ วิเคราะห์
กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม โดยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน
กำหนดค่าน้ำหนัก 5 ระดับ วิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษา ชาว
เวียดนามและข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยจัดประเด็นและนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยตรวจทาน
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และผลการวิจัยกับอาจารย์ภาษาไทยชาวเวียดนามอีกครั้ง ปรับแก้
ไขตามข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่ม และคำแนะนำที่ปรึกษาวิจัย

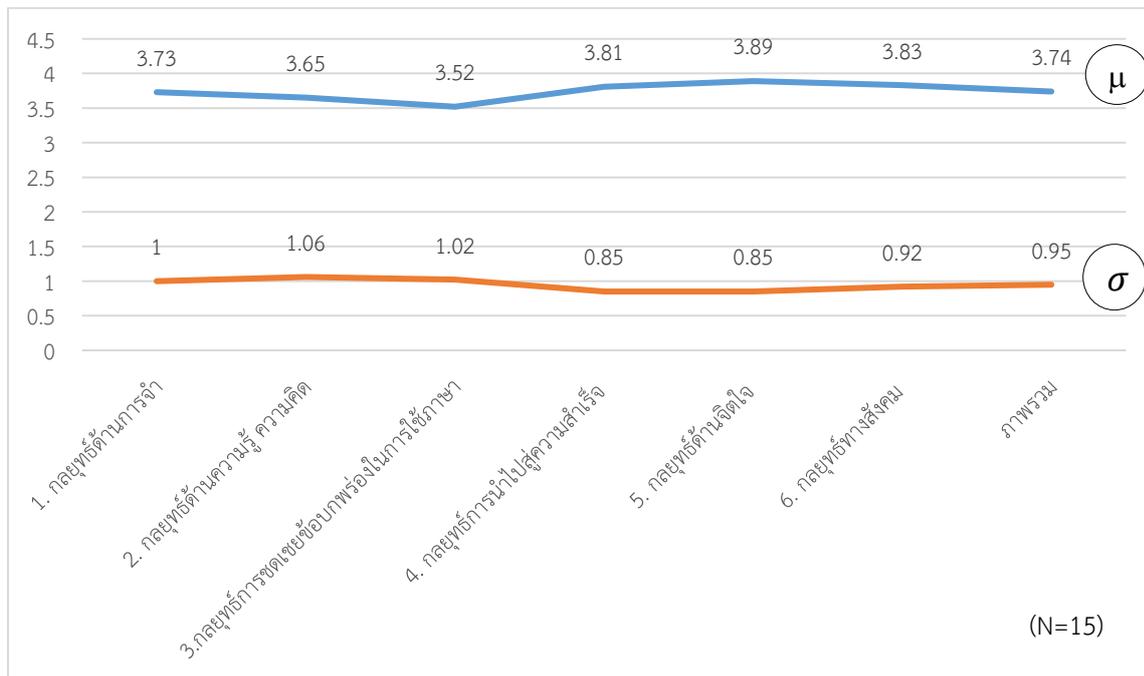
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม คือ
หาความถี่ และร้อยละ แบบสอบถาม ตอนที่ 2 ใช้การคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม มีดังนี้

1.1 ผลการวิจัยจากแบบสอบถามกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษา
ชาวเวียดนาม พบว่า กลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยการใช้สูงลำดับแรกคือ กลยุทธ์ด้านจิตใจ ($\mu = 3.89$)
รองลงมาคือ กลยุทธ์ทางสังคม ($\mu = 3.83$) และกลยุทธ์ด้านการนำไปสู่ความสำเร็จ ($\mu = 3.81$)
กลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ กลยุทธ์ด้านการชดเชยข้อบกพร่องในการใช้ภาษา ($\mu = 3.52$)
ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมของระดับการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม

1.2 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ชาวเวียดนามที่มีต่อกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนามพบว่า มีทั้งประเด็นที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ที่มีต่อกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนาม

กลยุทธ์การเรียนรู้	สอดคล้องกัน	แตกต่างกัน
กลยุทธ์ด้านการจำ	ท่องจำคำศัพท์เพื่อให้เข้าใจเรื่องทั้งจากในชั้นเรียนและสื่อบันเทิงประเภทรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และ การใช้โปรแกรมแปลภาษา	นักศึกษาใช้การจำศัพท์และประโยชน์จากการสนทนากับชาวไทย
กลยุทธ์ด้านความรู้ ความคิด	หาความหมายคำศัพท์/ประโยคจากพจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรมแปลภาษา และถามเพื่อน/ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาไทย	นักศึกษาใช้การทำแบบฝึกหัดจากบทเรียน ศึกษาการเรียงประโยค

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลยุทธ์การเรียนรู้	สอดคล้องกัน	แตกต่างกัน
กลยุทธ์ด้านการชดเชยข้อบกพร่องในการใช้ภาษา	เดาความหมายจากบริบท ใช้โปรแกรมแปลภาษา ใช้ท่าทางประกอบการสนทนา และใช้ภาษาเวียดนามปนภาษาอังกฤษเพื่อช่วยในการสื่อสารภาษาไทย	นักศึกษาใช้คำศัพท์ใกล้เคียงช่วยสื่อความหมาย และฝึกใช้ภาษาจากการเป็นพิธีกรภาษาไทย
กลยุทธ์ด้านการนำไปสู่ความสำเร็จ	ตั้งใจเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทบทวนบทเรียน ฝึกเพิ่มเติมจากยูทูบ เรียนรู้จากสื่อบันเทิง ข่าว	อาจารย์มีความเห็นว่า นักศึกษาที่เรียนประสบความสำเร็จเกิดจากการตั้งเป้าหมายในการเรียนที่ชัดเจน และสนใจเรียน ส่วนนักศึกษาให้ความเห็นว่า ฝึกการจากการทำงานกับคนไทย
กลยุทธ์ด้านจิตใจ	สร้างความมั่นใจ กล้าพูด ไม่กังวลว่าจะใช้ภาษาไทยผิด ผ่อนคลาย ลดความกังวลในการเรียนภาษาไทยจากการดูสื่อบันเทิงของไทย สร้างกำลังใจให้ตนเอง ปรึกษาเพื่อนและอาจารย์	-
กลยุทธ์ทางสังคม	สอบถามเพื่อนและอาจารย์ การเรียนรู้ภาษาไทยจากการเข้าร่วมกิจกรรมภาษาวัฒนธรรมไทย และการหาเพื่อนชาวไทยเพื่อฝึกการใช้ภาษาไทย	-

2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม ตามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์พบว่า มีทั้งประเด็นที่สอดคล้องกันและต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม

ประเด็น	สอดคล้องกัน	แตกต่างกัน
สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้	1. แบบเรียนควรมีเนื้อหาทันสมัย ใช้ในชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมไทย เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยากเพื่อให้เข้าใจง่าย มีไฟล์เสียงจากเจ้าของภาษาประกอบ	นักศึกษามีความเห็นเพิ่มเติมคือ ควรมีความสวยงาม น่าอ่าน มีแบบฝึกหัดทั้งปรนัยและอัตนัย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็น	สอดคล้องกัน	แตกต่างกัน
	2. สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยได้ คือ ไฟล์เสียงประกอบการอ่าน คำศัพท์ ประโยค เพลง ละคร ภาพยนตร์ ข่าวท่องเที่ยว เฟซบุ๊ก และกิจกรรมวัฒนธรรมไทย	
กิจกรรมเรียนการสอนภาษาไทย	ควรเน้นฝึกพูดในสถานการณ์ต่าง ๆ และมีกิจกรรมเสริมด้านวัฒนธรรมไทย	อาจารย์เห็นว่าควรบูรณาการทักษะการใช้ภาษา ส่วนนักเรียนมีความเห็นคือ กิจกรรมแลกเปลี่ยนสนทนากับคนไทย จัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับความสามารถ สนุกสนาน ดึงดูดความสนใจ และกิจกรรมดูงานที่โรงงานหรือบริษัทต่าง ๆ
การประเมินผล การเรียนภาษาไทย	ควรมีวิธีการที่หลากหลายเน้นประเมิน ผลจากการปฏิบัติ	การประเมินผลแต่ละทักษะมีความคิดเห็นต่างกัน 1. ทักษะการฟังและการพูด นักเรียนเห็นว่า ควรทดสอบฟังจากหลากหลายสถานการณ์ ฝึกพูดหน้าชั้นเรียน โดยเขียนบทล่องหน้า ตอบคำถามจากคลิป ส่วนอาจารย์เห็นว่า อาจมีการประเมินผลจากการสัมภาษณ์ 2. ทักษะการอ่าน นักเรียนเห็นว่า ควรเป็นเรื่องที่มีในบทเรียน มากกว่าแหล่งอื่น ฝึกอ่านข้อความ อาจารย์เห็นว่า ควร ประเมินจากแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน 3. ทักษะการเขียน นักเรียนเห็นว่าควรมีหัวข้อให้เลือกเขียน ฝึกการเขียนหลายรูปแบบ หรือสร้างบทสนทนาเอง ส่วนอาจารย์ระบุว่าอาจเพิ่มการประเมินผลจากเรียงความ

อภิปรายผลการวิจัย

1. กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยที่นักศึกษาเวียดนามใช้มากที่สุดคือ กลยุทธ์ด้านจิตใจ โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษาพบว่า นักศึกษาสร้างความมั่นใจ ลดความกังวล ผ่านคลายจิตใจ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาไทยโดยใช้วิธีการคือ 1) สนทนากับเพื่อนทางออนไลน์ และ 2) ดูละครและฟังเพลงไทย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Gagné (Gagné, 1985 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2556) ในเรื่องเงื่อนไขภายในของผู้เรียนที่ว่าทัศนคติ (Attitudes) และแรงจูงใจ (Motivation) มีอิทธิพลต่อการเลือกการกระทำของบุคคล จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

ประเด็นที่นักศึกษาชาวเวียดนามผ่อนคลายผ่านการดูสื่อบันเทิงไทย แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาสามารถจัดการกับอุปสรรคทางอารมณ์ (Affective Filter) ตามสมมุติฐานข้อมูลเข้า (Input Hypothesis) ในทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สองและภาษาต่างประเทศของ Stephen Krashen (Krashen, 1981; Schütz, 2019) ว่า เมื่อผู้เรียนมีความวิตกกังวลต่ำและมีแรงจูงใจสูงในการเรียน จะสามารถรับข้อมูลภาษา (input) ได้ดีขึ้น การที่นักศึกษาสร้างความมั่นใจและลดความกังวลผ่านการดูสื่อบันเทิง จึงเป็นการลดอุปสรรคทางอารมณ์และเอื้อต่อการเรียนรู้ภาษา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Trần Cẩm Tú [เทพิน] (2559) ที่ว่าการสร้างแรงจูงใจในการเรียนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ควรหาโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมและทำงานพิเศษเกี่ยวข้องกับภาษาไทย ได้พบได้เรียนกับเจ้าของภาษา การตกแต่งสภาพห้องเรียนให้มีความเป็นไทยและสวยงาม

กลยุทธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับสอง นักศึกษามักใช้วิธีการคือ 1) การสอบถามเพื่อนและอาจารย์ หาเพื่อนชาวไทย และ 2) การเรียนรู้ภาษาไทยจากกิจกรรมกลุ่ม วิธีการเหล่านี้ช่วยสร้างความมั่นใจในการเรียน กล้าสื่อสาร สะท้อนว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) และสอดคล้องกับแนวคิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการเรียนรู้ภาษาที่สองของ Lightbown และ Spada (2021) ที่เน้นว่าการเรียนรู้ภาษาเกิดขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการสื่อสารที่มีความหมาย ผู้เรียนพัฒนาความสามารถทางภาษาผ่านการเจรจาความหมาย (negotiation of meaning) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสาร และการได้รับข้อมูลป้อนกลับ (feedback) จากผู้พูดที่มีความสามารถมากกว่า บริบททางสังคมและโอกาสในการใช้ภาษาจริงมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะการโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปรับแก้ไขและมีโอกาสชี้แจงความหมายเมื่อเกิดความไม่เข้าใจ และยังเชื่อมโยงกับแนวคิดของ Lev Vygotsky (อรรถพล ประภาสโนบล, 2564) เรื่อง Zone of Proximal Development (ZPD) ที่ว่าการเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียน แต่เป็นการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ ควรได้สื่อสารหรือกระทำการร่วมกันผู้อื่น

นอกจากนี้ ตามทฤษฎีของ Bloom et al. (1956) และ Anderson & Krathwohl (2001) กลยุทธ์ทางสังคมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับการประยุกต์ใช้ (Apply) และการวิเคราะห์ (Analyze) เพราะผู้เรียนต้องนำความรู้ไปใช้ในบริบทการสื่อสารจริง ไม่ใช่เพียงแค่จำหรือเข้าใจเท่านั้น การสร้างกำลังใจให้ตนเอง ปรีกษาเพื่อนและอาจารย์ สะท้อนถึงกระบวนการควบคุมตนเอง (Self-regulation) ในมิติความรู้เชิงอภิปัญญา (Metacognitive Knowledge) ที่ผู้เรียนต้องมีความตระหนักรู้และควบคุมกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

ส่วนกลยุทธ์ด้านการชดเชยข้อบกพร่องมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอาจสะท้อนถึงข้อจำกัดในความมั่นใจทางภาษาของนักศึกษา เช่น การเดาความหมายจากบริบท การใช้คำศัพท์ใกล้เคียง หรือการใช้ท่าทางประกอบ การใช้ภาษาเวียดนามปนภาษาอังกฤษ ตามทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Thorndike (Hergenhahn & Olson, 1993: 56-57 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2556: 51) การที่นักศึกษาใช้โปรแกรมแปลภาษาและภาษาเวียดนามปนภาษาอังกฤษเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus-Response Connection) เพื่อแก้ปัญหาการสื่อสารเฉพาะหน้า แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการรักษาการสื่อสารให้ดำเนินต่อไป

ผลการวิจัยด้านกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาเวียดนามในงานวิจัยนี้ จึงมีประเด็นทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของนักวิชาการท่านอื่น โดยสอดคล้องกับผลวิจัยของ วชิร ศรีคำ (2564) ว่า วิธีการเรียนภาษาไทยชาวเวียดนามจะใช้ Google Translate ช่วยแปล และโพสต์สอบถามในกลุ่ม ผลการศึกษาของอรุณี อรุณเรือง รพีพรรณ สุฐาปัญญากุล และภาวิณี อุ๋นวัฒนา (2560) ที่ว่า กลวิธีที่นักศึกษาใช้มากที่สุดคือ กลวิธีที่ใช้การเสริมและการทดแทน รองลงมาคือ กลวิธีด้านอารมณ์ และผลการศึกษาของ You Xiaoyan ฉีรพงษ์ บุญรักษา และสิงหนาท น้อมเนียน (2565) ว่า นักศึกษาจีนใช้กลยุทธ์เชิงสังคมในการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมากที่สุด

ทั้งนี้ ผลการศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทยในงานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของ ศิวนนท์ นิลพาณิชย์ (2560) ที่พบว่าใช้กลยุทธ์อภิปรายมากที่สุด และใช้กลยุทธ์ปริชานน้อยที่สุด และ Aziz & Shah (2020) ที่พบว่ากลยุทธ์ที่ใช้มากที่สุดคือ กลยุทธ์ด้านความรู้ ความคิดและกลยุทธ์ด้านการนำไปสู่ความสำเร็จ ส่วนกลยุทธ์ที่ใช้ในอันดับท้ายคือ กลยุทธ์ด้านจิตใจและกลยุทธ์ด้านการชดเชยข้อบกพร่องในการใช้ภาษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันสื่อบันเทิงและเครือข่ายทางสังคมมีอิทธิพลต่อนักศึกษาเวียดนามมากขึ้น นักศึกษาจึงนำมาช่วยเติมเต็มการเรียนรู้ภาษาไทยของตนเองในเรื่องที่สนใจ มีประเด็นไม่เข้าใจ และช่วยลดความเครียดในการเรียน

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1 สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ นักศึกษาและอาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่าแบบเรียนควรมีเนื้อหาทันสมัยและใช้ในชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมไทย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประเมินความเหมาะสมของเทคโนโลยีและสื่อ ของวัชรพล วิบูลยศรีน (2567) ว่าควรมีข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน บทเรียนควรจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยากตามหลักการของ Gagné (Gagné, 1985 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2556) เรื่องลำดับขั้นของการเรียนรู้ (Learning Hierarchies) ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ทักษะพื้นฐานก่อนเรียนรู้ทักษะที่ซับซ้อนขึ้น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ไฟล์เสียงจากเจ้าของภาษาและสื่อมัลติมีเดียสอดคล้องกับทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Thorndike โดยเฉพาะกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) ที่การได้ยินและฝึกพูดซ้ำ ๆ จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเสียงและความหมาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักการให้ตัวอย่าง (Modeling) ที่ Gagné เน้นว่าเป็นส่วนสำคัญของการสอน

2.2 สื่อการเรียนการสอนควรมีความหลากหลายโดยแทรกการนำเสนอความเป็นไทยจากการสัมภาษณ์ของอาจารย์และนักศึกษาชาวเวียดนามพบข้อมูลตรงกันว่า นักศึกษาชอบดูละคร ซีรีส์วายของไทย อยากท่องเที่ยวประเทศไทย การใช้สื่อบันเทิงโดยอธิบายเชื่อมโยงการใช้

ภาษาและวัฒนธรรมไทย จะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่พึงพอใจ สอดคล้องกับทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Thorndike (Hergenhahn & Olson, 1993 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2556) ว่า เมื่อได้รับผลที่พึงพอใจ ประโยชน์ หรือมีความสุข ผู้เรียนจะมีแนวโน้มแสดงการกระทำนั้นซ้ำจนติดเป็นนิสัย และอยากเรียนรู้ต่อไป การสร้างความพร้อมก่อนบทเรียน เช่น สร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้อยากเรียน เชื่อมโยงความรู้เดิม และให้ผู้เรียนได้รับผลที่พึงพอใจ จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ

ประเด็นการใช้สื่อบันเทิงช่วยเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาเวียดนามนั้น ทั้งสื่อไทยและสื่อเวียดนามมีความเห็นตรงกัน ดังที่ Thai PBS. (2558) กล่าวว่า นักศึกษาเวียดนามฝึกฟัง พูด อ่าน เขียนจากเพลง ละคร และภาพยนตร์ และกิม เหงียน (Kim Ngàn, 2562) นักเขียนของสถานวิเทศเวียดนาม ส่วนกระจายเสียงต่างประเทศแห่งชาติ VOV5 กล่าวว่า หนึ่งในกระแสนิยมของนักศึกษาเวียดนามที่เรียนภาษาไทยในกรุงเทพมหานครหรือนครโฮจิมินห์คือการดูภาพยนตร์ไทยที่มีคำบรรยายภาษาเวียดนาม โดยอาจารย์เหงียน ถวี โจ้ว จากภาควิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะตะวันออกศึกษา USSH กล่าวว่า “นักศึกษาเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม และสังคมไทยผ่านภาพยนตร์ไทย สามารถเรียนรู้การใช้ภาษา สำเนียงการพูด และเรียนรู้ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมไทย” นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของจอมขวัญ สุทธิพันธ์ (2562) ที่ว่า ควรเน้นเรื่องการสอนออกเสียง โดยใช้สื่อหลากหลายและสอนในบริบทที่เหมาะสม

2.3 กิจกรรมการเรียนการสอนข้อเสนอแนะของอาจารย์ว่าควรบูรณาการทักษะการใช้ภาษา สอดคล้องกับ Anderson และ Krathwohl (2001) ที่เน้นการพัฒนาความรู้หลายมิติพร้อมกัน และจากผลการวิจัยที่ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรเน้นการฝึกพูดภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการฝึกปฏิบัติฝึกซ้ำ ๆ จนเกิดการเรียนรู้ตามกฎแห่งความพร้อม กฎแห่งการฝึกหัด และกฎแห่งการใช้ ในทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Thorndike (Hergenhahn & Olson, 1993 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2556) ว่า หากต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ฝึกฝนกระทำสิ่งนั้นบ่อย ๆ แต่ควรระวังไม่เกิดความซ้ำซาก เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

ในประเด็นกิจกรรมการเรียนที่เน้นฝึกออกเสียงและฝึกพูดภาษาไทยในการสื่อสารนี้ ตรงกับทัศนะของ Trần Cẩm Tú [เทพิน] (2559) และรุ่งฤดี แผลงศรี (2561) ว่า การสอนการออกเสียงใช้วิธีการเน้นการปฏิบัติ ต้องใช้เวลาออกเสียงให้ฟังซ้ำ ๆ หลายครั้ง และเรียนรู้เกี่ยวกับการออกเสียงที่มีปัญหา การสาธิตการออกเสียงที่มีปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงตามได้ โดยฟังการออกเสียงจากครูและออกเสียงตาม ฟังสื่อต่าง ๆ และตอบคำถามด้วยปากเปล่า ใช้แบบฝึกคู่เทียบเสียงระหว่างเสียงที่เหมือนและแตกต่าง ใช้คำที่มีความหมาย คำศัพท์ที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน

2.4 ประเมินผลจากการปฏิบัติทักษะการใช้ภาษาไทย ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่ตรงกันว่าควรมีวิธีการประเมินที่หลากหลายและเน้นประเมินจากการปฏิบัติสอดคล้องกับการวัดทักษะพิสัยตามทฤษฎีของ Bloom et al. (1956) และ Anderson & Krathwohl (2001) ที่เน้นการประเมินในระดับทักษะต่าง ๆ ตั้งแต่การจำ (Remember) ไปจนถึงการสร้างสรรค์ (Create) การประเมินทักษะการพูดจากการพูดหน้าชั้นเรียนและการสัมภาษณ์เป็นการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ตามแนวคิดของ Gagné ที่เน้นว่าการประเมินควรวัดความสามารถในการปฏิบัติจริง นอกจากนี้ การที่นักศึกษาต้องการเขียนบทล่วงหน้าก่อนพูดหน้าชั้นสะท้อนถึง

ความต้องการการเตรียมความพร้อมที่สอดคล้องกับ Gagné ที่เน้นเรื่องการจัดเตรียมผู้เรียน (Gaining Attention และ Informing Learner of Objectives) ก่อนการปฏิบัติงาน

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบความแตกต่างในรายละเอียดของการประเมินแต่ละทักษะระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ แสดงให้เห็นว่าอาจต้องมีการสื่อสารและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองตามที่วัชรพล วิบูลยศรีน (2567) ว่า ควรมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ประเมินตามสภาพจริงและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในวัตถุประสงค์ของการประเมิน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้สอนภาษาไทยให้นักศึกษาชาวเวียดนามควรรออกแบบการสอนที่สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของนักศึกษา จากผลการวิจัยว่านักศึกษาใช้กลยุทธ์จิตใจมากที่สุด รองลงมาคือกลยุทธ์ทางสังคมสูง จึงควรสร้างบรรยากาศห้องเรียนที่สนุก ไม่กดดัน ให้กำลังใจ เพื่อลดความกังวลของผู้เรียน เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การแลกเปลี่ยนภาษา กับเจ้าของภาษา การจัดกิจกรรมวัฒนธรรมไทย

2. นักพัฒนาหลักสูตร/ตำราควรสร้างตำราที่มีเนื้อหาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน แทรกเรื่องวัฒนธรรมไทย และเน้นการออกเสียงตามสำเนียงเจ้าของภาษา เนื่องจากนักศึกษาต้องการเนื้อหาทันสมัย เชื่อมโยงวัฒนธรรม ต้องการไฟล์เสียงจากเจ้าของภาษา จึงควรรออกแบบเนื้อหาในบทเรียนที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน บูรณาการภาษาและวัฒนธรรมไทยด้วยกัน มีสื่อที่ใช้เสียงเจ้าของภาษาประกอบ และใช้สื่อบันเทิงเป็นเครื่องมือ ตามผลการวิจัยที่อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่าซีดี/เพลงคือเครื่องมือเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษา

3. สถาบันการศึกษาควรปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการจริงของผู้เรียน จัดสรรงบประมาณพัฒนาตำรา/สื่อที่เหมาะสม อาจวางแผนความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยไทย พัฒนาระบบประเมินผลที่เน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาตำราหรือบทเรียนออนไลน์ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงภาษาและวัฒนธรรมไทย สื่อบันเทิง สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม

2. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนามเน้นการได้ฝึกสนทนากับเจ้าของภาษา และการเรียนรู้มีส่วนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนและเพื่อนชาวไทยทางออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยนี้ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ปีการศึกษา 2564 จึงขอขอบคุณมหาวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนวิจัย จนทำให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยได้จนบรรลุผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. (2564). **โครงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทย ณ เวียดนาม เมียนมา และกัมพูชา**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://ticathai.gov.mfa.go.th/th/page/thai-language-go-inter?menu=603e1485db361209d0027022> (2565, 2 เมษายน).
- จอมขวัญ สุทธินนท์. (2562). การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง “นี่อะไร” สำหรับผู้เรียนชาวจีนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2560-2561. **วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร**, 2(2), 130 - 143.
- ทิตนา แชมมณี. (2556). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 17). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิทยา สุวงศ์. (2563). **รายงานการวิจัย เรื่อง ไทยศึกษาในมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาลัยสหวิทยาการ.
- ภาควิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ นครโฮจิมินห์. (2566). **รายชื่อวิชาภาษาไทยในหลักสูตรไทยศิลปศาสตรบัณฑิตตะวันออกศึกษา (สาขาไทยศึกษา)**. ภาควิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ นครโฮจิมินห์.
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2561). **ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ**. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร ศรีคำ. (2564). **เรียนภาษาจากเฟซบุ๊ก: การเรียนภาษาไทยของชาวเวียดนาม และการเรียนภาษาเวียดนามของชาวไทย**. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings) การประชุมวิชาการระดับชาติ มอช. วิจัย ครั้งที่ 15 “Future Trends of Research and Innovation”, หน้า 107-117. วันที่ 22-23 กรกฎาคม พ.ศ.2564 ณ สำนักคอมพิวเตอร์และเครือข่าย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2567). **นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ**. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิ กิม อ้วนห์. (2553). **การสร้างแบบฝึกการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนชาวเวียดนามถิ่นใต้**. ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิวนนท์ นิลพาณิชย์. (2560). **กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1**. **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**, 7(2), 1 - 12.
- สุภักดิ์ มหาวรากร, นิธิอร พรอำไพสกุล, หวัง กิ่ง อิง กิ่ง และหวัง ธิ ลวน พุก. (2562). **รายงานวิจัย เรื่อง ภาษาไทยในเพลงสำหรับนักศึกษาเวียดนาม = Tieng Thai qua nhumg bai hat danh cho sinh vien Viet Nam**. สันติศิริการพิมพ์.

- สุภักดิ์ มหาวรากร, นิธิอร พรอำไพสกุล, หวัง กิ่ง อิง กิ่ง และหวัง ธิ ลวน พุก. (2563). รายงานวิจัย เรื่อง วัฒนธรรมไทยสำหรับนักศึกษาเวียดนาม = Van hoa Thai Lan danh cho sinh vien Viet Nam. สันติศิริการพิมพ์.
- สุภักดิ์ มหาวรากร และหวัง ธิ ลวน พุก. (2564). รายงานวิจัย เรื่อง กรุงเทพมหานครกับอาหารริมทาง สำหรับนักศึกษาเวียดนาม = Kham pha bang coc va am thuc duong pho Thai Lan danh cho sinh vien Viet Nam. สันติศิริการพิมพ์.
- เหงียน มาย เฟอง. (2552). ปัญหาการออกเสียงพยัญชนะและสระภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนาม. ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรุณี อรุณเรือง, รพีพรรณ สุฐาปัญญา และภาวิณี อุ่นวัฒนา. (2560). กลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. ใน การประชุมวิชาการนานาชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 8 (8th RMUTIC) “ราชมงคลสร้างสรรค์กับนวัตกรรมที่ยั่งยืนสู่ประเทศไทย 4.0 Creative RMUT and Sustainable Innovation for Thailand 4.0”. 7 – 9 สิงหาคม 2560. (37-45). นนทบุรี: ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี.
- อรรถพล ประภาสโนบล. (2564). Vygotsky การจัดการเรียนรู้ที่ดี คือ การทำให้เด็กรู้สึกว่ามีใครสักคนอยู่เคียงข้าง เป็นนั่งร้านที่ช่วยสนับสนุนให้เขาเติบโต. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://thepotential.org/knowledge/vygotsky-learning-theory/> (2565, 2 เมษายน)
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom’s taxonomy of educational objectives*. Addison Wesley Longman.
- Aziz, S. N. S. M., & Shah, P. M. (2020). Language learning strategy (LLS) for english language learners in polytechnic. *Journal of Personalized Learning*, 3(1), 71 - 78.
- Bloom B. S., et al. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. David Mckay Company.
- Cohen, A. D. (1998). *Strategies in learning and using a second language*. Longman.
- Cohen, A. D., & Macaro, E. (2007). *Language learner strategies: Thirty years of research and practice*. Oxford University Press.
- Kim, N. (2562). วิธีเรียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาเวียดนามผ่านการดูภาพยนตร์ไทย. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://vovworld.vn/th-TH/สารคดี/วิธีเรียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาเวียดนามผ่านการดูภาพยนตร์ไทย-743733.vov> (2565, 15 มิถุนายน).
- Krashen, S. D. (1981). *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. Pergamon Press.
- Lightbown, P. & Spada, N. (2021). *How Languages Are Learned*. (5th ed.). Oxford University Press.

- Oxford, R. L. (1990). **Language learning strategies: What every teacher should know**. Newbury House Publisher.
- Schütz, R. E. (2019). **Stephen Krashen's Theory of Second Language Acquisition**. [Online], Available: <https://www.sk.com.br/sk-krash-english.html> (2022, 2 April).
- Thai PBS. (2558). **เปิดตำรานอกบทเรียนภาษาไทยของนักศึกษาเวียดนาม**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/4179> (2565, 15 มิถุนายน).
- Tran Cam Tu (เทพิน). (2559). **เทคนิคการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาเวียดนามมหาวิทยาลัยฮานอย**. ใน สุภักดิ์ มหาวรรการ (บรรณาธิการ). การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 3 “การเรียนการสอนภาษาไทยในเอเชีย ” ณ โรงแรมดิเอมเมอรัล กรุงเทพฯ. 30-31 พฤษภาคม 2559. (19-33). คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- University of Social Sciences and Humanities. (2022). **UNIVERSITY OF SOCIAL SCIENCES & HUMANITIES (VNU-USSH)**. [Online], Available: [https://vnu.edu.vn/eng/?C22 46/N12713/University-of-Social-Sciences-&-Humanities-\(VNU-USSH\).htm](https://vnu.edu.vn/eng/?C22 46/N12713/University-of-Social-Sciences-&-Humanities-(VNU-USSH).htm) (2022, 2 April).
- You Xiaoyan, อีรพงษ์ บุญรักษา และสิงหนาท น้อมเนียน. (2565). กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศของนักศึกษาจีน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19. **วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล**, 9(2), 45 - 68.

ผลของการอบรมหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจต่อการพัฒนาทักษะ และจิตบริการของประชาชน

RESULT OF THE FOOT MASSAGE WITH SERVICE MIND TRAINING PROGRAM ON THE DEVELOPMENT OF SKILLS AND SERVICE-MINDEDNESS AMONG COMMUNITY MEMBERS

กรองทิพย์ นาควิเชตร^{1*} ศรุดา ชัยสุวรรณ¹ นัฐยา บุญกองแสน¹ ชุตินา พรหมผุย¹
รัตน์ดา เลิศวิชัย¹ บุญญ์ภักดิ์ จิระเพิ่มพูน¹ ธัชพนธ์ สรภูมิ¹ วลัยชัชยา เขตบำรุง²
จิราภรณ์ ประธรรมโย² ตองตา ชันชวิธิ³ และกชกร หวังเต็มกลาง¹

Krongtip Nakvichet^{1*}, Saruda Chaisuwan¹, Nathaya Boonkongsae¹, Chutima Prompour¹
Ratda Lertvichai¹, Bunkan Jirapermpoon¹, Thatchaphon Soraphum¹, Valanchaya Ketbumroom²
Jiraporn Prathumyo² Tongta Khanthawithi³ and Kotchakorn Wangtoemklang¹

Received : 14-09-2025

Revised : 28-11-2025

Accepted : 02-12-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นวิจัยแบบผสมผสาน พัฒนา Soft Skills แก่ประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ
1) ประเมินผลการพัฒนาทักษะของผู้รับการอบรม หลังการอบรมนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐาน
และ 2) ประเมินเจตคติของผู้รับการอบรมที่มีต่อการเข้ารับการอบรมหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ
กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนที่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 44 คน ใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่
หลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ มีคุณภาพระดับมากที่สุด แบบประเมินทักษะ และแบบสัมภาษณ์เจตคติ
มีคุณภาพระดับมาก วิเคราะห์ระดับทักษะด้วยค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์เจตคติ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา
มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผู้รับการอบรมร้อยละ 100 มีทักษะการนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐาน แสดงถึง
การเป็นผู้มีจิตบริการ สามารถตัดสินใจ ยืดหยุ่นวิธีการนวดเท้า และให้คำชี้แนะที่ดีแก่ผู้รับบริการ
ถูกต้อง เหมาะสม ระดับดี

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

¹ Faculty of Education, Vongchavalitkul University

² Faculty of Public Health, Vongchavalitkul University

³ Faculty of Nursing, Vongchavalitkul University

* Corresponding Author's E-mail: Krongtip.nakvichet@gmail.com

2. ผู้รับการอบรมมีเจตคติที่ดีต่อการเข้ารับการอบรมหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ เห็นความสำคัญในบริการนวดเท้าแก่ผู้อื่น ต้องการเรียนรู้การนวดเท้าเพิ่มเติม มีความตั้งใจในการนำ ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากเข้ารับการอบรมไปใช้ประโยชน์

คำสำคัญ: หลักสูตรระยะสั้น / ทักษะการนวดเท้าด้วยจิตบริการ / เจตคติต่อการเข้ารับการอบรม

ABSTRACT

This study employed a mixed-methods design to develop soft skills among the general public. The objectives were: 1) to evaluate the skill development of participants after receiving basic health foot massage training, and 2) to assess participants' attitudes toward attending the Foot Massage with Service Mind training program. The target group consisted of 44 volunteers from the general public who agreed to participate in the research project. The research instruments included the Foot Massage with Service Mind curriculum, which demonstrated the highest level of quality, as well as a skill assessment form and an attitude interview form, both of which showed high quality. Skill levels were analyzed using mean scores, while attitudes were analyzed using content analysis

The findings were as follows:

1. All 100 percent of participants demonstrated basic health foot massage skills, reflecting a service-oriented mindset, decision-making ability, flexibility in applying massage techniques, and the ability to provide appropriate and accurate guidance to clients at a proficient level.

2. Participants expressed positive attitudes toward joining the Foot Massage with Service Mind training program. They recognized the importance of providing foot massage services to others, showed interest in further learning, and demonstrated an intention to apply the knowledge and skills gained from the training for practical use.

Keywords: Foot Massage for sound Mind / Training program / Attitudes toward training participation

บทนำ

การจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบของไทย เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของทั้งบุคคลและสังคมในปัจจุบัน อาศัยการวิเคราะห์ ทักษะที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ที่เรียก “Skill Gap” เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติอย่างตรงเป้าหมาย ตามหลักคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตแบบองค์รวม อันควรเน้นการพัฒนาทักษะของบุคคล (กระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2567) นอกจากทักษะการทำงานเพื่อการประกอบ

อาชีพโดยตรงแล้ว ยังควรให้ความสำคัญในการพัฒนาจิตใจ ความละเอียดงดงามในความเป็นมนุษย์ ในการดำรงชีวิต การบริการและการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ใจเป็นสุข บริการด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น สุภาพอ่อนโยน เปิดใจรับข้อเสนอแนะ จึงทำให้เกิดการทำงานที่มีคุณภาพ (ชมพู่ เนินหาด เพ็ญญา พิสัยพันธ์ และดารารวรรณ รองเมือง, 2563) การปฏิบัติต่อผู้ใกล้ชิดและบุคคลอื่นด้วยความปรารถนาดี การปฏิบัติต่อการพัฒนาสุขภาพกายและใจ โดยเฉพาะการปฏิบัติต่อ “เท้า” ซึ่งเป็นอวัยวะเบื้องต้นที่มักถูกละเลย ตามแนวคิดที่ว่า “เท้า” สอนคนหลายอย่าง สอนเรื่องการถ่อมกาย ถ่อมใจ เต็มใจ เป็นสื่อในการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความปรารถนาดี (กรกฎ เห็นแสงวิไล, 2561) เท้าเป็นสื่อการสอนที่ใช้ในการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลได้ดี ถือได้ว่า เท้าเป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาจิตใจคนไทยยุคใหม่ แสดงออกถึงการเป็นผู้มีจิตบริการ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีจิตปรารถนาดีต่อผู้อื่น ภูมิใจในตนเองที่ได้ทำสิ่งดีงาม เกิดสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการนวดเท้า (กรองทิพย์ นาควิเชตร และชนินทร์ นาควิเชตร, 2563)

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาบุคคลเป็นไปในลักษณะการทำงานแบบบูรณาการความสามารถ ในการปฏิบัติงานควบคู่กับการมีจิตบริการ อันเป็นทักษะที่จำเป็นในยุคที่ผู้คนมักมีความเร่งรีบและให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อทำงานให้ประสบความสำเร็จตามยุคสมัย ผู้ให้บริการเองควรได้พัฒนาทั้งความรู้ ค่านิยม เจตคติ และทักษะเฉพาะด้านในการให้บริการผู้อื่น สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคนไทย ให้มีศักยภาพสูง การพัฒนาจริยธรรม และจรรยาบรรณของบุคคล อันเป็นทักษะที่เกิดจากความฉลาดทางอารมณ์ ที่ปรากฏเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่มีความสุภาพ นุ่มนวล มีความเป็นมิตรกับผู้คน สามารถสื่อสารที่ดีในการเข้าสังคม ลักษณะบุคคลดังกล่าวยังคงเป็นเอกลักษณ์ที่พึงประสงค์ในความเป็นไทย นับเป็นการพัฒนา Soft Skills เป็นจรรยาบรรณอันเป็นส่วนหนึ่งของภาพลักษณ์ที่ดีของไทยในระดับสากล (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2568) ดังที่ กรองทิพย์ นาควิเชตร, ณัฐ นาควิเชตร และสุชาดา นาควิเชตร (2563) วิจัย ผลการเรียนรู้ เจตคติ และความพึงพอใจ ในการเรียนวิชาการนวดเท้าเข้าถึงใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนทุกคนที่รับการอบรมมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ รู้สึกสนุก ได้มีวิชาติดตัว คิดว่าสิ่งที่เรียนรู้มีความสำคัญ มีประโยชน์ นำไปนวดเท้าให้แก่บิดามารดาหรือผู้อื่นได้ภูมิใจที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลายสบาย มีความสุข หากมีโอกาสนักเรียนส่วนใหญ่อยากเรียนรู้เพิ่มเติม อีกทั้งนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด การพัฒนาบุคคลให้มีทักษะและคุณลักษณะดังกล่าว น่าจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประเทศในภาพรวมในอนาคต

การพัฒนาคนไทยรุ่นใหม่จึงพึงให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาทักษะการทำงานบนฐานของการมีจิตใจดีงาม สามารถดำเนินงานได้หลายลักษณะ ในที่นี้ให้ความสำคัญในเรื่อง การให้บริการเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ โดยเฉพาะสุขภาพของเท้า อันเป็นอวัยวะสำคัญ แม้จะเป็นอวัยวะเบื้องต้น ก็จะช่วยทำให้ทุกคนดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น มีความสุข วิธีการหนึ่งคือ การบริการนวดเท้าเพื่อความผ่อนคลาย ซึ่งควรปฏิบัติอย่างระมัดระวัง ตามหลักการที่ถูกต้อง ตามที่ Hilman, (2018, October 3) เสนอไว้ และสามารถบูรณาการกับการมีจิตปรารถนาดีของผู้ให้บริการอันจะเป็นการส่งต่อพลังบวกที่ผู้รับบริการสามารถสัมผัสได้ จึงจะเกิดผลดีกับทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ซึ่งบุคคลที่มีทักษะและคุณลักษณะดังกล่าว ควรได้รับการพัฒนา ได้รับการเติมเต็มทั้ง ความรู้ ทักษะ เจตคติ

รวมทั้งลักษณะบุคคลที่เอื้อต่อการพัฒนา ตอบสนองความต้องการของประเทศ ตามที่ ศุภชัย พานิชภักดิ์ เสนอหลักคิด และปฏิบัติ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตลอดช่วงชีวิต (News NBT2HD, 2025) เป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สร้างบุคคลที่มีคุณภาพ มีศักยภาพ มีคุณลักษณะดีงาม อันเป็นบทบาทของอุดมศึกษาไทยในการพัฒนาคนไทยเพื่อประเทศด้านเศรษฐกิจให้สามารถแข่งขันในเวทีโลก ได้อย่างยั่งยืน

การพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพดังกล่าว พึงดำเนินการได้โดยใช้หลักสูตรที่ต้องอาศัย กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่น่าเชื่อถือ สมบูรณ์และเป็นสากล นับตั้งแต่ การวิเคราะห์และรวบรวม ข้อมูลพื้นฐาน สร้างและประเมินหลักสูตรทั้ง ก่อน ระหว่าง และหลังการใช้หลักสูตร ก่อนนำหลักสูตร ไปใช้อย่างเป็นทางการ (นิรมล ศตวุฒิ, 2543) และควรจัดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้อง แม้จะเป็นการนวดเท้าเพื่อการผ่อนคลาย (Goodnet Gateway to Do Good, 2017) ภายใต้บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ดี บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด (สุริยะ หาญพิชัย, 2562)

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานสร้างหลักสูตร นวดเท้าเข้าถึงใจ เป็นการนวดเท้าแบบสากล เพื่อพัฒนา ประชาชนให้มีทักษะสำคัญบูรณาการจรรยาบรรณทักษะด้วยจิตบริการ ด้วยหลักการดังกล่าว ภายหลัง ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร และปรับปรุงแก้ไข แล้วนำมาใช้พัฒนากลุ่มเป้าหมาย เพื่อศึกษา ผลการใช้หลักสูตร โดยเน้นด้านทักษะปฏิบัติด้วยจิตบริการ การมีเจตคติที่ดีต่อการเข้ารับการอบรม เป็นสำคัญ

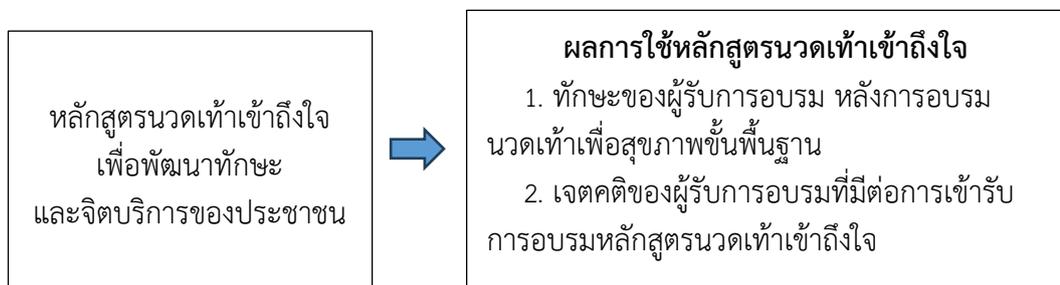
วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ประเมินผลการพัฒนาทักษะของผู้รับการอบรม หลังการอบรมนวดเท้าเพื่อสุขภาพ ขั้นพื้นฐาน
2. ประเมินเจตคติของผู้รับการอบรมที่มีต่อการเข้ารับการอบรมหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ผ่านการรับรองจริยธรรมวิจัยของมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เลขที่หนังสือรับรอง 267/2568 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ประชาชนทั่วไป จำนวน 44 คน ที่สมัครเข้ารับการอบรมในหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ และเต็มใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

ประเมินผลการพัฒนาทักษะของผู้รับการอบรม หลังการอบรมนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือการวิจัย

1. หลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ มี 5 โมดูล คือ 1) ทำความรู้จักและ สัมผัส “เท้า” การเคลื่อนไหวเท้า การดูแลสุขภาพเท้า มารยาท จริยธรรม และการสื่อสารกับผู้รับบริการนวดเท้าขั้นพื้นฐาน 2) หลักการ วิธีการนวดเท้าที่ประทับใจ ข้อห้าม ข้อควรระวัง และการประชาสัมพันธ์ความสามารถของตน 3) บรูณาการ การนวดเท้า การเคลื่อนไหวเท้าและข้อเท้า และการแก้ไขปัญหาลูกศร 4) การนวดเท้า การเข้าถึงจิตใจของผู้รับบริการ 5) การบูรณาการ การนวดเท้า การเคลื่อนไหวเท้าและข้อเท้า และการส่งพลังบวกให้เข้าถึงใจของผู้รับบริการ เพื่อการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการรวม 20 ชั่วโมง

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานสร้างหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ ซึ่งเป็นการนวดเท้าแบบสากลประยุกต์จาก กรองทิพย์ นาควิเชตร, ณัฐ นาควิเชตร และสุชาดา นาควิเชตร (2563) ตามหลักการที่นิรมล ศตวุฒิ (2543) สังเคราะห์ไว้ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน สภาพสังคมทั้งปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต วิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับกลุ่มประชาชน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับข้อมูลขั้นตอนแรก ระบุคุณลักษณะของผู้เข้ารับการอบรมที่จะจบหลักสูตรด้านทักษะ เจตคติที่ดี 3) การเลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับกรวยนวดเท้า และการพัฒนาจิตบริการ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) การกำหนดแนวทางการประเมินผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการอบรม ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้จัดการอบรม โดยการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้ค่าคุณภาพในภาพรวม มีความชัดเจน ความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.73$; $SD = 0.47$) ทำการปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรให้ดีขึ้นอีก 6) การนำหลักสูตรไป (ทดลอง) ใช้กับอาสาสมัคร จำนวน 10 คน ในช่วงเดือนเมษายน และพฤษภาคม 2568 7) การประเมินหลักสูตร ทั้งในภาพรวมและแยกส่วน 8) แล้วปรับปรุงหลักสูตรตามข้อค้นพบที่ควรพัฒนาระหว่างทดลองใช้หลักสูตร ได้แก่ เนื้อหาสาระ และการเลือกสื่อการสอน การประเมินผลผู้เข้ารับการอบรม ก่อนนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. แบบประเมินทักษะ เป็นแบบประเมินการปฏิบัติในการนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐาน การเข้าถึงจิตใจผู้รับบริการ สร้างให้สอดคล้องกับทักษะที่กำหนดในหลักสูตร ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม คุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกัน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.20$, $SD = 0.45$)

3. แบบประเมินเจตคติของผู้รับการอบรมที่มีต่อการเข้ารับการอบรมหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจใช้แบบสัมภาษณ์เจตคติ สร้างโดยมุ่งให้สอดคล้องกับเจตคติที่พึงเกิดขึ้นหลังรับการอบรม

ตามหลักสูตรหมวดเท้าเข้าถึงใจ ผ่านการตรวจสอบ ความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกัน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.20$, $SD = 0.45$)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดอบรมหลักสูตรหมวดเท้าเข้าถึงใจให้กับประชาชน 44 คน ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง กรกฎาคม 2568 ดำเนินการโดยทีมวิทยากรที่ผ่านการอบรมให้มีความรู้ความสามารถในการนวดเท้าขั้นพื้นฐาน นำหลักสูตรไปใช้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการรวม 20 ชั่วโมง ด้วยกระบวนการ บรรยาย ลงมือปฏิบัติการนวดเท้าแบบสากลขั้นพื้นฐาน สอดแทรกกิจกรรมเสริมการมีจิตบริการ การสื่อสารกับผู้รับบริการ มอบการฝึกปฏิบัติเป็นการบ้าน มีกิจกรรมสะท้อนคิด นำเสนอผลงาน และสรุปองค์ความรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีคู่มือการจัดการเรียนรู้สำหรับทีมวิทยากร และสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เข้ารับการอบรม ได้แก่ วิทยุทัศน์ และเอกสาร จัดไว้ในห้องเรียนออนไลน์ให้ผู้เข้ารับการอบรมเปิดดูและทบทวนได้ตลอดเวลาตลอดช่วงการอบรม อุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในการจัดอบรม คือ ครีม หรือน้ำมันที่ใช้ในการนวดเท้าและผ้าขนหนู ระหว่างการจัดการอบรมมีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยการมอบรางวัล เพื่อให้กำลังใจแต่ละกลุ่มเป็นระยะ มีกิจกรรมผ่อนคลายความตึงเครียด มีการประเมินทักษะการนวดเท้าของผู้เข้ารับการอบรมรายบุคคลทั้งในช่วงระหว่างการอบรม ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อพัฒนา กรณีมีผู้เข้ารับการอบรมยังมีทักษะบางประการที่ต้องพัฒนา วิทยากรประจำกลุ่มจะทบทวน เต็มเต็มทักษะแก่ผู้เข้ารับการอบรมเป็นรายบุคคล ประเมินทักษะช่วงท้ายการอบรม และสัมภาษณ์เจตคติของผู้เข้ารับการอบรม เพื่อสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ทักษะการนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐานของผู้รับการอบรมในช่วงท้ายการอบรม เป็นรายบุคคล แล้ววิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ในทักษะย่อย ๆ แบ่งระดับทักษะเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติ/แสดงพฤติกรรมนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐานด้วยตนเองได้/แสดงพฤติกรรมเหมาะสม ระดับดีมาก
- 4 หมายถึง ปฏิบัติการนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐานด้วยตนเองได้ดี/แสดงพฤติกรรมเหมาะสม ระดับดี
- 3 หมายถึง ปฏิบัติการนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐานด้วยตนเองได้พอใช้/แสดงพฤติกรรมเหมาะสม ระดับพอใช้
- 2 หมายถึง ปฏิบัติการนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐานด้วยตนเองได้บ้าง/แสดงพฤติกรรมระดับที่ยังต้องพัฒนา
- 1 หมายถึง ปฏิบัติการนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐานด้วยตนเองไม่ได้/แสดงพฤติกรรมระดับต้องพัฒนาอย่างมาก

เกณฑ์พิจารณาการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย

โดยมีการแปลความหมายค่าเฉลี่ยการประเมินทักษะ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีทักษะระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีทักษะระดับดี
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีทักษะระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีทักษะระดับควรปรับปรุง
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีทักษะบ้าง ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

2. วิเคราะห์เจตคติของผู้รับการอบรมที่มีต่อการเรียนรู้หลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ จากแบบสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา ประมวลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัยผลการใช้หลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ทักษะของผู้รับการอบรม หลังการอบรมนวดเท้าเข้าถึงใจ

ตารางที่ 1 ทักษะของผู้รับการอบรม หลังการอบรมหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ (44 คน)

ลำดับ	ทักษะของผู้รับการอบรม	ค่าเฉลี่ย (M)	SD	แปล ความหมาย
1.	สามารถพิจารณา ตัดสินใจได้ว่าสามารถให้บริการนวดเท้าแก่ผู้รับบริการแต่ละคนได้	4.43	0.50	ดี
2.	สามารถปฏิบัตินวดเท้าแก่ผู้รับบริการได้อย่างถูกต้อง	4.11	0.32	ดี
3.	สามารถแสดงพฤติกรรม “เต็มใจ” และ “ถ่อมตน” กับผู้รับบริการนวดเท้า	4.84	0.47	ดีมาก
4.	สามารถยืดหยุ่นวิธีการนวดเท้า ตามสภาพของผู้รับบริการ	4.00	0.00	ดี
5.	สามารถสื่อสาร พูดคุยกับผู้รับบริการนวดเท้าให้เกิดความเข้าใจ และสบายใจในการรับบริการ	4.20	0.41	ดี
6.	สามารถชี้แนะวิธีบริหารเท้า แก่ผู้รับบริการนวดเท้า	4.14	0.35	ดี
7.	สามารถชี้แนะวิธีการแก่ผู้รับบริการนวดเท้าในการดูแลเท้าให้มีสุขภาพดี	4.09	0.29	ดี
เฉลี่ยภาพรวม		4.26	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 ทักษะของผู้รับการอบรม หลังการอบรมนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดย สามารถแสดงพฤติกรรม “เต็มใจ” และ “ถ่อมตน” กับผู้รับบริการนวดเท้า

อยู่ในระดับดีมาก ($M = 4.84, SD = 0.47$) ส่วนทักษะย่อยอื่น ๆ อยู่ในระดับดี ได้แก่ สามารถพิจารณาตัดสินใจได้ว่าสามารถให้บริการนัดเท่าแก่ผู้รับบริการแต่ละคนได้ ($M = 4.43, SD = 0.50$) สามารถปฏิบัติตามนัดเท่าแก่ผู้รับบริการ ได้อย่างถูกต้อง ($M = 4.11, SD = 0.32$) สามารถยืดหยุ่นวิธีการนัดเท่าตามสภาพของผู้รับบริการ ($M = 4.00, SD = 0.00$) สามารถสื่อสาร พูดคุยกับผู้รับบริการนัดเท่าให้เกิดความเข้าใจ และสบายใจในการรับบริการ ($M = 4.20, SD = 0.41$) สามารถชี้แนะวิธีการนัดเท่าแก่ผู้รับบริการนัดเท่า ($M = 4.14, SD = 0.35$) และสามารถชี้แนะวิธีการแก่ผู้รับบริการนัดเท่าในการดูแลเท่าให้มีสุขภาพดี ($M = 4.09, SD = 0.29$)

2. เจตคติของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการเข้าอบรมหลักสูตรนัดเท่าเข้าถึงใจ

ผลการสัมภาษณ์เจตคติของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการเข้ารับการอบรมหลักสูตรนัดเท่าเข้าถึงใจ รายละเอียดการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ความรู้สึกจากการที่ได้เลือกเรียนหลักสูตรนัดเท่า เข้าถึงใจ

ผู้เข้ารับการอบรม แสดงความคิดเห็นว่า รู้สึกดี ดีใจ ประทับใจ รู้สึกว่าโชคดี มีความสุข สนุก อบอุ่น รู้สึกขอบคุณ รู้สึกว่าเป็นโอกาสที่ดีที่ได้พัฒนาตนเองจากการได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรนัดเท่า เข้าถึงใจ (27 คน) เป็นหลักสูตรที่น่าสนใจ (10 คน) ทำให้มีโอกาสได้รับความรู้ในการนัดเท่าหลาย ๆ ทำ ได้ประโยชน์ ได้ความรู้ใหม่ ๆ (9 คน) ได้กัลยาณมิตร (2 คน) ได้รู้จักตนเองได้ “ปลดปล่อยตนเอง” ลดอัตตาของตนเอง และเข้าใจผู้อื่นเพิ่มขึ้น เห็นความสำคัญของการนัดเท่าดูแลเท่า ได้เปิดใจตนเองในการดูแลเท่าของตนเองและผู้อื่นเพิ่มขึ้น ได้เรียนรู้การปฏิบัติ ที่อ่อนโยน คนในครอบครัวมีโอกาสพูดคุยกัน (8 คน) สัมผัสได้ว่าวิทยากรใจดี ตั้งใจถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัติ (3 คน) การนัดเท่าไม่ยากอย่างที่คิด (2 คน)

2.2 การเห็นความสำคัญของการนัดเท่า เข้าถึงใจ และการอาสาบริการนัดเท่าแก่ผู้อื่น

ผู้เข้ารับการอบรม แสดงความคิดเห็นว่าการนัดเท่าให้เข้าถึงจิตใจคน มีความสำคัญ เพราะเท่าเป็นจุดรวมของการรับรู้ต่าง ๆ ของอวัยวะในร่างกาย ทำให้ผู้รับการนัดเท่า เกิดความสบาย ลดความตึงเครียดของร่างกาย สบายใจ ช่วยให้ดำเนินชีวิตได้ตามปกติ (10 คน) มีความสำคัญต่อผู้ให้บริการนัดเท่าเอง และผู้อื่น โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เพราะเป็นการส่งความรักความห่วงใยแก่ผู้รับการนัดเท่า บุคคลอันเป็นที่รัก รวมทั้งผู้อื่นที่รับการนัดเท่า ด้วย “ใจ” ที่อ่อนโยน ถ่อมตน (35 คน) ทำให้ผู้รับการนัดเท่าเกิดความไว้วางใจ ประทับใจ ผู้ให้บริการนัดเท่าเกิดความสบายใจ ผู้บริการนัดเท่าเกิดความภูมิใจ (3 คน) มีความสำคัญในการนัดเท่าที่ควรทำอย่างถูกต้อง ปลอดภัย ใส่ใจในการนัดเท่า (3 คน) ไม่มองข้ามเท่าซึ่งเป็นอวัยวะเบื้องต้น (2 คน)

2.3 ความต้องการเรียนรู้การนัดเท่าเพิ่มเติม

ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นว่า หากมีโอกาสจะขอเรียนรู้นัดเท่าเพิ่มเติม ในหลักสูตรลักษณะนี้ หรือต่อยอดจากหลักสูตรนี้ (20 คน) ไม่สนใจ (1 คน)

2.4 การนำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ประโยชน์

ผู้เข้ารับการอบรม แสดงความคิดเห็นว่า จะนำความรู้ความสามารถที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดูแลตนเองและบุคคลอันเป็นที่รัก บริการผู้อื่น ให้เกิดความสบาย ผ่อนคลาย (26 คน) นำไปสอนนักเรียนต่อไป (5 คน) และถ่ายทอดความรู้ ความสามารถแก่ผู้อื่นต่อไป (8 คน)

สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีเจตคติที่ดีต่อการเข้ารับการอบรม คือ คิดว่าการบริการนวดเท้า แก่ผู้อื่นมีความสำคัญ โดยเฉพาะบุคคลใกล้ชิดและผู้มีพระคุณ ต้องการเรียนรู้การนวดเท้า เพิ่มอีก หากมีการเปิดหลักสูตรนี้ต่อยอด มีความตั้งใจจะนำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากเข้ารับการอบรม ไปใช้ประโยชน์ ต่อทั้งบุคคล และการต่อยอด เสริมในงานอาชีพ หรือการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผู้รับการอบรมทุกคน มีทักษะการนวดเท้าเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับดี สามารถนวดเท้าขั้นพื้นฐานได้ถูกต้อง เหมาะสม แสดงถึงการมีจิตบริการ สามารถตัดสินใจ ยืดหยุ่น วิธีการนวดเท้า สื่อสารให้คำชี้แนะได้ อาจเป็นเพราะการวิจัยนี้ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ที่สมบูรณ์และเป็นสากล ตามความต้องการของกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม ผ่านการทดลองใช้หลักสูตร ก่อนนำมาจัดอบรม (นิรมล ศตวุฒิ, 2543) มีวิทยากรประจำกลุ่ม ในอัตราส่วนวิทยากร 1 คน ต่อ ผู้เข้ารับการอบรม 5 คน ให้การสอนแนะ กำกับ ติดตาม ให้กำลังใจ ตลอดช่วงการฝึกอบรม ทั้งเนื้อหา สาระ และทักษะปฏิบัติ ทั้ง 5 โมดูล ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ ได้เพิ่มพูนความรู้ ความมั่นใจในการบริการนวดเท้า ภายใต้การจัดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ กำกับดูแลการปฏิบัติ อย่างระมัดระวังตามหลักการที่ถูกต้อง จึงสามารถปฏิบัติได้ดี ตามที่ Hilman (2018, October 3) เสนอไว้ อีกทั้งการจัดอบรมในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย สนับสนุนการเรียนรู้ที่ดี บรรลุจุดประสงค์ ที่มุ่งพัฒนาทักษะของผู้เข้ารับการอบรม (สุริยะ หาญพิชัย, 2562) และตามหลักการที่ว่าผู้ให้บริการ นวดเท้าเพื่อสุขภาพพึงมีความรู้พื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับเท้าเพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องปลอดภัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ม.ป.ป.) สอดคล้องกับที่ กรองทิพย์ นาควิเชตร, ณัฐ นาควิเชตร และสุชาดา นาควิเชตร (2563) ที่วิจัยผลการเรียนรู้ เจตคติ และความพึงพอใจในการเรียนวิชาการ นวดเท้าเข้าถึงใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยจัด การเรียนรู้แบบลงมือทำ พบว่า นักเรียนทุกคนมีทักษะในการนวดเท้าขั้นพื้นฐานในระดับดี ในการนี้ ผลการวิจัยยังตอบสนองนโยบายรัฐบาลที่มุ่งพัฒนาคนไทย อันรวมถึงการพัฒนาจริยธรรม และ จรรยาวัตรของคนไทย ที่พึงแสดงพฤติกรรม สุภาพ นุ่มนวล ความเป็นมิตร มีการสื่อสารที่ดี เป็น ภาพลักษณ์ที่ดีของไทยในระดับสากล (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2568) เป็นการพัฒนาคนไทย ตลอดช่วงชีวิต ตามที่ ศุภชัย พานิชภักดิ์ เสนอหลักคิดและปฏิบัติไว้ (News NBT2HD, 2025)

2. ผู้เข้ารับการอบรมมีเจตคติที่ดีต่อการเข้ารับการอบรมหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ ในภาพรวม อาจเป็นเพราะกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรดำเนินการโดยกระชับในการพัฒนา ผู้เข้ารับการอบรมอย่างทั่วถึงและการใส่ใจจากทีมวิทยากร ซึ่งรับภารกิจการเป็นวิทยากรโดยสมัครใจ ผ่านการพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะปฏิบัติ และการมีจิตบริการมาก่อนที่จะทำหน้าที่เป็นวิทยากร ประจำกลุ่ม ได้เตรียมความพร้อมร่วมกัน รับประทานอาหารและยินดีดูแลผู้เข้ารับการอบรมอย่างใกล้ชิด และ จัดกิจกรรมที่กระตุ้นความตื่นตัวในการเรียนรู้ เรียนรู้ร่วมกันในบรรยากาศที่เป็นกันเอง จัดอบรม เป็นไปในลักษณะเน้นการฝึกปฏิบัติ เมื่อผู้เข้ารับการอบรมรับมอบการบ้านให้นวดเท้าแก่บุคคลใกล้ชิด นำมาเสวนากัน ทำให้วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมได้พบปะ พูดคุยเรียนรู้ร่วมกันแบบกัลยาณมิตร มีกิจกรรมผ่อนคลายความตึงเครียด จัดสื่อการเรียนรู้เป็นคู่มือการนวดเท้าขั้นพื้นฐาน สามารถเปิดดู

ไว้ในฐานข้อมูลส่วนกลาง ผู้เข้ารับการอบรมสามารถทบทวนวิธีการปฏิบัติได้ตลอดช่วงการอบรม มีการสื่อสารติดต่อกันผ่านกลุ่มไลน์ สื่อสารความก้าวหน้าการจัดอบรมเป็นระยะ มีการป้องกันและแก้ไขปัญหา ทั้งล่วงหน้า และระหว่างการจัดอบรม มีกิจกรรมแปลกใหม่ที่ผู้เข้ารับการอบรมไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน เช่น การประทับใจรอยเท้าของแต่ละคน เพื่อการให้เห็นความสำคัญและเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับเท้า ผู้เข้ารับการอบรมแสดงพฤติกรรมตื่นตัว ได้ถ่ายภาพกับภาพประทับใจของตัวเองของตอน ท้ายสุดผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงานและสะท้อนคิด ภายใต้การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แบบเป็นกลุ่ม สมาชิกกลุ่มทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด และนำเสนอผลงาน จึงเกิดความประทับใจ เป็นไปตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติ ดังที่สตาร์ตัน ตันติวิวัฒน์ และกฤตติพัฒน์ ชื่นพิทยาวิวัฒน์ (2567) เสนอว่าการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ และที่งานเลขานุการกิจและสภาคณาจารย์ กองบริหารงานทั่วไป สำนักอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล (ม.ป.ป.) เสนอว่า การให้บริการด้วยจิตบริการ ผู้ให้บริการพึงเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น กระตือรือร้น สุภาพ ช่างสังเกต ควบคุมอารมณ์ มีสติ อีกทั้ง ปรมาตถ์ปัญปรัชญ์ ต้องประสงค์ (2568) เสนอว่า พึงให้บริการด้วยจิตบริการ เอาใจใส่ กระตือรือร้น สุภาพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นการสัมภาษณ์ พบว่า 1) ผู้เข้ารับการอบรมได้สมัครเข้ารับการอบรมด้วยความรู้สึกที่หลักสุตรนี้ น่าสนใจ เมื่อเข้ารับการอบรม ได้รับมอบให้ทำการบ้านให้ ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมสะท้อนคิดว่า “เป็นการบ้านที่ดีมาก ทำให้ได้ลงมือทำงาน ได้แสดงจิตบริการแก่คนในครอบครัว ทำให้มีโอกาสพูดคุยกัน ซึ่งไม่เคยปฏิบัติมาก่อน...รู้สึกประทับใจ” สอดคล้องกับที่ ปรมาตถ์ปัญปรัชญ์ ต้องประสงค์ (2568) สรุปรว่า การให้บริการด้วยจิตบริการ จะทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจ เกิดการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน 2) การเห็นความสำคัญของการนวดเท้า เข้าถึงใจ และการอาสาบริการนวดเท้าแก่ผู้อื่น ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็นว่ามีความสำคัญ เพราะเท้าเป็นอวัยวะที่สำคัญ การนวดเท้าช่วยให้ผู้รับบริการนวดเท้าดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ตัวผู้ให้บริการนวดเท้าเองก็ได้มีโอกาสส่งมอบความรักความห่วงใยแก่ผู้รับบริการนวดเท้า ด้วย “ใจ” ที่อ่อนโยน มีโอกาสแสดงความถ่อมตน เกิดความภูมิใจ ที่ทำให้ผู้รับบริการนวดเท้าเกิดความไว้วางใจ ประทับใจ สอดคล้องกับที่ กรองทิพย์ นาควิเชตร, ณัฐ นาควิเชตร และสุชาดา นาควิเชตร (2563) วิจัยผลการเรียนรู้ เจตคติ และความพึงพอใจในการเรียนวิชาการนวดเท้าเข้าถึงใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนทุกคนมีเจตคติที่ดีและมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาการนวดเท้าเข้าถึงใจ และที่กรองทิพย์ นาควิเชตร และชนินทร์ นาควิเชตร (2563) เสนอว่า การให้บริการนวดเท้า เป็นการพัฒนาจิตใจ และความอ่อนน้อมถ่อมตนของผู้ให้บริการเอง รวมทั้งที่ สุริยะ หาญพิชัย (2562) เสนอว่าการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ ภายใต้บรรยากาศที่ผ่อนคลาย ทำให้ผู้เรียนจึงจะเรียนรู้ได้ดี พึงพอใจในการเรียนรู้ บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด 3) ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ความต้องการเรียนรู้การนวดเท้าเพิ่มเติม อาจเป็นเพราะผู้เข้ารับการอบรมสัมผัสได้ว่าตนเองได้รับการพัฒนา ทั้ง ความรู้ ทักษะ และเจตคติ จึงต้องการต่อยอดความรู้และทักษะ เพิ่มเติม 4) การนำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากเข้ารับการอบรมไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ นำความรู้ความสามารถที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดูแลตนเองและบุคคลอื่นเป็นที่รัก บริการผู้อื่นให้เกิดความสบาย ผ่อนคลาย จะถ่ายทอดความรู้ ความสามารถแก่ผู้อื่น คนที่เป็นครูจะนำไปสอนนักเรียนต่อ อาจเป็นเพราะผู้เข้ารับ

การอบรมมองเห็นคุณค่าของผลที่ได้รับจากการอบรม ประกอบกับทุกคนเป็นผู้ใหญ่จึงมีความมุ่งหวังที่จะถ่ายทอดความรู้ ความสามารถแก่ผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. การจัดอบรมหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ จำเป็นต้องกำกับกระบวนการบริหารจัดการ การนำหลักสูตรไปใช้ จำเป็นต้องใช้ทีมวิทยากรภาคปฏิบัติที่สมัครใจ ผ่านการอบรมให้มีความรู้ ความสามารถในการนวดเท้าขั้นพื้นฐานมาก่อน ในอัตราส่วนวิทยากร 1 คน กำกับดูแลผู้เข้ารับการอบรมไม่เกิน 5 คน มีการประชุมเตรียมการ ชักซ้อมความพร้อมของทีมวิทยากรก่อนการอบรม และระหว่างการอบรม
2. การจัดอบรมหลักสูตรนวดเท้าเข้าถึงใจ จำเป็นต้องจัดห้องปฏิบัติการที่ปลอดโปร่ง สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี เตรียมวัสดุ อุปกรณ์พร้อมก่อนการอบรม อาจใช้อุปกรณ์เสริมเพื่อใช้ในการนวดเท้า และติดตามสื่อสารกับผู้เข้ารับการอบรมตลอดช่วงการอบรม
3. ควรมีการประเมินทักษะระหว่างการอบรมในโมดูลที่ 3 และ 5 เพื่อการพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาบางทักษะเพิ่มเติมสำหรับผู้เข้ารับการอบรมบางคน วิทยากรประจำกลุ่มได้ทบทวน เติมเต็มบางทักษะแก่ผู้เข้ารับการอบรมเป็นรายบุคคล
4. ควรนำหลักสูตร “นวดเท้าเข้าถึงใจ” ไปขยายผลในระดับชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มผู้สูงอายุ หรือกลุ่มอาชีพที่ต้องการเสริมทักษะด้านสุขภาพและจิตบริการ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพตนเองและผู้อื่น รวมถึงสร้างรายได้เสริมได้อย่างยั่งยืน
5. หน่วยงานสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถประยุกต์หลักสูตรนี้เป็นกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในชุมชน เช่น โครงการอบรมอาชีพเชิงสุขภาพ หรือกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเพิ่มเติมการประเมินผลในระยะยาว เพื่อศึกษาความคงทนของทักษะและเจตคติหลังการอบรมนวดเท้าเข้าถึงใจ รวมทั้งวัดผลลัพธ์ในเชิงสุขภาพจริง เช่น การลดความเครียด ความพึงพอใจของผู้รับบริการ หรือผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้เข้าอบรม
2. ควรใช้การวิจัยแบบผสมผสานเชิงลึก (Mixed Methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณที่ชัดเจนและข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนมิติทางจิตใจอย่างครอบคลุม
3. ควรวิจัยการพัฒนานักเรียนด้านจิตบริการ หรือ พัฒนาความอ่อนน้อมถ่อมตนตามหลักการ นวดเท้าเข้าถึงใจ
4. ควรวิจัยการพัฒนาครูผู้สอนหรือวิทยากรให้มีความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้ด้านสุขภาพและจิตบริการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการในหลักสูตร นวดเท้าเข้าถึงใจ

เอกสารอ้างอิง

- กรกฎ เห็นแสงวิไล. (2561). **ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนเยาวชนนวดเท้า**. เสวนา วันที่ 28 สิงหาคม 2561.
- กรองทิพย์ นาควิเชตร, ญัฐ นาควิเชตร และสุชาดา นาควิเชตร. (2563). ผลการเรียนรู้ เจตคติ และความพึงพอใจในการเรียนวิชาการนวดเท้าเข้าถึงใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**. 26(2), 52 - 63.
- กรองทิพย์ นาควิเชตร และชนินทร์ นาควิเชตร. (2563). **เท้า - สื่อการเรียนรู้สู่การพัฒนาจิตใจคนไทยยุคใหม่ : กรณีตัวอย่าง การนวดเท้าเพื่อความผ่อนคลาย**. **วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา (Educational Management and Innovation Journal)**, 2(3), 105 - 123.
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2567). **โครงการพัฒนากรอบแนวคิดการสร้างหลักสูตรสำหรับการผลิตบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะสำหรับการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยกลุ่มที่ 5**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.mhesi.go.th/index.php/news-and-announce-all/news-all/executive-ps-news/10704-5-8.html>
- งานเลขานุการกิจและสภาคณาจารย์ กองบริหารงานทั่วไป สำนักอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล (ม.ป.ป.). **คู่มือ – เทคนิคการให้บริการด้วยใจ**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://odl.mod.go.th>
- ชมพู เนินหาด, เพ็ญญา พิสัยพันธ์ และดาราวรรณ ร่องเมือง. (2563). **จิตบริการสู่งานเป็นเลิศ : บุคลากรสายสนับสนุน**. **วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี**. 3(2), 33 - 45.
- ดุขฎี ตันติวิวัฒน์ และกฤตติพัฒน์ ชื่นพิทยาอุตติ. (2567). **แนวคิดและการประยุกต์การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้**. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์**, 30(1), 109 - 124.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2543). **การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) CU 710**. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ปรมัตต์ปัญปรัชญ์ ต้องประสงค์. (2568). **จิตบริการและนวัตกรรมบริการ**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://musterverse.dusit.ac.th/course/3691211/pdf/lesson/3691211-ServiceMind+InnovationMAr26.pdf>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (ม.ป.ป.). **การนวดเท้าเพื่อสุขภาพ**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://ssru.ac.th/research-detail.php?id=13>
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2568, 8 เมษายน). **บรรยายโดย ชุติมา หาญเผชิญ. Soft Power กับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.thaindc.org/18239188>

- สุดารัตน์ ตันติวิวัฒน์ และกฤตติพัฒน์ ชื่นพิทยาวุฒิ. (2567). แนวคิดและการประยุกต์การออกแบบ
ประสบการณ์การเรียนรู้. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 30(1), 109 - 124.
- สุริยะ หาญพิชัย. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา
โดยใช้การเรียนรู้แบบลงมือทำ. *Lawarath Social E-Journal*, 1(3), 51 - 64.
- Goodnet Gateway to Do Good. (2017). **5 relaxing massage techniques anyone can
do at home**. [Online], Available: [https://www.goodnet.org/articles/5-
relaxing-massage-techniques-anyone-do-at-home](https://www.goodnet.org/articles/5-relaxing-massage-techniques-anyone-do-at-home)
- Hilman, J. (2018, October 3). **Awesome foot massage technique – How to ...
[Video]**. *Psychetruth*. [Online], Available: <https://youtu.be/oNcbzINlW2o>
- News NBT2HD. (2568, 8 พฤษภาคม). **ย้ำพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตลอดช่วงชีวิต**. ข่าวเช้า
วันที่ 8 พฤษภาคม 2568 #NBT2HD [Video]. YouTube. [Online], Available:
<https://www.youtube.com/watch?v=zXfrfpt2sX0>

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้น
ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ
เพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทย สำหรับนักศึกษาจีน
ระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ

DEVELOPMENT OF BASIC THAI LANGUAGE INSTRUCTIONAL MODEL BASED
ON COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING APPROACH COMBINED
WITH ROLE-PLAY METHOD TO ENHANCE THAI LISTENING AND SPEAKING
SKILLS FOR FIRST-YEAR UNDERGRADUATE CHINESE STUDENTS
AT HONGHE UNIVERSITY

ฟาง ฟาง^{1*} พิทักษ์ นิลนพคุณ² และเลอลักษณ์ โอทากานนท์²
Fang Fang^{1*} Phithack Nilopkoon² and Lerlak Othakanon²

Received : 27-08-2025

Revised : 06-11-2025

Accepted : 19-11-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้นในปัจจุบัน และ 2) พัฒนาและประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ ศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ รวมทั้งวิเคราะห์เอกสาร และแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

² สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Doctoral of Philosophy, Curriculum and Instruction Program,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Phatum Thani Province

² Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Phatum Thani Province

* Corresponding Author's E-mail: 85216068@qq.com

โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 เป็นเครื่องมือในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาจีน ระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ พบว่าการจัดการเรียนรู้ปัจจุบันเน้นการแปลและการท่องจำ ขาดกิจกรรมสื่อสารจริง เนื้อหาไม่ทันสมัย สื่อไม่หลากหลาย และไม่มีการประเมินทักษะการฟัง-พูดอย่างเป็นระบบ ขาดกิจกรรมสื่อสารจริงเน้น

2. ผลการพัฒนาและประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ การประเมินผล ระบบสังคม และระบบสนับสนุน โดยขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 2) ชี้นำเสนอเนื้อหาภาษา 3) ชี้นำฝึกปฏิบัติ 4) ชี้นำการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ร่วมกับบทบาทสมมติ คือ 4.1) ชี้นำเตรียมการใช้บทบาทสมมติ 4.2) ชี้นำแสดงบทบาทสมมติ 4.3) ชี้นำวิเคราะห์และอภิปรายผล 4.4) ชี้นำแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป และ 5) ชี้นำสรุป

2.2 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M = 4.73$, $SD = 0.45$)

คำสำคัญ: ภาษาไทย / การสื่อสาร / บทบาทสมมติ / นักศึกษาจีน

ABSTRACT

This research and development aimed to: 1) study and synthesize basic information related to the components of instructional models and problems in basic Thai language instructional models currently in use, and 2) develop and evaluate a basic Thai language instructional model based on the communicative language teaching approach, combined with role-play method to enhance Thai listening and speaking skills for first-year undergraduate Chinese students at Honghe University. The study and synthesis of basic information were conducted using interview methods, including document analysis, and evaluated appropriate of the instructional model from 5 experts. The research instruments were: 1) a semi-structured interview form with an index of item objective congruence ranging from 0.67 to 1.00, and 2) a basic Thai language instructional model based on the communicative language teaching approach, combined with role-play method to enhance Thai listening and speaking skills for first-year undergraduate Chinese students at Honghe University, using an

appropriateness evaluation form with an index of item objective congruence ranging from 0.67 to 1.00 as a tool to evaluate the model's appropriateness. Data were analyzed using mean (*M*) and standard deviation (*SD*).

The results revealed were as follows:

1. The current teaching and learning of basic Thai for first-year undergraduate Chinese students at Honghe University still focused on translation and rote memorization, lacked authentic communicative activities, the content is outdated, teaching materials were not diverse, and there was no systematic.

2. Results of development and evaluation of instruction models

2.1 The learning process of this model comprises five steps: 1) Warm up, 2) Presentation, 3) Practice, 4) Production, which integrates role-playing and includes the following sub-steps: 4.1) Preparation for role-playing, 4.2) Role-playing performance, 4.3) Analysis and discussion, and 4.4) Experience sharing and conclusion, and 5) Wrap up.

2.2 The evaluation of the developed instructional model indicated that it was at highest appropriateness level ($M = 4.73$, $SD = 0.45$).

Keywords: Thai language / Communicative approach / Role-playing / Chinese undergraduate students

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคม ซึ่งส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ เชื่อมโยงกันได้อย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น ภาษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมโยง การสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ในด้านต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ภาษาอังกฤษที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลเท่านั้น แต่การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ได้รับความนิยมน้อยมากในระดับโลก ภาษาไทยเป็นหนึ่งในภาษาที่ชาวต่างชาติต่างให้ความสนใจ ประเทศไทยและประเทศจีนมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและยาวนาน ส่งผลให้การเรียนรู้ภาษาไทยในกลุ่มนักศึกษาจีนมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ภาษาไทยเป็นอีกภาษาหนึ่งที่มีความสนใจจากชาวต่างประเทศมากขึ้นเห็นได้จากสถิติการเลือกเรียนสาขาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สองซึ่งเป็นหนึ่งใน 10 อันดับแรกที่นักศึกษาชาวต่างประเทศเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของไทย ยิ่งไปกว่านั้น ในประเทศกลุ่มอาเซียนบวกสาม (ASEAN Plus 3 Community) โดยเฉพาะในสาธารณรัฐประชาชนจีนได้จัดให้ภาษาไทยเป็นหนึ่งในภาษายุทธศาสตร์ทำให้ชาวจีนนิยมเรียนภาษาไทยกันมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Kasempiti, Yoonisil & Yiyuan (2023) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาของไทย จัดนิทรรศการการศึกษาไทยในต่างประเทศ เพื่อเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม (รุ่งฤดี แผลงศร, 2565) ดั่งข้อมูลจากการสำรวจการประกาศผลการอนุมัติมหาวิทยาลัยเปิดสาขาวิชา ระดับปริญญาตรีของกระทรวงศึกษาธิการแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า นับจนถึงปี 2562

ในประเทศจีนมีมหาวิทยาลัย 48 แห่งได้รับอนุมัติเปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (Ministry of Education of the People's Republic of China, 2019)

แต่ในอดีตการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติมีสภาพปัญหาที่หลากหลาย Kasempiti, S., Yoonisil, W., and Yiyuan, L. (2023) กล่าวถึงปัญหาการใช้ภาษาไทยที่ยังคงเกิดขึ้นกับนักศึกษาจีนไม่ว่าจะมีผลการเรียนอยู่ในระดับใด คือ ปัญหาด้านการฟัง การพูด เช่น ไม่กล้าตอบ พูดติดขัด ตอบไม่ตรงคำถาม ปฏิบัติผิดคำสั่ง ใช้คำพูดไม่สอดคล้องกับบริบท อีกทั้ง Zheng & Zhang (2024) กล่าวว่าปัญหาของการสอนวิชาภาษาไทยเบื้องต้นคือเน้นการอธิบาย คำศัพท์และการแปลประโยคที่ซับซ้อน แม้จะมีกิจกรรมปฏิบัติบ้าง แต่ส่วนใหญ่เป็นการฝึกคำศัพท์และประโยคง่าย ๆ การบรรยายจากผู้สอนเป็นหลัก เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับบทบาทสมมติเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ พิทยรัศมี แยมประยูร (2563) ที่กล่าวว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสื่อสารได้จริง เน้นความมีปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้ภาษาได้สูงสุด ไม่ได้เน้นเฉพาะโครงสร้างของภาษา เพื่อสื่อความหมายในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบททางสังคม โดยสอนให้ผู้เรียนคุ้นชินกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน และนำภาษานั้นไปใช้ได้ ส่วนวิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role-Playing) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตนเองและนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (ทิศนา แคมมณี, 2566)

ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติ จึงเป็นแนวทางที่สำคัญและจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน ระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยหงเหอ เพื่อให้ นักศึกษามีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำทักษะที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้อย่างมั่นใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้นในปัจจุบัน
2. เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน ระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

1. ระยะที่ 1 ศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้นในปัจจุบัน

1.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระยะนี้ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยเบื้องต้น มหาวิทยาลัยหงเหอ จำนวน 5 คน นักศึกษาชาวจีน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 12 คน ซึ่งเคยเรียนวิชาภาษาไทยเบื้องต้นมาแล้วโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนภาษาไทยเบื้องต้นและเคยใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิมอย่างน้อย 10 ปี และเลือกนักศึกษาที่เคยเรียนวิชาภาษาไทยเบื้องต้นแล้วเสร็จสมบูรณ์ผ่านวิธีการสอนแบบดั้งเดิมพร้อมที่จะให้ข้อมูลประสบการณ์เรียนและปัญหาที่พบ

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างสำหรับอาจารย์และสำหรับนักศึกษา เพื่อสอบถามสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้น

1.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ผู้วิจัยศึกษาศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร ทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยเบื้องต้น เพื่อสร้างเป็นกรอบโครงสร้างคำถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้น

2) กำหนดประเด็นสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามองค์ประกอบของหลักสูตร และสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตรและประเด็นที่กำหนดไว้

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความครอบคลุมประเด็น ความเหมาะสมของภาษา พร้อมให้ข้อเสนอแนะ

4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ พร้อมนำไปใช้ในการสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษาต่อไป

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ติดต่อขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ พร้อมอธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยปรับถ้อยคำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บันทึกเสียงการสัมภาษณ์และจดบันทึกเพิ่มเติมในระหว่างการสัมภาษณ์

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้ประเด็นเชิงลึกและชัดเจนสำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระยะที่ 2 ต่อไป

2. ระยะที่ 2 พัฒนาและประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ

กลุ่มเป้าหมาย

2.1 กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านหลักสูตรและการสอน 2 คน (คนไทย 1 คน คนจีน 1 คน) ผู้เชี่ยวชาญคนจีนด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัย 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิคนไทยด้านการวัดประเมินผล 1 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ

2.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ทฤษฎีการสอนบทบาทสมมติ ทักษะการพูด-ฟังภาษาไทย ทักษะการเรียน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการเรียนรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลักสูตรภาษาไทย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2) นำผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้น ซึ่งเป็นผลที่ได้ในระยะที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3) ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ โดยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ระบบสังคม และระบบสนับสนุน

4) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5) แก้ไขปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำมาจัดทำเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน ระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ ฉบับสมบูรณ์

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และกำหนดการแปลความหมายระดับความเหมาะสมดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้นในปัจจุบัน

การศึกษาในครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยเบื้องต้น จำนวน 5 คน และนักศึกษาชาวจีนชั้นปีที่ 2 ที่เคยเรียนวิชานี้มาแล้ว จำนวน 12 คน เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน สื่อ และการวัดผล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดกลุ่มข้อมูลตาม ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ อาทิ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ รายวิชา ความทันสมัยของเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้อการใช้สื่อ และกระบวนการประเมินผล ข้อมูลที่ได้ช่วยสะท้อนความคิดเห็นและประสบการณ์ตรงจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งสองฝ่าย และนำไปสู่ข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับจุดแข็ง ข้อจำกัด และแนวทางปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทยเบื้องต้นในบริบทของนักศึกษาชาวจีน มหาวิทยาลัย หงเหอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ด้านวัตถุประสงค์ของรายวิชา พบว่า วัตถุประสงค์ของวิชาภาษาไทยเบื้องต้นยังขาดความชัดเจนในการเน้นทักษะการสื่อสารจริง โดยเฉพาะการฟังและการพูด อาจารย์ผู้สอนเห็นว่าควรปรับเปลี่ยน ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น ขณะที่นักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใจวัตถุประสงค์ ของรายวิชา แต่รู้สึกว่ายังไม่สามารถบรรลุผลได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากขาดการฝึกฝนจริง

1.2 ด้านเนื้อหา อาจารย์ให้ข้อมูลว่า เนื้อหาที่ใช้สอนยังเน้นคำศัพท์และประโยคพื้นฐานแบบเดิม ขาดการ ปรับปรุงให้ทันสมัย และไม่สอดคล้องกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน ข้อมูล จากนักศึกษายืนยันว่า บางเนื้อหาอาจเกินไป และไม่มีความเชื่อมโยงกับบริบทของผู้เรียน จึงต้องการเนื้อหา ที่นำไปใช้ได้จริงและมีความสุข

1.3 ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้การบรรยายเป็นหลัก ร่วมกับแบบฝึกหัดในหนังสือเรียน ซึ่งทำให้นักศึกษามีบทบาทในการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย นักศึกษาหลายคนให้ความเห็นว่าวิธีการเรียนไม่กระตุ้น ความสนใจ และอยากให้มีการใช้กิจกรรมมากขึ้น เช่น การแสดง บทบาทสมมติ เกม และบทสนทนา

1.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน ทั้งอาจารย์และนักศึกษายอมรับว่าสื่อที่ใช้มีจำกัด ส่วนใหญ่เป็นหนังสือแบบเรียน ขาดสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิดีโอ เสียง หรือสื่ออินเทอร์เน็ตที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษา ต้องการให้มีการเพิ่มสื่อที่เกี่ยวข้องกับการฟัง-พูด เพื่อช่วยให้เข้าใจและฝึกฝนได้มากขึ้น

1.5 ด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์ระบุว่า การประเมินผลส่วนใหญ่เป็นแบบข้อสอบปลายภาคหรือแบบทดสอบที่เน้นการแปล เติมคำ เรียงประโยค ซึ่งไม่สามารถวัดทักษะการสื่อสารได้จริง นักศึกษารู้สึกว่าการประเมิน ไม่ครอบคลุมทักษะฟัง-พูด และไม่สะท้อน

ความสามารถจริง จึงเสนอให้เพิ่มการประเมินแบบปฏิบัติ เช่น การสนทนา การตอบโต้ในสถานการณ์จำลอง และการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาจีนที่มหาวิทยาลัย หงเหอ ยังมีข้อจำกัดหลายด้าน ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน สื่อ และการประเมินผล ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดของผู้เรียนอย่างชัดเจน จึงควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับ บริบทของผู้เรียน และเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสารในสถานการณ์จริงมากขึ้น

2. ผลการพัฒนาและประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้นตามแนว การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับ นักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารร่วมกับบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน ระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ของนักวิชาการทางการศึกษา และแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ (Kemp, 1985; Joyce & Weil, 1996; Anderson, 1997, Arends, 1997 และทิศนา แคมมณี, 2566) สรุปได้ว่าองค์ประกอบ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบการเรียน การสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาสาระ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและ ประเมินผล 6) ระบบสังคม และ 7) ระบบสนับสนุน ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภาพของรูปแบบได้ ดังภาพที่ 1

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้น ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทย สำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ

ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เบื้องต้นที่พัฒนาขึ้น ดังตารางที่ 1

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ	
1. หลักการของรูปแบบ	
1.1 การพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียน 1.2 ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทหรือสถานการณ์ต่าง ๆ	1.3 สร้างปฏิสัมพันธ์ทางภาษา 1.4 ใช้ภาษาเพื่อฝึกปฏิบัติตามภาระงาน 1.5 เน้นการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริง
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	
วัตถุประสงค์ทั่วไป 2.1.1 เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาจีน 2.1.2 เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทยและภาษาจีน	2.1.3 เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยเบื้องต้นของนักศึกษาจีน 2.1.4 เพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีและความมั่นใจในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในบริบทต่าง ๆ
3. เนื้อหาสาระ	
3.1 การทักทาย 3.2 ตัวเลข 3.3 วันและเวลา 3.4 สิ่งอาหาร 3.5 ชื่อของ 3.6 ถามทิศทาง 3.7 สนทนาทางโทรศัพท์ 3.8 ท่องเที่ยว	
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้	
4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Warm up) 4.2 ขั้นเสนอเนื้อหาภาษา (Presentation) 4.3 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ร่วมกับบทบาทสมมติ	4.4 ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production) 4.5 ขั้นสรุป (Wrap up)
รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ	
5. การวัดและประเมินผล	
ตอนที่ 1 สถานการณ์การฟัง (20คะแนน) ตอนที่ 2 สถานการณ์การพูด (การเล่าเรื่องจากหัวข้อกำหนด) (20คะแนน) ตอนที่ 3 สถานการณ์การฟัง-พูด (การสนทนา) (60คะแนน)	
6. ระบบสังคม	7. ระบบสนับสนุน
1. ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้นำและผู้สนับสนุนในการเรียนรู้ส่งเสริมให้โอกาสนักเรียนได้ฝึกการสื่อสารภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ 2. นักเรียนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมมือกับเพื่อน แสดงความคิดเห็น และฝึกใช้ภาษาไทย ในการสื่อสาร	7.1 ระบบสนับสนุนดิจิทัล (Digital Support) 7.2 ระบบสื่อการสอน (Instructional Materials) 7.3 ระบบความช่วยเหลือจากมนุษย์ (Human Support) 7.4 ระบบวัฒนธรรม (Cultural Immersion System) 7.5 การสร้างสภาพแวดล้อมภาษาไทย (Thai Immersion Zone)

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นตาม
แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะ
การฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน ระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ
โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย (<i>M</i>)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (<i>SD</i>)	ระดับ ความ เหมาะสม
1. การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ การจัดการเรียนรู้	4.70	0.47	มากที่สุด
2. หลักการของรูปแบบ	4.70	0.47	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.65	0.49	มากที่สุด
4. เนื้อหาสาระ	4.88	0.33	มากที่สุด
5. กระบวนการจัดการเรียนรู้	4.76	0.44	มากที่สุด
6. การวัดและประเมิน	4.60	0.50	มากที่สุด
7. ระบบสังคม	5.00	0.00	มากที่สุด
8. ระบบสนับสนุน	4.60	0.52	มากที่สุด
ผลการประเมินโดยรวมทั้งหมด	4.73	0.45	มากที่สุด

จากผลการประเมินตามตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ
การจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.73$, $SD = 0.45$) ถือว่ารูปแบบ
มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาจีน
ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยหงเหอ พบว่า การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นยังเน้น
การสอนแบบถ่ายทอดความรู้ (Teacher-centered) ผ่านการแปลคำศัพท์ ท่องจำ และทำแบบฝึกหัด
ที่เน้น ไวยากรณ์เป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถพัฒนาทักษะการฟังและพูดได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ทั้งยังขาดโอกาสในการใช้ภาษาในชีวิตจริง นักศึกษาหลายคนขาดความมั่นใจในการใช้
ภาษา และรู้สึกว่าการเรียนมีความตึงเครียดและขาดความน่าสนใจ ปัญหานี้สอดคล้องกับแนวคิด
ของ Richards and Rodgers (2006) ที่เสนอว่า การเรียนภาษาที่ดีควรเน้นการสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์
และให้ผู้เรียน มีบทบาทอย่างเต็มที่ในกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงแค่การจดจำข้อมูลตามตำรา
นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Hymes (1972) การวัดทักษะการฟังในการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารตามแนวทางเชิงหน้าที่ (Functional Approach) มุ่งเน้นการประเมินความสามารถ
ของผู้เรียนในการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทการสื่อสารจริง
ซึ่งแนวคิดนี้มีรากฐานจากแนวทาง Communicative Language Teaching (CLT) ที่เน้นให้ผู้เรียน
สามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์จริง (Richards, 2006) โดยผู้เรียนต้องมีความรู้

ทั้งด้านภาษา (linguistic competence) และการใช้ภาษาในเชิงสังคม (Sociolinguistic competence) เพื่อให้สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Canale & Swain, 1980)

2. ผลการพัฒนาและประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ

2.1 ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้นตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหงเหอ ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการสังเคราะห์นำไปสู่การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ จำนวน 7 ด้าน สอดคล้องและสนับสนุนกันอย่างเป็น ระบบ โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมที่เน้นบทบาทสมมติ ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษา ในสถานการณ์จริงได้อย่างมั่นใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kemp (1985) ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ ด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล และระบบสนับสนุน โดยเห็นว่าการวางแผนอย่างมีระบบ จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ขณะที่ Joyce & Weil (1996) ทิศนา แคมมณี (2566) มุ่งเน้นด้านหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ และระบบสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในทำนองเดียวกัน Anderson (1997) และ Arends (1997) ต่างให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงวัตถุประสงค์กับ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดผลที่ครอบคลุมทั้งเชิงพฤติกรรมและผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเชิงองค์รวมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการสังเคราะห์รูปแบบ การเลือกองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน จึงถือเป็นการหลอมรวมแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านที่มีพื้นฐานเชิงวิชาการเข้ากับบริบทของผู้เรียนชาวจีนในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีความต้องการพัฒนาทักษะฟัง-พูดเพื่อการสื่อสารจริงในชีวิตประจำวัน และเชิงวิชาการ การมีระบบสนับสนุนและระบบสังคมช่วย ส่งเสริม บรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการฝึกฝนอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Communicative Language Teaching และการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ดังนั้น องค์ประกอบของรูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้นในครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเบื้องต้นอย่าง มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนชาวจีนได้อย่างแท้จริง

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเบื้องต้นที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับบทบาทสมมติ โดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.73, SD = 0.45$) ซึ่งแสดงถึงความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่มหาวิทยาลัยหงเหอ ผลการประเมินดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Richards & Rodgers (2006) ที่เห็นว่า การเรียนภาษาที่มีประสิทธิภาพต้องเน้นการใช้ภาษาจริงผ่านกิจกรรมสื่อสาร และตรงกับแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี (2566) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีทั้งกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การประเมินผลที่เหมาะสม และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

ดังนั้น การที่รูปแบบนี้ได้รับการประเมินว่าเหมาะสมในระดับมากที่สุด จึงสะท้อนถึงคุณภาพของการออกแบบที่คำนึงถึงทั้งด้านเนื้อหา วิธีการ และบริบทของผู้เรียนอย่างรอบด้าน และสามารถนำไปใช้ได้จริงในการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.73, SD = 0.45$) ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถส่งเสริมทักษะการฟัง-พูดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ สำหรับการนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ ควรจัดอบรมหรือให้ผู้สอนศึกษารูปแบบการเรียนการสอนนี้ก่อนนำไปใช้ โดยเฉพาะขั้นตอนกระบวนการสอน

1.2 ในด้านการประเมินการเรียนรู้ ผู้สอนควรใช้วิธีการประเมินที่ครอบคลุมทั้งทักษะการฟังและพูด เช่น การสนทนาในสถานการณ์จริง การแสดงบทบาทสมมติ และการวิเคราะห์การตอบสนองของผู้เรียน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงของแต่ละผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ต่อการเปลี่ยนแปลงทักษะฟัง-พูดของนักศึกษา โดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) แล้วทำการวัดผลที่เกิดขึ้นในตัวแปรตามการทดลอง (The Single Group, Posttest Only Design) เพื่อวัดผลความต่อเนื่องของทักษะภาษาไทย

2.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการสอนนี้กับแนวทางการสอนอื่น ๆ เช่น การสอนแบบที่เน้นเทคโนโลยี (เช่น แพลตฟอร์มเรียนออนไลน์) หรือการสอนแบบที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมไทย-จีน เพื่อศึกษาความแตกต่างด้านประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะฟัง-พูด และความสนใจในการเรียนของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- พิทยรัศมี แยมประยูร. (2563). การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารผสมผสานเทคนิคการแบ่งกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการพูดสื่อสารภาษาจีนในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2565). ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2566). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 22). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, T. (1997). *Using Models of Instruction*. Educational Publication.

- Arends, R. I. (1997). **Classroom Instruction and Management**. McGrawHill.
- Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to Second language teaching and testing. **Applied Linguistics**, 1(1), 1 - 47.
- Hymes, D. (1972). **On communicative competence**. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269–293). Penguin.
- Joyce, B. & Weil, M. (1996). **Model of teaching**. (5th ed.). Allyn and Bacon.
- Kasempiti, S., Yoonisil, W., & Yiyuan, L. (2023). การศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในการฟังและการพูดภาษาไทยในชีวิตประจำวันของนักศึกษาชาวจีนที่เรียนสาขาภาษาไทยในระดับปริญญาตรี. **Journal of Social Science and Cultural**, 7(7), 326 - 334.
- Kemp, J. E. (1985). **The Instructional Design Process**. Harper and Row.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2019). **Notice from the Ministry of Education on the Announcement of the Filing or Approval Results of Professional Program Establishments in General Higher Education Institutions from 1999 to 2018**. [Online], Available: <http://www.moe.gov.cn/>
- Richards, J. C. (2006). **Communicative language teaching today**. Cambridge University Press.
- Richards, J., & Rodgers, T. (2006). **Approaches and Methods in Language Teaching (p. 204)**. Cambridge University Press. [Online], Available: <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511667305.021>
- Zheng, Q. Q., & Zhang, R. (2024). The Practice and Exploration of Blended Teaching Mode in Thai Language Major Courses: A Case Study of Basic Thai II. **Modern Vocational Education**, (03), 93 - 96.

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

A NEEDS ASSESSMENT FOR DEVELOPMENT OF TECHNOLOGY IN THE AREA OF COMPUTING SCIENCE LEARNING MANAGEMENT OF PRIMARY TEACHERS IN NAKHON NAYOK PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

ชาลิสา ศิริโท^{1*} ศศิธร กาญจนสุวรรณ² และศันสนีย์ สังสรรค์อนันต์²
Chalisa sirito^{1*} Sasiton Kanchanasuvarna² and Sansanee Sansaenganan²

Received : 22-08-2025

Revised : 19-11-2025

Accepted : 22-11-2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ใช้การวิจัยเชิงประเมิน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ประชากรคือ ครูที่สอนในสาระเทคโนโลยี ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จำนวน 221 คน กลุ่มตัวอย่าง 140 คน สุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากรตามจำนวนที่คำนวณได้ตามสูตรของ Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน .05 เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา มีค่าความเที่ยง .98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี ประกอบด้วยความต้องการจำเป็น 7 ด้าน เรียงลำดับจากที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดดังนี้ 1) ความรู้ด้านเนื้อหา ($PNI_{modified} = 0.131$) 2) ความรู้ด้านการสอน ($PNI_{modified} = 0.118$) 3) ความรู้ด้านเทคโนโลยี ($PNI_{modified} = 0.087$) 4) ความรู้บูรณาการเทคโนโลยี การสอน และเนื้อหา ($PNI_{modified} = 0.074$) 5) ความรู้การสอนทางเทคโนโลยี ($PNI_{modified} = 0.057$) 6) ความรู้การสอนทางเทคโนโลยี ($PNI_{modified} = 0.054$) 7) ความรู้เนื้อหาการสอน ($PNI_{modified} = 0.047$)

¹ แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹ Educational Measurement and Evaluation, Sukhothai Thammathirat Open University

² Master of Education, Sukhothai Thammathirat Open University

* Corresponding Author's E-mail: Chalisasirito@gmail.com

2) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระเทคโนโลยีของครู ประกอบด้วยความต้องการจำเป็นสูงสุด 9 รายการ เรียงลำดับจากความ ต้องการจำเป็นสูงสุดดังนี้ 1) วิธีวัดและประเมินผลในห้องเรียน ($PNI_{modified} = 0.221$) 2) ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระวิทยาการคอมพิวเตอร์ ($PNI_{modified} = 0.208$) 3) การออกแบบการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.206$) 4) ความรู้ความเข้าใจในการรู้เรื่องดิจิทัล-(digital literacy) ($PNI_{modified} = 0.195$) 5) การติดตามเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสม่ำเสมอ ($PNI_{modified} = 0.170$) 6) การใช้เทคโนโลยีในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน ($PNI_{modified} = 0.156$) 7) ความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.147$) 8) การเลือกใช้เทคโนโลยีในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ตามเนื้อหา กิจกรรมและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.132$) 9) ความรู้ในการใช้เทคโนโลยี สาระสนเทศอย่างปลอดภัย ($PNI_{modified} = 0.126$)

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น / สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) / การจัดการเรียนรู้ / ครูประถมศึกษา

ABSTRACT

This study employed an evaluative research design with the aims to assess and prioritize the professional development needs of primary school teachers in managing technology (computational science) learning in schools under the Nakhon Nayok Primary Educational Service Area Office. A total of 221 teachers constituted the population, with 140 selected as a stratified random sample based on Yamane's formula (margin of error = .05). Data were collected using a questionnaire on professional development needs, which demonstrated high reliability with Cronbach's α at 0.98. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and the Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$).

The results indicated the following: 1) Teachers' professional development needs in technology learning management comprised seven areas, which were identified and ranked according to the $PNI_{modified}$ index. The highest need was in Content knowledge ($PNI_{modified} = 0.131$), followed by Pedagogical knowledge ($PNI_{modified} = 0.118$), Technological knowledge ($PNI_{modified} = 0.087$), Technological Pedagogical Content Knowledge ($PNI_{modified} = 0.074$), Technological Pedagogical Knowledge ($PNI_{modified} = 0.057$), Technological Content Knowledge ($PNI_{modified} = 0.054$) and Pedagogical Content Knowledge ($PNI_{modified} = 0.047$). 2) Teachers' professional development needs in technology education instruction, when considered item by item, comprised nine areas of highest need, ranked from the highest to the lowest as follows: Classroom assessment and evaluation methods ($PNI_{modified} = 0.221$), Knowledge and understanding

of computer science content ($PNI_{\text{modified}} = 0.208$), Instructional design ($PNI_{\text{modified}} = 0.206$), Knowledge and understanding of digital literacy ($PNI_{\text{modified}} = 0.195$), Keeping up with modern technologies ($PNI_{\text{modified}} = 0.170$), Using assessment and evaluation technology appropriate to content and learners ($PNI_{\text{modified}} = 0.156$), Knowledge and ability to use technology appropriate to learning activities ($PNI_{\text{modified}} = 0.147$), Selecting classroom technologies to effectively support teaching and learning in accordance with content, activities ($PNI_{\text{modified}} = 0.132$), and learning objectives, and Knowledge of safe use of information technology ($PNI_{\text{modified}} = 0.126$).

Keywords: Needs assessment / Technology in the Area of Computing science / Learning management / Primary teachers

บทนำ

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยมีเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ภาคการศึกษาต้องเร่งปรับตัว บทบาทของครูจึงต้องเปลี่ยนไปจากผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็น "ผู้ออกแบบการเรียนรู้" ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) และการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ครูเป็นผู้กระตุ้นแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนใฝ่รู้ สนุกกับการเรียน และมีเป้าหมายในการเรียนรู้เพื่อชีวิตเพื่อให้ ผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล โดยเฉพาะทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2556) ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในเทคโนโลยี ส่งผลให้ครูจะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการจัดการเรียนรู้ ความเชี่ยวชาญในรายวิชา การเลือกใช้สื่อ มีความสามารถในด้านเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล เนื้อหา สร้างบทเรียน สื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการบูรณาการเทคโนโลยีกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน (สิทธิพล อัจฉรินทร์, 2564) โดยในการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีทักษะ การคิดเชิงคำนวณการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบไปด้วย 1) วิทยาการคอมพิวเตอร์ 2) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 3) การรู้จักดิจิทัล (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562) ครูจำเป็นต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาท โดยกรอบแนวคิด TPACK (Technological Pedagogical and Content Knowledge) เป็นเครื่องมือในการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับสาระและวิธีการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการขยายจากแนวคิดของ Shulman เรื่อง PCK (Pedagogical Content Knowledge) ได้กล่าวถึงการผสมผสานความรู้ด้านเนื้อหาและวิธีการสอน แต่ไม่ได้กล่าวถึงบทบาทของเทคโนโลยี ที่มีส่วนสำคัญในยุคดิจิทัล เช่น ซอฟต์แวร์การเรียนรู้ เครื่องมือดิจิทัล หรือสื่อออนไลน์ที่เปลี่ยนวิธีการสอน โดยเพิ่มองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี (TK) เข้ามาให้เหมาะสมกับยุคสมัย แนวคิดนี้เน้นว่า การสอนอย่างมีประสิทธิภาพไม่ได้เกิดจากความรู้ด้านใดด้านหนึ่งเพียงลำพัง แต่เกิดจาก การบูรณาการระหว่างความรู้ด้านเนื้อหา (CK) วิธีการสอน (PK) และเทคโนโลยี (TK) ในบริบทของผู้เรียนที่หลากหลาย

(Koehler & Mishra, 2009) TPACK ช่วยให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นแนวคิดที่รวมองค์ความรู้ ทั้งด้านเนื้อหา วิธีการสอน และเทคโนโลยีไว้อย่างสอดคล้องกัน (Koehler, Mishra & Cain, 2013)

การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการที่ใช้ในการวิเคราะห์และกำหนดความแตกต่างระหว่าง สภาพที่เป็นอยู่ กับ สภาพที่ควรจะเป็น โดยเริ่มจากการระบุลักษณะของสิ่งที่พึงประสงค์หรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน จากนั้นจึงประเมินลักษณะของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อพิจารณาว่า ควรมีการปรับปรุง แก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงในด้านใดบ้าง เพื่อให้บรรลุสภาพที่พึงประสงค์นั้นอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม (สุวิมล ว่องวานิช, 2562) ในต่างประเทศนั้นให้ความสำคัญการสอนวิทยาการคำนวณ ว่าเป็นวิชาที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนวิทยาการคำนวณเพื่อพัฒนาผู้เรียน จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก จาก ปีการศึกษา 2566 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ในระดับต่ำในสาระที่ 4 สาระเทคโนโลยี อยู่ในระดับคะแนนที่เฉลี่ย ที่ 34.38 ซึ่งยังมีค่าน้อยกว่าเมื่อเทียบกับคะแนนระดับประเทศ อยู่ในระดับคะแนนที่เฉลี่ยที่ 43.81 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2566) ทำให้ผลการทดสอบ O-NET ในประเทศไทย วิทยาการคำนวณ ยังไม่สามารถสะท้อนการพัฒนาในการเรียนรู้เชิงกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก เล็งเห็นความสำคัญ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ กับ สภาพที่ควรจะเป็น เพื่อที่จะได้สะท้อนปัญหา วิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อพิจารณา ว่าควรมีการปรับปรุง แก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงในด้านใดบ้าง โดยได้ใช้กรอบ Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) เพื่อที่จะให้ครูผู้สอนได้ทราบความสำคัญของปัญหา เพื่อที่จะมานำปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางสนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรการวิจัย ได้แก่ ครูที่สอนในสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2567 จำนวน 221 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่สอนในสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2567 จำนวนครู 140 คน จาก 131 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตร Yamane (อิทธิฤทธิ์ รวมสุข, 2566 อ้างถึง Yamane, 1973) ที่ระดับช่วงความเชื่อมั่น 95% และระดับความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05 ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 2 ข้อ คือ วุฒิการศึกษา ขนาดโรงเรียน และเติมคำ 2 ข้อ คือ ประสพการณ์สอน ประสพการณ์สอนในรายวิชาวิทยาการคำนวณ

ตอนที่ 2 ความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยศึกษาตามกรอบแนวคิด TPACK (Koehler & Mishra, 2009) แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge: CK) ความรู้ด้านการสอน (Pedagogical Knowledge: PK) ความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technology Knowledge: TK) ความรู้เนื้อหาการสอน (Pedagogical Content Knowledge: PCK) ความรู้เนื้อหาเทคโนโลยี (Technological Content Knowledge : TCK) ความรู้การสอนทางเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Knowledge : TPK) ความรู้บูรณาการเทคโนโลยี การสอน และเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge : TPACK) ลักษณะข้อคำถามมาตรฐานค่า (Rating scale) 5 ระดับ เป็นรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-response Format) โดยมีการเก็บข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ สภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น จำนวน 35 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-response format) มีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับ TPACK
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินมาตรฐานค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-response Format) และการหาคุณภาพเครื่องมือ
3. สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด TPACK และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม และปรับแก้ข้อความตามคำแนะนำ
4. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน จากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่า IOC รายข้อ ตั้งแต่ .80 - 1.00

5. นำแบบประเมินไปทดลองใช้กับครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในรายวิชาวิทยาการคำนวณ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบประเมินโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach 's Alpha Coefficient) แบบประเมินผ่านการตรวจสอบความเที่ยงแยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็น โดยมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ .95 และ .98 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสือความร่วมมือในการดำเนินเก็บข้อมูลวิจัย จากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชไปยังโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 80 โรงเรียน โดยแบบ QR - CODE แบบสอบถามไปในหนังสือความร่วมมือในการดำเนินเก็บข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ในระหว่างวันที่ 1 - 9 ธันวาคม 2567 โดยเก็บข้อมูลทั้งหมด 140 คน และได้รับการตอบกลับแบบสอบถาม ร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย
3. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในแต่ละด้าน โดยใช้สูตรดัชนี $PNI_{modified}$ เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดย สุวิมล ว่องวานิช (2562)

$$PNI_{modified} = (I - D)/D$$

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการแจกแจงความถี่ และร้อยละ $PNI_{modified}$

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบประเมิน เป็นครูที่สอนในรายวิชาวิทยาการคำนวณ จำนวน 140 คน จบปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 53.57 สาขาคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 44.28 สาขาเทคโนโลยีการศึกษา ร้อยละ 2.15 ประสบการณ์สอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 11 ปี ประสบการณ์สอนในรายวิชาวิทยาการคำนวณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5 ปี โรงเรียนที่สอนเป็นขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 35 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก 42 โรงเรียน

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 1 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษารายด้าน

รายการ	สภาพ ที่เป็นอยู่	สภาพ ที่ควรจะเป็น	PNI _{modified}
1. ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge: CK)	3.041	3.436	0.131
- ผู้สอนมีความรู้เข้าใจในเนื้อหาวิทยาการ คอมพิวเตอร์	3.022	3.651	0.208
- ผู้สอนมีความรู้เข้าใจในเนื้อหาความรู้การรู้ดิจิทัล	2.854	3.412	0.195
- ผู้สอนมีความรู้ทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างปลอดภัย	3.074	3.463	0.126
2. ความรู้ด้านการสอน (Pedagogical Knowledge: PK)	3.052	3.402	0.118
- ผู้สอนรู้วิธีวัดและประเมินผลในห้องเรียน	3.025	3.664	0.221
- ผู้สอนกำหนดรูปแบบการสอน วิธีการสอน ที่เหมาะสม	2.736	3.293	0.206
- ผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร	3.233	3.472	0.074
3. ความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technology Knowledge: TK)	3.212	3.489	0.087
- ผู้สอนติดตามเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสม่ำเสมอ	3.133	3.665	0.170
- ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมกับกิจกรรมการสอน	3.275	3.757	0.147
- ผู้สอนสามารถสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อ Line, Facebook หรือสื่อ Social media อื่น ๆ ได้	3.142	3.381	0.076
4. ความรู้บูรณาการเทคโนโลยี การสอน และเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge: TPACK)	3.169	3.402	0.074
- ผู้สอนใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน	3.135	3.625	0.156
- ผู้สอนเลือกเทคโนโลยีที่จะใช้ในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสอนด้านเนื้อหา วิธีการสอน และสิ่งที่นักเรียนต้องรู้	3.112	3.525	0.132
- ผู้สอนวิทยาการคำนวณ นำความรู้เนื้อหา วิธีการสอน และเทคโนโลยีมาใช้จัดการเรียนรู้ได้ดี	3.203	3.38	0.055

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	สภาพ ที่เป็นอยู่	สภาพ ที่ควรจะเป็น	PNI _{modified}
5. ความรู้การสอนทางเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Knowledge : TPK)	3.124	3.302	0.057
- ผู้สอนใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้	3.126	3.284	0.050
- ผู้สอนใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการเรียนรู้ ของผู้เรียน	3.093	3.224	0.042
- ผู้สอนใช้เทคโนโลยีในการผลิตสื่อ	3.152	3.264	0.035
6. ความรู้เนื้อหาเทคโนโลยี (Technological Content Knowledge: TCK)	3.150	3.319	0.054
- ผู้สอนมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับโปรแกรม Scratch	3.143	3.354	0.067
- ผู้สอนมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับเว็บไซต์ Code.org	3.156	3.324	0.053
- ผู้สอนสามารถใช้ Blog หรือ สื่ออื่น ๆ เช่น Canva เพื่อนำเสนอข้อมูล	3.153	3.281	0.041
7. ความรู้เนื้อหาการสอน (Pedagogical Content Knowledge : PCK)	3.190	3.342	0.047
- ผู้สอนใช้เทคนิคการวัดและประเมินผล ที่หลากหลายที่เหมาะสมกับตัวชี้วัด	3.162	3.475	0.098
- ผู้สอนสามารถระบุมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด ในแผนการจัดการเรียนรู้ได้	3.256	3.415	0.048
- ผู้สอนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้านการสอน วิทยาการคำนวณ	3.215	3.337	0.037

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษารายด้านเรียงลำดับความต้องการ
จำเป็นจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge: CK) (PNI = 0.131) โดยรายด้านที่มี
ความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้สอนมีความรู้เข้าใจในเนื้อหาวิทยาการคอมพิวเตอร์
(PNI = 0.208) ผู้สอนมีความรู้เข้าใจในเนื้อหาความรู้การรู้ดิจิทัล (PNI = 0.195) และผู้สอนมีความรู้
ทางด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย (PNI = 0.126) ตามลำดับ

2. ความรู้ด้านการสอน (Pedagogical Knowledge: PK) (PNI = 0.118) โดยรายด้านที่มี
ความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้สอนรู้วิธีวัดและประเมินผลในห้องเรียน (PNI = 0.221)

ผู้สอนกำหนดรูปแบบการสอน วิธีการสอนที่เหมาะสม (PNI = 0.206) และผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร (PNI = 0.074) ตามลำดับ

3. ความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technology Knowledge: TK) (PNI = 0.087) โดยรายด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้สอนติดตามเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสม่ำเสมอ (PNI = 0.170) ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกิจกรรมการสอน (PNI = 0.147) และผู้สอนสามารถสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อ Line, Facebook หรือสื่อ Social media อื่น ๆ ได้ (PNI = 0.076) ตามลำดับ

4. ความรู้บูรณาการเทคโนโลยี การสอน และเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge : TPACK) (PNI = 0.074) โดยรายด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้สอนใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน (PNI = 0.156) ผู้สอนเลือกเทคโนโลยีที่จะใช้ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสอนด้านเนื้อหา วิธีการสอน และสิ่งที่นักเรียนต้องรู้ (PNI = 0.132) และผู้สอนวิทยาการคำนวณนำความรู้เนื้อหา วิธีการสอน และเทคโนโลยี มาใช้จัดการเรียนรู้ได้ดี (PNI = 0.055) ตามลำดับ

5. ความรู้การสอนทางเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Knowledge: TPK) (PNI = 0.057) โดยรายด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้สอนใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (PNI = 0.050) ผู้สอนใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (PNI = 0.042) และผู้สอนใช้เทคโนโลยีในการผลิตสื่อ (PNI = 0.035) ตามลำดับ

6. ความรู้เนื้อหาเทคโนโลยี (Technological Content Knowledge: TCK) (PNI = 0.054) โดยรายด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้สอนมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับโปรแกรม Scratch (PNI = 0.067) ผู้สอนมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับเว็บไซต์ Code.org (PNI = 0.053) และผู้สอนสามารถใช้ Blog หรือ สื่ออื่น ๆ เช่น Canva เพื่อนำเสนอข้อมูล (PNI = 0.041) ตามลำดับ

7. ความรู้เนื้อหาการสอน (Pedagogical Content Knowledge: PCK) (PNI = 0.047) โดยรายด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้สอนใช้เทคนิคการวัดและประเมินผลที่หลากหลายที่เหมาะสมกับตัวชี้วัด (PNI = 0.098) ผู้สอนสามารถระบุมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดในแผนการจัดการเรียนรู้ได้ (PNI = 0.048) และผู้สอนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้านการสอนวิทยาการคำนวณ (PNI = 0.037) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษาสายชั้น

รายการ	PNI _{modified}	ลำดับ
1. ผู้สอนรู้วิธีวัดและประเมินผลในห้องเรียน	0.221	1
2. ผู้สอนมีความรู้เข้าใจในเนื้อหาวิทยาการคอมพิวเตอร์	0.208	2
3. ผู้สอนกำหนดรูปแบบการสอน วิธีการสอนที่เหมาะสม	0.206	3
4. ผู้สอนมีความรู้เข้าใจในเนื้อหาความรู้ดิจิทัล	0.195	4
5. ผู้สอนติดตามเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสม่ำเสมอ	0.170	5

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	PNI _{modified}	ลำดับ
6. ผู้สอนใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน	0.156	6
7. ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกิจกรรมการสอน	0.147	7
8. ผู้สอนเลือกเทคโนโลยีที่จะใช้ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสอนด้านเนื้อหา วิธีการสอน และสิ่งที่นักเรียนต้องรู้	0.132	8
9. ผู้สอนมีความรู้ทางด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย	0.126	9

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา พบว่า ครูระดับประถมศึกษาที่มีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) 9 อันดับแรก ดังนี้ 1) วิธีวัดและประเมินผลในห้องเรียน PNI = 0.221) 2) ความรู้เข้าใจในเนื้อหาสาระวิทยาการคอมพิวเตอร์ (PNI = 0.208) 3) การออกแบบการเรียนการสอน (PNI = 0.206) 4) ความรู้ความเข้าใจในการรู้เรื่องดิจิทัล-(digital literacy) (PNI = 0.195) 5) การติดตามเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสม่ำเสมอ (PNI = 0.170) 6) การใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน (PNI = 0.156) 7) ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ (PNI = 0.147) 8) การเลือกใช้เทคโนโลยีในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมตามเนื้อหา กิจกรรมและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (PNI = 0.132) 9) ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย (PNI = 0.126)

อภิปรายผลการวิจัย

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก พบว่า ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ ระดับประถมศึกษาที่มีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรียงลำดับความต้องการจำเป็น จากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge: CK) 2) ด้านความรู้ด้านการสอน (Pedagogical Knowledge: PK) 3) ความรู้ด้านเทคโนโลยี(Technology Knowledge: TK) 4) ความรู้ บูรณาการเทคโนโลยี การสอน และเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge: TPACK) 5) ความรู้การสอนทางเทคโนโลยี (Technological Pedagogical Knowledge: TPK) 6) ความรู้เนื้อหาเทคโนโลยี (Technological Content Knowledge: TCK) 7) ความรู้เนื้อหา การสอน (Pedagogical Content Knowledge: PCK) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ครูผู้สอนมีสภาพปัญหา ในด้านความรู้ด้านเนื้อหา วิชาวิทยาการคำนวณ มีลักษณะเป็นวิชาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีทักษะในการคิด

อย่างมีเหตุผล คิดอย่างเป็นระบบ และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ หวังสะและย์ (2563) พบปัญหาในการกำหนดเนื้อหาที่ยังไม่เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ครูผู้สอนยังไม่สามารถกำหนดและจัดลำดับเนื้อหาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดเชิงคำนวณและสามารถนำมาใช้ออกแบบอัลกอริทึมได้ และไม่สามารถกำหนดและจัดลำดับเนื้อหาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ข้อมูลสารสนเทศให้เกิดประโยชน์เพื่อใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกนาถ โชคชัยตระกูล ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม และ มาลีรัตน์ ขจิตเนติธรรม (2567) ด้านการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สำคัญที่สุด คือ ได้สอนในสาระที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่จบมา เนื่องจากครุวิทยาการศาสตร์ไม่มีความรู้พื้นฐานเดิมของสาระวิทยาการคำนวณ โรงเรียนไม่มีครูคอมพิวเตอร์ จึงเป็นหน้าที่ของครุวิทยาการศาสตร์ที่ได้รับหน้าที่สอนด้านความรู้ด้านการสอน ครูควรที่จะมีความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการตามวัยของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น ตลอดจนพื้นฐานความรู้และลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อสามารถออกแบบกิจกรรม ที่มีความเหมาะสมกับในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ศิริรัตน์ หวังสะและย์ (2563) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระวิทยาการคำนวณ พบว่า ครูผู้สอนพบสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระวิทยาการคำนวณ ยังมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่เชื่อมโยงสาระวิทยาการคำนวณกับวิชาอื่นเช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ภาษาไทย เป็นต้น พบปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนใช้แนวคิดเชิงคำนวณในการออกแบบอัลกอริทึมและเขียนโปรแกรมเพื่อการแก้ปัญหาและเกิดปัญหาเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการออกแบบอัลกอริทึม แนวคิดเชิงนามธรรมและแนวคิดเชิงคำนวณ ซึ่งมีความถี่ของการพบปัญหา มากกว่าประเด็นอื่น ๆ และความรู้ด้านเทคโนโลยี พบว่าครูขาดทักษะและความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี ขาดการอบรมที่ต่อเนื่องไม่มีพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์หรือการเขียนโปรแกรม ก่อนสอน ไม่คุ้นเคยกับแพลตฟอร์มใหม่ ๆ เช่น Code.org, Scratch และใช้เทคโนโลยีเฉพาะที่จำเป็นแบบพื้นฐานเท่านั้น สอดคล้องกับ ชีระพงษ์ แก้วฝ่าย (2563) ผลของสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านครูผู้สอน อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ ฐานิตา แก้วศรี สุภาณี เสงี่ยมศรี และกอบสุข คงมนัส (2566) พบว่า ความรู้ด้านเทคโนโลยี (TK) เนื่องจากความรู้ ด้านเทคโนโลยีกำลังอยู่ในสภาวะของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว ความรู้ทั้งหลายจึง อาจล้าสมัยได้ในเวลาอันรวดเร็ว ครุวิทยาการศาสตร์จึงควรติดตามและเรียนรู้ เทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) รายข้อ พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นใน วิธีวัดและประเมินผลในห้องเรียน เป็นอันดับที่ 1 ทั้งนี้ เนื่องจากครูผู้สอนวิชาวิทยาการคำนวณยังคงประสบปัญหาในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งอาจเกิดจากการขาดความเข้าใจในแนวทางการประเมินที่เหมาะสม และขาดเครื่องมือหรือสื่อการเรียนการสอนที่สนับสนุนการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ผลการทดสอบ O-NET ในสาระเทคโนโลยี ยังไม่สามารถสะท้อนพัฒนาการในการเรียนรู้เชิงกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง และควรส่งเสริมให้มีการสอบ O-NET ในลักษณะเดียวกันกับการประเมินผล PISA ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้านกระบวนการคิดของผู้เรียน ในด้านความรู้เนื้อหาการสอน ความรู้เข้าใจในเนื้อหาสาระวิทยาการ

คอมพิวเตอร์ ความรู้ความเข้าใจในการรู้เรื่องดิจิทัล-(digital literacy) และความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาการคำนวณในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือเป็นความท้าทายที่สำคัญของครูผู้สอนในยุคปัจจุบัน แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้กำหนดให้สาระวิทยาการคำนวณเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงคำนวณและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสมในศตวรรษที่ 21 แต่ในทางปฏิบัติยังพบว่าครูส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการทำความเข้าใจเนื้อหาของวิชานี้ในเชิงลึก ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของ การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน หนึ่งในสาเหตุสำคัญคือ ครูจำนวนไม่น้อยไม่ได้สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาการคอมพิวเตอร์โดยตรง ทำให้ขาดพื้นฐานความรู้เฉพาะทางที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจแนวคิดหลักของวิชา แม้ว่าจะมีการจัดอบรมพัฒนาครู เพื่อรองรับการสอนในรายวิชาดังกล่าว แต่ในหลายกรณี เนื้อหาที่อบรมยังไม่ครอบคลุมสาระสำคัญ หรือไม่ลึกซึ้งเพียงพอที่จะส่งเสริมความเข้าใจของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ รักษิต สุทธิพงษ์ (2560) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 จะประสบผลสำเร็จได้ จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิด รูปแบบ วิธีการ และมาตรฐานในการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในวิชาวิทยาการคำนวณ ซึ่งเป็นวิชาใหม่ ทำให้ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักการและเป้าหมายของวิชา ส่งผลให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะและกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ และสอดคล้องกับ เอมมิกา วชิระวินท์ และสินชัย จันทรเสม (2563) พบว่า ด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องในรายวิชาวิทยาการคำนวณ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีประเด็นที่น่าสนใจคือ ความรู้เกี่ยวกับการคิดเชิงคำนวณมีคะแนนน้อยที่สุด รวมถึงการออกแบบ การเรียน การสอนจำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการติดตามเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสม่ำเสมอ การใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับบริบทการสอน ไม่ว่าจะเป็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและผู้เรียน ความรู้และทักษะในการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และวัตถุประสงค์ทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากที่ครูผู้สอนวิชาวิทยาการคำนวณต้องมีการเรียนรู้ พัฒนา และอัปเดตความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำความรู้ดังกล่าวไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ครูที่เป็นครูอาวุโสและเป็นครูรุ่นเก่า ที่อยู่ในยุคก่อนการเปลี่ยนแปลง สู่ยุคเทคโนโลยี ไม่คุ้นเคยกับวิธีการจัดการเรียนการสอนในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ยังคงใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบเดิมที่เน้นเนื้อหามากกว่าฝึกให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นระบบและคิดอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ จารุพรรณ พุทธา และพิบูล เอกวางกูร (2565) พบปัญหาหลักของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาการคำนวณดังความต้องการจำเป็นความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า สาเหตุครูขาดช่องทางในหาความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อ และสอดคล้องกับ Giannakos et al. (2015) พบว่า ความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี ยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าองค์ประกอบอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจความต้องการพัฒนาวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้ด้านเนื้อหา สูงสุดเมื่อเทียบเป็นรายด้าน โดยทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นควรพัฒนาศักยภาพครูในด้านเนื้อหาวิทยาการคอมพิวเตอร์และการรู้ดิจิทัล เพื่อให้ครูสามารถออกแบบรูปแบบการสอนและวิธีการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการสอนอย่างต่อเนื่อง

2. จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการวัดและประเมินผลในห้องเรียน เมื่อเทียบเป็นรายข้อ ควรจัดกิจกรรมอบรมหรือพัฒนาครูให้มีทักษะและความรู้ด้านเทคนิคการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้การประเมินผลสามารถสะท้อนความสามารถของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของครูระดับประถมศึกษา โดยศึกษาเฉพาะระดับความต้องการและจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาแต่ละด้านเท่านั้นยังไม่ได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุของความต้องการจำเป็นหรือแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนา ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางการพัฒนา

2. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังครูระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกนาค โชคชัยตระกูล ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม และมาลีรัตน์ ขจิตเนติธรรม. (2567). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณของครูวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. *วารสารครุทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 5(1), 16 - 30.
- จารุพรรณ พุทธา และพิกุล เอกวางกูร. (2565). การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาการคำนวณของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 38(2), 180 - 189.
- ฐานิตา แก้วศรี, สุภาณี เสี่ยมศรี และกอบสุข คงมนัส. (2566). การศึกษาผลการประเมินตนเองด้านความรู้เนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (TPACK) ของครูวิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร. *Journal of Professional Routine to Research*, 10(1), 11 - 18.

- ธีระพงษ์ แก้วฝ้าย. (2563). การพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รักชิต สุทธิพงษ์. (2560). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับการพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(2), 344 - 355.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- ศิริรัตน์ หวังสะและฮ์. (2563). แนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระวิทยาการคำนวณ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2566). ผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2566. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.niets.or.th>. (2566, 20 กันยายน).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). คู่มือการใช้หลักสูตรเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.scimath.org/e-books/8376/8376.pdf>. (2566, 22 กันยายน).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน วิทยาการคำนวณ Coding เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. 21 เซ็นจูรี.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2564). ศาสตร์และศิลป์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 4). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิทธิฤทธิ์ รวมสุข. (2566). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา. อ้างถึง Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.
- เอมมิกา วชิระวินท์ และสินชัย จันทร์เสม. (2563). ผลการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนระดับประถมศึกษาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 15(1), 70 - 84.
- Giannakos, M. N., Doukakis, S., Pappas, I. O., Adamopoulos, N., & Giannopoulou, P. (2015). Investigating teachers' confidence on technological pedagogical and content knowledge: An initial validation of TPACK scales in K-12 computing education context. *Journal of Computers in Education*, 2(1), 43 - 59.

Koehler, M. J., & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content knowledge?. **Contemporary Issues in Technology and Teacher Education**, 9(1), 60 - 70.

Koehler, M. J., Mishra, P., & Cain, W. (2013). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)?. **Journal of Education**, 193(3), 13 - 19.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงาน
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่

THE RELATIONSHIP BETWEEN CREATIVE LEADERSHIP TO ACADEMIC
ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
CHACHOENGSARO SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

วิชิตพล มาชม^{1*}, วิภาวรรณ สุขสถิตย์¹ และนิวัตต์ น้อยมณี¹
Wichitphon Machom^{1*}, Wipawan Suksathid¹ and Niwat Noymanee¹

Received : 28-07-2025

Revised : 01-11-2025

Accepted : 19-11-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่ 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่ 3) หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2567 กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซี่และมอร์แกน จำนวน 298 คน จากนั้นโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เท่ากับ 0.97 และเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีม รองลงมาคือ ด้านจินตนาการ และด้านความยืดหยุ่นเป็นอันดับสุดท้าย 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รองลงมาคือ

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

¹ Master of Education Program in Educational Administration, Bangkok Suvarnabhumi University

* Corresponding Author's E-mail: Wichitphon3053@gmail.com

ด้านการจัดการเรียนในสถานศึกษา และด้านนิเทศการศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = .891$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ / การบริหารงานวิชาการ / มัธยมศึกษาพะเยา

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the level of creative leadership of school administrators under Chachoengsao Secondary Educational Service Area Office, 2) study the level of academic administration of school administrators under Chachoengsao Secondary Educational Service Area Office, and 3) investigate the relationship between creative leadership and academic administration of school administrators under Chachoengsao Secondary Educational Service Area Office. The sample consisted of 298 teachers from schools under Chachoengsao Secondary Educational Service Area Office in the academic year 2024. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table, and samples were selected through multi-stage sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.97 for creative leadership and 0.90 for academic administration. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research were as follows: 1) The overall and individual aspects of creative leadership of school administrators under Chachoengsao Secondary Educational Service Area Office were at a high level. When examined by aspect, the highest mean score was found in teamwork, followed by imagination, and flexibility, respectively. 2) The overall level of academic administration of school administrators under Chachoengsao Secondary Educational Service Area Office was at a high level. When examined by aspect, the highest mean score was found in the development and use of educational technology and media, followed by instructional management in schools, and educational supervision, respectively. 3) Creative leadership had a statistically significant positive relationship with academic administration of school administrators at the .05 level, with a high correlation ($r = .891$).

Keywords: Creative leadership / Academic Administration /
Chachoengsao Secondary School

บทนำ

โลกยุคใหม่ที่มีการสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและสะดวกสบายยิ่งขึ้นด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรมและความรู้ต่าง ๆ อย่างไม่รู้จบ การพัฒนาอย่างรวดเร็วนี้ ก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้าน เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ การแพร่ระบาดของโรค รวมถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคม ธงชัย สมบูรณ์ (2567) ได้เสนอแนะว่า ระบบการศึกษาไทยในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น โดยผู้สอนควรออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ควบคู่กับการบูรณาการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทันต่อความเคลื่อนไหวของโลก

การปรับตัวของระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางพัฒนา และสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (ธีระ รุญเจริญ และวาสนา ศรีไพโรจน์, 2554 อ้างถึงใน เตือนใจ สุนกุล, 2562) ผู้นำที่มีคุณลักษณะเชิงสร้างสรรค์ต้องมีความยืดหยุ่น ไม่ยึดติดกรอบเดิม กล้ารับความเสี่ยงอย่างมีเหตุผล และมีความสามารถในการวิเคราะห์ความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลง ทักษะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Clerkin & Ruderman (2016) ที่ชี้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะสำคัญที่ไม่สามารถถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีได้ และสามารถพัฒนาได้ผ่านการเข้าถึงความรู้ การบูรณาการแนวคิดหลากหลาย และประสบการณ์ตรง (ชาญชัย ศรีภิญโญ, 2563)

จากงานวิจัยของ Mumford & Todd (2021) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ส่งผลโดยตรงต่อการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การพัฒนาทีมงานที่มีศักยภาพ และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์อย่างมีวิสัยทัศน์ โดยเฉพาะในสถานการณ์เร่งด่วน เช่น การแพร่ระบาดของโควิด-19 ผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้สู่ระบบออนไลน์ได้อย่างรวดเร็ว และสามารถออกแบบระบบสนับสนุนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความหลากหลาย การศึกษายุคใหม่ จึงควรมุ่งพัฒนาการเรียนรู้แบบองค์รวม ฝึกผู้เรียนให้มีฐานคิดและความสามารถในการวิเคราะห์แก้ไข ปัญหา พัฒนาหลักสูตรให้ยืดหยุ่น และนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

ในขณะเดียวกันบริบทการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีบทบาทเชิงรุกในการวางแผนและกำหนดทิศทางของการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐาน การศึกษา และความต้องการของชุมชน งานวิจัยหลายฉบับชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการ เช่น งานของ จุฑามาศ บุญญาทวีทรัพย์ และชนมณี ศิลาณุกิจ (2567) รวมถึงวรุฒ สุขสอน (2564) ซึ่งพบว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในด้านวิสัยทัศน์ การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม มีความสามารถในการพัฒนาองค์ประกอบทางวิชาการได้อย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ซึ่งรับผิดชอบดูแลสถานศึกษาในพื้นที่ 11 อำเภอ รวม 29 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 59 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอน

1,311 คน (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา, 2567) มีผลการประเมินล่าสุดในปี 2566 พบว่าคะแนนเฉลี่ยในตัวชี้วัดสำคัญ เช่น การนำผลสอบ RT, NT, O-NET ไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง และแม้คะแนนเฉลี่ย O-NET จะสูงกว่าระดับประเทศ แต่กลับมีแนวโน้มลดลงทุกปี ซึ่งอาจสะท้อนถึงปัญหาในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา (ภูมิภควัฒน์ ภูมิพงศ์คชกร และสุรพล พุฒคำ, 2563) ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะมีบทบาทสำคัญในการวางแผน พัฒนา และยกระดับการบริหารงานวิชาการให้ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำที่ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทโลก และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศต่อไป

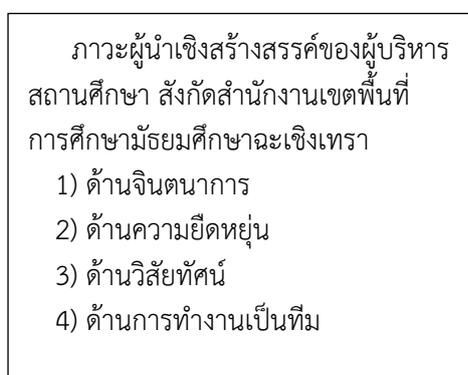
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

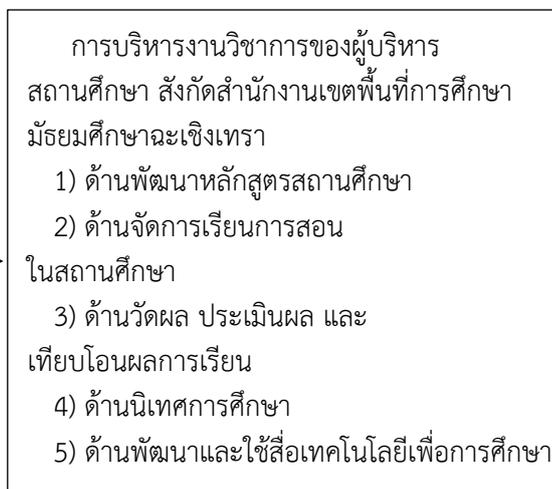
กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนด้านละ 10 แหล่ง เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย พบว่า แนวคิดที่มีความสอดคล้องกันและมีความถี่ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,311 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา ในปีการศึกษา 2567 ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 298 คน

ผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วยการเทียบสัดส่วน ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ซึ่งมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจินตนาการ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านวิสัยทัศน์ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) ด้านวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านนิเทศการศึกษา 5) ด้านพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษามีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารแนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกรอบและแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา เพื่อนำมาสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจินตนาการ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านวิสัยทัศน์ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านละจำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) ด้านวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านนิเทศการศึกษา 5) ด้านพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านละจำนวน 8 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โครงสร้าง หลักวิชา และภาษาที่ใช้และข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับขอบข่าย และเนื้อหาที่กำหนดให้มีความสมบูรณ์ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ จำนวน 2 ท่าน พิจารณาคำแนะนำ ความถูกต้อง และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective Congruence) ซึ่งให้ระดับความคิดเห็นในแบบสอบถามแต่ละข้อ วัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์และนิยามตัวแปรที่ศึกษาหรือไม่ ซึ่งกำหนดความคิดเห็นตามเกณฑ์การพิจารณาของ สารธร ทรัพย์รุ่งทอง (2562) ดังนี้

+1 หมายถึง แนใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

0 หมายถึง ไม่แนใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

1 หมายถึง แนใจว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหารายข้อ อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของ Cronbach (1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เท่ากับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย โดยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอนัดวัน เวลา ในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูล ตามวัน และเวลาที่ได้นัดหมายไว้กับทางโรงเรียน โดยได้ดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม ถึงวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2568 และได้แบบสอบถามคืนกลับมาจำนวน 298 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการคำนวณ แจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) เพื่อจำแนกตามวุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา
2. วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา จำนวน 4 ด้าน และ ตอนที่ 3 ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา จำนวน 5 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Best (1997) มีรายละเอียดดังนี้ 4.50 - 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด, 3.50 - 4.49 หมายถึง อยู่ในระดับมาก, 2.50 - 3.49 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง, 1.50 - 2.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย และ 1.00 - 1.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (M) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)
2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือวิจัย
  - 2.1 การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแต่ละข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective Congruence) ของผู้เชี่ยวชาญ
  - 2.2 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของ Cronbach (1990)

3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละเชิงเทรา โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) และใช้หลักการแปลความหมายดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.91 - 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 - 0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 - 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 - 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละเชิงเทรา

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละเชิงเทรา

n = 298

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ
1. ด้านจินตนาการ	4.41	0.53	มาก	2
2. ด้านความยืดหยุ่น	4.38	0.54	มาก	4
3. ด้านวิสัยทัศน์	4.41	0.55	มาก	3
4. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.43	0.53	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.41	0.50	มาก	

จากตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของครู โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ($M = 4.41, SD = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($M = 4.43, SD = 0.53$) รองลงมา คือ ด้านจินตนาการ ($M = 4.41, SD = 0.53$) และด้านความยืดหยุ่น ($M = 4.38, SD = 0.54$) เป็นอันดับสุดท้าย

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละเชิงเทรา

ตารางที่ 2 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

n = 298

การบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	M	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.48	0.53	มาก	3
2. ด้านจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.50	0.52	มากที่สุด	2
3. ด้านวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.47	0.51	มาก	4
4. ด้านนิเทศการศึกษา	4.45	0.52	มาก	5
5. ด้านพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.51	0.51	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.48	0.47	มาก	

จากตารางที่ 2 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.48$, $SD = 0.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($M = 4.51$, $SD = 0.51$) รองลงมา คือ ด้านจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($M = 4.50$, $SD = 0.52$) และด้านนิเทศการศึกษา ($M = 4.45$, $SD = .51$) เป็นอันดับสุดท้าย

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	(X _{tot})	(Y _{tot})
X ₁ (ด้านจินตนาการ)	1.000					
X ₂ (ด้านความยืดหยุ่น)	.840**	1.000				
X ₃ (ด้านวิสัยทัศน์)	.842**	.889**	1.000			
X ₄ (ด้านการทำงานเป็นทีม)	.784**	.821**	.835**	1.000		
(X _{tot}) (ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์)	.925**	.949**	.953**	.918**	1.000	
(Y _{tot}) (การบริหารงานวิชาการ)	.786**	.817**	.864**	.871**	.891**	1.000

** P < 0.01

จากตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงที่ ($r = .891$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับสูงทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการทำงานเป็นทีม ($r = .871$) ด้านวิสัยทัศน์ ($r = .864$) ด้านความยืดหยุ่น ($r = .817$) และด้านจินตนาการ ($r = .786$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา มีพฤติกรรมการบริหารที่สะท้อนภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อาทิ การส่งเสริมวิสัยทัศน์ การแสดงออกถึงความคิดริเริ่ม และการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งยังสามารถจูงใจให้บุคลากรกล้าคิดกล้าทำ และพร้อมปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบทของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ซูไฮรี มะลีเป็ง (2565) ที่สรุปว่าคุณลักษณะของภาวะผู้นำที่ดีมีความจำเป็นต่อการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมาย ผู้นำควรมีความกระฉับกระเฉง เพียรพยายาม กล้าตัดสินใจ และเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยให้ผู้นำสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากร เป็นที่ยอมรับในสังคม และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำที่มีคุณสมบัติดังกล่าวย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จในการบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างมั่นคง และสอดคล้องกับ Harris (2021) ที่ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรในยุคดิจิทัล เนื่องจากช่วยส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การเปลี่ยนแปลง และสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวขององค์กร สอดคล้องกับการวิจัยของสมทรง นทีศรี (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งสอดคล้องกับอมรรัตน์ ปิ่นป้อง และศีกฤทธิ ศิลาลาย (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาวิจัยระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพราะการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีควบคู่ไปพร้อมกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจาก

ทั้งสองส่วนต้องเชื่อมโยงสอดคล้องกันเพื่อเตรียมผู้เรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในยุคดิจิทัล หลักสูตรที่ทันสมัยต้องบูรณาการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ขณะที่สื่อและเทคโนโลยีต้องสนับสนุนเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา สอดคล้องกับ วรุฒ สุขสอน (2564) ได้สรุปว่าการบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด โดยครอบคลุมถึงการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับณพพรชกรณ์ ชัยพรม (2565) ได้สรุปว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม ครอบคลุมทุกส่วนของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารและบุคลากรต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินงานด้านนี้ ทั้งยังเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารในการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมาย สอดคล้องกับการวิจัยของ พิชญ์พิชา จันทา (2563) เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับวิจัยของ ปิยะณัฐ หมิ่นวงศ์ (2565) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้อื่น ผ่านกระบวนการหรือวิธีการที่ยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้เกิดอิสระทางความคิด พร้อมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ อย่างหลากหลาย ด้วยการลำดับความคิดอย่างเป็นระบบ สื่อสารออกมาอย่างมีจินตนาการสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ ทั้งยังสามารถวางแผน การดำเนินงานและบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เป็นทีม โดยพร้อมปรับตัวและปรับวิธีคิดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานวิชาการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ส่งผลให้สถานศึกษามีการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูง โดยรวมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับที่ดีมาก ครอบคลุมทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา รวมถึงการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ปิยะณัฐ หมิ่นวงศ์ (2565) ได้สรุปว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และให้อิสระทางความคิด ส่งเสริมการแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่อย่างหลากหลาย โดยผู้บริหารมีการลำดับความคิดอย่างเป็นระบบ แสดงออกด้วยจินตนาการ สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งสามารถ

วางแผนการบริหารงานอย่างมีเป้าหมาย และปรับตัวตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานวิชาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทำให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ วรุฒ สุขสอน (2564) ได้สรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ทั้งด้านวิสัยทัศน์ การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการทำงาน เป็นทีมมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารและจัดการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยครอบคลุมการบริหารงานวิชาการในทุกด้าน ทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัด และประเมินผล การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ตลอดจนการวิจัย เพื่อยกระดับการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดสอดคล้องกับ ฐาอร พิพัฒน์สรศักดิ์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งสอดคล้องกับ จันจิรา น้ำขาว (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา ด้านที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ด้านความยืดหยุ่น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความยืดหยุ่นในการทำงาน เพื่อเปิดโอกาสให้ครูสามารถวางแผน ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จะช่วยลดความตึงเครียด เพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน และสร้างสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการสอนอย่างยั่งยืน

2. ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทราจะเชิงเทรา ด้านที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับรองสุดท้าย คือ ด้านวิสัยทัศน์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรควรเน้นการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของครูให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งนำพาสถานศึกษาปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

3. ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา ด้านที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ด้านนิเทศการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับกระบวนการนิเทศอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนการสอน โดยให้คำแนะนำ แนวทางพัฒนา และ

สร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างมีระบบ

4. ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ด้านที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับรองสุดท้าย คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสะท้อนศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้ครูสามารถใช้ผลการประเมินในการวางแผนพัฒนาผู้เรียนได้ตรงจุด และสถานศึกษามีข้อมูลสำหรับวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่น
2. ควรมีการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
3. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. (2567). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา.
- จันจิรา น้าขาว. (2562). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฑามาศ บุญญาทวีทรัพย์ และชนมณี ศิลาณุกิจ. (2567). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2**. **วารสารนครรัฐ**, 1(1), 47 - 56.
- ชาญชัย ศรีภิญโญ. (2563). **ภาวะผู้นำสร้างสรรค์**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 12). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูไฮรี มะลีเป็ง. (2565). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ณพรชกรณีย์ ชัยพรหม. (2565). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- เตือนใจ สุนกุล. (2562). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2567). “โลกหลังยุคใหม่: การศึกษาไทยที่ควรเป็น”. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.matichon.co.th/columnists/news_783896, (2567, 17 พฤษภาคม)
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย 1**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). โรงพิมพ์สุวีรียาสาส์น.
- ปิยะณัฐ หมั่นวงศ์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา พัทลุง เขต 2. **วารสารการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ**, 13(1), 1322 - 1324.
- พิชญ์พิชา จันทา. (2563). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา นครนายก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภูมิภาวิธจ ภูมิพงศ์คชศร และสุรพล พุฒคำ. (2563). การบริหารงานวิชาการที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 18. **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 3(1), 47 - 49.
- รฐาอร พิพัฒน์รังสรรค์. (2566). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา นนทบุรี เขต 2**. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรุฒ สุขสอน. (2564). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สาธรร ทรัพย์รวงทอง. (2562). **วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สมทรง นทีศรี. (2561). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา นครปฐม เขต 2**. **วารสารบัณฑิตสาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**, 16(2), 64 - 76.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กระทรวงศึกษาธิการ.

อมรรัตน์ ปิ่นป้อง และศีกฤทธิ์ ศิลาลาย. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 21(41), 113 - 121.

Best, J. W. (1997). *Research in education*. Allyn and Bacon.

Clerkin, C., & Ruderman, M. N. (2016). Holistic leader development: A tool for enhancing leader well-being. In M. F. Leonard (Ed.), *The role of leadership in occupational stress*, 14, 161 - 186.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). Harper Collins.

Harris, M. (2021). The impact of creative leadership on organizational innovation. *International Journal of Management*, 12(9), 44 - 53.

Mumford, M. D., & Todd, E. M. (2021). Creative thinking and leadership: Integrating theory and practice. *Journal of Creative Behavior*, 55(2), 362 - 375.

ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ
พนักงานในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน: กรณีศึกษา
เมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

MOTIVATING FACTORS AND HYGIENE FACTORS TOWARDS EMPLOYEE
PERFORMANCE IN CROSS-BORDER E-COMMERCE: A CASE STUDY OF
KUNMING, PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

หยาง หลิงหยู¹, อัญยานี เกตพันธุ์^{1*} และอรกัญญา กันธะชัย²
Yang Ling Yu¹, Aunyanee Katepan^{1*} and Onkanya Kanthachai²

Received : 07-09-2025

Revised : 17-11-2025

Accepted : 28-11-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยจูงใจ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน และ 2) ศึกษาปัจจัยค้ำจุน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้คือ 400 คน ด้วยวิธีการเปิดตารางของทาโร ยามาเน่ แต่เนื่องจากได้ข้อมูลที่สมบูรณ์จากการเก็บแบบสอบถามสำรองไว้ จึงได้จำนวนข้อมูลทั้งหมด 404 ชุด ด้วยการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 - 1.00 และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นหรือค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยวิธีการวัดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient = 0.89) ตามวิธีของครอนบาค และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านปัจจัยจูงใจ ผลการวิเคราะห์ชี้ว่าทุกปัจจัยมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะ “ลักษณะงานที่ท้าทาย” ($B = 0.239, t = 7.651, \text{Sig.} < 0.001$) และ “การได้รับการยอมรับนับถือ” ($B = 0.218, t = 7.216, \text{Sig.} < 0.001$) เป็นปัจจัยที่มีผลมากที่สุดสะท้อนให้เห็นว่าพนักงานให้ความสำคัญกับลักษณะงานที่ท้าทายและการได้รับการยอมรับมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ และ 2) ปัจจัยค้ำจุน พบว่า สภาพการทำงานและชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยค้ำจุนในทฤษฎี Herzberg ที่แม้จะไม่ก่อให้เกิด

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² หลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ Master of Business Administration, Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

² Business Administration Program, Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

* Corresponding Author's E-mail: aunyanee.kate@crru.ac.th

แรงจูงใจโดยตรง แต่เป็นพื้นฐานสำคัญในการป้องกันความไม่พอใจในการทำงาน โดยสรุป ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงาน สามารถอธิบายความแปรปรวนได้รวม 75.10% ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ คือ องค์กรควรสร้างระบบการจูงใจและพัฒนาสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม เพื่อยกระดับขีดความสามารถของพนักงานและสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขัน

คำสำคัญ: ปัจจัยจูงใจ / ปัจจัยค้ำจุน / ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ABSTRACT

This research aimed to study 1) Study the motivating factors that affect the performance of employees and 2) Study the Hygiene factors that affect the performance of employees in cross-border e-commerce companies in Kunming, People's Republic of China. The sample consisted of 400 people, due to the complete data obtained from the backup questionnaires, the total data was 404 sets. The data were collected using questionnaires that passed the quality control test and analyzed using descriptive statistics which has an IOC value of 0.67-1.00 and take the information obtained from the questionnaire to calculate the reliability value or reliability value (Reliability) by measuring the alpha coefficient (α -coefficient = 0.89) according to Cronbach's method and multiple regression.

The research results 1) In terms of motivation factors, the analysis results indicated that all factors had a positive influence on work performance, especially "the nature of the work done" ($B = 0.239, t = 7.651, \text{Sig.} < 0.001$) and "being recognized and respected" ($B = 0.218, t = 7.216, \text{Sig.} < 0.001$) It is the most influential factor, reflecting that employees value challenging work and recognition more than other factors and 2) Hygiene factors found that working conditions and personal life that influence work efficiency are consistent with the concept of sustaining factors in Herzberg's theory, although not directly motivating, is an important foundation for preventing job dissatisfaction. The practical suggestion is that the organization should create an incentive system and develop an appropriate working environment to enhance the capabilities of the personnel and create competitive advantage.

Keywords: Motivational factors / Hygiene factors / Performance

บทนำ

ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) การเคลื่อนย้ายข้อมูลข้ามพรมแดน (Cross-border Data Flows) ได้กลายเป็นกลไกสำคัญที่ผลักดันการเติบโตของธุรกิจอีคอมเมิร์ซทั่วโลก โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจดิจิทัลสูงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก รายงาน E-Conomy SEA ของ Google, Temasek และ Bain & Company คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจ

ดิจิทัลในภูมิภาคนี้มีแนวโน้มเติบโตแต่ละระดับ 300,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2025 การขยายตัวดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อโครงสร้างธุรกิจ การแข่งขัน และความต้องการด้านศักยภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมดิจิทัลสมัยใหม่

ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน (Cross-Border E-Commerce: CBEC) มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล โดยรัฐบาลได้พัฒนาแพลตฟอร์ม CBEC เช่น Tmall Global, JD Global และแพลตฟอร์มเฉพาะทางอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ พร้อมสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและกฎระเบียบที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ซื้อชาวจีนภายในประเทศ ส่งผลให้ธุรกิจ CBEC เติบโตอย่างก้าวกระโดด และกลายเป็นพื้นที่แข่งขันของผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศ เมืองคุนหมิง ซึ่งเป็นประตูการค้าสำคัญของจีนตะวันตกเฉียงใต้ ได้รับการกำหนดให้เป็น “เขตเศรษฐกิจใหม่ (Kunming New Economic Zone)” ที่รองรับบริษัท CBEC จำนวนกว่า 53 แห่ง โดยมีแรงงานมากกว่า 65,647 คน (Kunming New Economic Zone, 2024) การเติบโตของธุรกิจดังกล่าวส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญอย่างมากกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรับมือกับการแข่งขันของตลาดดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการรักษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในบริบทที่ใช้เทคโนโลยีเข้มข้นและต้องทำงานแบบข้ามพรมแดนทั้งด้านข้อมูลและการดำเนินงาน จากบริบทดังกล่าว ปัจจัยด้าน “แรงจูงใจในการทำงาน” และ “ปัจจัยค่าจ้าง” ซึ่งอ้างอิงตามทฤษฎีสองปัจจัย (Two-Factor Theory) ของ Herzberg (1959) จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจ CBEC ได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านคุณภาพงาน ปริมาณงาน ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นองค์ประกอบตามแนวคิดของ Peterson & Plowman (1953)

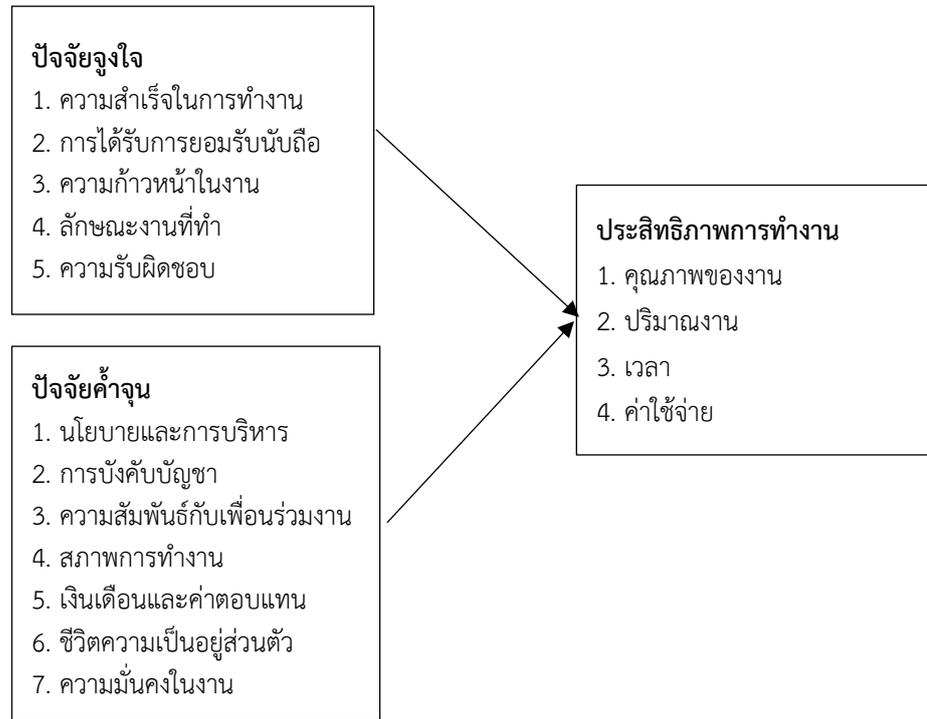
ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันมีส่วนสำคัญยิ่งต่อธุรกิจในปัจจุบัน เริ่มจากภายในองค์กรในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต ด้านการบริหาร ด้านการบริการ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากการปฏิบัติงานของพนักงาน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการค่าจ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน ในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายและแนวคิดของประสิทธิภาพในการทำงานและแนวคิด ทฤษฎี 2 ปัจจัย (Two - Factor Theory) ของ Herzberg, Frederick, Bernard, Mausner & Snyderman, Barbara (1959) ประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) และปัจจัยค่าจ้าง (Maintenance Factors) จึงได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ พนักงานที่ปฏิบัติงานในบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเขตเศรษฐกิจใหม่ในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 53 บริษัท ซึ่งมีจำนวน 65,647 คน (Kunming New Economic Zone, 2024)

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในงานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Samplings) ดังนั้น ขนาดตัวอย่างสามารถเปิดตารางของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1970) ซึ่งเป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรมีระดับค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 0.5 และระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 โดยผู้ศึกษาได้ทราบขนาดของประชากร ซึ่งจากเปิดตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากรมากกว่า 10,000 คน กลุ่มตัวอย่าง 400 คน (Yamane, 1970) ดังนั้น งานวิจัยนี้ใช้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นบนพื้นฐานของการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินวิธีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษา โดยได้ศึกษาและดำเนินวิธีการสร้างแบบสอบถาม โดยได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ โดยได้ทำการแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิลำเนาของท่าน ระยะเวลาในการทำงาน ตำแหน่งของท่าน และแผนกที่ท่านทำงานอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสำคัญของปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน ของพนักงาน บริษัท พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านปัจจัยจูงใจ

ประเด็นที่ 2 ด้านปัจจัยค้ำจุน

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 5 ระดับ (Rating Scale) ประยุกต์ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1967) ซึ่งกำหนดระดับความสำคัญไว้ 5 ระดับ ดังนี้

1	=	น้อยมาก
2	=	น้อย
3	=	ปานกลาง
4	=	มาก
5	=	มากที่สุด

โดยคะแนนที่ได้รับจะนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามระดับ โดยยึดหลักเกณฑ์ ดังนี้ (Best & Kahn, 1993)

$$\begin{aligned} (\text{Maximum} - \text{Minimum}) / \text{Interval} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{ต่ำสุด}) / \text{จำนวนช่วง} \\ &= (5-1) / 5 \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

หลังจากนั้นนำค่าคะแนนที่ได้รับมาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับน้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการสำรวจประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทบทวนข้อมูลของเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้ออกแบบงานศึกษาได้อย่างครอบคลุม โดยผู้ศึกษาได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎี 2 ปัจจัย (Two - Factor Theory) ของ Herzberg, Mausner & Snyderman (1959) โดยปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องนั้นมี 2 ประเภท คือ

ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) จำแนกได้ 5 ด้าน ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า โดยมีข้อคำถามจำนวน 25 ข้อ และปัจจัยสุขอนามัย (Maintenance Factors) จำแนกได้ 7 ด้าน ได้แก่ นโยบายและการบริหาร การบังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา สภาพการทำงาน เงินเดือนหรือค่าตอบแทน ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวและความมั่นคงในการทำงาน โดยมีข้อคำถาม จำนวน 35 ข้อ ส่วนตัวแปรตามที่ใช้แนวคิดของ Peterson & Plowan (1953) ได้นำเสนอว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ด้าน คือ (1) ด้านคุณภาพของงาน (Quality) (2) ด้านปริมาณงาน (Quantity) (3) ด้านเวลา (Time) และ (4) ด้านค่าใช้จ่าย (Cost) โดยมีข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ

2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ซึ่งงานศึกษานี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือตามแนวคิด ทฤษฎีและงานศึกษาที่เกี่ยวข้องที่ได้ผ่านการทบทวนวรรณกรรมมาเบื้องต้น

3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาเสนอต่อประธานกรรมการที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับแก้ตามความเห็นของประธานกรรมการที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยได้ค่าความตรงของเนื้อหา มีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item - Objective Congruence) ทั้ง 3 ปัจจัย คือ (1) ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยกระตุ้นในการทำงาน (2) ปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยสุขอนามัย และ (3) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งได้ค่า IOC = 0.67 - 1.00

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับแก้ไขตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ที่มีคุณสมบัติเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานที่ทำงานบริษัทพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุณหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 30 ชุด นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปคำนวณหาความเชื่อมั่นหรือค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยวิธีการวัดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient = 0.89) ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม

6. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อทำการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานพนักงานที่ปฏิบัติงานในบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน เขตเศรษฐกิจใหม่ในเมืองคุณหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

2. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในช่วงระหว่าง โดยดำเนินการศึกษาและเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2568 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2568 รวมระยะเวลา 2 เดือน โดยทำการประสานผ่านหนังสือจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับหัวหน้าฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ของบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน เขตเศรษฐกิจใหม่ในเมืองคุณหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน และ

ดำเนินการส่ง Link ของแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) ให้กับหัวหน้าฝ่ายบริหาร ทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งต่อไปให้กับฝ่ายพนักงานในหน่วยงานต่อไป

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามครบแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ เพื่อนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการศึกษา ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับและขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับและเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านี้มาจัดกลุ่มและ แจกแจงข้อมูลตามลักษณะทั่วไปของประชากร โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการหาค่าเฉลี่ย (Mean: M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) จำนวน 5 ด้าน และปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factors) จำนวน 7 ด้าน ซึ่งเป็นทฤษฎีสองปัจจัย (Two - Factor Theory) ของ Herzberg, Mausner & Snyderman (1959)

ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ด้าน ด้วยรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert, 1970) โดยมีการแบ่ง เป็นระดับความสำคัญ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ที่ได้มาแปลผล เป็นระดับความสำคัญ ตามหลักเกณฑ์ของ Best & Kahn (1993)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติอนุมาน (Inferential Statistic) ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์หาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยเทคนิคการนำเข้าตัวแปรทั้งหมด (Enter Selection) จากนั้นนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระจำนวน 2 ด้าน คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) จำนวน 5 ด้าน และปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factors) จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ นโยบาย และการบริหาร การบังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา สภาพการทำงาน เงินเดือนหรือค่าตอบแทน ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวและความมั่นคงในการทำงาน ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน จำนวน 4 ด้าน คือ

(1) ด้านคุณภาพของงาน (Quality) (2) ด้านปริมาณงาน (Quantity) (3) ด้านเวลา (Time) และ (4) ด้านค่าใช้จ่าย (Cost) เป็นต้น

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ คือ ของพนักงานบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งหมด 404 ชุดที่สมบูรณ์ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน โดยแยกออกเป็น 5 ส่วน ตามลำดับดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ

เพศ	ความถี่	ร้อยละ
ชาย	204	50.50
หญิง	200	49.50
รวม	404	100

จากตารางที่ 1 พบว่า พนักงานส่วนใหญ่ของพนักงานบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นเพศชาย จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 และ เพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	175	43.32
ปริญญาตรี	196	48.51
ปริญญาโท	27	6.68
ปริญญาเอก	4	0.99
อื่น ๆ	2	0.5
รวม	404	100

จากตารางที่ 2 พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 48.51 รองลงมาคือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.32 ส่วนผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.68 และปริญญาเอก มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.99 ขณะที่กลุ่ม อื่น ๆ มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	ความถี่	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	73	18.07
ระหว่าง 1 - 3 ปี	38	9.41
ระหว่าง 4 - 6 ปี	100	24.75
ระหว่าง 7 - 9 ปี	73	18.07
มากกว่า 9 ปีขึ้นไป	120	29.7
รวม	404	100

จากตารางที่ 3 พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงาน มากกว่า 9 ปีขึ้นไป จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 29.70 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 4 - 6 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75 ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์ น้อยกว่า 1 ปี และ 7 - 9 ปี มีจำนวนเท่ากัน คือ 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.07 และกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 1 - 3 ปี มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41

ส่วนที่ 2 ปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน ของพนักงานบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน ของพนักงานบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน แสดงดังตาราง

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ

ปัจจัยจูงใจ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับความสำคัญ
ความสำเร็จในการทำงาน	3.97	0.63	มาก
การได้รับการยอมรับนับถือ	3.94	0.59	มาก
ความก้าวหน้าในงาน	3.97	0.62	มาก
ลักษณะงานที่ทำ	3.95	0.63	มาก
ความรับผิดชอบ	3.96	0.60	มาก
โดยรวม	3.96	0.61	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญโดยรวม ปัจจัยจูงใจ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.96, SD = 0.61$) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นรายด้าน พบว่า ความสำเร็จในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ปัจจัย คือ ($M = 3.97, SD = 0.63$) อยู่ในระดับมาก

กับความก้าวหน้าในงาน มีค่าเฉลี่ย ($M = 3.97, SD = 0.62$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย ($M = 3.96, SD = 0.60$) อยู่ในระดับมาก ลักษณะงานที่ทำ มีค่าเฉลี่ย ($M = 3.95, SD = 0.63$) อยู่ในระดับมาก และการได้รับการยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเล็กน้อย ($M = 3.94, SD = 0.59$) แต่ก็ยังอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญปัจจัยค่าจูน

ปัจจัยค่าจูน	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับความสำคัญ
นโยบายและการบริหาร	3.99	0.57	มาก
การบังคับบัญชา	3.93	0.62	มาก
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	3.92	0.60	มาก
สภาพการทำงาน	3.94	0.61	มาก
เงินเดือนหรือค่าตอบแทน	3.99	0.61	มาก
ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว	4.00	0.59	มาก
ความมั่นคงในงาน	3.95	0.60	มาก
โดยรวม	3.96	0.51	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยของปัจจัยค่าจูนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.96, SD = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($M = 4.00, SD = 0.59$) อยู่ในระดับมาก รองลงมามี 2 ปัจจัย คือ เงินเดือนหรือค่าตอบแทน ($M = 3.99, SD = 0.61$) และ นโยบายการบริหาร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($M = 3.99, SD = 0.57$) ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน ต่อมาคือ ด้านความมั่นคงในงาน มีค่าเฉลี่ย ($M = 3.95, SD = 0.60$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุณหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุณหมิง

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับความสำคัญ
คุณภาพของงาน	4.02	0.59	มาก
ปริมาณงาน	3.95	0.56	มาก
เวลา	3.95	0.51	มาก
ค่าใช้จ่าย	3.90	0.54	มาก
โดยรวม	3.96	0.55	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญโดยรวมของ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($M = 3.96, SD = 0.55$ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับคุณภาพของงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.02, SD = 0.59$ รองลงมาคือ ปริมาณงาน ($M = 3.95, SD = 0.56$) และเวลา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($M = 3.95, SD = 0.51$) อยู่ใน ระดับมาก และสุดท้าย ค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ย ($M = 3.90, SD = 0.54$) อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน 1) ปัจจัยจูงใจในการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน 2) ปัจจัยค้ำจุนมีผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุณหมิง มีดังนี้

ตารางที่ 7 ตัวแบบที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน

Model	R	R Square	Adjusted R ²	Std.Error of the Estimate
1	.855 ^a	.732	.718	.23711
2	.871 ^b	.758	.751	.21610

หมายเหตุ: a Predictors: 1. ความสำเร็จในการทำงาน (X_1) 2. การได้รับการยอมรับนับถือ (X_2) 3. ความก้าวหน้าในงาน (X_3) 4. ลักษณะงานที่ทำ (X_4) 5. ความรับผิดชอบ (X_5) b Predictors: 6. นโยบายและการบริหาร (X_6) 7. การบังคับบัญชา (X_7) 8. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X_8) 9. สภาพการทำงาน (X_9) 10. เงินเดือนหรือค่าตอบแทน (X_{10}) 11. ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว (X_{11}) 12. ความมั่นคงในงาน (X_{12})

จากตารางที่ 7 พบว่า Model ที่ 1 ตัวแปร a ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ปัจจัย สามารถอธิบายประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 71.80 ค่าความคาดเคลื่อนอยู่ที่ 0.23711 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายถึง ปัจจัย a ทั้ง 5 ปัจจัยสามารถรวมอธิบายประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 71.80 ส่วนอีกร้อยละ 28.20 จะเป็นปัจจัยอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้อยู่ในการศึกษานี้ และ Model ที่ 2 ตัวแปร b ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ปัจจัย สามารถอธิบายประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 75.10 ค่าความคาดเคลื่อนอยู่ที่ 0.21610 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายถึง ปัจจัย b ทั้ง 7 ปัจจัยสามารถรวมอธิบายประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 75.10 ส่วนอีกร้อยละ 24.90 จะเป็นปัจจัยอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้อยู่ในการศึกษานี้

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจ ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ปัจจัยจูงใจ	B	S.E	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
Constant	0.059	0.170		4.032	< .001		
ความสำเร็จในการทำงาน (X ₁)	0.185	0.031	0.32	6.021**	< .001	0.581	1.72
การได้รับการยอมรับนับถือ (X ₂)	0.218	0.030	0.30	7.216**	< .001	0.527	1.90
ความก้าวหน้าในงาน (X ₃)	0.169	0.033	0.25	5.119**	< .001	0.540	1.85
ลักษณะงานความก้าวหน้า ในงานที่ทำ (X ₄)	0.239	0.031	0.23	7.651**	< .001	0.599	1.67
ความรับผิดชอบ (X ₅)	0.169	0.031	0.22	5.383**	< .001	0.579	1.73

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ สามารถเขียนสมการถดถอยของปัจจัยจูงใจต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ดังนี้

$$Y = 0.0597 + 0.185(X_1) + 0.218(X_2) + 0.169(X_3) + 0.239(X_4) + 0.169(X_5)$$

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยค้ำจุนต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ปัจจัยจูงใจ	B	S.E	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
นโยบายและการบริหาร(X ₆)	0.097	0.030	0.106	3.19*	.002	0.552	1.81
การบังคับบัญชา(X ₇)	0.161	0.028	0.190	5.76**	< .001	0.056	1.79
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X ₈)	0.173	0.029	0.198	5.92**	< .001	0.548	1.83
สภาพการทำงาน(X ₉)	0.211	0.029	0.238	7.23**	< .001	0.565	1.77
เงินเดือนหรือค่าตอบแทน (X ₁₀)	0.131	0.032	0.135	4.03**	< .001	0.541	1.85
ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว(X ₁₁)	0.163	0.028	0.179	5.72**	< .001	0.627	1.60
ความมั่นคงในงาน(X ₁₂)	0.095	0.031	0.108	3.10*	.002	0.501	2.00

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ สามารถเขียนสมการถดถอยของ ปัจจัยค้ำจุน ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนี้ สามารถเขียนสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้:

$$Y = -0.1257 + 0.097(X_6) + 0.161(X_7) + 0.173(X_8) + 0.211(X_9) + 0.131(X_{10}) + 0.163(X_{11}) + 0.095(X_{12})$$

สรุปผลการวิจัยและสมมติฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พนักงานบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($M = 3.96$) ซึ่งสะท้อนถึงภาพรวมของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในองค์กร CBEC

1. ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors)

พนักงานให้ความสำคัญกับปัจจัยจูงใจในระดับมากทุกด้าน โดย ลักษณะงานที่ทำ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดที่สุด ($\beta = 0.239$, Sig. < 0.001) รองลงมาคือ การได้รับการยอมรับนับถือ ความสำเร็จในการทำงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในงานตามลำดับ ผลดังกล่าวชี้ว่า แรงจูงใจภายใน เช่น งานที่มีความหมาย ทำหาย และสอดคล้องทักษะของพนักงาน มีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors)

พนักงานให้ความสำคัญกับปัจจัยค้ำจุนระดับมาก โดยเฉพาะ ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ($M = 4.00$) และสภาพการทำงาน ซึ่งผลการวิเคราะห์ถดถอย พบว่า “สภาพการทำงาน” มีอิทธิพลสูงสุดในกลุ่มปัจจัยค้ำจุน ($\beta = 0.238$, Sig. < 0.001) รองลงมาคือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การบังคับบัญชา และเงินเดือน/ค่าตอบแทน สะท้อนว่าการสนับสนุนพื้นฐานที่ดีทำให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้เต็มประสิทธิภาพ

3. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน

พนักงานประเมินประสิทธิภาพการทำงานระดับมาก โดยเฉพาะด้าน คุณภาพของงาน ($M = 4.02$) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สูงที่สุด รองลงมาคือปริมาณงาน เวลา และค่าใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่า พนักงาน CBEC สามารถทำงานได้อย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพสูง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ในข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสัดส่วนเพศชายและหญิงใกล้เคียงกัน (ชาย 50.5% หญิง 49.5%) สะท้อนถึงความหลากหลายทางเพศและบทบาทที่เพิ่มขึ้นของผู้หญิงในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน ในคุนหมิง ขณะที่ช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31 - 40 ปี และ 41 - 50 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงานที่มีทั้งพลังงานและประสบการณ์ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีมนุษย์ที่ระบุว่าประสบการณ์วัยทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป (56.18%) แสดงถึงพื้นฐานความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน ในสภาพแวดล้อมธุรกิจดิจิทัลและระหว่างประเทศ ซึ่งต้องอาศัยทักษะทางปัญญาและความสามารถในการปรับตัวสูง ตามที่งานวิจัยของ Hanushek et al. (2024) ชี้ว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงสามารถรักษาและพัฒนาทักษะได้ดีในช่วงวัยทำงาน

ด้านปัจจัยจูงใจ ผลการวิเคราะห์ชี้ว่าทุกปัจจัยมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะ “ลักษณะงานที่ทำ” ($B = 0.239$, $t = 7.651$, Sig. < 0.001) และ “การได้รับการยอมรับนับถือ” ($B = 0.218$, $t = 7.216$, Sig. < 0.001) เป็นปัจจัยที่มีผลมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าพนักงานให้ความสำคัญกับลักษณะงานที่ทำหายและการได้รับการยอมรับมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ

ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีแรงจูงใจสองปัจจัยของ Herzberg, Mausner & Snyderman (1959) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จและการได้รับการยอมรับเป็นแรงขับเคลื่อนหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า “ลักษณะงานที่ทำ” มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานมากที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg ที่ระบุว่าลักษณะงาน (Job Characteristics) เป็นตัวกระตุ้นสำคัญในการสร้างแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจ และประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้น งานวิจัยของ Maslow (1970) ยังชี้ว่าความต้องการระดับสูง เช่น การยอมรับนับถือและการพัฒนาศักยภาพตนเอง จะเกิดขึ้นได้เมื่อปัจจัยพื้นฐานได้รับการตอบสนองแล้ว ซึ่งสะท้อนว่าพนักงานในองค์กรอเล็กทรอนิกส์ให้ความสำคัญกับการได้ทำงานที่ตรงกับศักยภาพและมีความคุ้มค่าต่อองค์กร ดังนั้น ปัจจัยจูงใจทั้ง 5 ด้าน จัดอันดับตามการส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในบริษัทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในเมืองคุนหมิง ได้แก่ 1) ความสำเร็จในการทำงาน 2) การได้รับการยอมรับนับถือ 3) ความก้าวหน้าในงาน 4) ลักษณะงานที่ทำ 5) ความรับผิดชอบ ทั้งหมดล้วนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะลักษณะงานที่ทำ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สูงสุด ($\beta = 0.239$, Sig. < 0.001) แสดงว่าพนักงานต้องการงานที่มีความหมายท้าทาย และสอดคล้องกับทักษะของตน ซึ่งเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

ปัจจัยค้ำจุน พบว่า สภาพการทำงานและชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยค้ำจุนในทฤษฎี Herzberg ที่แม้จะไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจโดยตรง แต่เป็นพื้นฐานสำคัญในการป้องกันความไม่พอใจในการทำงาน ข้อค้นพบนี้ ยังสอดคล้องกับรายงานของ Qunyang Du et al. (2021) ที่เน้นว่าบริษัทควรให้ความสำคัญกับ ความไว้วางใจ ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของพนักงาน ในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยค้ำจุนทั้ง 7 ด้าน มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยเฉพาะสภาพการทำงาน ($\beta = 0.238$) ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ($\beta = 0.179$) ซึ่งเป็นสองปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดต่อประสิทธิภาพในกลุ่มปัจจัยค้ำจุน ดังนั้น ปัจจัยค้ำจุนพบว่า “สภาพการทำงาน” และ “ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว” มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ Herzberg, Mausner & Snyderman (1959) เช่นกัน โดยชี้ว่าปัจจัยค้ำจุน มีบทบาทในการลดความไม่พึงพอใจ แม้จะไม่กระตุ้นแรงจูงใจโดยตรง แต่ช่วยให้บุคลากรสามารถรักษาสมดุลชีวิตและการทำงาน (Work-Life Balance) ได้อย่างมีประสิทธิภาพผลนี้ยังสอดคล้องกับ Du, Deng & Wood (2022) ที่ศึกษาธุรกิจ CBEC ของจีน พบว่าการสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมและสวัสดิการที่ดีมีผลต่อความมั่นคงและความจงรักภักดีต่อองค์กร ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการรักษาประสิทธิภาพของพนักงานในระยะยาว

ประเด็นด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (Employee Performance) ค่าคะแนนเฉลี่ยของ “คุณภาพงาน” สูงที่สุด ($M = 4.02$) แสดงว่าพนักงานให้ความสำคัญกับมาตรฐานผลงาน มากกว่าเพียงปริมาณ สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงจากแนวคิดการผลิตเชิงปริมาณไปสู่การผลิตเชิงคุณค่า (Value-based Performance) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Porter (1997) เรื่อง ความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่เกิดจาก “คุณภาพและนวัตกรรม” มากกว่า “ต้นทุนต่ำ”

โดยสรุป ภาพรวมงานวิจัยนี้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงบริบทของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในจีน ที่รัฐบาลได้ผลักดันนโยบาย “Going Out” และ “เขตนำร่อง CBEC” เพื่อสนับสนุน

ธุรกิจให้มีความสามารถแข่งขันมากขึ้น Zhao, (2020) สิ่งนี้สะท้อนว่าองค์กร ในเมืองคุนหมิง ต้องบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้พนักงานสามารถทำงานตอบสนองต่อการแข่งขันที่รุนแรงและการเปลี่ยนแปลงของตลาดดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Recommendations) เพื่อยกระดับประสิทธิภาพแรงงานในธุรกิจ CBEC (Cross-Border E-Commerce)

1.1 นโยบายพัฒนาทุนมนุษย์ด้านดิจิทัล (Human Capital Development Policy) จากผลวิจัยพบว่า *ลักษณะงานที่ทำ* และ *ทักษะที่เกี่ยวข้องกับงาน* มีผลสูงต่อประสิทธิภาพการทำงาน จึงควรมีนโยบายส่งเสริม Upskilling-Reskilling สำหรับแรงงานในธุรกิจ โดยเฉพาะทักษะ

1.1.1 การตลาดดิจิทัล

1.1.2 การใช้แพลตฟอร์ม CBEC เช่น Tmall Global, JD Global

1.1.3 การจัดการซัพพลายเชนระหว่างประเทศ

1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลข้ามพรมแดน

1.2 นโยบายสนับสนุนสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีมาตรฐาน ผลวิจัยชี้ว่า “สภาพการทำงาน” และ “ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว” มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพสูงสุดในปัจจุบัน ภาครัฐและองค์กรควรกำหนดมาตรฐานสภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่

1.2.1 สภาพแวดล้อมปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

1.2.2 การออกแบบเวลาทำงานที่ยืดหยุ่น

1.2.3 ระบบสนับสนุน Work-Life Balance

1.2.4 มาตรฐานด้านสุขภาพจิตในองค์กรดิจิทัล

1.3 นโยบายด้านแรงจูงใจและระบบความก้าวหน้าในงาน ภาครัฐสนับสนุนให้บริษัท

1.3.1 พัฒนานโยบายการยอมรับนับถือ (reward & recognition system)

1.3.2 มีระบบ Career Path ที่โปร่งใส

1.3.3 สร้างมาตรฐานค่าตอบแทนที่เหมาะสม

เพราะผลวิจัยยืนยันว่าแรงจูงใจด้าน *ลักษณะงาน* และ *การยอมรับนับถือ* มีผลเชิงสถิติอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพ

1.4 นโยบายส่งเสริมการสร้างระบบนิเวศ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายจีน เช่น เขตนำร่อง แนะนำให้มีนโยบายร่วมกันระหว่างรัฐ-เอกชน เช่น

1.4.1 สนับสนุนเงินทุนและโครงการพัฒนาแรงงาน

1.4.2 สร้างศูนย์ฝึกอบรมภาคธุรกิจอีคอมเมิร์ซ

1.4.3 ส่งเสริมธุรกิจไทย-จีนร่วมพัฒนาโลจิสติกส์

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ (Academic Recommendations)

2.1 ความจำเป็นในการขยายกรอบทฤษฎี Beyond Herzberg งานวิจัยใช้ทฤษฎี Two-Factor Theory ซึ่งเหมาะสมมาก อย่างไรก็ตามควรขยายด้วยกรอบทฤษฎีเพิ่มเติมสำหรับการศึกษาในอนาคตเพื่อให้เข้าใจแรงจูงใจภายในจากบริบทงานดิจิทัลอย่างลึกซึ้ง

2.2 การใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) จากข้อจำกัดที่ใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียวแนะนำให้ใช้ เพื่อเข้าใจแรงจูงใจเชิงจิตวิทยาและสภาพแวดล้อมการทำงานเชิงลึก

2.2.1 In-depth Interview

2.2.2 Focus Group

2.2.3 Observation ในสถานที่ทำงานจริง

2.3 การศึกษาข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural Study) CBEC เป็นธุรกิจระหว่างประเทศ การศึกษาต่อไปควรเปรียบเทียบ ผลลัพธ์จะช่วยพัฒนารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร CBEC ได้เฉพาะทางยิ่งขึ้น

2.3.1 พนักงานจีน vs. ไทย

2.3.2 เมืองคุนหมิง vs. เมืองอื่นในจีน

2.3.3 บริษัทเอกชน vs. บริษัทในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3. ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ (Managerial Recommendations) ข้อเสนอแนะนี้ออกแบบ เพื่อให้ผู้บริหาร CBEC นำไปใช้ได้จริง

3.1 ออกแบบลักษณะงานให้ดึงดูดและมีความท้าทาย (Job Enrichment) เพราะตัวแปร “ลักษณะงานที่ทำ ($\beta = 0.239$)” มีผลสูงสุดผู้บริหารควร

3.1.1 มอบหมายงานที่มีความหมาย

3.1.2 เปิดโอกาสให้แสดงทักษะหลากหลาย

3.1.3 ให้อิสระในการตัดสินใจบางส่วน

3.1.4 มีการหมุนเวียนงานเพื่อเพิ่มทักษะ

3.2 สร้างระบบการยอมรับและรางวัล (Recognition & Reward System) จากผลวิจัย “การได้รับการยอมรับนับถือ” ส่งผลต่อประสิทธิภาพอย่างมากจึงควรจัดให้มี

3.2.1 Monthly Awards

3.2.2 การให้ Feedback เชิงบวก

3.2.3 การประกาศยกย่องผลงานในช่องทางบริษัท

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้จำกัดกลุ่มตัวอย่างเฉพาะพนักงานในนครคุนหมิง ดังนั้น ควรขยายการศึกษาไปยังเมืองอื่น ๆ ในจีนตะวันตกเฉียงใต้ หรือเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของบริบท และเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อสรุป

2. งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นหลักในการเก็บข้อมูล งานวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ระเบียบวิธีแบบผสม (Mixed Methods) โดยเพิ่มการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการวิจัยเชิงกรณีศึกษา เพื่อให้เข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในมิติที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นารินทิพย์ ท่องสายชล. (2565). **Digital Economy เศรษฐกิจรูปแบบใหม่ที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจ**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.setinvestnow.com/> (2567, 27 กันยายน)
- Best, W. & Kahn, J. V. (1993). **Research in Education** (7th ed.). Allyn and Bacon.
- Guzzo, R. A., Nalbantian, H. R., & Anderson, N. L. (2022). Age, Experience, and Business Performance: A Meta-Analysis of Work Unit-Level Effects. **Work, Aging and Retirement**, 8(2), 208 - 223.
- Hanushek, E. A., Kinne, L., Witthoef, F., & Woessmann, L. (2024). **Age and Cognitive Skills: Use It or Lose It**. Hanushek: Hoover Institution, Stanford University; CESifo, IZA, and NBER.
- Herzberg, F., Mausner, B. & Snyderman, B. B. (1959). **The motivation to work**. John Wiley and Sons.
- Kunming New Economic Zone, People's Republic of China. (2024). **Data on cross-border e-commerce companies and employees in Kunming New Economic Zone, 2024**. People's Republic of China.
- Likert, R. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale," In **Attitude Theory and Measurement**. Wiley & Son.
- Li, X., & Chen, Y. (2021). Human resource challenges in China's digital economy. **Asia Pacific Business Review**, 27(4), 542 - 560.
- Maslow, A. (1970). **Motivation and personality** (2nd ed.). Harpers & Row.
- Nordin, F. & Raval, A., (2023). The making of marketing decisions in modern marketing environments. **Journal of Business Research, Elsevier**, 162(C).
- Porter, M. E. (1997). Competitive Strategy. **Measuring Business Excellence**, 1(2), 12-17. <https://doi.org/10.1108/eb025476>
- Peterson, E. & Plowman, E. G. (1953). **Business organization and management**. Richard D. Irwin.
- Du, Q.; Deng, D. & Wood, J. (2022). Differences in the distance and spatial effects on cross-border e-commerce and international trade: An empirical analysis of China and one-belt one-road countries. **Journal of Global Information Management**, 30(2), 1 - 24.
- Yamane, T. (1970). **Statistic: An Introductory Analysis** (2nd ed.). Harper & Row.
-

Zhao, Y. (2020). Influencing factors of cross-border e-commerce trade between China and "Belt and Road" coastal and inland countries. **Journal of Coastal Research**, 103(SI), 70 - 73. <https://doi.org/10.2112/SI103-015.1>

การพัฒนาาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

THE DEVELOPMENT OF DECISION SUPPORT SYSTEM FOR REGISTRATION AND ACADEMIC MANAGEMENT: A CASE STUDY OF RAJABHAT RAJANAGARINDRA UNIVERSITY

ธรรมรัตน์ สิมะโรจนา¹ สุพัฒน์ สุขเกษม^{2*} และพิภัทรา สิมะโรจนา²
Thammarat Simarojana¹ Suphat Sukkasem^{2*} and Pipattra Simarojana²

Received : 03-10-2025

Revised : 27-11-2025

Accepted : 11-12-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ 2) ประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ และ 4) เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการจำแนกตามระดับผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 47 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ เป็นแบบเขียนตอบ โดยมีค่า IOC = 0.67 - 1.00 2) แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC = 0.67 - 1.00 และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC = 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช เท่ากับ 0.87 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยใช้การทดสอบ Kruskal-Wallis

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ พัฒนาระบบด้วยโปรแกรมภาษา PHP 8.3 ระบบฐานข้อมูลใช้ MySQL การทำงานติดต่อกับผู้ใช้งานด้วย Bootstrap 5.2 และแสดงแผนภาพข้อมูลด้วย Looker Studio ซึ่งประกอบด้วย 7 ระบบย่อย

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

² คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

¹ Faculty of Management Science, Rajabhat Rajanagarindra University

² Faculty of Science and Technology, Rajabhat Rajanagarindra University

* Corresponding Author's E-mail: suphat.suk@mail.rru.ac.th

ได้แก่ ระบบสถานะชำระเงินค่าสมัคร ระบบจำนวนนักศึกษาแรกเข้า ระบบโรงเรียนเดิมของนักศึกษา ระบบอัตราการคงอยู่ ระบบภาวะการมีงานทำ ระบบความพึงพอใจผู้ใช้บัณฑิต และระบบประกันคุณภาพระดับหลักสูตร 2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.67, SD = 0.47$) 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุน การตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.64, SD = 0.58$) และ 4) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการของผู้บริหารที่มีระดับต่างกัน พบว่า ผู้บริหารแต่ละระดับมีความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

คำสำคัญ: ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ / การบริหาร / งานทะเบียนและวิชาการ

ABSTRACT

This research aimed to 1) develop a decision support system for registration and academic management, 2) evaluate the efficiency of a decision support system for registration and academic management, 3) evaluate administrators' satisfaction with the use of a decision support system for registration and academic management, and 4) compare satisfaction with the use of a decision support system for registration and academic management classified by administrator level. The sample consisted of 47 administrators of Rajabhat Rajanagarindra University, selected by simple sampling. The research instruments were 1) a written questionnaire on the need for a decision support system for registration and academic management with an IOC value of 0.67 - 1.00, 2) an evaluation form for the efficiency of a decision support system for registration and academic management with a 5-point rating scale with an IOC value of 0.67 - 1.00, and 3) an evaluation form for administrators' satisfaction with the use of a decision support system for registration and academic management. It is a 5 - level rating scale with IOC value = 0.67 - 1.00 and reliability value using Cronbach's alpha coefficient equal to 0.87. Data analysis was done by finding the mean, standard deviation and analysis of variance using Kruskal-Wallis test.

The research results found that 1) the decision support system for registration and academic management was developed with PHP 8.3, the database system used MySQL, the user interface was with Bootstrap 5.2, and the data diagram was displayed with Looker Studio. It consisted of 7 subsystems: the application fee payment status system, the number of new students system, the student's previous school system, the retention rate system, the employment status system, the graduate user satisfaction system, and the curriculum quality assurance system. 2) The efficiency

evaluation of the decision support system for registration and academic management found that it was at the highest level ($M = 4.67$, $SD = 0.47$). 3) The satisfaction evaluation of administrators towards the use of the decision support system for registration and academic management found that they were at the highest level ($M = 4.64$, $SD = 0.58$). 4) The comparison of satisfaction towards the use of the decision support system for registration and academic management among administrators at different levels showed that administrators at each level had no different satisfaction towards the use of the decision support system at the .05 significance level.

Keywords: Decision Support System / Administration / Registration and Academic Work

บทนำ

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation) สถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการในการบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนงานทะเบียนและวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถาบันการศึกษา การดำเนินงานของฝ่ายทะเบียนและวิชาการมีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับข้อมูลจำนวนมาก ทั้งข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา ข้อมูลหลักสูตร ข้อมูลการลงทะเบียนเรียน ข้อมูลผลการเรียน และข้อมูลการสำเร็จการศึกษา ซึ่งต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2564)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานทะเบียนและวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งในประเทศไทย พบว่า แม้จะมีการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการจัดการข้อมูลพื้นฐาน แต่ยังคงพบปัญหาและอุปสรรคสำคัญหลายประการ อาทิ (1) ข้อมูลกระจัดกระจายอยู่ในหลายระบบที่ไม่เชื่อมโยงกัน ทำให้การบูรณาการข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเป็นไปอย่างยากลำบาก (2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจยังทำได้จำกัดและต้องใช้เวลาานาน (3) ไม่มีระบบติดตามและแจ้งเตือนสถานการณ์ที่ต้องการการตัดสินใจเร่งด่วน และ (4) การรายงานข้อมูลสำหรับผู้บริหารมักล่าช้าและไม่ทันต่อสถานการณ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย สมชาย ปิ่นทอง และวิมลพรรณ สุขสันต์, 2565; รัชชัย จิตรนนท์, 2566)

ในบริบทของการแข่งขันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับจำนวนนักศึกษาที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลและสารสนเทศที่ถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารในทุกกระดับ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษา และการบริหารทรัพยากร

ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน โดยเฉพาะเทคโนโลยีการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics) การเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) และการแสดงผลข้อมูลเชิงภาพ (Data Visualization) ทำให้เกิดโอกาสในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจทางธุรกิจ (Business Intelligence System) ที่สามารถบูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่ง วิเคราะห์แนวโน้มและรูปแบบที่ซ่อนอยู่ในข้อมูล และนำเสนอสารสนเทศที่มีคุณค่าต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร (Laudon & Laudon, 2023) จากการศึกษาการดำเนินงานของสำนักส่งเสริมวิชาการ และงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ พบว่าระบบสารสนเทศที่ใช้อยู่ยังไม่สามารถบูรณาการข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลสำคัญกระจุกกระจายอยู่ในหลายระบบ การสรุปรายงานและวิเคราะห์แนวโน้มต้องอาศัยการประมวลผลด้วยมือ ใช้เวลานานและมีความคลาดเคลื่อน ส่งผลให้ผู้บริหารขาดข้อมูลเชิงวิเคราะห์ที่ทันต่อการตัดสินใจ ปัญหาดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ที่สามารถรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและทันเวลา เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ การบริหารงานทะเบียนและวิชาการ สนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร และขับเคลื่อน มหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ที่สามารถรวบรวม บูรณาการ วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลที่สำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ทันเวลา และตรงกับความต้องการ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของฝ่ายทะเบียนและวิชาการ สนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการจำแนกตามระดับผู้บริหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จำนวน 53 คน แบ่งตามระดับการบริหาร 3 ระดับ ดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูง จำนวน 10 คน ประกอบด้วย อธิการบดี รองอธิการบดี และผู้ช่วยอธิการบดี
2. ผู้บริหารระดับกลาง จำนวน 12 คน ประกอบด้วย คณบดี และผู้อำนวยการสถาบัน/สำนัก/ศูนย์
3. ผู้บริหารระดับต้น จำนวน 31 คน ประกอบด้วย รองคณบดี และรองผู้อำนวยการสถาบัน/สำนัก/ศูนย์

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Krejcie & Morgan (Krejcie & Morgan, 1970) จำนวน 47 คน แบ่งเป็นผู้บริหารระดับสูง จำนวน 8 คน ผู้บริหารระดับกลาง จำนวน 10 คน และผู้บริหารระดับต้น จำนวน 29 คน โดยเลือกใช้วิธีการเลือกตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. จัดทำรายชื่อประชากรทั้งหมด 53 คน พร้อมกำหนดหมายเลข ดังนี้

กลุ่ม 1 ผู้บริหารระดับสูง (10 คน)	กำหนดหมายเลข 1 - 10
กลุ่ม 2 ผู้บริหารระดับกลาง (12 คน)	กำหนดหมายเลข 11 - 22
กลุ่ม 3 ผู้บริหารระดับต้น (31 คน)	กำหนดหมายเลข 23 - 53
2. จับสลากเลือกหมายเลข จากข้อ 1 ดังนี้

กลุ่ม 1 ผู้บริหารระดับสูง (10 หมายเลข)	จับสลากมา 8 หมายเลข
กลุ่ม 2 ผู้บริหารระดับกลาง (12 หมายเลข)	จับสลากมา 10 หมายเลข
กลุ่ม 3 ผู้บริหารระดับต้น (31 หมายเลข)	จับสลากมา 29 หมายเลข
3. จัดทำรายชื่อกลุ่มตัวอย่าง 47 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความต้องการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
2. แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามความต้องการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ มีขั้นตอนดังนี้
  - 1.1 ศึกษาระบบสารสนเทศของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
  - 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 1.3 สร้างแบบสอบถามความต้องการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ โดยเป็นคำถามปลายเปิด

1.4 เสนอแบบสอบถามความต้องการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านระบบสารสนเทศหรือบริหารธุรกิจ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ และลงความเห็น ซึ่งมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน +1 สำหรับข้อสอบที่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

คะแนน 0 สำหรับข้อสอบที่ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

คะแนน -1 สำหรับข้อสอบที่แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

1.5 วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบสอบถามใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence Index) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

1.6 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

1.7 นำแบบสอบถามความต้องการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ ไปใช้จริง

1.8 พัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ ใช้หลักการของวงจรการพัฒนาาระบบสารสนเทศ (Systems Development Life Cycle: SDLC) ซึ่งเป็นแนวทางมาตรฐานในการพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีความถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้ (Laudon & Laudon, 2023; Shelly & Rosenblatt, 2019) โดยประกอบด้วย 6 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1.8.1 การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) ศึกษากระบวนการทำงาน ปัญหาและความต้องการของผู้ใช้ เพื่อกำหนดขอบเขตและคุณลักษณะของระบบ

1.8.2 การออกแบบระบบ (System Design) ออกแบบฐานข้อมูล โครงสร้างระบบ และส่วนติดต่อผู้ใช้ รวมถึงรูปแบบรายงานและตัวชี้วัดที่สนับสนุนการตัดสินใจ

1.8.3 การพัฒนาระบบ (System Development) พัฒนาโปรแกรมและฐานข้อมูลตามแบบที่ออกแบบไว้ พร้อมเชื่อมโยงโมดูลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแสดงผล

1.8.4 การทดสอบระบบ (System Testing) ทดสอบความถูกต้อง ความเสถียร และความพึงพอใจของผู้ใช้ แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

1.8.5 การนำระบบไปใช้ (System Implementation) ติดตั้งระบบในหน่วยงานจริง อบรมผู้ใช้ และจัดทำคู่มือการใช้งาน

1.8.6 การบำรุงรักษาระบบ (System Maintenance) ติดตาม แก้ไข และปรับปรุงระบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงาน

2. แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างแบบประเมินประสิทธิภาพของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ โดยใช้แนวทางการสร้างแบบสอบถามความเหมาะสมเป็น

แบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

2.3 เสนอแบบประเมินประสิทธิภาพของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านระบบสารสนเทศหรือบริหารธุรกิจ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ และลงความเห็น ซึ่งมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนน +1 สำหรับข้อสอบที่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

คะแนน 0 สำหรับข้อสอบที่ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

คะแนน -1 สำหรับข้อสอบที่แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบสอบถามใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence Index) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

2.5 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

2.6 นำแบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ไปใช้จริง

3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ โดยใช้แนวทางการสร้างแบบสอบถามความเหมาะสมเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.3 เสนอแบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านระบบสารสนเทศหรือบริหารธุรกิจ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ และลงความเห็น ซึ่งมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนน +1 สำหรับข้อสอบที่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

คะแนน 0 สำหรับข้อสอบที่ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

คะแนน -1 สำหรับข้อสอบที่แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบสอบถามใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence Index) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.5 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

3.6 นำแบบประเมินความพึงพอใจไปใช้ทดลองใช้กับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 30 คน

3.7 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach Alpha Coefficient) (Cronbach, 1970) มีค่าเท่ากับ 0.87

3.8 นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ ไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามความต้องการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอเข้าพบชี้แจงโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ

1.2 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความต้องการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ

1.3 ผู้วิจัยจัดเก็บแบบสอบถามความต้องการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ

2. แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง ขอเข้าพบชี้แจงโครงการวิจัย

2.2 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเรียนเชิญเป็นผู้ประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ

2.3 ผู้วิจัยส่งคู่มือการใช้ระบบ และแบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ

2.4 ผู้วิจัยจัดเก็บแบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ

3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อเรียนเชิญเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ

3.2 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ

3.3 ผู้วิจัยจัดเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจความต้องการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ เพื่อนำผลไปพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean: M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
1.50 - 2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean: M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีประสิทธิภาพมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีประสิทธิภาพมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีประสิทธิภาพปานกลาง
1.50 - 2.50	หมายถึง	มีประสิทธิภาพน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการจำแนกตามระดับผู้บริหาร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยใช้การทดสอบ Kruskal-Wallis

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการพบว่า ผู้บริหารมีความต้องการให้พัฒนาระบบ 1) สถานะการชำระค่าธรรมเนียมการสมัคร 2) จำนวนนักศึกษาแรกเข้า 3) โรงเรียนเดิมของนักศึกษา 4) อัตราการคงอยู่ของนักศึกษา 5) ภาวะการมีงานทำของบัณฑิต 6) ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และ 7) ผลประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร โดยให้นำเสนออยู่ในรูปแบบ Dashboard ที่สามารถโต้ตอบได้ และรองรับการทำงานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต (Tablet) และสมาร์ทโฟน (Smartphone) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาระบบด้วยโปรแกรมภาษา PHP 8.3 ระบบฐานข้อมูล MySQL การทำงานติดต่อกับผู้ใช้งานด้วย Bootstrap 5.2 และแสดง Dashboard ด้วยโปรแกรม Looker Studio ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สถานะการชำระค่าธรรมเนียมการสมัคร การใช้งานระบบโดยเลือกข้อมูลประเภท (ภาคปกติ/ภาคพิเศษ) ปีการศึกษา คณะ และรอบรับสมัคร ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง ดังภาพที่ 1

RRU DSS ออกจากระบบ

สถานะชำระเงินค่าสมัคร

จำนวนนักศึกษาแรกเข้า

โรงเรียนเดิมของนักศึกษา

อัตราการคงอยู่

ภาวะการมีงานทำ

ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

ประกันคุณภาพระดับหลักสูตร

ข้อมูลการรับสมัครนักศึกษาใหม่ คณะวิทยาการจัดการ ปีการศึกษา 2568 รอบที่ 3
จำนวนรวม 151 รายการ (จำนวนผู้สมัคร 104 คน)

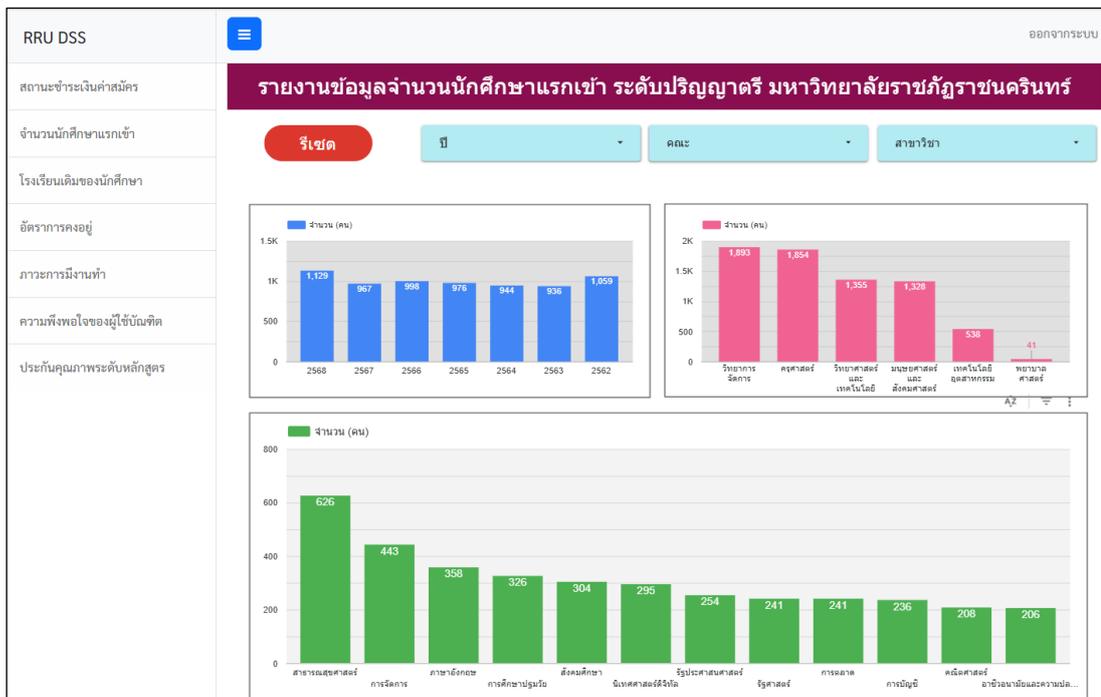
ค้นหา (ชื่อ/นามสกุล):

สาขาวิชา	เลขที่ใบสมัคร	ชื่อ-นามสกุล	เบอร์โทรศัพท์มือถือ	สถานศึกษาเดิม	วุฒิที่ใช้สมัคร	GPA ล่าสุด	สถานะการชำระเงิน
การจัดการนวัตกรรมธุรกิจสมัยใหม่	6801966	ภัทรกร จันทร์ส	0625864548	ไม่แก้ววิทยา	ม.6	3.08	ยังไม่ชำระค่าสมัคร
การจัดการนวัตกรรมธุรกิจสมัยใหม่	6802301	ณัฐพร พรหมสวัสดิ์	0944416414	วิทยาลัยอาชีวศึกษา ฉะเชิงเทรา	ปวช.	2.43	ชำระค่าสมัครแล้ว
การจัดการนวัตกรรมธุรกิจสมัยใหม่	6801958	วิภาวรรณ ชัยสาร	0611834054	อื่นๆ	กศ.บ.	2.68	ยังไม่ชำระค่าสมัคร
การบริหารธุรกิจ (การจัดการ)	6802505	ณัฐธิกา มั่นคง	0822703881	หนองจอกพิทยาสรรณ์มัธยม	ม.6	2.74	ยังไม่ชำระค่าสมัคร
การบริหารธุรกิจ (การจัดการ)	6802298	นภัสสร แซ่เคี้ยว	0647374786	มารดานฤมล	ม.6	3.23	ยังไม่ชำระค่าสมัคร

ภาพที่ 1 ข้อมูลสถานะการชำระค่าธรรมเนียมการสมัคร

จากภาพที่ 1 พบว่า ระบบสถานะการชำระค่าธรรมเนียมการสมัคร แสดงข้อมูลผู้สมัคร 8 รายการ ได้แก่ 1) สาขาวิชา 2) เลขที่ใบสมัคร 3) ชื่อ-นามสกุล 4) เบอร์โทรศัพท์มือถือ 5) สถานศึกษาเดิม 6) วุฒิที่ใช้สมัคร 7) GPA ล่าสุด และ 8) สถานะการชำระเงิน ระบบนี้ใช้สำหรับกำกับติดตามผู้สมัคร ที่ยังไม่ได้ชำระค่าธรรมเนียมการสมัคร

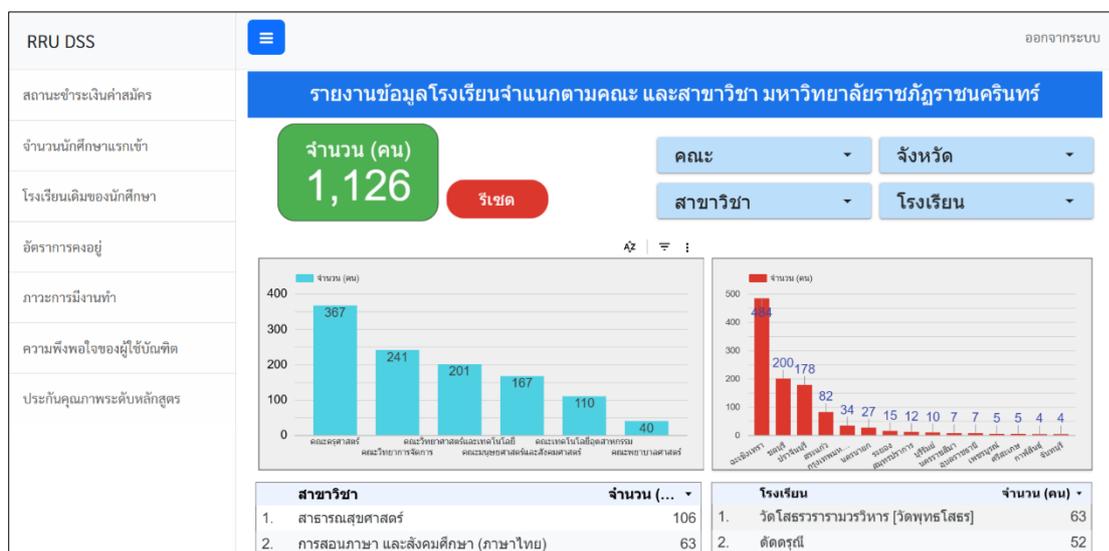
2.2 จำนวนนักศึกษาแรกเข้า การใช้งานระบบโดยเลือกข้อมูลปีการศึกษา คณะ และสาขาวิชา ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบกราฟแท่ง ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ข้อมูลจำนวนนักศึกษาแรกเข้า

จากภาพที่ 2 พบว่า ระบบจำนวนนักศึกษาแรกเข้า แสดงข้อมูลด้วย Dashboard ประกอบด้วย ข้อมูลจำแนกตามปีการศึกษา คณะ และสาขาวิชา ระบบนี้ช่วยให้ผู้บริหารเห็นแนวโน้มของจำนวนนักศึกษาแรกเข้าในแต่ละปีการศึกษา คณะ และสาขาวิชาได้อย่างชัดเจน สามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างปีหรือระหว่างคณะได้อย่างสะดวก ผู้บริหารนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ เช่น การวางแผนรับนักศึกษา การพัฒนาหลักสูตร และการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับสาขาที่มีความต้องการสูง

2.3 โรงเรียนเดิมของนักศึกษา การใช้งานระบบโดยเลือกข้อมูลคณะ สาขาวิชา จังหวัด และโรงเรียน ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบกราฟแท่งและตาราง ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ข้อมูลจำนวนนักศึกษา และชื่อโรงเรียน

จากภาพที่ 3 พบว่า ระบบโรงเรียนเดิมของนักศึกษา แสดงข้อมูลด้วย Dashboard ประกอบด้วยคณะ จังหวัด สาขาวิชา และชื่อโรงเรียน ระบบนี้ช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์แหล่งที่มาของนักศึกษาได้อย่างเป็นระบบ วางแผนเชิงกลยุทธ์ด้านการรับนักศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนต้นสังกัด และกำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์เชิงรุกได้อย่างแม่นยำและตรงกลุ่มเป้าหมาย

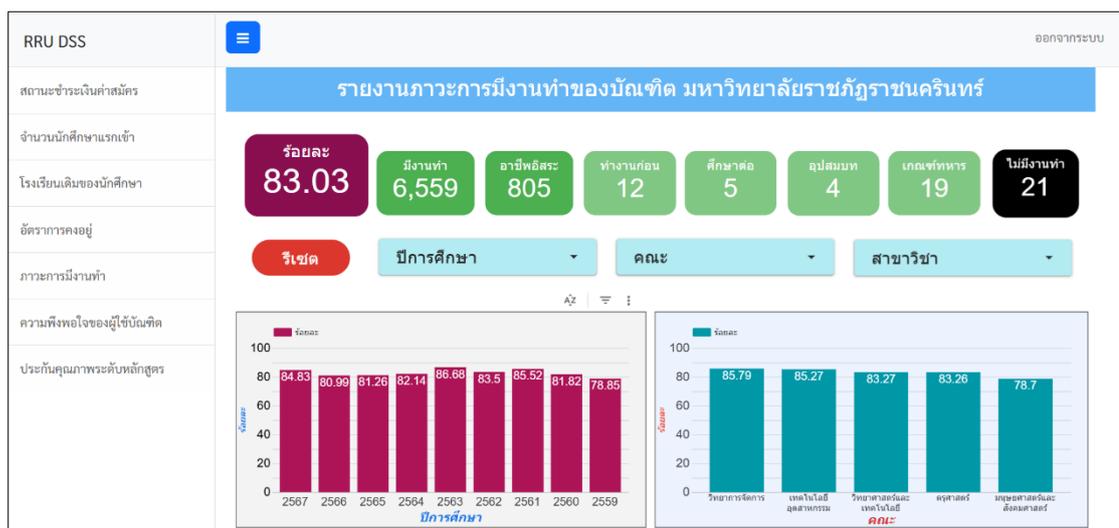
2.4 อัตราการคงอยู่ของนักศึกษา การใช้งานระบบโดยเลือกข้อมูลปีการศึกษา คณะ และสาขาวิชา ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบกราฟแท่งและตาราง ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ข้อมูลอัตราการแข่งขันของนักศึกษา

จากภาพที่ 4 พบว่า ระบบอัตราการแข่งขันของนักศึกษา แสดงข้อมูลด้วย Dashboard ประกอบด้วยปีการศึกษา คณะ และสาขาวิชา ระบบนี้ช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์แนวโน้มการแข่งขันของนักศึกษาในแต่ละสาขาและคณะได้อย่างละเอียด เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การแนะแนวให้คำปรึกษา และการบริหารจัดการนักศึกษา เพื่อเพิ่มอัตราการแข่งขันและการลดการลาออกในอนาคต

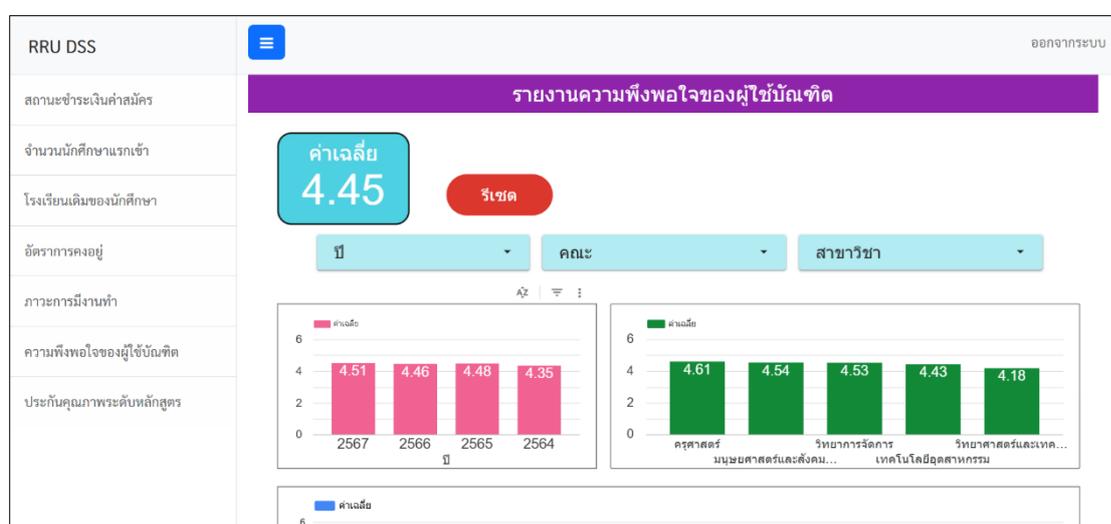
2.5 ภาวะการมีงานทำของบัณฑิต การใช้งานระบบโดยเลือกข้อมูลปีการศึกษา คณะ และสาขาวิชา ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบกราฟแท่ง ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ข้อมูลภาวะการมีงานทำของบัณฑิต

จากภาพที่ 5 พบว่า ระบบภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ทำงานด้วย Dashboard โดยมีปุ่ม “รีเซต” สำหรับล้างค่าการกรองข้อมูล พร้อมตัวกรองให้เลือกปีการศึกษา คณะ และสาขาวิชา เพื่อให้ผู้ใช้สามารถดูข้อมูลเฉพาะกลุ่มได้อย่างละเอียด ระบบนี้ใช้สำหรับติดตามภาวะการมีงานทำของบัณฑิตอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ส่งเสริมความร่วมมือกับสถานประกอบการ และประเมินผลการผลิตบัณฑิตตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

2.6 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต การใช้งานระบบโดยเลือกข้อมูลปีการศึกษา คณะ และสาขาวิชา ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบกราฟแท่ง ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

จากภาพที่ 6 พบว่า ระบบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ทำงานด้วย Dashboard โดยมีปุ่ม “รีเซต” สำหรับล้างค่าการกรองข้อมูล พร้อมตัวกรองให้เลือกปีการศึกษา คณะ และสาขาวิชา เพื่อให้ผู้ใช้สามารถดูข้อมูลเฉพาะกลุ่มได้อย่างละเอียด ระบบนี้ใช้สำหรับติดตามและประเมินคุณภาพบัณฑิต สามารถประเมินความสอดคล้องระหว่างสมรรถนะของบัณฑิตกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ เพื่อยกระดับคุณภาพบัณฑิตให้ตอบโจทย์สังคมและภาคธุรกิจได้อย่างแท้จริง

2.7 ผลประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร การใช้งานระบบโดยเลือกข้อมูลปีการศึกษา คณะ และสาขาวิชา ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบกราฟแท่ง ดังภาพที่ 7

ตารางที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่อง	n = 3		
	M	SD	ระดับ
1. ด้านความสามารถในการทำงานตามความต้องการของผู้ใช้	4.73	0.46	มากที่สุด
2. ด้านประสิทธิภาพการทำงาน	4.80	0.41	มากที่สุด
3. ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	4.67	0.49	มากที่สุด
4. ด้านความปลอดภัย	4.60	0.51	มากที่สุด
5. ด้านความสามารถในการบำรุงรักษา	4.53	0.52	มากที่สุด
รวม	4.67	0.47	มากที่สุด

4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ จำแนกตามระดับผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารแต่ละระดับมีความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจไม่แตกต่างกัน ($p\text{-value} = 0.65$) ที่ระดับนัยสำคัญ $.05$ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามระดับผู้บริหาร

ด้าน	ผู้บริหารระดับสูง (n = 8)		ผู้บริหารระดับกลาง (n = 10)		ผู้บริหารระดับต้น (n = 29)		df	p-value
	M	SD	M	SD	M	SD		
1. ด้านประสิทธิภาพและประโยชน์ของระบบ	4.68	0.40	4.68	0.48	4.66	0.59	2	0.93
2. ด้านการออกแบบและการใช้งานระบบ	4.63	0.39	4.58	0.58	4.68	0.48	2	0.81
3. ด้านความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล	4.60	0.35	4.56	0.53	4.66	0.61	2	0.60
4. ด้านการรักษาความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูล	4.73	0.34	4.64	0.47	4.73	0.43	2	0.87
5. ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ใช้งาน	4.45	0.44	4.32	0.68	4.52	0.58	2	0.61
รวม	4.61	0.30	4.56	0.48	4.65	0.50	2	0.65

p-value corresponds to Kruskal-Wallis test

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการของผู้บริหารที่มีระดับต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ โดยรวมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านประสิทธิภาพและประโยชน์ของระบบ ด้านการออกแบบและการใช้งานระบบ ด้านความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล ด้านการรักษาความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูล และด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ใช้งาน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนา ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ พบว่า พัฒนาระบบด้วยโปรแกรมภาษา PHP 8.3 ระบบฐานข้อมูล MySQL การทำงานติดต่อกับผู้ใช้งานด้วย Bootstrap 5.2 และแสดงแผนภาพข้อมูลด้วย Looker Studio ซึ่งประกอบด้วย 7 ระบบย่อย ได้แก่ 1) ระบบรับสมัครนักศึกษา 2) ระบบข้อมูลนักศึกษาแรกเข้า 3) ระบบโรงเรียนเดิมของนักศึกษา 4) ระบบอัตราค่าครองชีพ 5) ระบบภาวะการมีงานทำ 6) ระบบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และ 7) ระบบประกันคุณภาพระดับหลักสูตร โดยสอดคล้องกับ ฤติมา มุ่งหมาย วรณช กุอุทา และกฤตยกุล ธานิสพงศ์ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนา ระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับผู้ประกอบการ วิชาศึกษานาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 มีระบบย่อยคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลการขาย 2) การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดซื้อ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลสินค้าคงคลัง และ 4) การวิเคราะห์ข้อมูลบัญชี พัฒนาด้วยภาษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (PHP และ JavaScript) และโปรแกรมระบบจัดการระบบฐานข้อมูล (MySQL) สอดคล้องกับ ธนภัทร ยีชะเต (2561) ได้ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการจัดการฟาร์มกุ้งของเกษตรกรรายย่อยภายใต้กลุ่มสหกรณ์ พบว่า ระบบประกอบด้วย 5 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบการวางแผนการเงินและประมาณการด้านการเงิน 2) ระบบการบันทึกการให้อาหารกุ้งประจำวัน 3) ระบบบันทึกการเลี้ยงประจำวัน 4) ระบบการวางแผนการเลี้ยงและใช้ปัจจัยการผลิต และ 5) ระบบการวางแผน การจัดการข้อมูลสมาชิก และสอดคล้องกับ สมคิด นามสิงห์ษา (2561) ได้ศึกษาการพัฒนา ระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอควรรณ พบว่า พัฒนาโปรแกรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ Web Application ด้วยโปรแกรมภาษา ASP.NET และใช้ฐานข้อมูล MySQL ระบบประกอบด้วยข้อมูลนักเรียน อาจารย์ ข้อมูลชั้นเรียน ข้อมูลการลงทะเบียน ข้อมูลประเภทกลุ่มวิชา ข้อมูลหมวดวิชา ข้อมูลรายวิชา กำหนดสิทธิ์การใช้งาน การบันทึกคะแนนรายวิชา และการประเมินผลการเรียน

ข้อจำกัดของการศึกษา อยู่ที่ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างซึ่งจำกัดเฉพาะผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์เพียงแห่งเดียว ทำให้ผลการศึกษาอาจไม่สามารถสะท้อนบริบทของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่มีขนาด โครงสร้างการบริหาร หรือระบบเทคโนโลยีที่แตกต่างกันได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ การทดสอบระบบในงานวิจัยนี้ยังอยู่ในลักษณะการใช้งานจำลอง จึงอาจไม่ครอบคลุมปัญหาที่เกิดขึ้นจริง อีกทั้งยังไม่ได้มีการพิจารณาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ต้นทุนการพัฒนา ผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจ หรือผลกระทบต่อประสิทธิภาพของบุคลากร ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการประเมินความคุ้มค่าของระบบในภาพรวม

ผลกระทบของการศึกษา งานวิจัยนี้มีส่วนสำคัญต่อการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการข้อมูลในสถาบันอุดมศึกษา โดยระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยให้ผู้บริหารเข้าถึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและแม่นยำ ส่งผลให้การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์มีความรวดเร็วและรอบด้านมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในด้านการบริหารจัดการ เช่น เพิ่มความโปร่งใสในการจัดการข้อมูล และการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data-Driven Organization) ผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจในมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่น ๆ เพื่อสร้างเครือข่ายข้อมูลร่วมกัน และยกระดับมาตรฐานการบริหารงานวิชาการของระบบราชภัฏทั่วประเทศ

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.61, SD = 0.59$) ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริลักษณ์ โกวิทยานนท์ และคณะ (2568) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารในการติดตาม และประเมินผลของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ชนิตา เรืองศิริวัฒนกุล อนุชา เรืองศิริวัฒนกุล จุฬาลักษณ์ มหาวิน นาริวรรณ พวงภาคีศิริ และพิชิต พวงภาคีศิริ (2567) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการตัดสินใจสำหรับการวางแผนการผลิตทุเรียน จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้วยเทคนิคการพยากรณ์ พบว่า ระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($M = 4.21$) และสอดคล้องกับ ราชนย์ จันทรเทียง (2561) ได้ศึกษาระบบสนับสนุนการตัดสินใจด้านสถิตินักศึกษาสำหรับผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า ระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก ($M = 4.60, SD = 0.34$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระบบทำงานได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.67, SD = 0.47$) ซึ่งสอดคล้องกับ ฤติมา มุ่งหมาย วรนุช กุอุทา และกฤตยกุล ธานิสพงศ์ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการตัดสินใจสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 พบว่า มีผลค่าความพึงพอใจในระดับดีมาก ($M = 4.79, SD = 0.24$) ซึ่งสอดคล้องกับ ราชนย์ จันทรเทียง (2561) ได้ศึกษาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ด้านสถิตินักศึกษาสำหรับผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า มีผลค่าความพึงพอใจในระดับดีมาก สอดคล้องกับวันชนก ศรีบัณฑิตบวร และทองพูล หีบไร่สง (2562) ได้ศึกษาระบบสนับสนุนการขยายด้วยการนำเสนอข้อมูลภาพ กรณีศึกษาบริษัทส่งออกเครื่องดื่ม พบว่า ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในระดับดี และสอดคล้องกับ จันทรจิรา สุทธิประภา และพยุ่ง มีสัจ (2562) ได้ศึกษาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ การบริหารทางการเงินด้านทรัพยากรมนุษย์ ผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับดี ($M = 4.46, SD = 0.62$) ทั้งนี้ ผู้บริหารได้ให้ความคิดเห็นต่อระบบดังนี้ 1) มีประโยชน์มากในการตัดสินใจของผู้บริหาร ขอขอบคุณผู้จัดทำระบบที่มีความตั้งใจ และสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารได้อย่างดีมาก 2) มีประโยชน์ในการนำข้อมูลมาวางแผนตั้งแต่การรับนักศึกษา การเตรียมความพร้อม การพัฒนานักศึกษาให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร อัตราการสำเร็จการศึกษา จนถึงภาวะการมีงานทำ 3) ช่วยในการวางแผนเพิ่มจำนวนนักศึกษา 4) ระบบช่วยในการรวบรวม

ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ช่วยให้เห็นภาพกว้างจากข้อมูลปัจจุบันและแนวโน้มก่อนการตัดสินใจ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพัฒนาระบบได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ระบบมีความครอบคลุมในการใช้งาน และระบบไม่มีความซับซ้อนในการใช้งาน

4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการบริหารงานทะเบียนและวิชาการของผู้บริหารที่มีระดับต่างกัน พบว่า ผู้บริหารแต่ละระดับ มีความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริมงคล ทนทอง (2568) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนวังวารินราษฎร์พัฒนา พบว่า เพศต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยรวมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านคุณภาพอาหาร ด้านความสะอาดและความปลอดภัย ด้านภาชนะและอุปกรณ์ ประกอบอาหาร ด้านสถานที่ประกอบและรับประทานอาหาร และ ด้านการให้บริการนักเรียนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ วรษา ประเสริฐศรี (2561) ได้ศึกษา การรับรู้และความพึงพอใจในระบบสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์ของพนักงานสายสนับสนุน วิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจในการบริการข่าวสารระบบสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะฟังก์ชันการทำงานสามารถใช้งานได้กับผู้บริหารทุกระดับ และการออกแบบระบบคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ทุกกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่พัฒนาควรมีการนำระบบไปประยุกต์ใช้จริงในการดำเนินงานด้านทะเบียนและวิชาการของมหาวิทยาลัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงกลยุทธ์
2. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่พัฒนาควรการบูรณาการข้อมูลจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งานการเงิน งานกิจการนักศึกษา และงานวิจัย จะช่วยให้ระบบมีความครอบคลุมและสามารถสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารได้รอบด้านยิ่งขึ้น
3. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่พัฒนาควรจัดทำคู่มือการใช้งานที่ชัดเจนและเหมาะสม
4. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่พัฒนาควรมีการติดตามและเก็บรวบรวมข้อเสนอแนะของผู้ใช้งานหลังจากการนำระบบไปใช้จริงอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาพัฒนาและปรับปรุงระบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ดังนั้น การวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างไปยังมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการศึกษา

2. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่พัฒนาควรมีการเพิ่มตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เช่น ด้านต้นทุนและความคุ้มค่าของการพัฒนาระบบ ด้านเวลาในการประมวลผลข้อมูล หรือผลกระทบต่อเชิงนโยบาย เพื่อให้การประเมินระบบมีความสมบูรณ์และหลากหลายมิติยิ่งขึ้น

3. การพัฒนาระบบในอนาคตควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) การเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) และการวิเคราะห์เชิงพยากรณ์ (Predictive Analytics) มาประยุกต์ใช้ เพื่อยกระดับศักยภาพของระบบให้สามารถตอบสนองต่อการตัดสินใจได้อย่างแม่นยำและทันต่อสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

4. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่พัฒนาควรมีการศึกษาผลกระทบของการใช้งานในระยะยาว เพื่อตรวจสอบว่าระบบสามารถยกระดับคุณภาพการบริหารงานทะเบียนและวิชาการ ตลอดจนส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์จิรา สุทธิประภา และพยุ่ง มีสัจ. (2562). ระบบสนับสนุนการตัดสินใจการบริหารทางการเงิน **ด้านทรัพยากรมนุษย์**. The 16th National Conference and 2019-2 International Conference on Applied Computer Technology and Information Systems and 2019-2 National Conference on Business Administration, 144 - 148.
- ชนิดา เรื่องศิริวัฒนกุล อนุชา เรื่องศิริวัฒนกุล จุฬาลักษณ์ มหาวิน นารีวรรณ พวงภาคีศิริ และ พิชิต พวงภาคีศิริ. (2567). **การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับการวางแผนการผลิตทุเรียน จังหวัดอุดรดิตถ์ ด้วยเทคนิคการพยากรณ์**. รายงานวิจัย. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ธนภัทร ยี่ชะเด. (2561). **นวัตกรรมระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการจัดการฟาร์มกุ้งของเกษตรกรรายย่อยภายใต้กลุ่มสหกรณ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัชชัย จิตรนันท์. (2566). **การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา**. วารสารการศึกษาและเทคโนโลยี, 18(3), 78 - 92.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย สมชาย ปิ่นทอง และวิมลพรรณ สุขสันต์. (2565). **ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ระบบสารสนเทศทะเบียนและวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร**. วารสารการวิจัยทางการศึกษา, 27(2), 156 - 171.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- ฤติมา มุ่งหมาย วรนุช กุฑา และกฤตยกุล ธานิสพงศ์. (2566). **การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 12(1), 60 - 71.
- วรา ประเสริฐศรี. (2561). **การรับรู้และความพึงพอใจในระบบสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์ของพนักงานสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- วันชนก ศรีบัณฑิตบวร และทองพูล หีบไธสง. (2562). ระบบสนับสนุนการขายด้วยการนำเสนอข้อมูลภาพ กรณีศึกษาบริษัทส่งออกเครื่องดื่ม. The Fifteenth National Conference on Computing and Information Technology, 351 - 356.
- ราชันย์ จันทร์เที่ยง. (2561). ระบบสนับสนุนการตัดสินใจด้านสถิตินักศึกษาสำหรับผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศิริมงคล ทนทอง. (2568). การศึกษาความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนวังวาริวนราษฎร์พัฒนา. วารสารศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา, 4(1), 80 - 89.
- ศิริลักษณ์ โกวิทยานนท์ และคณะ. (2568). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในการติดตามและประเมินผลของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก. วารสารวิชาการกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 21(1), 83 - 92.
- สมคิด นามสิงห์ษา. (2561). การพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกรวม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 15(2), 21 - 31.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2564). แผนพัฒนาการอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2574). สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing*. Harper & Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 - 610.
<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2023). *Management information systems: Managing the digital firm* (17th ed.). Pearson.
- Shelly, G. B., & Rosenblatt, H. J. (2019). *Systems Analysis and Design* (11th ed.). Cengage Learning.

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจ เลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ

COMPONENTS OF TOURISM ATTRACTIONS INFLUENCING THAI TOURISTS DECISION TO VISIT BANG KO BUA COMMUNITY, SAMUT PRAKAN PROVINCE

กัญญาพัชร วุฒิยา^{1*} ปิยาภา พรหมทอง¹ และกวีกันต์ กลันมา¹
Kanyaphach Woothiya^{1*} Piyapa Promthong¹ and KaweeKan Klanma¹

Received : 28-05-2025

Revised : 09-09-2025

Accepted : 30-09-2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ 2) ศึกษาองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ และ 3) เปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์กับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ 1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว และปัจจัยหลักทางการท่องเที่ยว 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.75 มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.00 และอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 28.50 มีสถานภาพครอบครัวโสด คิดเป็นร้อยละ 42.75 มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีรายได้ต่อเดือน 10,000 - 19,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.75 ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับปัจจัยหลักทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับปัจจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.06$, $SD = 0.82$) โดยปัจจัยหลักทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุด คือ

¹ สาขาการท่องเที่ยวการจัดการประชุมสัมมนาและงานอีเวนต์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

¹ Tourism Meeting Seminar and Event, Bangkok Suvarnabhumi University

* Corresponding Author's E-mail: Gramkanyaphach@gmail.com

สิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.30, SD = 0.76$) รองลงมาคือ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สำหรับการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ ($t_{399} = 2.67$) และอายุ ($F = 6.49$) มีผลต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทย ตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว / นักท่องเที่ยวชาวไทย / ชุมชนบางกอบัว

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) to study the demographic characteristics of Thai tourists influencing their decision to visit Bang Ko Bua Community, Samut Prakan Province; (2) to examine the components of tourist attractions influencing Thai tourists' decision to visit Bang Ko Bua Community; and (3) to compare the demographic characteristics with the components of tourist attractions influencing Thai tourists' decision to visit Bang Ko Bua Community. This study employed a quantitative research approach. The sample group consisted of 400 respondents, selected using a simple random and convenience sampling method. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, namely frequency, percentage, mean, and standard deviation to describe the demographic characteristics and main tourism factors, as well as inferential statistics, including t-test and one-way ANOVA.

The results revealed that most of the 400 respondents were female (51.75%), aged between 25–34 years (26.00%), employed in private companies (28.50%), single (42.75%), held a bachelor's degree (25.00%), and had a monthly income between 10,000 – 19,999 baht (47.75%). Regarding the level of importance of the main tourism factors influencing Thai tourists' decision to visit Bang Ko Bua Community, the overall mean score was high ($M = 4.06, SD = 0.82$). The most influential factor was tourist attraction appeal, rated at the highest level ($M = 4.30, SD = 0.76$), followed by facilities at the attraction and accessibility to the attraction. The hypothesis testing results indicated that gender ($t_{399} = 2.67$) and age ($F = 6.49$) had statistically significant effects on the components of tourist attractions influencing Thai tourists' decision to visit Bang Ko Bua Community at the .05 level.

Keywords: Components of tourism attractions / Thai tourists /
Bang Ko Bua Community

บทนำ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีแนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว คือ การยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวและปรับเปลี่ยนสู่การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นคุณภาพ ความยั่งยืน และมีมูลค่า พร้อมทั้งมุ่งให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยว ควบคู่กับการสนับสนุนความยั่งยืนของเศรษฐกิจฐานราก อันมาจากการลงทุน การใช้จ่าย และการจ้างงาน ส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น โดยใช้ความเข้มแข็งจากภายใน อันได้แก่ วิถีไทยและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Local Experience) ส่งมอบเป็นประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่าให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ก่อเกิดความรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวของคนใน ท้องถิ่น นับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในปัจจุบันจึงได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชุมชน โดยการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้นักเดินทางได้สัมผัสวิถีชีวิตและบรรยากาศของชุมชนท้องถิ่น ผ่านการจัดกิจกรรมที่มีการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชุมชน เช่น การสอนทำอาหารท้องถิ่น การสวมชุดประจำถิ่นขณะเยี่ยมชมสถาปัตยกรรม การจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมของเมือง การนวดสปาจากสมุนไพรพื้นเมือง นอกจากนี้ยังสามารถสนับสนุนความยั่งยืนของชุมชนได้จากการจ้างงานคนในท้องถิ่น ใช้ผลิตภัณฑ์จากผู้คนในชุมชน และร่วมส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี อีกทั้งยังเป็นกลยุทธ์ในการสร้างเอกลักษณ์ให้ธุรกิจและยังเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2568)

จังหวัดสมุทรปราการปัจจุบันเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและการค้าที่ใหญ่ รวมถึงเป็นที่ตั้งของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิซึ่งเป็นประตูสู่การคมนาคมระหว่างประเทศ เป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์และถูกยกระดับเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำที่มุ่งเน้นการลดก๊าซเรือนกระจกเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายชุมชนท่องเที่ยวคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ทำให้ “ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบางกอบัว” ได้รับรางวัลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) “อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย” (Thailand Tourism Awards) หรือ “รางวัลกินรี” ครั้งที่ 14 ประจำปี 2566 สองรางวัล คือ รางวัลยอดเยี่ยม (กินรีทอง) ประเภทการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อความยั่งยืน และรางวัลดีเด่น (กินรีเงิน) สาขาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน นอกจากนี้ยังได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกลายเป็นจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนแห่งนี้ (สิทธิพงษ์ ภู่อวาร์, 2568) โดยชุมชนได้วางแผนการจัดกิจกรรมไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาชมชมบางกอบัว ได้แก่ ทำฝ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ สปาทำน้ำสมุนไพร ชิมอาหารท้องถิ่น ปั่นจักรยานสัมผัสอากาศบริสุทธิ์ หรือ เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์บ้านคลองบอน เรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านของสะสมโบราณ สำหรับกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยว คือ กิจกรรมพายเรือแบบปลอดคาร์บอน ล่อง “คลองแพ” ชมวิถีชาวบ้านและบรรยากาศสองฝั่งคลอง โดยมีดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังชุมชน คือ การล่องแพล่อง “อุโมงค์ต้นจาก แม้ว่าชุมชนบางกอบัวจะมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แต่ยังคงขาดข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ชุมชนให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 3As ของ Collier & Harraway (1997 อ้างใน ชิตวร ประดิษฐ์รอด, 2557) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ประการ หรือ 3As ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) และ 3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบขนส่งและเส้นทางที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว แนวคิดนี้จึงเป็นกรอบที่เหมาะสมในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะเจาะจงในบริบทของชุมชนบางกอบัว

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้กรอบแนวคิด 3As เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์กับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ

สมมติฐานการวิจัย

นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ต่างกันส่งผลต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการแตกต่างกัน

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

ลักษณะประชากรศาสตร์
- เพศ
- อายุ
- สถานภาพครอบครัว
- ระดับการศึกษาสูงสุด
- อาชีพ
- รายได้ต่อเดือน

ตัวแปรตาม

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ (องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว 3As)
- สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attractions)
- การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)
- สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenity)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ในการเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ

2. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ได้จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างสูตรของ Taro Yamane และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) เลือกการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิดของงานวิจัย โดยตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และผลการตรวจสอบค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป สามารถนำไปใช้ได้ และนำแบบสอบถามไปทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาแต่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อทดสอบความเข้าใจในข้อคำถามของกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงการเก็บข้อมูลและการนำข้อมูลมาหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา Cronbach's Alpha ได้ค่าที่มากกว่า 0.75 ขึ้นไป ซึ่งสามารถนำไปใช้ในขั้นตอนต่อไปได้ (ละเอียด ศีลาน้อย, 2558: 91) และการทดสอบแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่น 0.809 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยข้อคำถามจะมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) โดยเลือกข้อที่ตรงกับข้อมูลตัวเองมากที่สุด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสำคัญองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (ธีรรุจติ เอกะกุล, 2543) มี 5 ระดับด้วยกัน คือ

- 5 หมายถึง มีผลต่อความสำคัญปัจจัยมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีผลต่อความสำคัญปัจจัยมาก
- 3 หมายถึง มีผลต่อความสำคัญปัจจัยปานกลาง
- 2 หมายถึง มีผลต่อความสำคัญปัจจัยน้อย
- 1 หมายถึง มีผลต่อความสำคัญปัจจัยน้อยที่สุด

และใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1 - 5 คะแนน โดยกำหนดในการแบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 5 ช่วง (ธีรรุจติ เอกะกุล, 2543) ดังนี้

4.21 - 5.00	หมายถึง	มีการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุด
3.41 - 4.20	หมายถึง	มีการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวมาก
2.61 - 3.40	หมายถึง	มีการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายถึง	มีการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวน้อย
1.00 - 1.80	หมายถึง	มีการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ในการเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชน
บางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล จากการเก็บแบบสอบถาม ในช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์ และวันหยุดเสาร์อาทิตย์ จำนวน 400 คน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อบรรยายข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว และปัจจัยหลักทางการท่องเที่ยว

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วย Scheffé Method เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 ร้อยละ เกี่ยวกับข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว

ด้านประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	207	51.75
อายุ		
อายุ 25 - 34 ปี	104	26.00
สถานภาพครอบครัว		
โสด	171	42.75
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	100	25.00
อาชีพ		
พนักงานบริษัทเอกชน	114	28.50
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
10,000 - 19,999 บาท	191	47.75

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.75 เป็นผู้มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 มีสถานภาพครอบครัวโสด จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.75 มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 และมีรายได้ต่อเดือน 10,000 - 19,999 บาท จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.75

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกี่ยวกับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ	M	SD	แปลผล
สิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว	4.30	0.76	มากที่สุด
การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.92	0.85	มาก
สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	3.95	0.86	มาก
รวม	4.06	0.82	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับปัจจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.06$, $SD = 0.82$) โดยองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุด คือ สิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.30$, $SD = 0.76$) รองลงมาคือ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($M = 3.95$, $SD = 0.86$) และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($M = 3.92$, $SD = 0.85$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกี่ยวกับระดับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ	M	SD	แปลผล
สิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว			
1. มีกิจกรรมที่เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน ได้แก่ ทำผ้ามัดย้อม สีธรรมชาติ สปาเท้า น้ำสมุนไพร	4.28	0.79	มากที่สุด
2. ล่องแพผ่านอุโมงค์ต้นจาก สัมผัสวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ	4.34	0.62	มากที่สุด
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบรรยากาศดี มีไอโซน	4.58	0.89	มากที่สุด
4. มีสินค้าที่ระลึกของชุมชน ได้แก่ ผ้าทอ อาหาร	3.98	0.75	มาก
รวม	4.30	0.76	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.30, SD = 0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุด คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบรรยากาศดี มีโอโซนอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.58, SD = 0.89$) รองลงมา คือ มีกิจกรรมที่เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน ได้แก่ ทำผ้าหมัดย้อมสีธรรมชาติ สพาน้ำสมุนไพร อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.28, SD = 0.79$) ล่องแพผ่านอุโมงค์ต้นจาก สัมผัสวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.34, SD = 0.62$) มีสินค้าที่ระลึกของชุมชน ได้แก่ ผ้าทอ อาหาร อยู่ในระดับมาก ($M = 3.98, SD = 0.75$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกี่ยวกับระดับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ	M	SD	แปลผล
การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
1. สามารถค้นหาข้อมูลการได้ง่ายตามสื่อต่าง ๆ	4.28	0.75	มากที่สุด
2. มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน มองเห็นได้ง่าย	4.00	0.82	มาก
3. การคมนาคมขนส่งสะดวกต่อการเดินทาง	3.48	0.97	มาก
รวม	3.92	0.85	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.92, SD = 0.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุด คือ สามารถค้นหาข้อมูลการได้ง่ายตามสื่อต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.28, SD = 0.75$) รองลงมาคือ มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน มองเห็นได้ง่ายอยู่ในระดับมาก ($M = 4.00, SD = 0.82$) และการคมนาคมขนส่งสะดวกต่อการเดินทางอยู่ในระดับมาก ($M = 3.48, SD = 0.97$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกี่ยวกับระดับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ	M	SD	แปลผล
สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว			
1. มีจุดบริการนักท่องเที่ยวให้ข้อมูลข่าวสารที่เห็นได้ชัดเจน	3.85	0.95	มาก
2. มีร้านอาหารและเครื่องดื่มที่หลากหลาย	4.24	0.77	มากที่สุด
3. มีที่นั่งพักผ่อนไว้บริการนักท่องเที่ยว	4.06	0.82	มาก
4. มีห้องน้ำไว้บริการนักท่องเที่ยว	3.65	0.90	มาก
รวม	3.95	0.86	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.95$, $SD = 0.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ คือ มีร้านอาหารและเครื่องดื่มที่หลากหลาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.24$, $SD = 0.77$) มีที่นั่งพักผ่อนไว้บริการนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($M = 4.06$, $SD = 0.82$) มีจุดบริการนักท่องเที่ยวให้ข้อมูลข่าวสาร ที่เห็นได้ชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($M = 3.85$, $SD = 0.95$) และมีห้องน้ำไว้บริการนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($M = 3.65$, $SD = 0.90$) ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 6 การทดสอบสมมติฐานความแตกต่างทางด้านลักษณะประชากรศาสตร์เปรียบเทียบกับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว					
ตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (เพศ)	n	M	SD	t	Sig
ชาย	193	4.31	0.50	2.67	0.008*
หญิง	207	4.17	0.54		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 การแสดงผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างทางด้านลักษณะประชากรศาสตร์เปรียบเทียบกับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ					
ตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (อายุ)	SS	df	M.S	F	Sig
ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว					
ระหว่างกลุ่ม	5.20	3	1.73	6.49	0.000*
ภายในกลุ่ม	105.76	396	0.267		
รวม	110.96	399			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในหัวข้อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.75 มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.00 และอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 28.50 มีสถานภาพครอบครัวโสด คิดเป็นร้อยละ 42.75 มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีรายได้ต่อเดือน 10,000 - 19,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.75 ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.06, SD = 0.82$) โดยองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุด คือ ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.30, SD = 0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุด คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบรรยากาศดี มีโอโซนอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.58, SD = 0.89$) รองลงมาคือ มีกิจกรรมที่เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน ได้แก่ ทำผ้าหมัดย้อมสีธรรมชาติ สปาทำน้ำสมุนไพร อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.28, SD = 0.79$) ล่องแพผ่านอุโมงค์ต้นจากสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.34, SD = 0.62$) มีสินค้าที่ระลึกของชุมชน ได้แก่ ผ้าทอ อาหาร อยู่ในระดับมาก ($M = 3.98, SD = 0.75$) ผลงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภราภรณ์ แต่งตั้งลำ (2565) การศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างประเทศตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.50, SD = 0.77$) ด้านที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ด้านพื้นที่ ($M = 4.40,$

$SD = 0.67$) โดยต้องการให้มีความสวยงามของทัศนียภาพและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการ ($M = 4.19, SD = 0.78$) โดยต้องการให้มีข้อมูลด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เช่น ป้ายหรือสัญลักษณ์เตือนเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยมากที่สุด ลำดับถัดมา คือ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ($M = 4.15, SD = 0.75$) โดยต้องการให้มีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น เดินป่า ดู นก ปลูกต้นไม้ ล่องแพมากที่สุด และด้านการมีส่วนร่วม ($M = 4.13, SD = 0.78$) โดยต้องการให้การท่องเที่ยวสามารถสร้างการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน เช่น การขายของที่ระลึก การเป็นมัคคุเทศก์ หรือการเป็นวิทยากรมากที่สุด สำหรับการทดสอบสมมติฐานพบว่า สำหรับการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ ($t = 2.67$) และอายุ ($F = 6.49$) มีผลต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านอื่น ๆ ปฏิเสธสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ھرรษา ศรีสุวรรณ (2563) ปัจจัยหลักทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวม่อนแจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยในการเลือกเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวม่อนแจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักท่องเที่ยวมีปัจจัยในการเลือกเดินทางอยู่ในระดับมาก โดยนักท่องเที่ยวมีการเลือกด้านแหล่งท่องเที่ยว ($M = 3.67$) และด้านกรคมนาคม ($M = 3.67$) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ($M = 3.63$) ด้านที่พัก ($M = 3.60$) และด้านความปลอดภัย ($M = 3.59$) ตามลำดับ 2) จากการเปรียบเทียบปัจจัยในการเลือกเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปม่อนแจ่มจังหวัดเชียงใหม่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า อายุและรายได้ของนักท่องเที่ยวมีปัจจัยเลือกการเดินทางม่อนแจ่มจังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านเพศและระดับการศึกษาพบว่าไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการทำงานวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษาปัจจัยหลักทางการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในชุมชนบางกอบัว จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับมาก โดยเฉพาะด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว อาทิ บรรยากาศดี กิจกรรมที่สะท้อนวิถีชุมชน และประสบการณ์ใกล้ชิดธรรมชาติ ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ดังนี้

1. ควรสนับสนุนการพัฒนาสินค้าของชุมชนทั้งในด้านคุณภาพ ความหลากหลาย และการสร้างเรื่องราว (storytelling) ของสินค้า รวมถึงการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัยและตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนบางกอบัว
2. ควรเพิ่มเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังชุมชนบางกอบัวได้สะดวก เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น
3. ควรเพิ่มห้องสุขาให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมา โดยการวางแผนจากสถิติของนักท่องเที่ยวในแต่ละปี เพื่อให้สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มสถิติขั้นสูง มาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ควรมีการทำงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี เพื่อให้ผลการวิจัยออกมาครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2568). การนำเสนอข้อมูลเพื่อสนับสนุนธุรกิจด้านการท่องเที่ยว. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: www.tourism.go.th
- ชิตวร ประดิษฐ์รอด. (2557). ปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวและปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวปริมาณพลของคณวิทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธีรวิภา เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ละเอียต ศิลาน้อย. (2558). การทดสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณด้วย IOC และ Reliability Analysis. บางกอกบลูพริ้นต์.
- ละเอียต ศิลาน้อย. (2558). การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการวิจัยเชิงปริมาณเชิงสำรวจและเชิงทดลอง. บางกอกบลูพริ้นต์.
- ศุภราภรณ์ แต่งตั้งลำ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ในการเลือกเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย. วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 4(2), 64 - 79.
- สิทธิพงษ์ ภูถาวร. (2568). ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบางกอบัว. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://cbtthailand.dasta.or.th/webapp/community/content/1/>
- หรรษา ศรีสุวรรณ. (2563). ปัจจัยหลักทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวม่อนแจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดกับ
การตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ของวัยทำงานตอนต้น
ในเขตกรุงเทพมหานคร

THE STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MARKETING MIX FACTORS
AND THE SERVICE USAGE DECISION OF EARLY-WORKING-AGE
CONSUMERS TOWARD HAIDILAO RESTAURANTS
IN BANGKOK METROPOLITAN AREA

เยวถึง หลี่^{1*} และพรพรหม ชมงาม²
Yueting Li^{1*} and Pornprom Chomngam²

Received : 07-07-2025

Revised : 20-09-2025

Accepted : 30-09-2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาดของร้าน Haidilao 2) ศึกษาการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ของวัยเริ่มต้นทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ของวัยทำงานตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของเนื้อหา ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ระดับความเชื่อมั่น 0.95 และแจกแบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยทำงานตอนต้น อายุ 21 - 29 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 350 คน ได้มาจากการวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาดของร้าน Haidilao และการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและโดยรวม และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติอนุมาน คือ สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ อันดับหนึ่ง ด้านลักษณะทางกายภาพ อันดับสอง ด้านบุคลากร

¹ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

² ภาควิชาการสื่อสารและสื่อใหม่ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

¹ Master of Communication Art Program in Strategic Communications, Bangkok University

² Communication and New Media Department, School of Communication Arts, Bangkok University

* Corresponding Author's E-mail: yueting.li@bumail.net

หรือพนักงาน อันดับสามจำนวนเท่ากันคือ ด้านกระบวนการ และด้านผลิตภัณฑ์ อันดับสี่คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อันดับห้าคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด และอันดับสุดท้ายคือ ด้านราคา 2) การตัดสินใจเลือกร้านอาหาร Haidilao โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การค้นหาข้อมูล อันดับสองคือ การตัดสินใจซื้อ อันดับสามคือ การประเมินทางเลือก อันดับสี่คือ พฤติกรรมภายหลังการซื้อ และอันดับสุดท้ายคือ การรับรู้ความต้องการ และ 3) ปัจจัยส่วนประสมการตลาดทั้ง 7P มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจใช้บริการ Haidilao ของกลุ่มวัยทำงานตอนต้นในกรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด / การตัดสินใจใช้บริการ / Haidilao

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine the level of marketing mix factors of Haidilao restaurants, 2) study the service usage decisions of early working-age consumers in the Bangkok Metropolitan Area, and 3) investigate the relationship between marketing mix factors and the service usage decisions of early working-age consumers toward Haidilao restaurants in the Bangkok Metropolitan Area. This was a quantitative study using an online questionnaire as the research instrument. The reliability of the instrument was tested with a pilot group of 30 respondents, yielding a Cronbach's alpha coefficient of 0.95. Data were then collected from 350 respondents aged 21 - 29 years, residing in the Bangkok Metropolitan Area, using cluster sampling. Descriptive statistics, including frequency and percentage, were used to analyze respondents' demographic characteristics. Mean scores and standard deviations were applied to assess the marketing mix factors and service usage decisions both by dimension and overall. Hypothesis testing employed inferential statistics, specifically Pearson's product-moment correlation coefficient at the 0.01 level of significance.

The findings revealed that: (1) the overall marketing mix factors were rated at a high level, with the highest dimension being physical evidence, followed by people, process and product (equally ranked), place, promotion, and price respectively; (2) overall service usage decisions were also at a high level, with the highest mean score for information search, followed by purchase decision, evaluation of alternatives, post-purchase behavior, and problem recognition; and (3) all seven dimensions of the marketing mix (7Ps) were found to have a strong positive and statistically significant relationship with the service usage decisions of early working-age consumers toward Haidilao restaurants in the Bangkok Metropolitan Area.

Keywords: Marketing Mix Factors / Service Usage Decision / Haidilao

บทนำ

ธุรกิจร้านอาหารประเภทหม้อไฟได้รับความนิยมอย่างมากในระดับโลก โดยเฉพาะในประเทศจีนที่ร้านหม้อไฟกลายเป็นสัญลักษณ์ของการบริโภคร่วมกันในครอบครัวและสังคมธุรกิจร้านอาหารประเภทหม้อไฟในประเทศจีนเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว จนกลายเป็นหนึ่งในประเภทอาหารที่ได้รับความนิยมสูงสุดในประเทศ จากข้อมูลของ Blazyte (2022) ในปี 2017 ประเทศจีนมีร้านหม้อไฟมากกว่า 300,000 แห่ง โดยในปีเดียวกันมีการเปิดร้านใหม่เพิ่มขึ้นกว่า 13,000 แห่ง และในปี 2020 จำนวนร้านหม้อไฟเพิ่มขึ้นเป็นกว่า 500,000 แห่ง (Yu, 2021) การเติบโตดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในตลาดนี้ (Song, 2021) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้หม้อไฟได้รับความนิยม ได้แก่ ความอร่อยที่เป็นเอกลักษณ์ของอาหาร บทบาทในฐานะสื่อกลางทางสังคม และประโยชน์ทางโภชนาการ เช่น การต้มสุบด้วยกระดูกเพื่อเพิ่มสารอาหาร การช่วยให้ร่างกายอบอุ่นในช่วงฤดูหนาว และการกระตุ้นการขับเหงื่อในฤดูร้อน ทำให้หม้อไฟเป็นที่นิยมในทุกฤดูกาล Haidilao Hotpot เป็นตัวอย่างของแบรนด์ร้านหม้อไฟที่ประสบความสำเร็จในระดับโลก Haidilao ก่อตั้งขึ้นในปี 1994 โดยจาง หย่ง (Zhang Yong) ที่เมืองเจี้ยนหยาง มณฑลเสฉวน จากร้านเล็ก ๆ Haidilao ได้พัฒนาเป็นเครือข่ายร้านหม้อไฟระดับนานาชาติที่มีชื่อเสียงในด้านการให้บริการลูกค้าอย่างเหนือชั้น ภายในปี 2018 Haidilao มีสาขาทั่ว 460 แห่ง ในหลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และไทย (Jinyu, 2020; ประชาชาติธุรกิจ, 2562) สำหรับในประเทศไทย ร้านอาหารประเภทนี้เริ่มเติบโตอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่มีผู้บริโภคกลุ่มวัยทำงานตอนต้นที่มีศักยภาพสูง ร้าน Haidilao ซึ่งเป็นแบรนด์ชั้นนำจากประเทศจีน ได้ขยายธุรกิจเข้าสู่ประเทศไทยตั้งแต่ปี 2019 โดยเปิดสาขาแรกที่เซ็นทรัลเวิลด์ และได้รับกระแสตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้บริโภค (ประชาชาติธุรกิจ, 2562) การเลือกศึกษากลุ่มวัยทำงานตอนต้น เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจ มีรายได้ประจำและกำลังซื้อเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง อีกทั้งมีพฤติกรรมการใช้ชีวิตในเมืองที่สอดคล้องกับการบริโภคอาหารนอกบ้าน โดยเฉพาะร้านอาหารบริการเต็มรูปแบบ นอกจากนี้ กลุ่มวัยทำงานตอนต้นยังมีการใช้สื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์ในการค้นหาข้อมูลและตัดสินใจเลือกใช้บริการสูงกว่ากลุ่มวัยอื่น ทำให้เป็นกลุ่มที่ผู้ประกอบการร้านอาหารให้ความสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด (Deloitte, 2023) การเติบโตของ Haidilao สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของตลาดไทย แต่ในขณะเดียวกันก็มาพร้อมกับการแข่งขันที่รุนแรงในตลาดร้านอาหาร ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องเข้าใจพฤติกรรมและความคาดหวังของผู้บริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567)

ความสำเร็จของ Haidilao เกิดจากการเน้นคุณภาพของผลิตภัณฑ์และการสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ลูกค้า ซึ่ง Haidilao มีจุดเด่นที่ชัดเจนในด้านการให้บริการที่ใส่ใจรายละเอียด ตั้งแต่การเตรียมอาหารที่มีมาตรฐานสุขอนามัยสูง การพัฒนาน้ำซุปลากชนิดเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ไปจนถึงการสร้างประสบการณ์ที่ดีในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรอคิวที่มีบริการพิเศษ เช่น การทำเล็บและของว่าง บริการระหว่างรับประทาน เช่น ยางรัดผมและผ้ากันเปื้อน ไปจนถึงการดูแลหลังมื้ออาหาร ด้วยบรรยากาศที่สะอาด สะดวกสบาย และการบริการที่เอาใจใส่ Haidilao สามารถสร้างความภักดีและความประทับใจให้กับลูกค้าได้อย่างยั่งยืน เพราะ Haidilao เป็นแบรนด์ร้านหม้อไฟที่มีจุดเด่นในด้านการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดที่เน้นการสร้าง

ความพึงพอใจแก่ลูกค้า โดยใช้แนวทางการบริหารจัดการตามแนวคิดส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) เพื่อพัฒนาประสบการณ์การรับประทานอาหารเช้าให้เหนือกว่ามาตรฐานทั่วไป

ในด้านผลิตภัณฑ์ (Product) Haidilao มุ่งเน้นคุณภาพและความหลากหลายของเมนูอาหาร โดยมีน้ำซุปรสชาติหลากหลายชนิด เช่น น้ำซุปรสเผือกเทศที่ได้รับความนิยมสูง และอาหารที่ผ่านการจัดเตรียมตามมาตรฐานสุขอนามัยระดับสูง เพื่อรองรับความต้องการของลูกค้าในกลุ่มตลาดระดับกลางถึงสูง โดยราคาของสินค้า (Price) ถูกกำหนดให้สอดคล้องกับคุณภาพ ในส่วนของช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) Haidilao ให้ความสำคัญกับการกระจายสินค้าและการเข้าถึงบริการ ทั้งผ่านร้านสาขาที่ครอบคลุมและช่องทางออนไลน์ ขณะที่การส่งเสริมการขาย (Promotion) ใช้กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลที่ทันสมัย การสร้างแรงจูงใจผ่านรีวิวจากผู้ใช้จริง และการโปรโมตบนโซเชียลมีเดีย เพื่อสร้างการรับรู้และความนิยมในแบรนด์ ซึ่ง Haidilao ให้ความสำคัญกับการบริการลูกค้า (People) โดยการฝึกอบรมพนักงานให้มีความเอาใจใส่และใส่ใจในรายละเอียด เพื่อสร้างความสะดวกสบายในทุกขั้นตอนของการให้บริการ ตั้งแต่การดูแลลูกค้าระหว่างรอคิว เช่น การให้บริการทำเล็บและของว่าง ไปจนถึงการบริการเสริมระหว่างรับประทานอาหารเช้า เช่น การจัดเตรียมยางรัดผม ผ้ากันเปื้อน และบริการหลังมื้ออาหารอย่างพิถีพิถัน

กระบวนการเหล่านี้ถูกออกแบบมาเพื่อเพิ่มประสบการณ์ที่ดีและสร้างความประทับใจในทุกมิติของการใช้บริการ และ Haidilao ยังให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่น่าดึงดูดและเป็นมิตร (Physical Evidence) โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพักผ่อนและสร้างความพึงพอใจ เช่น บริเวณรอคิวที่มีบริการเสริม เช่น การนวดและการทำเล็บฟรี ความใส่ใจในรายละเอียดนี้ทำให้ลูกค้ารู้สึกผ่อนคลายและมีความประทับใจตั้งแต่แรกเริ่ม การจัดการที่โดดเด่นเช่นนี้ทำให้ Haidilao สามารถสร้างความแตกต่างในตลาดและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคในวงกว้างทั้งในประเทศจีนและตลาดต่างประเทศ Badi (2018) และ Isoraité (2016) พบว่า การใช้กลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพ เช่น การส่งเสริมการขายผ่านโซเชียลมีเดีย การใช้รีวิวของลูกค้า และการปรับตัวให้เข้ากับตลาดระดับนานาชาติ ช่วยให้ Haidilao เติบโตอย่างมั่นคงในตลาดต่างประเทศ Haidilao จึงเป็นตัวแทนของธุรกิจร้านอาหารหม้อไฟที่ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับโลก (อินไลฟ์สไตล์, 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (7Ps) มีความสำคัญมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานของธุรกิจ เพื่อสร้างความพึงพอใจและตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดความสำเร็จของธุรกิจร้านอาหาร เช่น Haidilao การให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ (Product) ที่มีคุณภาพและความหลากหลาย การกำหนดราคา (Price) ที่สอดคล้องกับคุณภาพ การเลือกสถานที่ตั้ง (Place) ที่เข้าถึงง่าย การส่งเสริมการขาย (Promotion) ที่มีประสิทธิภาพ การบริการลูกค้า (People) ที่เอาใจใส่ กระบวนการให้บริการ (Process) ที่ราบรื่น และบรรยากาศ (Physical Evidence) ที่น่าดึงดูด ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค สำหรับ Haidilao การเน้นคุณภาพของผลิตภัณฑ์และการสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ลูกค้า ทำให้แบรนด์นี้สามารถสร้างความแตกต่างในตลาดและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ดังนั้น การวิเคราะห์และปรับใช้กลยุทธ์ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (7Ps) อย่างเหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ธุรกิจร้านอาหารควรพิจารณา เพื่อสร้างความพึงพอใจและความภักดีในกลุ่มลูกค้า

ในส่วนของการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและสำคัญซึ่งประกอบด้วยหลายขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มวัยทำงานตอนต้นในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของร้าน Haidilao การเข้าใจในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจจะช่วยให้ธุรกิจสามารถวางกลยุทธ์และปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการรับรู้ความต้องการของลูกค้าที่มีความสนใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการ ความสะอาดสบาย และความคุ้มค่าของเงินที่จ่ายไป การศึกษาในกระบวนการตัดสินใจใช้บริการของกลุ่มวัยทำงานตอนต้นในกรุงเทพมหานคร จึงมีความสำคัญในการให้ความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการของร้าน Haidilao และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ Haidilao สามารถรักษารฐานลูกค้าและเติบโตได้อย่างยั่งยืนในตลาดการแข่งขันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

สาเหตุของการศึกษาเรื่องนี้เพราะว่าในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาที่ลงลึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดและพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้า โดยเฉพาะในกลุ่มวัยทำงานตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร งานวิจัยที่มีอยู่ เช่น งานของ Ng et al. (2022) เน้นการวิเคราะห์กลยุทธ์ในบริบทของประเทศต้นกำเนิดของแบรนด์ อย่างไรก็ตาม บริบทของประเทศไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น วัฒนธรรมการบริโภค และพฤติกรรมการตัดสินใจของลูกค้าที่แตกต่างจากตลาดอื่น ๆ นอกจากนี้ หลังการระบาดของโควิด-19 ผู้บริโภคยังมีความคาดหวังใหม่ ๆ เช่น ความปลอดภัย ความสะอาด และการบริการที่ให้ความรู้สึกมั่นใจ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาในบริบทของ Haidilao ในประเทศไทยอย่างชัดเจน การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการดังกล่าวเพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้นในบริบทของตลาดไทย

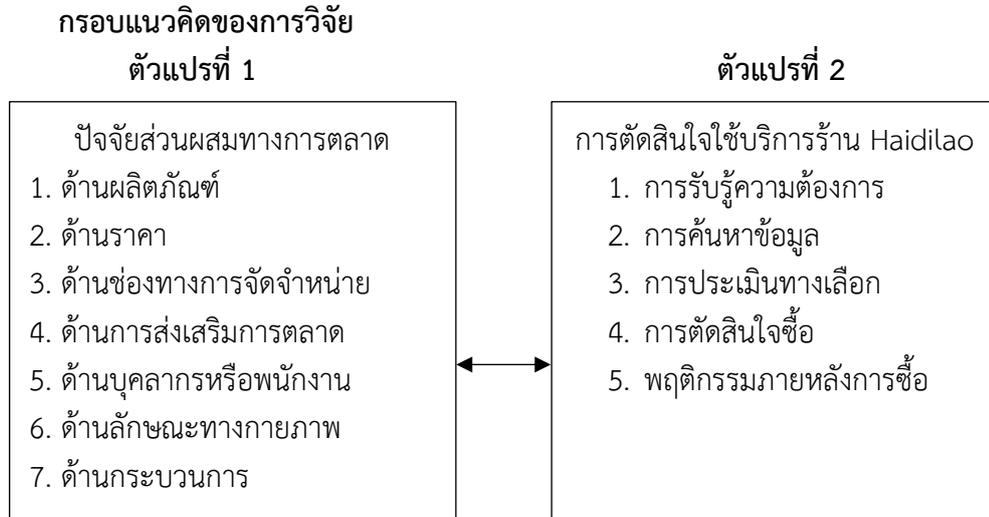
จากข้อความข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (7Ps) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ของกลุ่มลูกค้าวัยทำงานตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการทราบถึงปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาดของร้าน Haidilao และการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ของวัยเริ่มต้นทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถใช้ผลการวิจัยนำไปวางแผนกลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสม และการสื่อสารการตลาดเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค นำไปสู่ผลประกอบการที่บรรลุเป้าหมาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาดของร้าน Haidilao
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ของวัยเริ่มต้นทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดกับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ของวัยทำงานตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐาน

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ของวัยทำงานตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือกลุ่มวัยทำงานตอนต้นที่มีอายุ 21 - 29 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่สามารถระบุขอบเขตของจำนวนประชากรได้อย่างครบถ้วน (Infinite population)

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จึงใช้หลักการกำหนดอำนาจการทดสอบทางสถิติ (statistical power) ด้วยโปรแกรม G*Power 3 โดยตั้งค่าระดับนัยสำคัญ (α) = 0.05 และ อำนาจการทดสอบ ($1-\beta$) = 0.95 โดยเลือกขนาดผลกระทบที่คาดหวังในระดับปานกลาง (Effect size $r = 0.30$; Cohen, 1988) ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวโปรแกรมคำนวณได้ว่าจำนวนตัวอย่างขั้นต่ำควรมีประมาณ 138 คน เพื่อให้ผลการทดสอบมีความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม เพื่อเพิ่มความเสถียรและความแม่นยำของค่าประมาณตามข้อเสนอแนะของ Hair, Hult, Ringle & Sarstedt (2017) ผู้วิจัยจึงตั้งเป้าเก็บตัวอย่างให้ได้มากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ และได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจริง 304 คน ซึ่งถือว่าเพียงพอต่อการวิเคราะห์ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มตามช่วงเวลา โดยแบ่งผู้ตอบออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ช่วงวันที่ 1 - 31 ตุลาคม 2567 และช่วงวันที่ 1 - 30 พฤศจิกายน 2567 ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่าลักษณะประชากรของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจริงในช่วง 1 - 30 พฤศจิกายน 2567 และหยุดเก็บข้อมูลเมื่อมีผู้ตอบครบ 350 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย เพศ อายุ และรายได้

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert scale 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ ด้านละ 5 ข้อ ดังนี้ (1) ด้านผลิตภัณฑ์ (2) ด้านราคา (3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (4) ด้านส่งเสริมการตลาด (5) ด้านบุคลากรหรือพนักงาน (6) ด้านกระบวนการ และ (7) ด้านลักษณะทางกายภาพ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ซึ่งคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert scale 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ด้านละ 5 ข้อ ดังนี้ (1) การรับรู้ความต้องการ (2) การค้นหาข้อมูล (3) การประเมินทางเลือก (4) การตัดสินใจซื้อ และ (5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี โดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะทำการวิจัยเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และทำการตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปให้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ได้ใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) มีค่าตั้งแต่ 0.67 - 1.00 หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ก่อนการเก็บข้อมูลจริงเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด เท่ากับ 0.978 และด้านการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao เท่ากับ 0.976 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการกำหนดแหล่งข้อมูลคือ แหล่งปฐมภูมิ โดยผู้วิจัยใช้บริการจากเว็บไซต์ Google ที่เรียกว่า Google form ในการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ขึ้นมา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามออนไลน์ไปเพจ Facebook จำนวน 2 เพจ คือ เพจ Haidilao Bangkok จำนวน 200 คน และกลุ่ม คนรักหม้อไฟ 150 คน เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบถ้วนตามจำนวน ก็ดำเนินการตรวจสอบแบบสอบถามออนไลน์ที่ได้รับมา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (Best, 1977)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

3. การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติอนุมาณ โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยเกณฑ์การแปลค่าสหสัมพันธ์ (Cohen, 1988)

$r = 0.10 - 0.29$ หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำ

$r = 0.30 - 0.49$ หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง

$r \geq 0.50$ หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับทางลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ ชาย	78	22.3
หญิง	260	74.3
เพศทางเลือก	12	3.4
อายุ 21 - 23 ปี	225	64.3
24 - 26 ปี	80	22.9
27 - 29 ปี	45	12.9
รายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท	11	3.2
15,001 - 20,000 บาท	137	39.1
20,001 - 25,000 บาท	98	28.0
25,001 - 30,000 บาท	57	16.3
30,001 - 35,000 บาท	31	8.9
35,001 - 40,000 บาท	11	3.1
40,001 บาทขึ้นไป	5	1.4

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 74.3 ในช่วงอายุ 21 - 23 ปี จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 และมีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดของร้าน Haidilao

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
ด้านผลิตภัณฑ์	4.41	0.59	มาก
ด้านราคา	4.33	0.63	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.36	0.63	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.34	0.65	มาก
ด้านบุคลากรหรือพนักงาน	4.42	0.60	มาก
ด้านกระบวนการ	4.41	0.62	มาก
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.43	0.62	มาก
รวม	4.38	0.57	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.38$, $SD = 0.57$) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($M = 4.43$, $SD = 0.62$) อยู่ในระดับมาก อันดับสองคือ ด้านบุคลากรหรือพนักงาน ($M = 4.42$, $SD = 0.60$) อยู่ในระดับมาก อันดับสาม มีจำนวนเท่ากันคือ ด้านกระบวนการ ($M = 4.41$, $SD = 0.62$) และด้านผลิตภัณฑ์ ($M = 4.41$, $SD = 0.59$) อยู่ในระดับมาก อันดับสี่คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($M = 4.36$, $SD = 0.63$) อยู่ในระดับมาก อันดับห้าคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($M = 4.34$, $SD = 0.65$) อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้ายคือ ด้านราคา ($M = 4.33$, $SD = 0.63$) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (*M*) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) ของการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao

การตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
การรับรู้ความต้องการ	4.29	0.66	มาก
การค้นหาข้อมูล	4.39	0.62	มาก
การประเมินทางเลือก	4.35	0.63	มาก
การตัดสินใจซื้อ	4.38	0.61	มาก
พฤติกรรมภายหลังการซื้อ	4.33	0.65	มาก
รวม	4.36	0.59	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การตัดสินใจเลือกร้านอาหาร Haidilao โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.36$, $SD = 0.59$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การค้นหาข้อมูล ($M = 4.39$, $SD = 0.62$) อยู่ในระดับมาก อันดับสองคือ การตัดสินใจซื้อ ($M = 4.38$, $SD = 0.61$) อยู่ในระดับมาก อันดับสามคือ การประเมินทางเลือก ($M = 4.35$, $SD = 0.63$) อยู่ในระดับมาก อันดับสี่คือ พฤติกรรมภายหลังการซื้อ ($M = 4.33$, $SD = 0.65$) อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้ายคือ การรับรู้ความต้องการ ($M = 4.29$, $SD = 0.66$)

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดและการตัดสินใจเลือกร้านอาหาร Haidilao

ตัวแปร	การรับรู้ความต้องการ	การค้นหาข้อมูล	การประเมินตัวเลือก	การตัดสินใจซื้อ	พฤติกรรมภายหลังการซื้อ	การตัดสินใจเลือกร้านอาหาร Haidilao
ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด	.781**	.831**	.813**	.824**	.804**	.870**
ด้านผลิตภัณฑ์	.726**	.752**	.732**	.743**	.737**	.792**
ด้านราคา (Price)	.720**	.698**	.718**	.732**	.710**	.768**
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.673**	.758**	.738**	.748**	.718**	.779**
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.775**	.769**	.742**	.796**	.746**	.821**
ด้านบุคลากรหรือพนักงาน	.709**	.800**	.768**	.755**	.748**	.811**
ด้านกระบวนการ	.689**	.776**	.774**	.759**	.758**	.806**
ด้านลักษณะทางกายภาพ	.718**	.778**	.740**	.752**	.741**	.800**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2 tailed)

ตัวแปร ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดของร้าน Haidilao คือ ตัวแปรในภาพรวม ตัวแปรที่เหลือทั้งหมดคือ ตัวแปรในภาพย่อย

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยภาพรวม ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ของวัยทำงานตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .870^{**}$)

ด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ในระดับมาก $r = .821^{**}$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและแต่ละด้านย่อย

ด้านบุคลากรหรือพนักงานมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ในระดับมาก ($r = .811^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและด้านย่อย

ด้านกระบวนการมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ในระดับมาก ($r = .806^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและด้านย่อย

ด้านลักษณะทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ในระดับมาก ($r = .800^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและด้านย่อย

ด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ในระดับมาก ($r = .792^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและด้านย่อย

ด้านราคามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ในระดับมาก ($r = .768^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและด้านย่อย

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ในระดับมาก ($r = .779^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและด้านย่อย

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวัยทำงานตอนต้นในกรุงเทพมหานครประเมินส่วนประสมทางการตลาด 7Ps ของ Haidilao อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและความหลากหลาย บุคลากรที่ให้บริการอย่างมืออาชีพ และบรรยากาศร้านที่ทันสมัย ผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างคุณค่ารวมผ่านสินค้า การบริการ และสิ่งแวดล้อมช่วยให้ลูกค้ายอมรับราคาที่สูงและมีแนวโน้มกลับมาใช้บริการซ้ำ ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับแนวคิด 7Ps ของ Boom & Bitner (1981) และทฤษฎี Servicescape ของ Bitner (1992) ตลอดจนงานวิจัยของ Wei (2022) และ Ng et al. (2022) ที่ยืนยันว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริม และการบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจซื้อซ้ำของลูกค้า Haidilao

2. จากผลการศึกษาพบว่า กระบวนการตัดสินใจใช้บริการร้าน Haidilao ของกลุ่มวัยทำงานตอนต้นในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรับรู้ความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ ไปจนถึงพฤติกรรมหลังการใช้บริการ ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยสำคัญคือการผสมผสานระหว่างแรงจูงใจจากคำแนะนำ การเข้าถึงข้อมูลที่สะดวก ความน่าเชื่อถือของแบรนด์ และประสบการณ์ตรงที่สร้างความพึงพอใจ ซึ่งส่งเสริมให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นและความภักดีต่อแบรนด์ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับโมเดล S-R ของ Kotler & Keller (2012) ที่อธิบายว่าสิ่งกระตุ้นทางการตลาด เช่น ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทาง และการส่งเสริม สามารถกระตุ้นให้ผู้บริโภครับรู้ความต้องการ นอกจากนี้ยังสนับสนุนแนวคิดของ Engel et al. (1993) และ Hoyer & MacInnis (1997) ที่ชี้ว่าผู้บริโภคเข้าสู่กระบวนการค้นหาข้อมูลและการประเมินทางเลือกก่อนตัดสินใจซื้อ ขณะเดียวกัน ผลลัพธ์ยังสอดคล้องกับทฤษฎีทัศนคติของ Ajzen (1991) และโมเดลความภักดีต่อแบรนด์ของ Aaker (1991) ที่อธิบายว่าความเชื่อมั่นและการยอมรับในแบรนด์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ รวมทั้งสนับสนุนแนวคิดความพึงพอใจของ Oliver (1999) ที่ชี้ว่าประสบการณ์ที่ตรงหรือเกินความคาดหวังจะนำไปสู่การบอกต่อและความภักดี ซึ่งงานวิจัยของ Wei (2022), Ng et al. (2022) และ Shkvyria (2022) ก็ยืนยันว่าปัจจัยด้านข้อมูล บริการ และการรีวิวผ่านสื่อออนไลน์เป็นตัวแปรสำคัญที่ผลักดันให้ลูกค้าตัดสินใจและกลับมาใช้บริการ Haidilao อย่างต่อเนื่อง

3. ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดทั้ง 7P มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจใช้บริการ Haidilao ของกลุ่มวัยทำงานตอนต้นในกรุงเทพมหานคร สะท้อนว่าลูกค้ามองเห็นคุณค่ารวมจากคุณภาพอาหาร ความราบรื่นของกระบวนการบริการ ทำเลและการเข้าถึงที่สะดวก การสื่อสารการตลาดที่ต่อเนื่อง ตลอดจนบุคลากรและบรรยากาศร้านที่สร้างประสบการณ์เชิงบวก ผู้วิจัยเห็นว่าแรงขับเคลื่อนหลักคือการรับรู้ความคุ้มค่าราคา ความเชื่อมั่นในแบรนด์ และความสะดวกสบายในการใช้บริการ ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อความตั้งใจซื้อและการกลับมาใช้บริการซ้ำ ข้อค้นพบสอดคล้องกับกรอบ 7Ps ของ Booms & Bitner (1981) โดยด้านผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง

สัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการ (Li & Netpradit, 2024; Rajput & Gahfoor, 2020) ด้านราคาแม้สูง แต่เมื่อเกิดการรับรู้ความคุ้มค่าย่อมหนุนที่ทัศนคติและเจตนาซื้อซ้ำ (Vasutida, 2021) ด้านสถานที่และกระบวนการ บริหารคิวและการจองอย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดการรอและเพิ่มรายได้ (De Vries, Roy, & De Koster, 2018) ด้านบุคลากรและความน่าเชื่อถือของระบบการชำระเงินสนับสนุนความปลอดภัยและความมั่นใจในการซื้อซ้ำ (Larasetiati & Ali, 2019) ส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพสัมพันธ์กับความพึงพอใจและความภักดี (Rajput & Gahfoor, 2020; Çetinsöz, 2019) และด้านการส่งเสริมการตลาด เครื่องมือสื่อสารแบบบูรณาการและโปรโมชั่นต่าง ๆ ช่วยเพิ่มแรงจูงใจทั้งระยะสั้นและระยะยาว (Etzel, Walker, & Stanton, 2007; Wade, Williams, & Bradley, 2019) ซึ่งทั้งหมดสนับสนุนผลการวิจัยนี้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ร้าน Haidilao สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ส่งเสริมคุณภาพการบริการของบุคลากรให้โดดเด่นและต่อเนื่อง จากผลการวิจัยที่พบว่า บุคลากร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงสุดต่อการตัดสินใจใช้บริการ จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและทัศนคติของพนักงานอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะด้านการให้บริการ เช่น ความสุภาพ ความใส่ใจ ความรวดเร็วในการให้บริการ และความสามารถในการจัดการปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจในทุกจุดสัมผัสของลูกค้า นอกจากนี้ ร้าน Haidilao มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานและกลไกการให้รางวัลอย่างเป็นรูปธรรม เช่น โบนัส หรือประกาศเกียรติคุณ เพื่อสร้างแรงจูงใจและรักษามาตรฐานการบริการให้คงที่ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคเพิ่มเติม แม้ว่างานวิจัยนี้จะมุ่งเน้นเฉพาะปัจจัยทางการตลาดเป็นหลัก แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่อาจมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค เช่น ความชอบส่วนตัว ความคิดเห็นของคนรอบข้าง หรือความรู้สึกที่มีต่อแบรนด์ งานวิจัยในอนาคตจึงควรพิจารณาปัจจัยเหล่านี้เพิ่มเติม เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคได้ชัดเจนและรอบด้านยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2567). รายงานสถานการณ์อุตสาหกรรมร้านอาหารในประเทศไทย

ปี 2567. กระทรวงพาณิชย์.

ประชาชาติธุรกิจ. (2562). สะท้อน!...ชาบู 2 หมื่นล้าน “ไฮ้ ดี เหลา” บุกไทย เปิดยันตี 3.

[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.prachachat.net/marketing>

อินไลฟ์สไตล์. (2565). แจกรหัสลับ Haidilao บอกยังงี้ให้ได้ของฟรีกลับบ้าน.

[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.innnews.co.th/lifestyle/news_336090/.

Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity: Capitalizing on the value of a brand name*. Free Press.

-
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. **Organizational Behavior and Human Decision Processes**, 50(2), 179 - 211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- Badi, S. (2018). **Haidilao: Selling hotpot or selling service?** [Case study]. IMD Business School.
- Best, J. W. (1977). **Research in education** (3rd ed.). Prentice Hall.
- Bitner, M. J. (1992). Servicescapes: The impact of physical surroundings on customers and employees. *Journal of Marketing*, 56(2), 57 - 71. <https://doi.org/10.1177/002224299205600205>
- Blazyte, A. (2022, June 17). **Leading hot pot restaurant chains in China in 2018**. [Online], Available: <https://www.statista.com/statistics/1120300/china-leading-hot-pot-restaurant-chains/>
- Booms, B. H. & Bitner, M. J. (1981). **Marketing Strategies and Organization Structures for Service Firms**. In: *Marketing of Services*, American Marketing Association, Chicago, 47 - 51.
- Çetinsöz, B. C. (2019). Influence of Physical Environment on Customer Satisfaction and Loyalty in Upscale Restaurants. **Journal of Tourism and Gastronomy Studies**, 7(2), 700 – 716. <https://doi.org/10.21325/jotags.2019.387>
- Cohen, J. (1988). **Statistical power analysis for the behavioral sciences** (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- De Vries, J., Roy, D., & De Koster, R. (2018). Worth the wait? How restaurant waiting time influences customer behavior and revenue. **Journal of Operations Management**. 60: 1 – 14. <https://doi.org/10.1016/j.jom.2018.05.001>
- Deloitte. (2023). **Global consumer insights survey 2023**. Deloitte Insights. [Online], Available: <https://www.deloitte.com/insights>
- Engel, J. F., Blackwell, R. D., & Miniard, P. W. (1993). **Consumer behavior** (7th ed.). Dryden Press.
- Etzel, M. J., Walker, B. J., & Stanton, W. J. (2007). **Marketing**. (14th ed.). McGraw-Hill Education.
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M. & Sarstedt, M. (2017). **A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)**. (2nd ed.) Sage Publications.
- Hoyer, W. D., & MacInnis, D. J. (1997). **Consumer behavior**. Houghton Mifflin.
- Işoraité, M. (2016). Marketing mix theoretical aspects. **International Journal of Research -GRANTHAALAYAH**, 4(6), 25 - 37. <https://doi.org/10.29121/granthaalayah.v4.i6.2016.2633>
-

- Jinyu, L. (2020). **Haidilao: Business success case study**. Forbes China.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2012). **Marketing management** (14th ed.). Pearson Education.
- Larasetiati, H., & Ali, H. (2019). The effect of perceived security on e-service quality in online food delivery. **International Journal of Innovation, Creativity and Change**, 9(2), 101 - 115.
- Li, Y., & Netpradit, N. (2024). The influence of product quality on restaurant selection among Chinese consumers in Chengdu. **Journal of Asian Business Studies**.
- Ng, H. S., Kuek, T. Y., Zhang, L. K., Yeoh, L. K., Zhang, J. H., Yuan, Y. H., Sharma, H., & Harshit. (2022). The impact of marketing mix on customer satisfaction in Haidilao Hotpot. **Advances in Global Economics and Business Journal**. 3(2): 117 - 129. <https://doi.org/10.51748/agebj.v3i2.70>
- Oliver, R. L. (1999). Whence consumer loyalty? **Journal of Marketing**, 63(Special Issue), 33 - 44. <https://doi.org/10.1177/00222429990634s105>
- Rajput, N., & Gahfoor, M. (2020). The impact of food quality on customer loyalty in fast food restaurants. **International Journal of Marketing Studies**. 12(4): 1 - 12.
- Shkvyrina, N. (2022). Marketing research of consumer behavior in restaurant services. **International Journal of Marketing Studies**, 14(1), 80 - 90.
- Song, C. (2021). **Chinese hotpot - A popular Chinese dish you should try**. [Online], Available: <https://www.chinahighlights.com/travelguide/chinese-food/hotpot.htm#:~:text=Beside%20the%20delicious%20flavor%2C%20there,is%20a%20%22healthy%20meal%22>
- Vasutida, P. (2021). Perceived price fairness and repurchase intention in Japanese restaurants. **Journal of Thai Hospitality and Tourism**, 16(2), 99 - 113.
- Wade, G., Williams, J., & Bradley, P. (2019). Relationship between marketing promotional mix and customer loyalty in the Norwegian telecommunications industry. **International Journal of Management Research and Business Strategy**, 2(2), 12 - 28.
- Wei, M. (2022). **Haidilao's service excellence and international expansion strategy**. Asian Business Review.
- Yu, W. (2021). **China hot pot dining trends**. [Online], Available: <https://www.mintel.com/blog/foodservicemarketnews/watchchinahotpotdiningtrends>.

แรงจูงใจที่มีผลต่อการรับชมรายการร้องข้ามกำแพง ของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร

THE MOTIVATIONS INFLUENCING THE MEDIA EXPOSURE OF THE TELEVISION PROGRAM *THE WALL SONG* AMONG GENERATION Y IN BANGKOK

สดายุ ดวงประทีป^{1*} และพรพรหม ชมงาม²
Sadayu Doungprateep^{1*} and Pornprom Chomngam²

Received : 30-06-2025

Revised : 17-09-2025

Accepted : 30-09-2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจที่มีผลต่อการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทดสอบความเชื่อมั่นของเนื้อหาด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ระดับความเชื่อมั่น 0.92 และแจกแบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่ม GENERATION Y ที่มีช่วงอายุระหว่าง 28 - 45 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 304 คน ด้วยวิธี Cluster sampling จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาค่าความถี่และร้อยละ วิเคราะห์แรงจูงใจ และการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและโดยรวม และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติอนุมาน คือ สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย แรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านฆ่าเวลาหรือเมื่อรู้สึกเหงา ด้านความอยากรู้อยากเห็น ด้านประโยชน์ในการใช้สอย ด้านความบันเทิง ด้านผ่อนคลาย มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง ตรงตามสมมติฐานที่ทางผู้วิจัยได้กำหนดไว้

¹ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

² ภาควิชาการสื่อสารและสื่อใหม่ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

¹ Master of Communication Art Program in Strategic Communications, Bangkok University

² Communication and New Media Department, School of Communication Arts, Bangkok University

* Corresponding Author's E-mail: sadayu.doun@bumail.net

คำสำคัญ: แรงจูงใจ / การเปิดรับชม / รายการทีวี / รายการร้องข้ามกำแพง / เจเนอเรชัน Y

ABSTRACT

This study aims to examine the motivations influencing the media exposure of the television program *The Wall Song* among Generation Y viewers residing in Bangkok. A quantitative research design was employed, using an online questionnaire as the primary data collection tool. The content validity of the instrument was tested using Cronbach's alpha with a pilot group of 30 participants, yielding a reliability coefficient of 0.92. The questionnaire was then distributed to 304 Generation Y individuals, aged 28 - 45, residing in Bangkok, selected through cluster sampling. Descriptive statistics were used to analyze demographic data. Motivations and media exposure of *The Wall Song* program were further analyzed using mean scores and standard deviations, both overall and by individual dimensions. To test the research hypothesis, inferential statistics were applied using Pearson's correlation coefficient.

The results revealed that overall and in all specific dimensions, motivation was significantly correlated with exposure to *The Wall Song* at the 0.01 level. Specifically, five dimensions of motivation loneliness, curiosity, benefit, entertainment, and relaxation were all significantly associated with program viewership, supporting the research hypotheses.

Keywords: Motivation / Media exposure / Television program/ The Wall Song Program / Generation Y

บทนำ

สื่อเป็นช่องทางหรือเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ หรือความบันเทิงจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อดิจิทัล และโซเชียลมีเดียต่าง ๆ นับได้ว่ามีบทบาทอย่างยิ่งในสังคมและในชีวิตประจำวัน เพราะสามารถเชื่อมโยงและสร้างการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลได้อีกทั้งยังสามารถรับชมรายการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทั่วโลกได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงช่วยสร้างความเข้าใจและเชื่อมต่อผู้คนจากทุกมุมโลก สื่อไม่เพียงแต่มีบทบาทในการสื่อสาร แต่ยังมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ การเผยแพร่ความรู้และข้อมูลที่มีประโยชน์ เช่น การศึกษาออนไลน์ การตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความเป็นกันเองเพื่อคลายความเครียด เช่น ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ เกมออนไลน์ หรือการฟังเพลง ซึ่งช่วยให้ผู้คนสามารถหลีกเลี่ยงจากความเครียดในชีวิตประจำวันและสามารถผ่อนคลายได้

พฤติกรรมการใช้ Digital และ Social Media ของคนไทยในปี 2567 พบว่า คนในช่วงอายุ 16 - 64 ปี มีการเชื่อมต่อเครือข่ายมือถือรวมทั้งสิ้น 97.81 ล้านครั้ง มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตรวม 63.21 ล้าน (ร้อยละ 88.0) ของประชากรทั้งหมด และมีจำนวนผู้ใช้ Social Media มากถึง 49.10 ล้านคน (ร้อยละ 68.3) ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเห็นได้ว่าคนไทยใช้เวลาส่วนใหญ่ในการท่องอินเทอร์เน็ตไปกับการค้นหาข้อมูล การตามอัปเดตเทรนด์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และการดูวิดีโอ รายการโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ (ปรีดี นกุลสมปรารถนา, 2567) โดยประชาชนร้อยละ 84.9 ยังรับชมรายการจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ผ่านระบบโทรทัศน์ดิจิทัล/กล่องรับสัญญาณทีวีดิจิทัล (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567) สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มในปัจจุบันที่ผู้บริโภคเปลี่ยนมาดูรายการทีวีทางสื่อออนไลน์แทน จากผลจากการสำรวจความนิยมช่องทีวีดิจิทัลไทยทางยูทูป เฟซบุ๊ก และติ๊กต็อก พบว่า ช่องที่มียอดผู้ติดตามทางยูทูปสูงสุด คือ ช่องเวิร์คพอยท์ (39.8 ล้านคน) ยอดโลกทางเฟซบุ๊ก คือ ช่องเวิร์คพอยท์ (14 ล้านโลก) ยอดผู้ติดตามทางเฟซบุ๊ก คือ ช่องเวิร์คพอยท์ (24 ล้านคน) ยอดโลกทางติ๊กต็อก คือ อมรินทร์ทีวี (184.4 ล้านโลก) ติ๊กต็อก คือ ช่องเวิร์คพอยท์ (5.5 ล้านคน) และติดตามทางเอ็กซ์ คือ ไทยพีบีเอส (3.1 ล้านคน) ซึ่งพฤติกรรมการรับชมสื่อประเภทต่าง ๆ ยังแบ่งได้ตามกลุ่มตามช่วงอายุโดยเฉพาะในกลุ่ม เจเนอเรชั่น Y ที่มีแนวโน้มการดูรายการโทรทัศน์สูงสุด (Marketeer, 2567)

รายการร้องข้ามกำแพง เป็นรายการโทรทัศน์ประเภทเกมโชว์และมิวสิกโชว์ ผลิตโดยเวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ เป็นรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมค่อนข้างมากในไทยและต่างประเทศ โดยมีชื่อลิขสิทธิ์รายการร้องข้ามกำแพงในชื่อ The wall duet ไปผลิต ซึ่ง 7 ประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ อิตาลี สเปน เยอรมนี และโปรตุเกส ซึ่งออกอากาศทุกวันพฤหัสบดี เวลา 20:15 น. เริ่มออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2563 รูปแบบหลัก ๆ เน้นความสนุกสนาน ถูกใจคนทุกเพศทุกวัย เป็นการให้ดารา นักร้อง นักแสดง จำนวน 3 คนในแต่ละสัปดาห์ มาเป็นศิลปินรับเชิญร้องเพลงร่วมกับนักร้องหลักกำแพงที่ละคน โดยที่ศิลปินหน้ากำแพงจะไม่เห็น แต่ศิลปินรับเชิญคนอื่น ๆ และพิธีกรจะมองเห็นอย่างชัดเจน หลังจากนั้นจะให้ศิลปินหน้ากำแพงทายชื่อนักร้องหลักกำแพง โดยศิลปินรับเชิญคนอื่นจะพยายามไปให้ศิลปินหน้ากำแพงหลงทางและทายผิด อีกทั้งรูปแบบการรับชมยังสามารถรับชมสด ย้อนหลัง หรือสื่อต่าง ๆ (กรุงเทพธุรกิจ, 2566) เห็นได้ว่ารายการดังกล่าวนี้สามารถสร้างความสุขแก่ผู้ชมและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้บริโภคทั่วประเทศ ซึ่งเชื่อมโยงกับผู้บริโภคในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีการรับชมสื่อบันเทิงโดยใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด ร้อยละ 96.1 รองลงมาคือ ภาคเหนือมีการรับชมสื่อบันเทิงโดยใช้อินเทอร์เน็ตต่ำที่สุด ร้อยละ 82.7 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567) ด้วยสังคมเมืองมีการเปลี่ยนแปลงและมีการติดตามข่าวสารอยู่ตลอดเวลาเพื่อติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พบมากที่สุดในกลุ่ม GENERATION Y คือ กลุ่มคนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 - 2540 ที่เติบโตมาพร้อมกับการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้มีความเชี่ยวชาญพร้อมปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยี และเป็นเจเนอเรชั่นที่มีจำนวนมากที่สุดในสังคมการทำงานและระดับมหาวิทยาลัย จึงทำให้มีความเชี่ยวชาญด้านการปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีออนไลน์ เพราะการทำงานต้องพึ่งพาเทคโนโลยีเป็นหลักเห็นได้จากเป็นเจเนอเรชั่นที่มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุด เห็นได้จาก มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 10 ชั่วโมง 7 นาที ค้นหาข้อมูลออนไลน์ เฉลี่ย 72.3 % รับ-ส่งอีเมล เฉลี่ย 63.1 % และดูหนัง ฟังเพลง และรับสื่อบันเทิง

บนออนไลน์ เฉลี่ย 73.6 % (Marketeer, 2567) ซึ่งแต่ละบริษัทที่ผลิตสื่อจึงต่างใช้กลยุทธ์ในการสร้างแรงจูงใจเพื่อรองรับผู้รับชมแต่ละกลุ่มให้ทันต่อการแข่งขันในอุตสาหกรรมเดียวกัน

แรงจูงใจในการเปิดรับสื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ชมมีความสนใจและมีการตอบสนองต่อเนื้อหาที่น่าสนใจ หากสามารถสร้างแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพย่อมช่วยให้สื่อมีบทบาทในการดึงดูดความสนใจ ทำให้ผู้ชมมีความอยากติดตามรับชม หรือมีส่วนร่วมกับเนื้อหานั้น ๆ กระตุ้นให้เกิดการเปิดชมสื่อมากขึ้น การสร้างแรงจูงใจอาจมาจากการใช้หัวข้อที่ดึงดูดใจ การนำเสนอเนื้อหาที่ทันสมัย หรือการใช้ภาพและเสียงที่มีเสน่ห์ การสร้างความน่าสนใจและความประทับใจช่วยให้ผู้ชมกลับมาชมสื่อเหล่านั้นอีกในอนาคต รวมไปถึงกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดการตัดสินใจหรือกระทำการบางอย่าง เช่น การซื้อสินค้าผ่านโฆษณาหรือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ (กำพล ดวงพรประเสริฐ และวิภาดา พรสกุลวานิช, 2565) จึงถือเป็นเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการดึงดูดและรักษาผู้ชมในยุคที่มีการแข่งขันสูงที่มีสื่อและรายการที่หลากหลายรูปแบบ อีกทั้งการมีเนื้อหาที่น่าสนใจ สร้างความประทับใจ และสามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วม จะช่วยให้สื่อมีประสิทธิภาพในการสื่อสารข้อมูลและความรู้ไปยังผู้ชมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้การเปิดรับชมสื่อของผู้ชมเจนเนอเรชัน Y ถือเป็นกลุ่มที่มีจำนวนและสัดส่วนสูงที่สุด เป็นประชากรที่มีรายได้และมีกำลังซื้อสูง เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัลและมีความเป็นสากลและชอบความบันเทิงจากรายการต่าง ๆ เห็นได้จากการเสพสื่อรับชมทางโทรทัศน์และสื่อออนไลน์มากถึง 8 ชั่วโมงต่อวันขึ้นไป ดังนั้น รายการโทรทัศน์และสื่อบันเทิงต่าง ๆ จึงนิยมออกแบบรายการที่ตอบโจทย์กับกลุ่มผู้รับชมของกลุ่ม GENERATION Y (ปีนปีนทร์ จำตา, 2565)

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแรงจูงใจที่มีผลต่อการรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจาก GENERATION Y เป็นกลุ่มประชากรที่อยู่ในช่วงวัยทำงาน เป็นกลุ่มที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีมีความพร้อมในการรับสื่อและรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ ผลจากการศึกษาที่ได้จะนำเสนอต่อองค์กรหรือหน่วยงานที่ผลิตสื่อ ให้เข้าใจพฤติกรรมในการเปิดรับชมสื่อที่แตกต่างของแต่ละบุคคล ตลอดจนหาแรงจูงใจในการเปิดรับชมสื่อเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกลยุทธ์ แนวทางการสร้างและออกแบบรายการที่สอดคล้องกับกลุ่มผู้ชมได้อย่างเหมาะสม และตรงกับความต้องการในการแสวงหาเปลี่ยนแปลงของสังคมและการแข่งขันที่รุนแรงของอุตสาหกรรมธุรกิจสื่อได้อย่างยั่งยืน

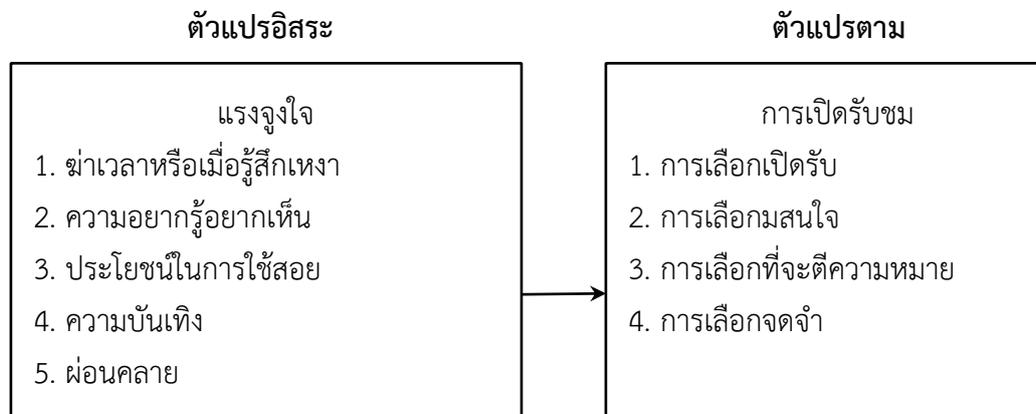
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของผู้ชมGENERATION Yที่มีต่อการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง
2. เพื่อศึกษาการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจที่มีผลต่อการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐาน

แรงจูงใจที่มีผลต่อการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือกลุ่ม Generation Y ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่สามารถระบุขอบเขตของจำนวนประชากรได้อย่างครบถ้วน (Infinite population)

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G* Power 3 ขนาดของผลกระทบ อยู่ในระดับปานกลาง (Input Effect Size $f^2 = 0.15$) ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ คือ 0.05 (α err prob = 0.05) พลังของการทดสอบ คือ 0.95 [Power (1- β err prob) = 0.95] จำนวนของตัวแปรอิสระหรือจำนวนของตัวแปร ที่ใช้ในการพยากรณ์ (Number of Predictors) เท่ากับ 5 สามารถคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ (n) ตามเงื่อนไขข้างต้นเท่ากับ 138 แต่เนื่องจากจำนวนตัวอย่างยังมีมากยิ่งทำให้ค่าที่คำนวณได้มีความคงเส้นคงวา (Hair, Hult, Ringle, & Sarstedt, 2017) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ขนาดตัวอย่างตามที่เก็บได้จริง คือ 304 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Cluster sampling ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ตอบออกเป็น 2 Clusters คือ ช่วง 1 - 31 ธันวาคม 2567 และ 1 - 31 มกราคม 2568 ซึ่งปัจจัยด้านประชากรในแต่ละ Cluster มีลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้ในช่วง 1 - 31 มกราคม 2568 และหยุดเก็บข้อมูลเมื่อผู้ตอบมีจำนวนครบ 304 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา และรายได้
2. ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการชมรายการร้องข้ามกำแพง ซึ่งคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert scale แบ่งออกเป็น (1) ด้านการฆ่าเวลาหรือเมื่อรู้สึกเหงา (2) ด้านความอยากรู้อยากเห็น (3) ด้านประโยชน์การใช้สอย (4) ด้านความบันเทิง และ (5) ด้านความผ่อนคลาย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง ซึ่งคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert scale แบ่งออกเป็น (1) การเลือกเปิดรับ (2) การเลือกสนใจ (3) การเลือกที่จะตีความ และ (4) การเลือกจดจำ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะทำการวิจัยเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. ส่งแบบสอบถามไปให้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) อยู่ที่ 0.76

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ก่อนการเก็บข้อมูลจริงเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.92

5. วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติสหสัมพันธ์อย่างง่าย เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการกำหนดแหล่งข้อมูลคือ แหล่งปฐมภูมิ โดยใช้บริการจากเว็บไซต์ Google ที่เรียกว่า Google form ในกาสร้างแบบสอบถามออนไลน์ เมื่อสร้างแบบสอบถามออนไลน์แล้วจึงส่งไปยังเพจ Facebook จำนวน 2 เพจ ได้แก่ เพจรายการร้องข้ามกำแพง จำนวน 154 คน และเพจช่อง workpoint จำนวน 150 คน หลังจากนั้นนำแบบสอบถามได้รับกลับคืนมาตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามจนครบถ้วนตามจำนวน จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์แรงจูงใจในการชมรายการร้องข้ามกำแพง และการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) คือ สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่าย เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับทางลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ ชาย	113	37.2
หญิง	191	62.8
อายุ 28 - 33 ปี	32	10.5
34 - 39 ปี	228	75.0
40 - 45 ปี	44	14.5
การศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี	18	5.9
ปริญญาตรี	250	82.2
สูงกว่าปริญญาตรี	36	11.8
รายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท	11	3.6
15,001 - 20,000 บาท	39	12.8
20,001 - 25,000 บาท	176	57.9
25,001 - 30,000 บาท	51	16.8
30,001 - 35,000 บาท	12	3.9
35,001 - 40,000 บาท	8	2.6
40,001 บาทขึ้นไป	7	2.3

ตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 62.8 มีอายุระหว่าง 34 - 39 ปี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 250 คน คิดเป็น ร้อยละ 82.2 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 - 25,000 บาท จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 57.9

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการชมรายการร้องข้ามกำแพง

แรงจูงใจในการชมรายการร้องข้ามกำแพง	M	SD	ระดับ
ฆ่าเวลาหรือเมื่อรู้สึกเหงา	3.60	0.84	มาก
ความอยากรู้อยากเห็น	3.65	0.87	มาก
ประโยชน์ในการใช้สอย	3.66	0.85	มาก
ความบันเทิง	3.67	0.85	มาก
ผ่อนคลาย	3.66	0.87	มาก
รวม	3.65	0.84	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจในการชมรายการร้องข้ามกำแพง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.65, SD = 0.84$) โดยกระบวนการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความบันเทิง ($M = 3.67, SD = 0.85$) อยู่ในระดับมาก อันดับสอง ผ่อนคลาย ($M = 3.66, SD = 0.87$) อยู่ในระดับมาก อันดับสาม ประโยชน์ในการใช้สอย ($M = 3.66, SD = 0.85$) อยู่ในระดับมาก อันดับสี่ ความอยากรู้อยากเห็น ($M = 3.65, SD = 0.87$) อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย ฆ่าเวลาหรือเมื่อรู้สึกเหงา ($M = 3.60, SD = 0.84$) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง

การเปิดรับชม รายการร้องข้ามกำแพง	M	SD	ระดับ
ด้านการเลือกเปิดรับ	3.65	0.86	มาก
ด้านการเลือกสนใจ	3.63	0.84	มาก
ด้านการเลือกที่จะตีความหมาย	3.63	0.85	มาก
ด้านการเลือกจดจำ	3.64	0.86	มาก
รวม	3.64	0.84	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.64, SD = 0.84$) โดยกระบวนการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเลือกเปิดรับ ($M = 3.65, SD = 0.86$) อยู่ในระดับมาก อันดับสอง ด้านการเลือกจดจำ ($M = 3.64, SD = 0.86$) อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย มีจำนวนเท่ากันคือ ด้านการเลือกสนใจ ($M = 3.63, SD = 0.84$) และด้านการเลือกที่จะตีความ ($M = 3.63, SD = 0.85$) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรแรงจูงใจและการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง

ตัวแปร	การเลือก เปิดรับ	การเลือก สนใจ	การเลือกที่จะ ตีความหมาย	การเลือก จดจำ	การเปิด รับชม
แรงจูงใจในการชม	.975**	.970**	.979**	.957**	.987**
การฆ่าเวลา หรือเมื่อรู้สึกเหงา	.956**	.958**	.962**	.943**	.971**
ความอยากรู้อยากเห็น	.958**	.945**	.961**	.936**	.966**
ประโยชน์ในการใช้สอย	.965**	.954**	.966**	.942**	.973**
ความบันเทิง	.960**	.958**	.965**	.943**	.973**
ผ่อนคลาย	.956**	.955**	.961**	.941**	.969**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2 tailed)

ตัวแปร แรงจูงใจที่มีผลต่อการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง คือ ตัวแปรในภาพรวม ตัวแปรที่เหลือทั้งหมดคือ ตัวแปรในภาพย่อย

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยภาพรวม แรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง ในระดับมาก ($r = .987^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

การฆ่าเวลาหรือเมื่อรู้สึกเหงา มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง ในระดับมาก ($r = .971^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

ความอยากรู้อยากเห็นมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง ในระดับมาก ($r = .966^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

ประโยชน์ในการใช้สอยมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง ในระดับมาก ($r = .973^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

ความบันเทิงมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง ในระดับมาก ($r = .973^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

การผ่อนคลายมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพง ในระดับมาก ($r = .969^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจที่มีผลต่อการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ทั้งด้านฆ่าเวลาหรือเมื่อรู้สึกเหงา ความอยากรู้อยากเห็น ประโยชน์ในการใช้สอย ความบันเทิง และผ่อนคลาย มีผลต่อแรงจูงใจของ GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านของตามสมมติฐานที่ทางผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ดังนี้

ด้านฆ่าเวลาหรือเมื่อรู้สึกเหงา ผู้ชมสามารถหลุดพ้นจากความเบื่อหน่ายได้ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเจนเนเรชั่นวายมีแรงจูงใจกับการชมรายการร้องข้ามกำแพงเนื่องจากต้องการคลายความเหงา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Samuels (1984 อ้างถึงใน ลูตินันท์ ทองมาเอง, 2563: 21) ที่พบว่าการอยู่กับสื่อสามารถเป็นเพื่อนคลายเหงาหรือฆ่าเวลาได้ดีในขณะที่ไม่รู้ว่าจะทำอะไร

ด้านความอยากรู้อยากเห็น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบสนองในเรื่องราวที่ต้องการรู้ว่าดารารหรือศิลปินคนไหนอยู่หลังกำแพง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มGENERATION Y มีแรงจูงใจในการรับชมรายการร้องข้ามกำแพง เนื่องจากตอบสนองต่อแรงจูงใจเชิงความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity-driven motivation) ซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในที่เกิดจากความต้องการค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ หรือเติมเต็มช่องว่างทางความรู้ (Loewenstein, 1994) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Le Quéré & Matias (2025) ที่พบความสัมพันธ์แบบโค้งระหว่งการเปิดเผยข้อมูลและความอยากรู้อยากเห็น โดยการเปิดเผยข้อมูลในระดับปานกลาง (เช่น การเปิดเผยเสียงโดยไม่เปิดเผยใบหน้าในรายการร้องข้ามกำแพง) สร้างแรงจูงใจความอยากรู้อยากเห็นสูงสุด ซึ่งสนับสนุนทฤษฎี Information gap ที่ว่าผู้คนจะมีความอยากรู้อยากเห็นมากที่สุดเมื่อได้รับข้อมูลไม่มากเกินไปและไม่น้อยและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rahayu et al. (2025) ที่ศึกษาเรื่อง "The Role of Hedonic Motivation in Influencing TikTok Use and How It Relates to Generation Z Characteristic" ที่พบว่า การใช้สื่อสังคมของเจนเนอเรชันใหม่ได้รับแรงขับเคลื่อน

จากแรงจูงใจเพื่อความสุข โดยเฉพาะความอยากรู้อยากเห็น และความสุขที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจในการใช้งาน ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการในการแสวงหาประสบการณ์ที่สนุกสนานและน่าสนใจ

ด้านประโยชน์ในการใช้สอย กลุ่มเจนเนอเรชันวายมีแรงจูงใจในการชมรายการประเภทนี้ เพราะมองว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวได้อย่างมีนัยสำคัญสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Galpin, Bidgood & Taylor (2023) สนับสนุนแนวคิดนี้ โดยพบว่าการรับชมสื่อร่วมกันในครอบครัวช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์และลดความเครียดในช่วงสถานการณ์ที่ท้าทาย ขณะที่ Tariq, Khan & Oviedo-Trespalacios (2023) รายงานว่า การใช้สื่อในกลุ่มเยาวชนเพื่อเชื่อมโยงกับครอบครัวมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการสร้างความผูกพันและการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ในครอบครัว

ด้านความบันเทิง กลุ่ม GENERATION Y มีแรงจูงใจหลักในการชมรายการร้องข้ามกำแพง จากความตื่นเต้นและความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับคำใบ้ศิลปิน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่กระตุ้นความสนใจและสร้างความเพลิดเพลิน สอดคล้องกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (Uses and Gratifications Theory) ซึ่งอธิบายว่าผู้รับสารไม่ได้เป็นฝ่ายรับสื่อเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผู้เลือกใช้อย่างแข็งขันเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองในด้านต่าง ๆ ในกรณีนี้คือความต้องการด้านความบันเทิง (Entertainment) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Okumus et al. (2021) ที่ศึกษาเรื่อง "Generation Y's dining out behavior" ที่พบว่า GENERATION Y มีพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกเปิดรับชมที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านความบันเทิงและประสบการณ์ที่น่าสนใจ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายและการมีส่วนร่วมทางสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า GENERATION Y มีแรงจูงใจที่หลากหลายในการบริโภคสื่อและการตัดสินใจที่สอดคล้องกับความต้องการด้านความบันเทิง

สุดท้ายในด้านผ่อนคลาย กลุ่ม GENERATION Y มีแรงจูงใจกับการชมรายการร้องข้ามกำแพง เนื่องจากคลายความเหนื่อยล้าจากการใช้ชีวิตในแต่ละวัน สอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการอารมณ์ (Mood Management Theory) ของ Zillmann (1996) ซึ่งอธิบายว่าบุคคลจะเลือกใช้สื่อบันเทิงเพื่อปรับปรุงสภาวะอารมณ์ของตนเอง โดยเฉพาะการแสวงหาเนื้อหาที่ช่วยให้ผ่อนคลายเมื่อประสบกับความเครียด Bryant & Zillmann (1984) กล่าวว่าบุคคลที่ประสบความเครียดมีแนวโน้มเลือกเนื้อหาที่ช่วยให้ผ่อนคลายมากกว่าเนื้อหาที่กระตุ้นความตื่นตัวสูงและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Okumus et al. (2021) ที่ศึกษาเรื่อง Generation Y's dining out behavior ที่พบว่า เจเนอเรชัน Y มีพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกเปิดรับชมที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านความบันเทิงและประสบการณ์ที่น่าสนใจ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายและการมีส่วนร่วมทางสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า GENERATION Y มีแรงจูงใจที่หลากหลายในการบริโภคสื่อและการตัดสินใจที่สอดคล้องกับความต้องการด้านความบันเทิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rahayu et al. (2025) ที่ศึกษาเรื่อง The Role of Hedonic Motivation in Influencing TikTok Use and How It Relates to Generation Z Characteristics ที่พบว่า การใช้สื่อสังคมของเจนเนอเรชันใหม่ได้รับแรงขับเคลื่อนจากแรงจูงใจเพื่อความสุข โดยเฉพาะความอยากรู้อยากเห็นและความสุขที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจในการใช้งาน ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการในการแสวงหาประสบการณ์ที่สนุกสนานและน่าสนใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Okumus et al. (2021) ที่ศึกษาเรื่อง Generation Y's

dining out behavior" ที่พบว่า GENERATION Y มีพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกเปิดรับชมที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านความบันเทิงและประสบการณ์ที่น่าสนใจ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายและการมีส่วนร่วมทางสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า GENERATION Y มีแรงจูงใจที่หลากหลายในการบริโภคสื่อและการตัดสินใจที่สอดคล้องกับความต้องการด้านความบันเทิงและการผ่อนคลาย

สรุปได้ว่า แรงจูงใจในการเปิดรับชม ทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การฆ่าเวลาหรือเมื่อรู้สึกเหงา ความอยากรู้อยากเห็น ประโยชน์ในการใช้สอย ความบันเทิง และผ่อนคลาย มีผลต่อการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

การศึกษาแรงจูงใจที่มีต่อการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านความบันเทิง ผ่อนคลาย และ ประโยชน์ในการใช้สอย เป็นหัวข้อกลุ่มตัวอย่างที่มีความสำคัญมาก ดังนั้น ผู้จัดทำรายการร้องข้ามกำแพงควรให้ความสำคัญกับการจัดหรือคิดรายการที่สามารถตอบสนองความต้องการหรือพึงพอใจของกลุ่มผู้ชมให้ได้มากที่สุด เพราะผู้ให้ความใส่ใจในเรื่องความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับสูงสุด โดยเฉพาะเรื่องของความบันเทิง โดยรายการมีการเปิดแผ่นป้ายหรือวีทีอาร์บอกคำใบ้ศิลปินที่มาร้องเพลง รายการทำให้มีความสุข สนุก และยิ้มได้ เป็นสื่อในการบอกต่อถึงความสนุกและบันเทิงให้กับบุคคลอื่น และพิธีกรมีเอกลักษณ์โดดเด่นและกระตุ้นให้เกิดความสนใจของผู้ชม หากสามารถทำได้เช่นนั้นก็จะทำให้กลุ่มคน GENERATION Y เกิดพฤติกรรมการบอกเล่าความรู้สึกหลังรับชมรายการร้องข้ามกำแพงกับบุคคลใกล้ชิดและบุคคลรอบข้าง และรับชมรายการร้องข้ามกำแพงต่อไปอีกในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงผลการศึกษาเพียงแรงจูงใจที่มีต่อการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร ในรูปแบบ Online ซึ่งอาจจะมีแตกต่างกับในรูปแบบ Onsite หรือ Virtual ก็เป็นได้ ดังนั้นจึงสามารถศึกษาวิจัยถึงแรงจูงใจที่มีต่อการเปิดรับชมรายการร้องข้ามกำแพงของผู้ชม GENERATION Y ในเขตกรุงเทพมหานคร ในรูปแบบ Onsite หรือ Virtual ในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพธุรกิจ. (2566). **เวิร์คพอยท์' เลิกผลิตละคร ลดคน ปรับแผนโต ชู T-Pop จัดอีเวนต์**

ต้องกำไร 20 - 25%. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<https://www.bangkokbiznews.com/business/business/1157265>.

กำพล ดวงพรประเสริฐ และวิภาดา พรสกุลวานิช. (2565). อิทธิพลของแรงจูงใจ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การอภิปราย ความรู้และความสามารถที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศไทย. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 16(2): 1 - 19.

- ปรีดี นกุลสมปรารภณา. (2567). **รวมสถิติ และ Insight สำคัญๆของคนไทยกับการใช้ Digital และ Social Media 2024**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.popticles.com/insight/thailand-digital-and-social-media-stats-2024/>.
- ปิ่นปิ่นท์ จำตา. (2565). พฤติกรรมการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย.
วารสารเซนต์จอห์น, 1(1), 84 - 94.
- ฐิตินันท์ ทองมาเอง. (2563). **ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและการเปิดรับชมรายการสนามข่าว 7 สี ทางโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร**. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). **การสำรวจการรับฟัง/รับชมรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2567**. รายงานบทสรุปสำหรับผู้บริหาร.
- Galpin, A., Bidgood, A., & Taylor, G. (2023). The multiple roles of media use within the family system during lockdown: A thematic analysis of parental reports from the UK. **Children & Society**. 37(4): 1233 - 1251.
<https://doi.org/10.1111/chso.12741>
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M. & Sarstedt, M. (2017). **A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)**. (2nd ed.). Sage Publications.
- Loewenstein, G. (1994). The psychology of curiosity: A review and reinterpretation. **Psychological Bulletin**, 116(1), 75 - 98. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.116.1.75>
- Marketeer. (2567). **อนาคต Media ปี 2024 ปัจจัยสังคมสูงวัย สื่อทีวียังทรงอิทธิพล**. [Online], Available: <https://marketeeronline.co/archives/332721>.
- Okumus, B., Ozturk, A. B., & Bilgihan, A. (2021). Generation Y's dining out behavior. **International Hospitality Review**. 35(1): 1 - 17. <https://doi.org/10.1108/IHR-07-2020-0023>
- Rahayu, D. A., Sensuse, D. I., Purwandari, B., & Zulkarnaen, R. H. (2025). The role of hedonic motivation in influencing TikTok use and how it relates to generation Z characteristics. **Advances in Human-Computer Interaction**. 2025, Article 5971465. <https://doi.org/10.1155/ahci/5971465>
- Tariq, A., Khan, S. R., & Oviedo-Trespalacios, O. (2023). Association of social media use with family connectedness and parental monitoring: A survey study of young adults in Pakistan. **Human Behavior and Emerging Technologies**. 2023, Article 5521882. <https://doi.org/10.1155/2023/5521882>

การวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนในคัมภีร์พระไตรปิฎก

AN ANALYSIS OF THE METHOD OF THE BUDDHA'S TEACHING IN THE TRIPITAKA

จรัสศักดิ์ ส้มเมฆ^{1*}
Jirasak Sungmek^{1*}

Received : 18-08-2025

Revised : 19-11-2025

Accepted : 28-11-2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนในคัมภีร์พระไตรปิฎกด้านผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา วิธีการสอน และการประเมินผล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเก็บข้อมูลเอกสารจากคัมภีร์พระไตรปิฎก และวิเคราะห์ประมวลผลพุทธวิธีการสอน

ผลการวิจัย พบว่า พุทธวิธีการสอนในคัมภีร์พระไตรปิฎก (1) ด้านผู้สอน มีลักษณะดังนี้ คือเป็นพหูสูต (พระปัญญาคุณ) เป็นแบบอย่างที่ดี (พระวิสุทธิคุณ) และมีความเมตตาเอื้อเฟื้อ (พระกรุณาคุณ) (2) ด้านผู้เรียน มีการวิเคราะห์ผู้เรียน / ผู้ฟัง บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล (3) ด้านเนื้อหา วิเคราะห์เนื้อหาการสอนให้เหมาะสมกับบุคคล ตามลำดับ ความยากง่าย (4) ด้านวิธีการสอน มีการวิเคราะห์เชิงบูรณาการ ผู้เรียนและเนื้อหาเพื่อหาวิธีที่เหมาะสมบนฐานความแตกต่างของผู้เรียน และ (5) ด้านประเมินผล มีลักษณะการประเมินผลการสอนควบคู่กันไปกับ การสอน

คำสำคัญ: พุทธวิธีการสอน / ผู้สอน / ผู้เรียน / เนื้อหาการสอน / การประเมินผล

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹ Faculty of Humanities and Social Science, Valaya Alongkorn Rajabhat University under The Royal Patronage

* Corresponding Author's E-mail: Jirasak.sung@vru.ac.th

ABSTRACT

This research aims to analyze the methods of The Buddha's teaching in the Tripitaka in terms of teachers, learners, contents and teaching methods. It is a documentary research by collecting documentary data from the Tripitaka and analyzing and evaluating the methods of the Buddha's teaching.

The results of the research revealed that the methods of the Buddha's teaching in the Tripitaka (1) in terms of the teachers, teachers have the following characteristics: being well-learned (wisdom of the Buddha), being a good example (purity of the Buddha), and being kind and compassionate (graciousness of the Buddha), (2) in terms of the learners, the Buddha used differentiated instruction of the learners/ listeners on the basis of individual differences, (3) in terms of the content, there should be an analysis of teaching content to be appropriate for each student in order of difficulty, (4) in terms of teaching methods, the Buddha used an integrated analysis of the learner and content to find an appropriate method, and (5) in terms of teaching evaluation, the Buddha used the evaluation of teaching results is carried out alongside teaching.

Keywords: Methods of the Buddha's teaching / Teacher / Learner / Content of teaching / Evaluation

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการพัฒนา เป็นศูนย์กลางแห่งการเคลื่อนไหวด้านบริหารการดำเนินชีวิตของสังคมมนุษย์ ตามทัศนะพระพุทธศาสนา เห็นว่าผู้ที่เกิดมาเป็นทรัพยากรมนุษย์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและจากทุกสิ่งรอบตัว ช่วงวัยเรียนจึงเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับการเรียนรู้จากสรรพสิ่งเพื่อเข้าใจความเป็นไปของโลก การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น การศึกษาในพระพุทธศาสนาเน้นการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับการฝึกอบรมด้านกาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้มีประสิทธิภาพต่อการดำรงชีพอย่างสร้างสรรค์ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543: 127) มี 3 ประการ ได้แก่ 1) ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ (ศีล) ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐาน ความซื่อสัตย์ มีวินัย และมีน้ำใจ เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข 2) ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมจิตเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ (สมาธิ) ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ และ 3) ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้ง (ปัญญา) ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม การศึกษาในทางพระพุทธศาสนานั้น ไม่ใช่เพียงเพื่อตนเองเท่านั้น แต่เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร ทุกเพศวัยจึงควรได้รับการปลูกฝังให้มีคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญ ความรู้ต้องนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ไม่ใช่เพียงแค่ทฤษฎี แต่สามารถขับเคลื่อนสังคมไป

ในทางที่ดีได้ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุขอย่างแท้จริง ดังนั้นมนุษย์ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องติดตามและส่งเสริมพัฒนาการให้เหมาะสมตามช่วงวัยแห่งชีวิต เพราะมนุษย์จำเป็นต้องพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตรอดอยู่ได้ การจัดการเรียนการสอนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ เพิ่มศักยภาพในการดำเนินชีวิต ทั้งด้านความรู้ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะ ด้านเจตคติ และอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับยุคสมัย ด้วยวิธีการให้การศึกษา อบรม สานิต บรรยาย เทศน์ อภิปราย หรืออื่น ๆ (โชติชวัล พุทธิกาญจน์, 2556: 104)

กระบวนการเรียนรู้ เป็นระบบการดำเนินการอย่างหนึ่งที่มีองค์ประกอบสมมูลของการทำให้เป้าหมายที่กำหนดไว้บรรลุผล หลักการพุทธวิธี ให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ และมองมนุษย์ว่ามีคุณค่า มีความดีงาม และมีความมีความสามารถ (ทีศนา แคมมณี, 2545: 68) หรืออาจกล่าวได้ว่ามีทัศนะอิงทางมนุษยนิยม ซึ่งตามความหมายของพจนานุกรมศัพท์ปรัชญา มนุษยนิยม หมายถึงทฤษฎีที่ถือว่า มนุษย์เป็นสิ่งหนึ่งในธรรมชาติ มีศักดิ์ศรี มีค่า และมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองโดยอาศัยเหตุผลและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ต้องอาศัยอำนาจเหนือธรรมชาติแต่อย่างใด และมนุษยนิยมตามทฤษฎีของกลุ่มศาสนาบางกลุ่ม ถือว่ามนุษย์จะพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ได้ก็แต่โดยอาศัยหลักคำสอนทางศาสนา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2540: 44)

กระบวนการเรียนรู้ที่มีหลักการให้ความสำคัญกับมนุษย์เป็นฐานคิด จะมีหลักการสำคัญต่อผู้เรียน คือ 1) มนุษย์มีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ มีศักยภาพและแรงจูงใจ 2) การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการภายใน อยู่ในความควบคุมของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนจะนำประสบการณ์ความรู้ ทักษะและค่านิยมต่าง ๆ เข้ามาสู่การเรียนรู้ของตน 3) ความรู้สึกของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก เพราะความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) มนุษย์ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตน ความเป็นเอกลักษณ์ จึงควรได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

กระบวนการเรียนรู้ที่มีหลักการให้ความสำคัญกับมนุษย์เป็นฐานคิด มีหลักสำคัญต่อผู้สอน คือ 1) คำนึงถึงความรู้สึกของผู้เรียน 2) สร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ 3) ใช้วิธีการสอนแบบชี้นำ 4) ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน 5) เข้าใจและส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณสมบัติเฉพาะตน

กระบวนการเรียนรู้ที่มีหลักการให้ความสำคัญกับมนุษย์เป็นฐานคิด มีหลักสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้คือ 1) จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้ 2) เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3) เน้นการเรียนรู้แบบกระบวนการ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่บุคคลใช้ในการดำรงชีวิตและแสวงหาความรู้ต่อไป 4) เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนตัดสินใจด้วยตนเอง ลงมือกระทำเอง (ทีศนา แคมมณี, 2545: 70 - 71)

ผู้สอน เป็นองค์ประกอบหรือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ในกระบวนการเรียนรู้ การศึกษาในพระพุทธศาสนานั้น พระนามอย่างหนึ่งของพระพุทธเจ้า ที่ปราชญ์ได้ขนานถวายและพุทธศาสนิกชนนิยมกล่าวเรียกเสมอ คือคำว่า “พระบรมศาสดา หรือบรมครู” ซึ่งแปลว่า พระศาสดาผู้ยอดเยี่ยมหรือผู้เป็นยอดของครู ทั้งมีบทสรรเสริญพุทธคุณถวายพระเกียรติว่า “สตถา เทวมนุสสาน” แปลว่า พระศาสดาของทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลายและคำเสริมพระคุณว่า “อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ” แปลว่า

เป็นสารถึฝักคนได้ไม่มีไครยิ่งกว่า (ม.ม.(ไทย)13/383/472) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ฉ (เล่ม13): 472) ทั้งนี้ การสอนของพระพุทธเจ้าเป็นพุทธกิจประการหนึ่ง การสอนของพระพุทธองค์ เหมือนหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด สองประทีปในที่มืดให้คนได้เห็น

การวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนแต่ละบุคคล เพื่อจะได้ตรัสสอนเนื้อหาให้เหมาะสมกับ บุคคลนั้น เป็นพุทธวิธีอย่างหนึ่งในการสอน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยแบ่งบุคคลออกเป็น 4 จำพวก (อง.จตุกก.(ไทย) (อุคฆฏิตัญญสูตร)21/133/202) (มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, 2539ฉ (เล่ม 21): 202) 1) อุคฆฏิตัญญ (ผู้เข้าใจได้ฉับพลัน) ดังบัวที่โผล่พ้นเหนือพื้นน้ำ ขึ้นมา พอสัมผัสรัศมีพระอาทิตย์ก็จะบานทันที คือผู้ที่มีกิเลสน้อยเบาบาง มีสติปัญญาแก่กล้า เพียงแค่ ยกหัวข้อขึ้นแสดงก็รู้แจ้งถึงธรรมได้ สามารถสอนหรือให้คำแนะนำเพียงครั้งเดียวก็สามารถ ทำความเข้าใจและปฏิบัติตามได้เลย 2) วิปจิตัญญ (ผู้เข้าใจต่อเมื่อขยายความ) ดังบัวที่เจริญเติบโต ขึ้นมา พอดีกับผิวน้ำและจักบานในวันต่อมา คือ ผู้ที่มีกิเลสค่อนข้างน้อย มีอินทรีย์ปานกลาง ถ้าได้รับ ฟังคำสั่งสอน ก็สามารถรู้แจ้งเห็นธรรมได้ สามารถสอนประกอบอธิบายคร่าว ๆ ก็เรียนรู้ได้แต่อาจจะ ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมในการทำความเข้าใจ 3) เนยยะ (ผู้ที่พอจะแนะนำได้) ดังบัวที่ยังจมอยู่ในน้ำ รอคอยเวลาที่จะโผล่ขึ้นจากน้ำ และบานในวันต่อ ๆ ไป คือผู้ที่มีกิเลสยังไม่เบาบาง ต้องหมั่นพากเพียร เล่าเรียน จึงสามารถรู้ธรรมได้ สามารถสอนได้แต่ต้องอธิบายเพิ่มอาจจะต้องปฏิบัติหรือสามารถ สาสิตให้ดูเพื่อเพิ่มความเข้าใจตามลำดับ 4) ปทพรมะ (ผู้ที่สอนให้รู้ได้เพียงตัวบทคือพยัญชนะ) ดังบัวใต้น้ำในโคลนตมที่มีอาจโผล่พ้นน้ำอยู่เพียงใต้น้ำและเป็นอาหารของสัตว์น้ำ คือ ผู้ที่มีกิเลสหนา ไม่สามารถเข้าใจและไม่สามารถบรรลุธรรมอันวิเศษได้เลย (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2543: 143)

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ของมนุษย์ผ่านกระบวนการจัดการเรียน การสอน ที่ให้ความสำคัญกับคุณค่า และศักยภาพ ความสามารถของมนุษย์ที่ว่า สามารถพัฒนาตนเองได้ มีวิธีการกระบวนการอย่างไร ซึ่งยังไม่มีการวิจัยใดที่ให้ความสำคัญกับกรณีศึกษาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับพุทธวิธีการสอน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ผ่านพุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า ในคัมภีร์พระไตรปิฎกโดยยกกรณีศึกษาผนวกกับหลักการสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้เห็น องค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการเรียนรู้คือ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาในการสอน วิธีการสอน และ การประเมินผลการสอน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำพาผู้ฟังให้บรรลุธรรม การศึกษาหลักการ ทางพระพุทธศาสนาไม่ใช่เพียงแต่ทางทฤษฎีแต่เป็นทางปฏิบัติที่เสริมสร้างสันติให้กับสังคมอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนในคัมภีร์พระไตรปิฎก ด้านผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา วิธีการสอน และการประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเก็บข้อมูลเอกสารจากคัมภีร์พระไตรปิฎก และวิเคราะห์ ประมวลผลผลพุทธวิธีการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) เน้นการศึกษาด้าน ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา วิธีการสอน และการประเมินผล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 และคัมภีร์อรรถกถา และเอกสารทุติยภูมิ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อประเมินหลักกระบวนการเรียนรู้ผ่านพุทธวิธีการสอน ด้านผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา วิธีการสอน และการประเมินผล จากพระสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษาวิเคราะห์ โดยยกเหตุการณ์สมัยพุทธกาลมาประยุกต์ให้เห็นตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับพุทธวิธีการสอน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยได้ศึกษาเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษาวิเคราะห์ สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัย ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของผู้สอน

พระพุทธเจ้าทรงเป็นพระศาสดา ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ดังคำว่า “สตุถา เทวมนุสสานิ” ดังนั้น พระองค์ย่อมมีพุทธลักษณะที่มีคุณลักษณะพิเศษ กอปรด้วยพระมหาบุรุษ ลักษณะ 32 ประการ มีพระวรกายสง่างาม ดังถ้อยคำของผู้กล่าวยกย่องพระองค์ที่ว่า “...พระสมณโคดม มีพระรูปงดงาม นาคู นาคูเลื่อมใส มีพระฉวีวรรณผุดผ่องยิ่งนักดุจพรม มีพระวรกายดุจพรม ฯลฯ... ทรงมีอริยศีล มีศีลที่เป็นกุศล ประกอบด้วยศีลที่เป็นกุศล ฯลฯ มีพระวาจาไพเราะ สุขภาพ ประกอบด้วย ถ้อยคำอ่อนหวานอย่างชาวเมือง นุ่มนวล เข้าใจง่าย...” ดังนั้น การที่พระองค์ทรงมีพุทธลักษณะทั้ง พระวรกาย พระวาจา และพระหฤทัยที่สมบูรณ์เพียบพร้อมด้วยบุคลิกลักษณะของพระมหาบุรุษดังกล่าว นำไปสู่ความเลื่อมใสศรัทธา ดังที่ว่า “...พระสมณโคดมจึงจัดว่าเป็นแขกของเรา ที่พวกเราควรสักการะ เคารพ นับถือ บูชา ฯลฯ...” (ม.ม. (ไทย) (จังกีสสูตร) 13/425/534 - 535) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ฉ (เล่ม13): 534 - 535) ดังนั้น ในฐานะพระศาสดาหรือผู้สอนนั้น พระพุทธเจ้าทรงมีพระคุณ 3 ประการสำคัญ คือ

3.1 พระปัญญาคุณ

พระพุทธเจ้าทรงมีพระปัญญาคุณที่เกี่ยวกับงานสอนโปรดเวไนยสัตว์ทั้งหลาย ได้แก่ ญาณและปฏิสัมภิทา ที่ทรงประกอบการวินิจฉัย หยั่งรู้สรรพสิ่งดังพระสมัญญานามว่า “สัพพัญญู” (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), 2564: 14) ดังนั้น คำว่า ญาณ หรืออาจเรียกได้ว่า วิชา หรือความรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญของผู้สอน พระพุทธเจ้าทรงพระปัญญาคุณ กอปรด้วย ทศพลญาณ (ม.ม.12 (ไทย) 12/148/144) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ฉ (เล่ม12): 144) คือ พระญาณอันเป็นกำลังในการประกาศพระศาสนาให้มั่นคง

ทั้งนี้ พระพุทธเจ้าทรงมีปฏิสัมพันธ์ รวมถึงพระมหาสาวกรูปอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ซึ่งปฏิสัมพันธ์ (ขุ.อป. (ไทย) 33/229/418) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ฐ (เล่ม 33): 418) คือการมีปัญญาแตกฉานในด้านต่าง ๆ 4 ประการ คือ

(1) อรรถปฏิสัมพันธ์ คือ ความเข้าใจในความหมายของถ้อยคำ ข้อความหรือข้อธรรมต่าง ๆ สามารถขยายความแยกแยะออกไปได้โดยพิสดาร

(2) ธรรมปฏิสัมพันธ์ คือ ความเข้าใจในหลักการหรือข้อธรรมต่าง ๆ สามารถจับใจความของคำอธิบายที่กว้างขวางพิสดาร

(3) นิรุตติปฏิสัมพันธ์ คือ ความรู้แตกฉานในภาษา และรู้จักใช้ถ้อยคำชี้แจงแสดงอรรถและธรรมให้คนอื่นเข้าใจ และเห็นตามได้ หรือเรียกว่าปัญญาแตกฉานในนิรุตติ ซึ่งคำว่า “นิรุตติ” นั้น พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง “ปัญญาอันแตกฉานในนิรุตติ คือความเข้าใจในภาษา รู้จักใช้ถ้อยคำอธิบายให้คนอื่นเข้าใจ ตลอดจนรู้ภาษาต่าง ๆ อาจชักนำคนให้เชื่อถือหรือนิยมตามคำพูด กล่าวสั้น ๆ ว่า เข้าใจพูด” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 591)

(4) ปฏิภาณปฏิสัมพันธ์ คือ ความมีไหวพริบความมีไหวพริบ สามารถเข้าใจคิดเหตุผลได้เหมาะสมทันการและมีความรู้ความเข้าใจชัด ในความรู้ต่าง ๆ ที่มีแหล่งที่มา มีประโยชน์อย่างไร สามารถเชื่อมโยงความรู้ทั้งหลายเข้าด้วยกัน สร้างความคิดและเหตุผลขึ้นใหม่ได้ แปลสั้น ๆ ว่า ปัญญาแตกฉานในปฏิภาณ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2564: 17) คำว่า “ปฏิภาณ” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า “เขวหนไวในการกล่าวแก้หรือโต้ตอบเป็นต้น ได้นับพลันทันทีและแยบคาย” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 647)

3.2 พระวิสุทธิคุณ เป็นองค์คุณที่สำคัญของผู้สอนอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเชื่อถือ และเลื่อมใส สำหรับพระพุทธเจ้าแล้ว พระองค์ทรงกอปรด้วยพระวิสุทธิคุณ ทำให้ภิกษุทั้งหลายได้แสดงความรู้สึกรับรองต่อพระองค์ในเรื่องการทรงสั่งสอนธรรม ดังท่านพระสารีบุตรได้รวบรวมถ้อยคำไว้ในสังคิติกสูตร เป็นลักษณะสรรเสริญพระวิสุทธิคุณของพระพุทธเจ้าในลักษณะที่ว่า พระตถาคตทรงมีกายสมาจาร (ความประพฤติทางกาย)...วจีสมาจาร (ความประพฤติทางวาจา) ...มโนสมาจาร (ความประพฤติทางใจ) บริสุทธิ ไม่ทรงมีกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ฯลฯ (ที.ปา.(ไทย) (สังคิติกสูตร) 11/305/267) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ฐ (เล่ม11): 267)

อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะสำคัญประการอื่น ๆ ของผู้สอน ที่เรียกว่าเป็นองค์คุณแห่งกัลยาณมิตรแก่ผู้เรียน ย่อมเป็นส่วนประกอบสำคัญในการเสริมสร้างความศรัทธา เลื่อมใส หรือความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนต่อตัวผู้สอนหรือครู มี 7 ประการ (อง.สตตค.(ไทย) (ทุติยนิมิตสูตร) 23/37/57) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ฐ (เล่ม23): 57) ดังนี้

(1) มีความน่ารัก เป็นกันเอง หรือเป็นที่รักที่พอใจ (ปิโย) หมายถึง ผู้สอนที่อยู่ในฐานะแห่งการไว้วางใจ และรู้สึกสนิทสนมของผู้เรียน ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษาหารือ ไต่ถาม หรือบอกกล่าวเรื่องสำคัญได้อย่างตรงไปตรงมา

(2) มีความน่าเคารพ นับถือ (ครุ) หมายถึง ผู้สอนที่มีลักษณะอยู่ในฐานะปูชนียบุคคล น่าเคารพ นับถือ ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งและควรค่าแก่การกราบไหว้

(3) มีบุคลิกน่ายกย่อง สรรเสริญ (ภาวณีย์) หมายถึง ผู้สอนที่มีคุณลักษณะที่ควรค่าแก่การยกย่อง สรรเสริญ น่าเชื่อถือ ทรงคุณคือความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง ทำให้ระลึกและเอ๋ยอ้างด้วยความซาบซึ้ง ภูมิใจ

(4) มีศิลปะการรู้จักพูด รู้จักใช้ถ้อยคำวาจา หรือเป็นนักพูด (วตตะ) หมายถึง ผู้สอนที่มีศิลปะและศาสตร์ในการพูด รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่ผู้เรียน

(5) มีความอดทนต่อถ้อยคำ (วจนกขโม) หมายถึง ผู้สอนที่ควรมีความอดทนต่อคำพูด คำเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์ของผู้เรียน พร้อมทั้งจะรับฟังคำปรึกษาซักถาม ไม่ฉุนเฉียว เกรี้ยวกราดขาดสติ

(6) มีเทคนิคการสอนได้อย่างล้าลึก (คมภีรณจ กถ กตตะ) หมายถึง ผู้สอนที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์แห่งการสอนได้อย่างล้าลึก ลึกซึ้ง สามารถอธิบาย ขยายความเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจง่าย ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย และสอนให้ผู้เรียน เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปได้ ทั้งในระดับเบื้องต้น ระดับกลาง และระดับสูงสุดของเรื่องนั้น ๆ ที่จะสอน

(7) ไม่ชักนำในสิ่งที่ไม่ควร (โน จฏฐาเน นโยชเย) หมายถึง ผู้สอนไม่ชักนำหรือไม่แนะนำผู้เรียนในเรื่องเหลวไหลหรือชักจูงในทางเสื่อมเสีย (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543: 238)

3.3 พระกรณาคณ

คุณลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงอนุเคราะห์โลก ดังพุทธจริยาวัตรที่ว่า “โลกัตถจริยา” ทรงประพุดติบาเพ็ญประโยชน์แก่โลก พระพุทธองค์ทรงโปรดสัตว์ เพื่อให้เข้าถึงธรรมหลุดพ้นจากกิเลส ราคะ โทสะ โมหะ ในฐานะหน้าที่ของพระพุทธเจ้าหรือที่ว่า “พุทธัตถจริยา” (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543: 114) ดังคำสรรเสริญที่ว่า “(พระสมณโคดม)... ประทับนั่งดำริแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่โลกทั้งปวงเท่านั้น...” (ม.ม.(ไทย)13/387/481) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ฉ (เล่ม13): 481) พุทธกิจที่แสดงออกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระพุทธเจ้า ที่พระองค์ทรงอนุเคราะห์ชาวโลก พุทธกิจประจำวันนั้น แต่ละวันที่ผ่านไปเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น ดังเช่น คราวที่เสด็จไปตามเสนาสนะของพระภิกษุสงฆ์พร้อมด้วย พระอานนท์ ได้ทอดพระเนตรเห็นภิกษุรูปหนึ่ง อาพาธเป็นโรคท้องร่วง นอนกลิ้งเกลือกไปมาบนปัสสาวะและอุจจาระของตนเอง ไม่มีผู้ดูแล พระพุทธเจ้าจึงเสด็จเข้าไปหา ตรัสให้พระอานนท์ไปตักน้ำมา พระพุทธเจ้าทรงราดน้ำ ส่วนพระอานนท์ขัดสี พระพุทธเจ้าทรงประคองศีรษะภิกษุอาพาธรูปนั้นขึ้น ส่วนพระอานนท์ยกเท้าวางบนเตียง เสร็จแล้วพระพุทธเจ้าจึงทรงประชุมสงฆ์ ทรงสอบถามเรื่องนั้น และตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอไม่มีมารดา ไม่มีบิดาผู้คอยพยาบาล ภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกเธอไม่พยาบาลกันเอง ใครเล่าจะคอยพยาบาลพวกเธอ ภิกษุทั้งหลาย ผู้จะพยาบาลเราก็จงพยาบาลภิกษุใช้เถิด ถ้ามีอุปชฌาย์ ๆ พึ่งพยาบาลภิกษุใช้นั้นจนตลอดชีวิต จนกว่าเธอจะตาย ฯลฯ ถ้าไม่มีอุปชฌาย์... สงฆ์ต้องพยาบาลภิกษุใช้นั้น ถ้าไม่พยาบาล ต้องอาบัติทุกกฏ” (วิ.มหา.(ไทย) 5/365/240) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ข (เล่ม5): 240)

2. การวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของผู้เรียน

พุทธวิธีในการสอนเวไนยสัตว์ หมายถึง ผู้ควรแนะนำสั่งสอนได้ ผู้ฟังตัดได้สอนได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1086) ทั้งนี้พระพุทเจ้าทรงรู้ ทรงคำนึงถึงและทรงสอนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น คำนึงถึงจริต 6 หมายถึง ความประพฤติปกติ ความประพฤติซึ่งหนักไปทางใดทางหนึ่ง เป็นพื้นเพของจิต อุบิสัย แห่งพฤติกรรมของคน ได้แก่ 1) ผู้มีราคะจริต คือ มีพฤติกรรม อุบิสัยหนักไปทางรักสวयรักงาม 2) ผู้มีโทสะจริต คือ มีพฤติกรรม อุบิสัยหนักไปทางใจร้อน หงุดหงิด 3) ผู้มีโมหะจริต คือ มีพฤติกรรม อุบิสัยหนักไปทางเขลา เหนงาซิม งามาย 4) ผู้มีสัทธาจริต คือ มีพฤติกรรม อุบิสัยหนักไปทางมีจิตซาบซึ้ง ซึ่นบาน น้อมใจเลื่อมใสโดยง่าย 5) ผู้มีพุทธิจริตหรือญาณจริต คือ มีพฤติกรรม อุบิสัยหนักไปทางใช้ความคิดพิจารณา และ 6) ผู้มีวิตกจริต คือ มีพฤติกรรม อุบิสัยหนักไปทางนึกคิดจับจดฟุ้งซ่าน (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2543: 221)

การพิจารณาความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เป็นหลักสำคัญในการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคคลนั้น ๆ ให้เกิดการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งในทางผลสัมฤทธิ์ อย่างที่พระพุทเจ้าได้ทรงพิจารณาเมื่อก่อนเสด็จออกประกาศพระศาสนาในลักษณะที่ว่า สัตว์ทั้งหลาย ผู้มีฐลีในตาน้อย หรือมีฐลีในตามากก็มี มีอนิธรียแก่กล้าหรือมีอนิธรียอ่อนก็มี มีอาการตีหรือมีอาการทรมาก็มี สอนให้รู้ได้ง่ายหรือสอนให้รู้ได้ยากก็มี อุปมาเหมือนกอดอกบัว บางดอกยังไม่พ่นน้ำ บางดอกอยู่เสมอน้ำ บางดอกพ่นน้ำ ไม่แต่น้ำ ฉันใด บุคคลที่มีอุปนิสัยแตกต่างกัน สอนให้รู้ได้ง่ายก็มี สอนให้รู้ได้ยากก็มี ฉันนั้น (วิ.มหา.(ไทย) 4/9/14) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ก (เล่ม4): 14)

จากความแตกต่างระหว่างบุคคล พระพุทเจ้าทรงปรับวิธีสอนให้เหมาะกับบุคคล แม้สอนเรื่องเดียวกันแต่ต่างบุคคลอาจใช้ต่างวิธีกัน นอกจากนั้นยังทรงคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคนเป็นราย ๆ ไปด้วย ว่าในแต่ละคราวหรือเมื่อถึงเวลานั้น ๆ เขาควรเรียนอะไร แคะไหนเพียงไร ดังเช่นกรณีของพระเมฆิยะ เห็นสถานที่ในป่าอัมพวันนารีนรมย์ คิดว่าเป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การบำเพ็ญเพียร จึงเข้าเฝ้าขออนุญาตพระพุทเจ้าไปบำเพ็ญเพียร ณ ป่านั้น แต่พระพุทเจ้าทรงทราบว่ ญาณของพระเมฆิยะยังไม่แก่กล้าพอที่จะไปบำเพ็ญเพียรอยู่ผู้เดียวให้เกิดผลสำเร็จได้ จึงทรงทัดทานให้พระเมฆิยะรอก่อนที่จะมีภิกษุรูปอื่นมาเสียก่อน เป็นการแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงมีพระทัยเยื่อใยเมตตา เปิดโอกาสให้พระเมฆิยะกลับมาเฝ้าทูลถามเมื่อมีเหตุขัดข้องอะไรขึ้น ในที่สุดก็ทรงอนุญาตเมื่อพระเมฆิยะคะยั้นคะยอ พระเมฆิยะเมื่อไปอยู่ป่าอัมพวันวันแต่เพียงผู้เดียว ได้เกิดกุศลวิตกในจิต ไม่สามารถระงับให้สงบลงได้เนื่องจากตนเองยังญาณไม่แก่กล้าพอ จึงกลับไปเฝ้าพระพุทเจ้า และกราบทูลเรื่องราวดังกล่าวให้ทรงทราบ พระองค์จึงตรัสสอนเรื่องธรรม 5 ประการที่จะช่วยให้เจโตวิมุตติแก่กล้า ได้แก่ (1) มีกัลยาณมิตรคอยชี้แนะตักเตือน (2) มีศีลบริสุทธิ์ (3) มีการร่วมสนทนาธรรมที่ช่วยชำระจิตให้ปลอดโปร่งผ่องใส (4) มีการบำเพ็ญกุศลธรรมอย่างจริงจัง และ (5) มีการฝึกฝนบ่มปัญญา (ช.อุ.(ไทย) 25/31/231) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ก (เล่ม25): 231) ให้แก่พระเมฆิยะจนท่านสามารถฝึกฝนอบรมตนบรรลุธรรมได้ในที่สุด

ดังนั้น การวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะ ทั้งด้านอารมณ์จิตใจ สติปัญญา เป็นเรื่องจำเป็นเพื่อจะหาวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน ดังกรณีของพระเมฆิยะที่พระพุทเจ้าทรงปล่อยให้เกิดการเรียนรู้ปัญหาด้วยตนเองจากประสบการณ์ตรง ว่ามีปัญหาอะไร และควรมีการแก้ไขอย่างไร ดังนั้นประเด็นที่ว่าควรแก้ไขอย่างไรก็เป็นหน้าที่ของผู้สอนว่า เมื่อมีปัญหา

ลักษณะนั้น ควรจะมีวิธีการอย่างไรแก้ไข โดยผู้เรียนพบปัญหาด้วยตนเอง และผู้สอนก็ใช้วิธีการที่ตรงกับปัญหานั้น ๆ

การสอนโดยให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ จากประสบการณ์ตรง ดังเช่น พระพุทธเจ้าทรงสอนพระจุฬปันถกผู้มีปัญญาน้อย โง่เขลา เข้าใจเรื่อง ที่สอนได้ยาก พระองค์ก็ทรงใช้วิธีด้วยการให้พระจุฬปันถกนำผ้าขาวไปลูบคลำ ด้วยปริกรรมว่า “รโฆทรณ” เมื่อลูบคลำแล้วบอย ๆ ทำให้ผ้าขาวนั้นเศร้าหมอง แปรเปลี่ยนด้วยธาตุสิ่งสกปรก ทำให้ เข้าใจว่าผ้าขาวในเบื้องต้น ได้กลายเป็นผ้าที่เปื้อนด้วยสิ่งสกปรกธาตุต่าง ๆ ไม่ตั้งอยู่ในความเที่ยง คงทนถาวร เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงได้ว่า สังขารทั้งหลายก็เช่นกัน มีความสิ้นไปและเสื่อมไปเป็น ธรรมดา และได้เจริญวิปัสสนาจนบรรลุพระอรหันต์ (วัดพระธรรมกาย, 2558: 77)

การสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ด้วยตนเอง เช่น กรณี กิสาโคตมีเถรี ก่อนที่จะขอบวช นางกิสาคอตรมี มีบุตร 1คน และบุตรได้เสียชีวิต ทำให้นางเศร้าโศกเสียใจอย่างมาก ได้นำศพบุตรไปสถานที่ต่าง ๆ เพื่อหวังว่าจะรักษาบุตรได้ เนื่องด้วยนางไม่เคยเห็นความตายมาก่อน ว่าเป็นอย่างไร นางนำบุตรตระเวนไปทั่วด้วยหวังว่าได้ยาที่รักษาบุตรได้ จนในที่สุดได้มีชาวบ้านคนหนึ่ง ได้ชี้แนะให้ไปหาพระพุทธเจ้า ด้วยว่าพระองค์สามารถช่วยเหลือนางได้ จากนั้นนางกิสาคอตมีได้เข้าไป เฝ้าพระพุทธเจ้า ทูลขอให้พระองค์ช่วยให้บุตรตนมีชีวิต พระพุทธเจ้าทรงทราบความเป็นไปของนาง จึงใช้วิธีแห่งกุศโลบายให้นางเข้าใจเรื่องความตาย จึงได้บอกให้ตระเวนไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อ ขอเมล็ดพันธุ์ฝักกาด มาเป็นเครื่องปรุงยารักษาบุตร โดยมีข้อแม้ว่า บ้านที่ขอเมล็ดพันธุ์ฝักกาดนั้น ต้องไม่มีบุตรหรือธิดาที่เคยตายเลย นางก็รับปาก จากนั้นนางกิสาคอตมีเดินทางตระเวนไปตามหมู่บ้าน ต่าง ๆ เพื่อขอเมล็ดพันธุ์ฝักกาด แต่ก็ไม่พบบ้านไหน ที่ว่าไม่เคยมีบุตรหรือธิดาไม่เคยตาย จึงได้เข้าใจ สัจธรรมแห่งชีวิต (วัดพระธรรมกาย, 2558: 143)

3. การวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของเนื้อหา

เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับสภาพปัญหาในวิถีชีวิต หมายถึงว่า เนื้อหาที่พระพุทธเจ้า ทรงสอนนั้น พระองค์ทรงสอนสิ่งที่รู้เห็นเข้าใจง่ายหรือรู้เห็นเข้าใจอยู่แล้ว ไปหาสิ่งที่เห็นเข้าใจได้ยาก เช่น สอนหลักอริยสัจ 4 โดยตรัสให้ผู้เรียนพิจารณาความเป็นอยู่ สภาพชีวิตตนเอง ซึ่งส่วนมากแล้ว เป็นปัญหาชีวิตที่คนมองเห็นประสบบอยู่โดยธรรมดากันอยู่แล้วทุกคน สภาพปัญหาหรือความทุกข์ยาก นั้นคือ ความทุกข์ในอริยสัจ ซึ่งเป็นผลประสบบภาวะนั้นอยู่ (ทุกข์) แล้วตรัสให้พิจารณาถึง สาเหตุ แห่งปัญหาหรือทุกข์นั้นอย่างละเอียด (สมุทัย) เมื่อทราบสาเหตุแล้วแห่งปัญหานั้นแล้ว ก็พิจารณา แนวทางการแก้ปัญหาให้ถูกต้องตามที่ควรจะเป็น (มรรค) ปัญหาหรือความทุกข์นั้นก็ย่อมหมดไปได้ (นิโรธ) ซึ่งเป็นกระแสแห่งความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันและกัน

เนื้อหาที่สอนมีการกำหนดระดับของเนื้อหา หมายถึง พระพุทธเจ้าทรงสอนเนื้อเรื่อง ที่ค่อย ๆ ลุ่มลึกลงไปตามลำดับและต่อเนื่องกันไป ซึ่งเรียกว่า แบบอนุบุพพิกขา หมายถึง สอนไป ตามลำดับจากง่ายไปหายาก เพื่อขัดเกลาอหยาตัยของผู้ฟังในเบื้องต้น ให้ประณีตขึ้นไปเป็นชั้น ๆ จนพร้อมที่จะทำความเข้าใจในธรรมส่วนปรมัตถ์ มี 5 เรื่องได้แก่ 1) ทานกถา เรื่องการให้ทาน 2) สีลกถา เรื่องการรักษาศีล 3) สัจจกถา เรื่องสัจธรรม 4) กามาทีนวกถา เรื่องโทษ ความต่ำทราม ความเศร้า หมองแห่งกาม และ 5) เนกขัมมานิสังสกถา เรื่องอานิสงส์แห่งการออกจากกาม (ที.มหา.(ไทย) 10/75/42) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ค (เล่ม10): 42)

เนื้อหาที่สอนประยุกต์ตามภูมิรู้เดิมของผู้ฟัง หมายถึง พระพุทธเจ้าทรงสอน โดยคำนึงถึงภูมิรู้เดิมของผู้ฟังสร้างความเข้าใจร่วมกันในเรื่องที่ผู้ฟังรู้อยู่แล้ว และประสานหลักการของพระองค์กับหลักการของผู้ฟังเพื่อให้เกิดการประสานหลักการที่เข้าใจได้ง่ายขึ้นเชิงเปรียบเทียบ ดังเช่นทรงสอนชฎิล 3 พี่น้อง ได้แก่ อูรวลกัสสปะ นทีกัสสปะ และคยาก็สสปะ ซึ่งเป็นผู้มีวัตรปฏิบัติ ในการบูชาไฟทั้งสามพี่น้อง หลังจากพระพุทธองค์ได้ทรงแสดงพุทธานุภาพต่าง ๆ ให้เป็นที่ประจักษ์ และยกเครื่องต่อชฎิลทั้งสามพี่น้องแล้ว ได้ตรัสสอนธรรมแก่ภิกษุที่เคยเป็นชฎิลมาก่อน และประพฤติวัตรด้วยการบูชาไฟ มีความรู้เข้าใจถึงความร้อนจากกองไฟ พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนสิ่งที่เรียกว่า “ความร้อน” ในแบบของพระองค์ คือ อายตนะทั้งภายในและภายนอกเป็นของร้อน ในลักษณะที่ว่า จักษุ (ตา) เป็นของร้อน รูปทั้งหลายเป็นของร้อน จักขุวิญญานเป็นของร้อน จักขุสัมผัสเป็นของร้อน เพราะจักขุสัมผัสเป็นปัจจัยก็เป็นของร้อน โสตะ (หู) เป็นของร้อน เสียงทั้งหลายเป็นของร้อน ฯลฯ ฆานะ (จมูก) เป็นของร้อน กลิ่นทั้งหลายเป็นของร้อน ฯลฯ ชิวหา (ลิ้น) เป็นของร้อน รสทั้งหลายเป็นของร้อน ฯลฯ กายเป็นของร้อน ฝนภูษัพพะ (สิ่งที่กายสัมผัสถูกต้อง) ทั้งหมดเป็นของร้อน ฯ มนะ (ใจ) เป็นของร้อน ธรรมทั้งหลายเป็นของร้อน ฯลฯ ร้อนเพราะไฟคือราคะ เพราะไฟคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ ร้อนเพราะความเกิด เพราะความแก่ เพราะความตาย เพราะความโลภ เพราะความคร่ำครวญ เพราะทุกข์ เพราะโทมนัส และเพราะความคับแค้นใจ (วิ.มท.(ไทย) 4/54/63 - 64) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ก (เล่ม4): 63 - 64)

4. การวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของวิธีการสอน

หลักการเกี่ยวกับวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า มีหลากหลายวิธี โดยพระองค์จะทรงพิจารณาจากบุคคลที่กำลังจะตรัสสอน ถ้ามีระดับสติปัญญาน้อย ก็จะทรงสอนธรรมะอีกรูปแบบหนึ่ง ผู้มีปัญญามาก ก็จะใช้อีกรูปแบบหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม พุทธวิธีในการสอน มีรูปแบบหรือกลวิธีที่ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายขึ้น พระพุทธเจ้าทรงมีกลวิธีหรือวิธีประกอบการสอนหลายลักษณะที่เหมาะสมกับเนื้อหา คือ

4.1 การยกอุทาหรณ์และการเล่านิทานประกอบคำอธิบาย ช่วยทำให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย และชัดเจน ทั้งช่วยทำให้จำแนก เกิดความเพลิดเพลิน ทำให้การสอนมีอรรถรสมากยิ่งขึ้น เนื่องด้วยตัวละครในนิทานจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตน ตัวร้าย ตัวดี สื่อถึงความดี ความชั่วในบุคลิกภาพของตัวละครนั้น ๆ ในพระไตรปิฎก มีชาดกเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมประกอบมากถึง 547 เรื่อง ลักษณะการตั้งชื่อชาดก โดยส่วนมากนำชื่อพระโพธิสัตว์ที่ปรากฏในชาดกนั้น ๆ มาตั้งชื่อชาดก เช่น เสรีวาณิชชาดก พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพ่อค้าชื่อเสรีวะ บางชาดกใช้หัวข้อธรรมที่ปรากฏในชาดกนั้น ๆ มาตั้งชื่อชาดก เช่น อปินณกชาดก กล่าวถึงธรรมคือการปฏิบัติไม่ผิดและการปฏิบัติผิด บางชาดกใช้สถานที่ที่กล่าวถึงในชาดกนั้น ๆ มาตั้งชื่อชาดก เช่น วัฒนูปถชาดก กล่าวถึง ความเพียรพยายามในการขุดหาน้ำกลางทะเลทรายจนได้น้ำมาใช้บริโภค เป็นต้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ก (เล่ม 27): 10)

4.2 การเปรียบเทียบกับข้ออุปมา ช่วยทำให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องลึกซึ้งเข้าใจยาก ได้เข้าใจง่ายขึ้น มักใช้ในการอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรม เปรียบให้เห็นชัดด้วยสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น “ต้นหาย่อมเจริญแก่มนุษย์ผู้ประพฤติประมาท เหมือนเถาย่านทรายเจริญอยู่ในป่า เขาย่อมเร่ร้อนไปมา เหมือนนวานรที่ต้องการผลไม้ เทียวเร่ร้อนไปมาในป่า ฉะนั้น” หรือ “ส่วนบุคคลใดครอบงำต้นหา

ที่เลวทรามนั้นซึ่งล่วงได้ยากในโลกไว้ ความโคกย้อมตกไปจากบุคคลนั้น เหมือนหยาดน้ำกลิ้งตกไปจากใบบัว ฉะนั้น” (ขุ.ธ.(ไทย) 25/334-336/137-138) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ฐ (เล่ม 25): 137 - 138)

4.3 การใช้อุปกรณ์การสอน สมัยพุทธกาล ย่อมไม่มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือ สื่อชนิดใด ๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการสอนโดยเฉพาะเหมือนสมัยปัจจุบัน แต่อาศัยวัตถุสิ่งของที่มีในธรรมชาติ หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ผู้คนใช้กันอยู่มาเป็นเครื่องมือประกอบการสอน เช่น พระพุทธเจ้าตรัสสอน พระราहुล ให้รู้จักการพิจารณากายกรรม แล้วตรัสถามว่า “ราहुล กระจก มีประโยชน์อย่างไร” พระราहुลทูลตอบว่า “มีประโยชน์สำหรับส่องดู พระพุทธเจ้าข้า” แล้วพระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า “อย่างนั้นเหมือนกันราहुล บุคคลควรพิจารณาให้ดีแล้วจึงทำกรรมทางกาย พิจารณาให้ดีแล้วจึงทำกรรมทางวาจา พิจารณาให้ดีแล้วจึงทำกรรมทางใจ ฯลฯ” (ม.ม.(ไทย) (จุฬารากุโลวาทสูตร) 13/108-109/117 - 119) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ฐ (เล่ม 13): 117 - 119)

สรุปได้ว่า กรณีการใช้วิธีสอน คือเหตุการณ์น้ำในภาชนะสำหรับล้างพระบาท พระพุทธเจ้า 1) น้ำที่เหลือนิดหน่อยในภาชนะ ก็สอนหลักธรรมะ 1 ประเด็น 2) น้ำในภาชนะที่เททิ้งไปแล้ว ก็สอนธรรมะ 1 ประเด็น 3) ภาชนะที่ไม่มีน้ำและคว่ำไว้ สอนธรรมะ 1 ประเด็น และ 4) ภาชนะน้ำที่หงายขึ้นก็สอนธรรมะ อีก 1 ประเด็น อีกทั้งพระพุทธเจ้ายังใช้กระจกเป็นฐานคิดประกอบการสอน การกระทำทั้งด้านกาย วาจาและใจของบุคคลให้สะท้อนมองตนเองพิจารณาตนเอง ทั้งสามด้าน

4.4 การทำเป็นตัวอย่าง ซึ่งเป็นวิธีสอนที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง เป็นการสอนแบบไม่ต้องกล่าวสอน พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้นำที่ดี มีพระจริยาวัตรอันดีงาม เช่น คราวที่เสด็จไปตามเสนาสนะของพระภิกษุสงฆ์พร้อมด้วยพระอานนท์ ได้ทอดพระเนตรเห็นภิกษุรูปหนึ่ง อาพาธเป็นโรคท้องร่วงนอนกลิ้งเกลือกไปมาบนปัสสาวะและอุจจาระของตนเอง ไม่มีผู้ดูแล พระพุทธเจ้าจึงเสด็จเข้าไปหาตรัสให้พระอานนท์ไปตักน้ำมา พระพุทธเจ้าทรงรดน้ำ ส่วนพระอานนท์ขัดสี พระพุทธเจ้าทรงประคองศีรษะภิกษุอาพาธรูปนั้นขึ้น ส่วนพระอานนท์ยกเท้าวางบนเตียง เสร็จแล้วพระพุทธเจ้าจึงทรงประชุมสงฆ์ ทรงสอบถามเรื่องนั้น และตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเขาไม่มีมารดา ไม่มีบิดาผู้คอยพยาบาล ภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกเขาไม่พยาบาลกันเอง ใครเล่าจะคอยพยาบาลพวกเขา ภิกษุทั้งหลาย ผู้จะพยาบาลเราก็จงพยาบาลภิกษุไข้เถิด ถ้ามีอุปัชฌาย์ ๆ พึงพยาบาลภิกษุใช้นั้นจนตลอดชีวิตจนกว่าเธอจะตาย ฯลฯ ถ้าไม่มีอุปัชฌาย์...สงฆ์ต้องพยาบาลภิกษุใช้นั้น ถ้าไม่พยาบาล ต้องอาบัติทุกกฏ” (วิ.มหา.(ไทย) 5/365/240) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ข (เล่ม5): 240)

4.5 การเล่นภาษา เล่นคำ และใช้คำในความหมายใหม่ เป็นเรื่องของความสามารถในการใช้ภาษาผสมกับปฏิภาณของผู้สอน ข้อนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถของพระพุทธเจ้า เมื่อผู้ใดทูลถามมาเป็นคำร้อยกรอง พระองค์ก็ทรงตอบเป็นคำร้อยกรองไปทันที ในด้านการสอนธรรมพระองค์ทรงรับเอาคำศัพท์ที่มีอยู่แต่เดิมในลัทธิศาสนาเก่ามาใช้ เช่น พระพรหมในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู พระองค์ก็ทรงนำมาใช้ในความหมายของหลักธรรม คือ พรหมวิหารธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา หมายถึง ธรรมสำหรับผู้ประเสริฐ 4 ประการได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา และทิศ 6 เป็นการประยุกต์เรื่องที่อยู่กันโดยทั่วไปมาใช้เป็นความหมายของหลักธรรม เช่น มารดาบิดาผู้เป็นทิศเบื้องหน้า ท่านอนุเคราะห์บุตรโดยห้ามทำความชั่วและให้ตั้งอยู่ในความดี ส่วนบุตร

ก็พึงเลี้ยงดูแลท่านตอบแทน เช่นช่วยทำกิจการงานของท่าน อาจารย์ผู้เป็นทิศเบื้องขวา เช่นท่านอนุเคราะห์ศิษย์ด้วยการแนะนำให้เป็นคนดี บอกความรู้ในศิลปวิทยาทุกอย่างด้วยดี ส่วนศิษย์พึงบำรุงอาจารย์ด้วยการเชื่อฟัง คอยรับใช้ตามโอกาสและเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ (ที.ปา.(ไทย) 11/267 - 272 /212 - 216) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ง (เล่ม11): 212 - 219)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าพุทธวิธีการสอนดังกล่าวเป็นการเล่นคำ ให้ความหมายใหม่ เรื่องของทิศที่เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปกับความหมายใหม่ในทางของการช่วยเหลือกันและกันซึ่งมนุษยสัมพันธ์ที่เป็นประโยชน์ในทางจริยะมากกว่าการกราบไหว้ที่ไร้ทิศทางสร้างสรรค์

4.6 อุบายเลือกคน และการปฏิบัติรายบุคคล ซึ่งเป็นพุทธวิธีหนึ่งที่ถือได้ว่าเป็นอุบายสำคัญในการเผยแผ่พระศาสนา ในการประกาศธรรมของพระพุทธเจ้า ซึ่งเมื่อพระองค์ตรัสรู้ใหม่ ๆ ได้เสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดพระองค์เมื่อครั้งออกแสวงธรรม ข้อนี้พิจารณาได้ว่าทำไมพระองค์ทรงเลือกปัญจวัคคีย์ คือ 1) มีอุปนิสัยใฝ่ธรรมอยู่แล้วเป็นพื้นฐาน 2) เคยช่วยเหลืออุปการะกันมาเป็นพื้นฐาน 3) สร้างความมั่นใจให้เห็นประจักษ์ต่อการบรรลุธรรมของพระองค์ จากการที่กลุ่มปัญจวัคคีย์เคยดูแลกันว่าคลายความเพียรมุ่งสู่ทางโลกีย์ และทรงเลือกบุคคลที่เป็นที่ยอมรับเคารพของคนอื่น ๆ ในถิ่นฐานนั้น ๆ เช่น โปรดชฎิล 3 พี่น้อง ยสกุमारมีเพื่อนมาก เศรษฐี กษัตริย์ พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะตอนยังไม่ได้บวชก็มีบริวารมาก พุทธวิธีของพระพุทธเจ้าในข้อนี้พิจารณาได้ว่า เมื่อสอนธรรมกับคนที่เป็นหัวหน้าคนจนเป็นที่เลื่อมใสแล้ว ย่อมแผ่ไปถึงคนที่เป็นบริวาร ด้วยเช่นกัน ทำให้พระศาสนาเผยแผ่ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งมีเศรษฐี กษัตริย์คอยสนับสนุนอุปถัมภ์ ค้ำชูอีกทางหนึ่ง

4.7 การใช้วิธีการแบบความยืดหยุ่น เป็นพุทธวิธีอย่างหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสอน โดยมีลักษณะฐานคิดที่ว่า ผู้สอนควรละอึดตา มานะ หรือทิฐิออกเสียบ้างให้ได้ มุ่งผลสำคัญของผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่กลัวว่าจะเสียเกียรติ หรือจะถูกรู้สึกว่าแพ้ บางคราวสมควรขมก้ขม บางคราวสมควรอ่อนอ่อนผ่อนตาม สมควรขัดก็ขัด หรือบางคราวสมควรคล้อยตามสถานการณ์ ดังพระพุทธพจน์ที่ตรัสกับนายเกสผู้มัวอาชีพฝักมัว (เกสสูตร) ว่า “*เกส! เราฝึกผู้ที่ควรฝึกได้ด้วยวิธีแบบสุภาพบ้าง วิธีแบบรุนแรงบ้าง วิธีทั้งแบบสุภาพและแบบรุนแรงบ้าง ฯลฯ*” จากนั้นนายเกสทูลถามพระพุทธเจ้าว่า ถ้าไม่สามารถฝึกได้ทั้ง 3 วิธีดังกล่าว พระพุทธเจ้าทรงทำอย่างไรกับบุคคลผู้นั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่า “*เราก็จะฆ่าเสีย*” และทรงตรัสอธิบายถึงข้อความดังกล่าวว่า “*...ตถาคตย่อมกำหนดบุรุษนั้นว่าไม่ควรว่ากล่าวสั่งสอน ฯลฯ*” (อง.จตุกก.(ไทย) 21/111/169 - 170) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ณ (เล่ม21): 169 - 170)

กรณีศึกษาจากวิธีการดังกล่าว เช่น เวยฺยชสูตร คราวที่เววยฺยชพราหมณ์บริภาษ (ตำ) พระพุทธเจ้าว่า “*ท่านพระโคตมเป็นคนไม่มีรส*” (ไม่มีสัมมาคารวะ) เนื่องด้วยพราหมณ์กล่าวหาพระพุทธเจ้าว่า ไม่ไหว ไม่ถูกรับพวกพราหมณ์ผู้แก่ ผู้เฒ่า ผู้ใหญ่ ฯลฯ หรือไม่เชื่อเชิญให้นั่ง พระองค์ก็ทรงรับสมอ้างตามคำบริภาษนั้นของพราหมณ์ โดยตรัสตอบว่าพระองค์ไม่มีรสจริง แต่คำว่า “รส” ที่นี้ หมายถึงว่า พระองค์ทรงละรสคือรูป เสียง กลิ่น รส และโณภูมิจึงได้หมดสิ้น ตัณหาถอนโคนหมดสิ้นแล้ว พระองค์ทรงชี้แจงอรรถธรรม ให้พราหมณ์ยอมรับพระองค์ได้ในที่สุด (อง.สตตก.(ไทย) 23/11/219 - 223) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ณ (เล่ม23): 219 - 223)

4.8 การลงโทษและการให้รางวัล เป็นพุทธวิธีอีกประการหนึ่ง การลงโทษรวมถึง การตำหนิติเตียน ส่วนการให้รางวัลเป็นลักษณะการยกย่อง ชมเชย อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจลงโทษ มิใช่วิธีการฝึกคนของพระพุทธเจ้า พระองค์แสดงธรรมตามเนื้อหา ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่นใด ดังข้อความในพระไตรปิฎก พรหมายสูตรที่ว่า “...ก็ทรงแสดงธรรมในบริษัท ไม่ทรงยกย่องบริษัท ไม่ทรงรุกรานบริษัท โดยที่แท้ ทรงชี้แจงให้บริษัทเห็นชัด ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ ฯลฯ” (ม.ม.(ไทย) 13/387/481) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ฉ (เล่ม13): 481)

4.9 กลวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างครั้งต่างคราว ย่อมต้องอาศัยปฏิภาณไหวพริบ ประสบการณ์ที่ดี เป็นความสามารถในการประยุกต์หลัก วิธีการมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์เฉพาะเรื่อง ๆ ไป ในการประกาศพระศาสนา พระพุทธเจ้าได้ทรงประสบปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ตลอดเวลา และทรงแก้ไขสำเร็จตามสถานการณ์ เช่น สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ พระเวฬุวัน เขตกรุงราชคฤห์ อักโกสภการทวาชพราหมณ์ทราบข่าว พราหมณ์การทวาชโคตร บวชเป็นสาวกของพระพุทธเจ้าแล้ว จึงโกรธ ไม่พอใจ เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า แล้ว คำปรึกษาด้วยวาจาหยาบคาย พระพุทธเจ้าตรัสว่า “พราหมณ์ ข้อนี้ก็เหมือนกัน ท่านคำเราผู้ไม่คำอยู่ ท่านโกรธต่อเราผู้ไม่โกรธอยู่ ท่านมาทะเลาะกับเราผู้ไม่ทะเลาะอยู่ เราไม่รับคำคำเป็นต้นของท่านนั้น พราหมณ์ ดังนั้น คำคำเป็นต้นนั้น จึงเป็นของท่านผู้เดียวพราหมณ์ ผู้ใดคำต่อบุคคลผู้คำอยู่ โกรธต่อบุคคลผู้โกรธอยู่ ทะเลาะต่อบุคคลผู้ทะเลาะอยู่ ผู้นั้นเรากล่าวว่า ย่อมบริโภคด้วยกัน ย่อมกระทำตอบโต้ต่อกัน แต่เรานั้นไม่บริโภคด้วยกัน ไม่กระทำตอบโต้กับท่านเป็นอันขาด พราหมณ์ ดังนั้น คำคำเป็นต้นนั้น จึงเป็นของท่านผู้เดียว” จากนั้นพระพุทธเจ้าได้ตรัสธรรมแก่พราหมณ์ผู้นั้น จนเลื่อมใสได้ดวงตาเห็นธรรม และได้ขอบวชในพระธรรมวินัย (ส.ส.(ไทย) 15/188/265) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ข (เล่ม15): 265)

5. การวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของการประเมินผล

หลักการเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ของพระพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์ทรงประเมินผลหลังได้ตรัสสอนเนื้อหาหรือบทธรรมะกับผู้เรียนด้วยวิธีการสอนที่พระองค์ทรงพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้เนื่องด้วยพระองค์ทรงมีพระสัพพัญญุตญาณ ที่สามารถกำหนดวาระแห่งความสำเร็จแห่งการเรียนรู้หรือเข้าใจของผู้ฟังได้ เช่น คราวที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนาธัมมจักกัปปวัตตนสูตรให้แก่ปัญจวัคคีย์ฟัง หลังจากที่พระองค์ได้ทรงเทศนาจบลงแล้วนั้น ก็ได้ทรงทราบว่า บรรดาปัญจวัคคีย์เหล่านั้น ท่านโกณฑัญญะ ได้บรรลุธรรมเป็นคนแรก พระองค์ทรงเปล่งพระอุทานว่า “ผู้เจริญทั้งหลาย โกณฑัญญะ ได้รู้แล้วหนอ...” (ส.มหา.(ไทย) 19/1081/596) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539ข (เล่ม19): 596) ดังนั้น คำว่า “อัญญาโกณฑัญญะ” จึงได้เป็นชื่อของพระโกณฑัญญะตั้งแต่นั้นมา ดังนั้น ถ้อยคำวิธีการประเมินผลดังกล่าว ก็เป็นการประเมินผลอย่างหนึ่งจากการสังเกตหรือหยั่งรู้ด้วยพระญาณของพระพุทธเจ้าเป็นส่วนมากในสมัยพุทธกาล ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีความสอดคล้องกับหลักการของพระพุทธเจ้าที่ว่า การประเมินไม่จำกัดอยู่แค่เพียงความรู้ทางวิชาการ แต่ขยายไปสู่การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์อื่น ๆ เช่น คุณธรรม จริยธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนในคัมภีร์พระไตรปิฎก” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนในคัมภีร์พระไตรปิฎก ด้านผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา และวิธีการสอน

การสืบสานวัฒนธรรมของมนุษย์ ย่อมต้องผ่านจากอดีตถึงปัจจุบันโดยการถ่ายทอดจากคนรุ่นก่อนมายังอนุชนรุ่นหลัง โดยวิธีการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโชติชวัล พุทธิกาญจน์ (2556: 104) ที่ว่า มนุษย์เป็นทรัพยากรอย่างหนึ่ง ที่ต้องติดตามและส่งเสริมพัฒนาการให้เหมาะสมตามช่วงวัยแห่งชีวิต เพราะมนุษย์จำเป็นต้องพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตรอดอยู่ได้ การจัดการเรียนการสอนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ เพิ่มศักยภาพในการดำเนินชีวิต ทั้งด้านความรู้ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะด้านเจตคติ ที่เหมาะสมกับยุคสมัย ด้วยวิธีการให้การศึกษา อบรม หรืออื่น ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหา 4) วิธีการสอน และ 5) การประเมินผล

ผู้สอนหรือครู ตามหลักการแห่งพุทธวิธีการสอนนั้น มีบุคลิกลักษณะที่ประกอบด้วยทักษะทางปัญญา ทักษะทางจริยธรรม มีความเมตตาโอบอ้อมอารี มีปฏิภาณไหวพริบ นำเคารพ นับถือ เป็นแบบอย่างที่ดี (อตตานิ อูปมี กร) มีทักษะวิเคราะห์ผู้เรียน เนื้อหา และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด สมชนก ลาดาดก และวรรณิ แกมเกตุ (2564: 1) ที่ว่า บทบาทครู ควรมีองค์ประกอบ 3 ลักษณะ คือ อำนวยความสะดวก ด้วยการออกแบบจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม รู้จักการบูรณาการจัดการเรียนการสอน ชี้แนะแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนคิด มีใจกว้าง เมตตา และมีความสามารถถ่ายทอดความรู้

ผู้เรียน ตามหลักการแห่งพุทธวิธีการสอนนั้น มีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันตามบริบทชีวิตของแต่ละบุคคล ผู้มีสติในตาน้อยหรือมีสติในตามากก็มี มีอินทรีย์แก่กล้าหรือมีอินทรีย์อ่อนก็มี มีอาการดีหรือมีอาการทรามก็มี สอนให้รู้ได้ง่ายหรือสอนให้รู้ได้ยากก็มี อุปมาเหมือนกอดอกบัว บางดอกยังไม่พองน้ำ บางดอกอยู่เสมอน้ำ บางดอกพองน้ำ ไม่แต่น้ำ เช่นเดียวกันนั้น บุคคลที่มีอุปนิสัยแตกต่างกัน สอนให้รู้ได้ง่ายก็มี สอนให้รู้ได้ยากก็มี ก็ฉนั้น หรือผู้เรียนมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งแห่งจริต เช่น มีราคะจริต คือมีพฤติกรรม อุปนิสัยหนักไปทางรักสวยรักงาม หรือพุทธจริต คือมีพฤติกรรมหนักไปทางใช้ความคิดพิจารณา ดังนั้น จึงควรวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิด ศักดิ์เศรษฐี ประกอบผล (2563: 1) ที่ว่า การวิเคราะห์ผู้เรียน ทำให้เข้าใจลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่ามีลักษณะแบบใด ช่วยให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม เช่น ถ้าผู้เรียนมีลีลาการเรียนรู้ผ่านภาพและสัญลักษณ์ ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการดูรูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ ถ้าผู้เรียนมีลีลาการเรียนรู้แบบร่วมมือ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดแบ่งปันความรู้กันและกัน เป็นต้น

เนื้อหา ในการสอน ตามหลักการแห่งพุทธวิธีการสอนนั้น เนื้อหาที่จะสอนนั้น ควรมีจุดมุ่งหมายชัดเจน มีลำดับง่ายง่าย เหมาะสมกับวัยและบุคคล เป็นลักษณะแบบอนุพุทธิกถา เป็นการปูพื้นฐานความรู้ สอนไปตามลำดับจากง่ายไปหายาก ได้แก่ ทาน ศีล สวรรค์ โทษของกาม ประโยชน์ของการออกบวช หรือเนื้อหาสอดคล้องกับภูมิรู้เดิมของผู้เรียน เช่น สอนกลุ่มชฎิลมีวัตรปฏิบัติด้วยการบูชาไฟ พระพุทธเจ้าก็ทรงสอนเรื่องไฟแต่ เป็นเป็นไฟที่เป็นความร้อนที่เกิดจาก

ราคะ โทสะ โมหะ เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิด ผกามาส สิ่งหยาบ และคณะ (2566: 678) ที่ว่า คือ เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักรับรู้หรือสำนึกถึงเรื่องอะไร เช่น เพื่อพัฒนาทักษะด้านสังคมและอารมณ์ (Soft Skills) และทักษะการจัดการ (Management Skills)

วิธีการสอน หรือกลยุทธ์การสอน แนวทางการสอน กิจกรรมประกอบการสอน ตามหลักการ แห่งพุทธวิธีการสอนนั้น พระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ของเนื้อหา ผู้เรียน มีทั้งแบบ สนทนา บรรยาย ตอบปัญหา ยกอุทาหรณ์ เปรียบเทียบด้วยข้ออุปมา ใช้สื่อการสอนแบบธรรมชาติ หรือสอนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น ทรงสอนนางกิสาโคตมี ผู้ไม่เคยรู้จัก ความตายเนื่องด้วยบุตรของนางเสียชีวิต จึงเศร้าโศกเสียใจจนเป็นบ้า พระพุทธเจ้าทรงสอนด้วยวิธีการ ให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการให้ไปหาเมล็ดพันธุ์ฝักกาดในบ้านที่ไม่เคยมีคนเสียชีวิตเลย จนได้เข้าใจ สัจธรรมชีวิตในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจันท์ทิพย์ ชูศักดิ์พาณิชย์ (2560: 61) ที่ว่า แนวทาง พุทธวิธีสื่อสารหลักธรรม พระพุทธเจ้าได้มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างมีระบบ คือเริ่มตั้งแต่ คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ จากนั้นจึงทรงวิเคราะห์ถึงความสนใจหรือปัญหาของกลุ่มเป้าหมายนั้น และทรงพิจารณาในรายละเอียดแบบเฉพาะเจาะจงว่า บุคคลนั้นมีความสามารถในการรับธรรมะ ของพระองค์ระดับใด เพื่อจะได้คัดสรรหลักธรรมให้เหมาะสมกับสภาวะจิต โดยสอนด้วยวิธีที่บุคคลนั้น จะเข้าใจได้ง่าย และสอดคล้องกับแนวคิดทิตินา แคมมณี (2545: 272) ที่ว่า กระบวนการเรียนการสอนนั้น เป็นสภาพลักษณะที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้จัดการไว้อย่างเป็นระบบระเบียบตามหลัก ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดต่าง ๆ ประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจะได้ทราบถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ นั้น ก็ด้วยการวัดผลประเมินผลที่ผู้สอนได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระรุ่งโรจน์ กาวิลาวรรณ (2562: 23) ที่ว่า วิธีการสอนของพระพุทธเจ้ามีหลายวิธี ทรงใช้เทคนิค การสอนที่หลากหลายวิธี พร้อมกับวิธีการสอนแต่ละแบบให้มีความเหมาะสมกับบุคคลประเภทต่าง ๆ จนได้รับความสำเร็จในการสอนเป็นอย่างยอดเยี่ยมเพราะผู้ฟังได้บรรลุธรรมตามศักยภาพของระดับ สติปัญญา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนในคัมภีร์พระไตรปิฎก ซึ่งเป็น งานวิจัยเชิงคุณภาพ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ส่งเสริมการศึกษาคัมภีร์พระไตรปิฎก กระตุ้นให้เกิดการศึกษาและทำความเข้าใจ เนื้อหาในพระไตรปิฎกในมุมมองใหม่ ๆ นอกเหนือจากการตีความเชิงหลักธรรมอย่างเดียว
2. แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนของพระพุทธเจ้ามีความสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาและการเรียนรู้สมัยใหม่ และยังคงมีความเป็นสากล สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย
3. สร้างองค์ความรู้ด้านพุทธวิธีการสอน ทำให้เข้าใจถึงรูปแบบ เทคนิค และกลวิธีต่าง ๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการถ่ายทอดหลักธรรม ซึ่งเป็นรากฐานองค์ความรู้ด้านการสอนที่เก่าแก่ และ สำคัญ

4. เป็นต้นแบบในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบหรือพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา โดยเฉพาะวิชาพระพุทธศาสนาและวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบพุทธวิธีการสอนในนิกายอื่นโดยศึกษาเปรียบเทียบพุทธวิธีการสอนที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาบาลี (เถรวาท) กับคัมภีร์ของพุทธศาสนาเถรวาทหรือนิกายอื่น ๆ เพื่อให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของวิธีการสอนที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางวัฒนธรรมและภาษา

2. การศึกษาเฉพาะกรณีตามกลุ่มผู้ฟัง งานวิจัยครั้งนี้อาจวิเคราะห์ภาพรวม ควรมีงานวิจัยที่มุ่งเน้นศึกษาพุทธวิธีการสอนเฉพาะสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น การสอนสำหรับคฤหัสถ์ นักบวช เด็ก หรือผู้ที่มีปัญหาเฉพาะด้าน (เช่น ศึกษาพุทธวิธีการสอนพระราหูลในวัยต่าง ๆ) เพื่อให้เข้าใจถึงการปรับใช้หลักการสอนตามจริตและพื้นฐานของผู้เรียน

3. การเชื่อมโยงพุทธวิธีกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้สมัยใหม่ โดยวิเคราะห์และเชื่อมโยงพุทธวิธีการสอน เช่น วิธีคิดแบบอริยสัจ (การคิดแก้ปัญหา) หรือการใช้อุปมาอุปไมย เข้ากับทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้สมัยใหม่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความทันสมัยและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบันได้

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ก). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาค 1. (เล่ม4).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ข). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาค 2. (เล่ม5).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ค). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค. (เล่ม10).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ง). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค. (เล่ม11).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539จ). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์. (เล่ม12).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ฉ). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสก์.(เล่ม13).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ช). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค. (เล่ม15).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ซ). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวรรค.(เล่ม19).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ด). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต. (เล่ม21).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ญ). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตก อัฐก นวกนิบาต. (เล่ม23).**
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ฎ). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ ธรรมบท อุทาน. (เล่ม25).**
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ฎ). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก. (เล่ม27).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539ฐ). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน ภาค 2. (เล่ม33).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จันทร์ทิพย์ ชูศักดิ์พาณิชย์. (2560). **พุทธวิธีการเสื่อมรมมือองค์ 8 สำหรับเจนเนอเรชันวาย.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โชติชวัล พุทธิกาญจน์. (2556). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: รูปแบบ วิธีการ และแนวทางการนำไปปฏิบัติ. **วารสารปัญญาภิวัฒน์. 4(2), 104 - 112.**
- ทิศนา แคมมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน.** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผกามาส สิงห์จาย และคณะ. (2566). การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาโดยบูรณาการการสร้างความเป็นพลเมืองในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 9(8), 671 - 684.**
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 9).** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระรุ่งโรจน์ กาวิลาวรรณ. (2562). **การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้โดยใช้พุทธวิธีการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). **พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ-ไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2).** อรุณการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.**
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วัดพระธรรมกาย. (2558). **ธรรมบท ภาคที่ 4 แปลโดยพยัญชนะ ฉบับสองภาษา (ไทย-บาลี).**
(พิมพ์ครั้งที่ 4). โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- ศักดิ์เรศ ประกอบผล. (2563). การวิเคราะห์: ลีลาการเรียนรู้. **วารสารครุศาสตร์สาร. 14(2): 1-14.**
- สมชนก ลาดาด และวารณี แกมเกตุ. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้บทบาทครูเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. 16(2), 1-14.**
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2564). **พุทธวิธีในการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 26).** ม.ป.พ.

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล เพื่อส่งเสริมทักษะกีฬา
บาสเกตบอล สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา

THE DEVELOPMENT OF A BLENDED LEARNING MODEL FOR CORE
COURSES AND BASKETBALL INSTRUCTION METHODS TO PROMOTE
BASKETBALL SKILLS FOR PHYSICAL EDUCATION STUDENTS

ผกามาศ รัตนบุษย์^{1*}
Phakamas Ratanabuth^{1*}

Received : 15-09-2025

Revised : 20-12-2025

Accepted : 25-12-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอลในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้า และแบบผสมผสาน ที่จัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล เพื่อส่งเสริมทักษะกีฬาบาสเกตบอล 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น และ 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยมี 4 ขั้นตอน ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 51 คน และผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน เครื่องมือวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถาม และ 2) แบบสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาและหาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เครื่องมือวิจัยได้แก่ 1) แบบประเมินองค์ประกอบ และ 2) แบบประเมินเอกสาร ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานกับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้ และ 2) แบบทดสอบทักษะกีฬาบาสเกตบอล มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยสอบถามกับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่แบบ Dependent Samples t-test และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ

¹ ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

* Corresponding Author's E-mail: phakamas.r@ru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล โดยรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานพบว่า เนื้อหาต้องมีความทันสมัยตรงตามวัตถุประสงค์ ใช้เทคโนโลยีและสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ ที่หลากหลาย และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน อันเป็นการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ ที่เรียกว่า IKCPP MODEL ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชั้นเข้าสู่บทเรียน (Introductory) 2) ชั้นแลกเปลี่ยนสร้างองค์ความรู้ (Knowledge sharing) 3) ชั้นตรวจสอบความเข้าใจ (Checking Understanding) 4) ชั้นสร้างชิ้นงานใหม่ (Product design) 5) ชั้นสะท้อนความคิด (Process of reflection) ผลการประเมินรูปแบบและเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลสัมฤทธิ์จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผลการทดสอบความรู้ พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบทักษะกีฬาบาสเกตบอลพบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ ในด้านเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ / การเรียนรู้แบบผสมผสาน / กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล

ABSTRACT

This research aims to 1) study the current state of teaching and learning methods for core basketball courses in regular face-to-face classrooms and blended learning models combining face-to-face and online learning; 2) develop a blended learning model for core basketball courses and teaching methods to promote basketball skills; 3) study the effectiveness of the developed blended learning model; and 4) evaluate student satisfaction with the blended learning model. The research consisted of four steps: Step 1: Studying the current state of teaching and learning in core courses and basketball instruction methods. The sample group consisted of 51 Physical Education students from Ramkhamhaeng University and 5 interviewees. The research tools were 1) questionnaires and 2) interviews. Step 2: Developing and evaluating the effectiveness of blended learning. The research tools were 1) a component evaluation form and 2) a document evaluation form. Step 3: Pilot testing the blended learning model with 30 Physical Education students from Ramkhamhaeng

University, selected using purposive sampling. The research tool was 1) The knowledge test and 2) The basketball skills test had a content validity index between 0.80 and 1.00. Step 4 involved evaluating satisfaction with the blended learning approach by surveying physical education students at Ramkhamhaeng University. The statistical methods used for data analysis included mean, standard deviation, dependent samples t-test, and qualitative content analysis.

The research results found that:

1. The current state of learning management in regular face-to-face and online classrooms for core courses and basketball teaching methods is generally at a high level. Regarding blended learning approaches, it was found that the content must be up-to-date and aligned with the objectives, diverse technologies and media should be used in learning, and they should be appropriately applied.

2. The results of developing a blended learning model, which combines face-to-face classroom learning with online learning, known as the IKCPP MODEL, consisting of 5 steps: 1) Introductory phase, 2) Knowledge sharing phase, 3) Checking understanding phase, 4) Product design phase, and 5) Reflection phase, showed an overall high level of satisfaction with the model and supporting documents.

3. Outcomes from the blended learning model: Knowledge test results showed that post-test scores were significantly higher than pre-test scores ($p < .05$) Basketball skills test results also showed that post-test scores were significantly higher than pre-test scores ($p < .05$)

4. The overall satisfaction assessment regarding blended learning in traditional face-to-face and online classrooms, in terms of learning content, learning activities, media and resources, and learning assessment, was at a high level.

Keywords: Learning Management Model / Blended Learning /
Core Course and Teaching Methods for Basketball

บทนำ

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) กับการจัดการศึกษาในบริบทของประเทศไทยจากแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 11 กระทรวงศึกษาธิการเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา โดยมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการค้นคว้าของผู้เรียน รวมถึงเป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนที่สนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์กันของผู้เรียนโดยใช้บทเรียนที่มีความยืดหยุ่น เน้นการสืบค้น ให้การเรียนรู้ที่มีการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนหลากหลายวิธี โดยคำนึงถึงผู้เรียน สภาพแวดล้อม เนื้อหา สถานการณ์ เพื่อตอบสนองการเรียนรู้และ

ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสามารถจัดการเรียนการสอนทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยมีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาแบบออนไลน์และออฟไลน์มาเป็นส่วนประกอบ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด เกิดทักษะและเกิดการเรียนรู้ที่ทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนการศึกษาที่ต้องการให้คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2555)

การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่เป็นการจัดการเรียนรู้แบบ Face-to-Face และแบบ Online ผู้สอนต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ของการเรียนที่กำหนดไว้ ระยะเวลาในการเรียนรวมถึงความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ และความพร้อมของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการเรียนแบบผสมผสาน ผู้สอนจะต้องเป็นผู้กำหนดวิธีการสอนแบบต่าง ๆ โดยมีบทบาทเป็นผู้ฝึกที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยเชื่อมโยงความรู้และทำให้เกิดการพัฒนาความคิด วิเคราะห์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการกระตือรือร้นให้อิสระเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ในการเรียน (ทิศนา แคมมณี, 2553)

บาสเกตบอลเป็นกีฬาสากลประเภททีม เป็นที่นิยมทั้งของผู้เรียนและผู้สอนในวิชาพลศึกษา รวมทั้งมีความสัมพันธ์และสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาจนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามคุณภาพและมาตรฐานในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประเทศชาติต้องการ โดยมีครูพลศึกษาเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมสำหรับผู้เรียน ด้วยการใช้วิธีการที่ถูกต้องตามหลักการของการจัดการเรียนรู้พลศึกษา ครูพลศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนมีทักษะและประสบการณ์ ดังที่ฉัตรสุร บัญชาชาญชัย (2540: 2) กล่าวว่า การเรียนการสอนรายวิชาบาสเกตบอลนั้น เน้นทักษะเบื้องต้นเป็นพื้นฐานในการเล่นกีฬาบาสเกตบอล ได้แก่ การรับ-ส่งลูกบาสเกตบอล การเลี้ยงลูกบาสเกตบอล และการยิงประตูบาสเกตบอล ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในทักษะพื้นฐานที่ดีและนำทักษะพื้นฐานไปใช้ผสมผสานในการเล่นทีม การวัดและประเมินผลทักษะที่มีประสิทธิภาพ มีความเป็นปรนัย มีความเชื่อถือได้และความเที่ยงตรง ซึ่งสอดคล้องกับ วิริยา บุญชัย (2529) ที่ได้กล่าวว่า “ปัญหาของการประเมินค่าทักษะโดยครูผู้สอนขาดข้อมูลที่ได้นั้นคือ ขาดความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้และความเป็นปรนัย” การวางแผนการดำเนินการที่ดีต้องมีการพิจารณาของทักษะและการกำหนดคะแนนในแต่ละส่วนให้ชัดเจน วิธีการบันทึกคะแนน แบบประเมินค่าทักษะที่มีความเชื่อถือได้ (วิริยา บุญชัย, 2529)

กระบวนการสอนและแนวทางการสอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องตอบสนองตามความเหมาะสมของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เป็นการจัดการเรียนรู้แบบ Face-to-Face และแบบ Online ถ้านำมาใช้ในการสอนได้อย่างถูกวิธีนั้น จะมีส่วนช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้งการนำไปประกอบอาชีพครูพลศึกษา ผู้ฝึกสอนกีฬา โดยเฉพาะในการพัฒนาทักษะกีฬาบาสเกตบอลและสมรรถภาพทางกายของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงทำการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนการวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนพลศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาหลักและวิธีการสอน บาสเกตบอลในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) และแบบผสมผสานที่จัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ (Face-to-Face & Online)
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอน บาสเกตบอล เพื่อส่งเสริมทักษะกีฬาบาสเกตบอล
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอน บาสเกตบอล เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล เป็นการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้า (Face to Face Format) และแบบออนไลน์ (Online Format) กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 51 คน และผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน เครื่องมือวิจัยได้รับการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ อยู่ระหว่าง 0.5 - 1.00 ทุกรายการ ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 2) แบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ชั้นพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล เครื่องมือวิจัยได้แก่ 1) แบบประเมินองค์ประกอบ และ 2) แบบประเมินเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 ชั้นทดลองการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานกับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Method) เครื่องมือวิจัยได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ และ 2) แบบทดสอบทักษะกีฬาบาสเกตบอล และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งเครื่องมือวิจัยทั้ง 3 นั้นมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

ขั้นตอนที่ 4 ชั้นหาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล โดยสอบถามกับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection Sampling Method) เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที แบบ Dependent Samples t-test และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Qualitative Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล การเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้า (Face to Face) และการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เป็นจัดการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ (Face to Face & Online)

1.1 สภาพปัจจุบันการจัดการการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้า (Face to Face) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40, SD = 0.61$) ความคิดเห็นที่พบในระดับมากที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนแบบการเข้าชั้นเรียนที่ผู้เรียนสามารถสอบถาม/ปรึกษา/ขอคำแนะนำจากจากอาจารย์ผู้สอนได้ตลอดเวลา ($M = 4.93, SD = 0.26$) การจัดการเรียนการสอนแบบการเข้าชั้นเรียนที่ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จริง/การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า (ทักษะต่าง ๆ ที่ฝึกปฏิบัติ/สอบ/วัดประเมินผล) ($M = 4.75, SD = 0.44$) และการจัดการเรียนการสอนตามปฏิทินการศึกษาของมหาวิทยาลัย ($M = 4.45, SD = 0.81$) สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Face to Face & Online) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.92, SD = 0.81$) ความคิดเห็นที่พบอยู่ในระดับน้อย คือ การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเกิดทักษะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จากสื่อ/ข้อมูลจากการค้นคว้าศึกษาด้วยตนเอง ($M = 2.40, SD = 0.50$) และการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนกระตือรือร้นพร้อมที่จะลงฝึกปฏิบัติในช่วงเวลาเรียนแบบ onsite (หลังจากการเตรียมความพร้อมศึกษาด้วยตนเอง) ($M = 2.48, SD = 0.51$)

1.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน(เผชิญหน้าในชั้นเรียนปกติผสมออนไลน์) กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 1) การจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยเนื้อหาสาระการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน โดยมีเนื้อหาสาระที่สำคัญทันสมัย รวมถึงรูปแบบการเรียนการสอนผ่าน Web และรูปแบบออนไลน์อื่น ๆ 2) เนื่องจากปัญหาโควิดจึงจำเป็นต้องเรียน online และ onsite ที่มีการปรับสภาพตามภาวะการระบาดของโรค จัดชั่วโมงเสริมเพื่อฝึกทักษะบาสเกตบอล 3) ควรมีการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อการเรียนการสอน มาประยุกต์ร่วมกับรูปแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมถึงการเรียนแบบผสมผสาน TPACK Model Active Learning 4) ควรนำความคิดครูผู้สอนทั้งหมดมาปรับใช้ในการเรียนการสอน ควรมีรูปแบบของระบบสามมิติเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนโดยอาศัยเทคโนโลยี AR และ VR เข้ามาช่วย และมีการนำ ADDIE Model ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 5) การสอนโดยใช้รูปแบบการฝึกจากที่มาจากหลากหลายคำนึงความพร้อมและการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้เรียนและเทคโนโลยีที่นำมาใช้ต้องตอบสนองวัตถุประสงค์ เนื้อหา และความเป็นไปได้ในการประเมิน 6) มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการและโอกาสในการพัฒนาความคิด การจัดเนื้อหาสาระหลักและย่อยต้องครอบคลุม 7) ให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้และนำเสนอในกลุ่ม เพื่อฟัง แลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงฝึกความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ผู้สอนทำหน้าที่ Coaching และจัดเตรียมแผนการสอนเป็นอย่างดี รวมถึงการใช้คลิปการฝึกการเรียนของต่างประเทศมาเป็นแนวทางใหม่ ๆ 8) ผู้สอนเป็น Coaching แทนการเป็น Lecturer ควรนำ

ADDIE Model มาประยุกต์ใช้ในการสอน ประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียนที่นำไปใช้ในวิชาชีพ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน อันเป็นการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ (Face to Face & Online) ที่มีชื่อเรียกว่า IKCPP MODEL ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชั้นเข้าสู่บทเรียน (Introductory) 2) ชั้นแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ (Knowledge sharing) 3) ชั้นตรวจสอบความเข้าใจ (Checking Understanding) 4) ชั้นสร้างชิ้นงานชิ้นใหม่ (Product design) 5) ชั้นแลกเปลี่ยนความคิด (Process of reflection) ซึ่งผลการประเมินองค์ประกอบและเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.25, SD = 0.73$)

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล ด้วยการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความเป็นมาของรูปแบบ ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบและรูปแบบการเรียนการสอน (ปัจจัยนำเข้า) ขั้นตอนการเรียนการสอนสัปดาห์แรก ขั้นตอนการเรียนการสอนสัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์สุดท้ายของการเรียน ผลลัพธ์และข้อมูลป้อนกลับ ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.25, SD = 0.73$)

4. ผลการทดลองการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล

4.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนนทดสอบ	ผู้ทดสอบ (คน)	คะแนนเต็ม	M	D	D ²	t
ก่อนเรียน	30	30	12.10	198	1,587	24.23
หลังเรียน	30	30	19.20			

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการทดสอบทักษะกีฬาบาสเกตบอล ทั้งหมด 6 รายการ หลังจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบนักกีฬาบาสเกตบอล ก่อนเรียนและหลังเรียน

รายการทดสอบ ทักษะกีฬาบาสเกตบอล	ทดสอบก่อนเรียน		ระดับ คุณภาพ	ทดสอบหลังเรียน		ระดับ คุณภาพ	p-value
	M	SD		M	SD		
1. ทักษะการรับ-ส่งลูก บาสเกตบอลสองมือ ระดับบอก	10.33	1.82	ปาน กลาง	12.40	1.77	สูง	.000
2. ทักษะการรับ-ส่งลูก บาสเกตบอล สองมือ กระดอนพื้น	10.86	1.52	มาก	12.60	1.06	สูงมาก	.000
3. ทักษะการเลี้ยงลูก บาสเกตบอลระดับต่ำ สลับซ้าย-ขวา	53.02	4.66	ต่ำมาก	50.09	4.66	ต่ำ	.000
4. ทักษะการเลี้ยงลูก บาสเกตบอลระดับสูง และก้าวกระโดดยิง ประตู (Lay Up)	4.76	1.40	ต่ำ	6.30	0.91	สูง	.000
5. ทักษะการยิงประตู ใต้แป้น สลับซ้าย-ขวา	7.20	2.13	ต่ำ	8.96	2.00	ต่ำ	.000
6. ทักษะการยิงประตู ระยะจุดโทษ	4.53	1.04	ต่ำ	6.20	0.76	สูง	.000

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยภาพรวม ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น และสูงกว่าผลทดสอบก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการหาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล ด้วยการประเมินความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า 5.1) ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่เป็นการจัดการเรียนรู้ ในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้า (Face to Face) และแบบออนไลน์ (Online) กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล โดยภาพรวมของ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$, $SD = 0.67$) 5.2) ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในแต่ละด้านพบว่า 5.2.1 ด้านเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.39$, $SD = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เนื้อหาการเรียนรู้เรียงลำดับ ตามขั้นตอนจากง่ายไปหายาก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51$, $SD = 0.61$) ได้แก่ มีเอกสาร/ใบงาน ประกอบการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.43$, $SD = 0.65$) เนื้อหาการเรียนรู้ทันสมัย เข้ากับ

สถานการณ์ปัจจุบัน ($M = 4.40, SD = 0.60$) 5.2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.43, SD = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะกีฬาบาสเกตบอลพัฒนาไปเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลได้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.54, SD = 0.66$) กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการสอนบาสเกตบอลมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.46, SD = 0.70$) และกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกีฬาบาสเกตบอล ($M = 4.43, SD = 0.70$) 5.2.3 ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.38, SD = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เรียนได้ใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างอิสระโดยการดูแลให้คำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.54, SD = 0.56$) อาจารย์ผู้สอนแนะนำวิธีการค้นคว้าแหล่งการเรียนรู้ได้ง่ายด้วยผู้เรียนเองได้มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.43, SD = 0.61$) และสื่อการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนหลายรูปแบบ ($M = 4.37, SD = 0.69$) 5.2.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.42, SD = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การวัดและประเมินผลช่วยให้ผู้เรียน มีพัฒนาการด้านทักษะที่ดีขึ้น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.54, SD = 0.66$) การวัดและประเมินผลตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.49, SD = 0.66$) และผู้เรียนพึงพอใจผลการประเมิน/คะแนนของตนเอง ($M = 4.43, SD = 0.65$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล การเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้า (Face to Face) และการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่เป็นการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้า (Face to Face) และแบบออนไลน์ (Online) ที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติแบบเผชิญหน้า (Face to Face) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40, SD = 0.67$) และการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Face to Face & Online) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($M = 2.92, SD = 0.65$) ซึ่งจะเห็นได้ว่า นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษามีความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Face to Face & Online) อยู่ในระดับปานกลาง ไม่เป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ กล่าวคือ การที่การจัดการเรียนรู้แบบ Face to Face ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าการเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ในการสอนบาสเกตบอลนั้น สามารถอภิปรายได้ในหลายมิติ มิติแรกเป็นเพราะการเรียนบาสเกตบอลมีลักษณะเฉพาะกล่าวคือ กีฬาบาสเกตบอลเป็นกิจกรรมที่ต้องการการเรียนรู้ทักษะทางกายภาพ (Psychomotor Skills) ที่ซับซ้อน ซึ่งต้องอาศัยการฝึกซ้อมจริงและการแก้ไขความผิดพลาดแบบทันที ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหวของ Fitts & Posner (1967) ที่เน้นว่าการเรียนรู้ทักษะต้องผ่านขั้นตอน Cognitive, Associative และ Autonomous ซึ่งต้องการการสาธิตและการแก้ไขแบบเฉพาะหน้า มิติที่สองเป็นความสำคัญของการโต้ตอบระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การเรียนแบบเผชิญหน้าช่วยให้ครูสามารถสังเกตการเคลื่อนไหวของนักเรียนได้ครบทุกมิติ และให้ Feedback แบบทันที (Immediate Feedback) ซึ่ง Magill (2011)

ระบุว่าป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหว มิติสุดท้ายการเรียนบาสเกตบอลเป็นการเรียนรู้แบบสังคม (Social Learning) เป็นกีฬาทีมที่ต้องการการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน การเรียนแบบเผชิญหน้าช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงานเป็นทีมได้ดีกว่า สอดคล้องกับทฤษฎี Social Learning Theory ของ Bandura (1977) ส่วนปัจจัยที่อาจทำให้ Blended Learning ให้ผลต่ำกว่า อาจเป็นเพราะมีการออกแบบหลักสูตรที่ไม่เหมาะสม อาจเป็นเพราะการนำเทคโนโลยีมาใช้ยังไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของการเรียนกีฬา หรือการแบ่งเนื้อหาระหว่าง Online และ Face to Face ยังไม่สมดุล ตามที่ Graham (2006) ชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จของ Blended Learning ขึ้นอยู่กับการออกแบบที่เหมาะสม หรืออาจเป็นเพราะมีข้อจำกัดทางเทคโนโลยีทำให้การเรียนออนไลน์อาจมีข้อจำกัดในการส่งถ่ายทักษะทางกายภาพ การมองเห็นรายละเอียดการเคลื่อนไหว หรือการประเมินผลที่แม่นยำ นอกจากนี้ อาจเกิดจากความพร้อมของผู้เรียนและผู้สอน อันอาจมีปัจจัยด้านความพร้อมในการใช้เทคโนโลยี ทักษะดิจิทัล หรือการปรับตัวของทั้งผู้สอนและผู้เรียน แนวทางการพัฒนา Blended Learning ให้มีประสิทธิภาพ สามารถทำได้โดยการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Flipped Classroom ใช้ออนไลน์สำหรับทฤษฎี กฎกติกา และการวิเคราะห์เกม ใช้เวลา Face to Face สำหรับการฝึกทักษะและการเล่นจริง เป็นไปตามแนวคิดของ Bergmann & Sams (2012) หรือการใช้เทคโนโลยีเสริมการเรียนรู้ เช่น การใช้ Video Analysis Tools วิเคราะห์ท่าทางการใช้ Virtual Reality สำหรับจำลองสถานการณ์การเล่น ใช้ Mobile Apps สำหรับติดตามความก้าวหน้า แนวทางสุดท้ายเป็นการประเมินผลแบบผสมผสาน โดยการใช้ Formative Assessment ออนไลน์สำหรับการวัดความรู้ (Black & Wiliam, 1998) ใช้ Performance Assessment แบบ Face to Face สำหรับทักษะ (Mueller, 2005) และใช้ Portfolio Assessment สำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Simon & Forgette-Giroux, 2001)

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนบาสเกตบอล อันเป็นการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติ แบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ (Face to Face & Online) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีชื่อเรียกว่า IKCPP MODEL ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเข้าสู่บทเรียน (Introductory) 2) ขั้นแลกเปลี่ยนสร้างองค์ความรู้ (Knowledge sharing) 3) ขั้นตรวจดูความเข้าใจ (Checking Understanding) 4) ขั้นสร้างชิ้นงานชิ้นใหม่ (Product design) 5) ขั้นแลกเปลี่ยนความคิด (Process of reflection) ซึ่งผลการประเมินองค์ประกอบและเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.25$) แสดงให้เห็นว่า กระบวนการวิจัยที่ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นโมเดลนั้นมีคุณภาพสูงและได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ การออกแบบ 5 ขั้นตอนมีความเป็นระบบและต่อเนื่อง เริ่มจากการเตรียมความพร้อม ไปจนถึงการสะท้อนคิด และการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้าและออนไลน์ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล จากการตรวจสอบเปรียบเทียบกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โมเดลสอดคล้องกับแนวคิด Constructivism ของ Vygotsky (1978) ในขั้น Knowledge sharing ที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน ขั้น Checking Understanding สะท้อนแนวคิด Formative Assessment ของ Black & Wiliam (1998) ขั้น Process of reflection สอดคล้องกับ Reflective Learning ของ Schön (1983) ในการพัฒนาต่อไป ควรปรับปรุงโมเดล เช่น ควรเพิ่มการกำหนดเวลาที่ชัดเจนสำหรับแต่ละขั้นตอน พัฒนาเครื่องมือประเมินที่เฉพาะเจาะจงสำหรับ

แต่ละขั้นตอน และเพิ่มแนวทางการจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน การนำไปใช้ควรทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริงเพื่อประเมินประสิทธิภาพ พัฒนาคู่มือการใช้งานสำหรับผู้สอน และจัดทำระบบการติดตามและประเมินผลการใช้งาน อาจสรุปว่า การได้คะแนนประเมินในระดับสูงเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี แต่ความสำเร็จที่แท้จริงจะวัดได้จากการนำไปใช้จริงและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ผลการทดลองการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอนแบบผสมผสาน พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียนมีผลการทดสอบทักษะกีฬาบาสเกตบอล หลังการเรียนจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน แบบทดสอบทักษะทั้งหมด 6 รายการ โดยรวมทุกรายการมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น และสูงกว่าผลทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงให้เห็นว่า IKCPP MODEL มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทฤษฎีและหลักการของบาสเกตบอล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Graham (2006) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้มากกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม และการที่ผู้เรียนมีทักษะบาสเกตบอลดีขึ้นทั้ง 6 รายการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการผสมผสานระหว่างการเรียนออนไลน์และการฝึกปฏิบัติแบบเผชิญหน้าสามารถเสริมสร้างทักษะการเคลื่อนไหวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎี Motor Learning Theory ผลการวิจัยสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหวของ Schmidt & Lee (2014) ที่เน้นว่าการเรียนรู้ทักษะต้องผ่านขั้นตอนการรับรู้ (Cognitive Stage) การเชื่อมโยง (Associative Stage) และการเป็นอัตโนมัติ (Autonomous Stage) โดยการเรียนรู้ช่วยในขั้นตอนแรก และการฝึกปฏิบัติช่วยในขั้นตอนที่สองและสาม สอดคล้องกับ ทฤษฎี Constructivist Learning Theory ซึ่งเป็นแนวคิดของ Vygotsky (1978) เกี่ยวกับ Zone of Proximal Development ในแง่ที่ว่า การที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ดีขึ้นโดยการใช้เทคโนโลยีและการปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน ช่วยขยายขีดความสามารถในการเรียนรู้ และสอดคล้องกับทฤษฎี Blended Learning Effectiveness อันเป็นผลการวิจัยของ Means et al. (2013) ที่พบว่าการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีประสิทธิภาพสูงกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิมหรือแบบออนไลน์เพียงอย่างเดียว ทั้งหมดทั้งสิ้นเป็นผลมาจากการออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ กล่าวคือ ชั้น Introductory ช่วยสร้างแรงจูงใจและความพร้อมในการเรียนรู้ ชั้น Knowledge sharing ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ชั้น Checking Understanding ช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับการสอนให้เหมาะสม ชั้น Product design ให้โอกาสผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ และชั้น Process of reflection ช่วยเสริมสร้าง การเรียนรู้ที่ยั่งยืน นอกจากนี้ การผสมผสานสื่อการเรียนรู้ โดยการใช้สื่อออนไลน์สำหรับทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติแบบเผชิญหน้าสำหรับทักษะตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้แตกต่างกัน (Fleming & Mills, 1992) อย่างไรก็ตาม อาจต้องพิจารณาข้อจำกัด ในปัจจัยที่อาจส่งผลต่อผลการวิจัย เช่น ระยะเวลาในการทดลอง ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และคุณภาพของเครื่องมือวัดและทดสอบด้วย หากมีการนำไปใช้ในบริบทอื่น ควรพิจารณาความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ความสามารถทางเทคโนโลยีของผู้เรียนและผู้สอน และวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร

ผลการหาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนวิชาหลักและวิธีการสอน บาสเกตบอล เกี่ยวกับความพึงพอใจ ที่พบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ผลการประเมิน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากต่อการใช้ IKCPP MODEL แสดงถึงการยอมรับและ ประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบวกของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Keller (2010) ในทฤษฎี ARCS Model ที่เน้นว่าความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ ในการเรียนรู้ เช่น ความพึงพอใจในด้านการออกแบบการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ การผสมผสานระหว่างออนไลน์และเผชิญหน้าให้ผู้เรียนมีตัวเลือกในการเรียนรู้ตามสไตล์ของตนเอง สอดคล้องกับ Learning Style Theory ของ Felder & Silverman (1988) ด้านการมีส่วนร่วม ที่หลากหลายในชั้น Knowledge sharing และ Product design ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแข็ง ขัน (Active Learning) ตามแนวคิดของ Bonwell & Eison (1991) ด้านเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ มีความสะดวกในการเข้าถึง เพราะการเรียนออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ตลอดเวลา ตามแนวคิด Anytime, Anywhere Learning ของ Peters (2007) ด้านความหลากหลายของสื่อ

การใช้สื่อมัลติมีเดียที่หลากหลายช่วยเพิ่มความน่าสนใจและการทำความเข้าใจ สอดคล้องกับ Multimedia Learning Theory ของ Mayer (2009) ด้านปฏิสัมพันธ์และการสนับสนุน การได้รับ Feedback ทันที ในชั้น Checking Understanding ช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลป้อนกลับอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ตาม Feedback Theory ของ Hattie & Timperley (2007) การเรียนรู้ ร่วมกัน ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียนสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community of Practice) ตามแนวคิดของ Wenger (1998) ที่เป็นประเด็นสำคัญ ความพึงพอใจมีความเชื่อมโยงกับ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ ความพึงพอใจในระดับมากสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ ที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีของ Herzberg (1966) เกี่ยวกับ Motivation-Hygiene Theory ที่ความพึงพอใจเป็นตัวขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น และเป็นไปตามหลัก Student Engagement และ Learning Outcomes ซึ่งความพึงพอใจที่สูงแสดงถึงระดับการมีส่วนร่วมของ ผู้เรียนที่ดี (Student Engagement) ตามการศึกษาของ Kuh (2009) ที่พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก กับผลการเรียนรู้ นอกจากนี้ อาจมีปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อความพึงพอใจในการวิจัยครั้งนี้ นั่นก็คือ ความแปลกใหม่ของวิธีการเรียนรู้ (Novelty Effect) ความพร้อมทางเทคโนโลยีของผู้เรียน คุณภาพ ของการดำเนินการสอน และบุคลิกภาพและทัศนคติของผู้เรียนก็เป็นได้ อย่างไรก็ตาม ควรติดตาม ความพึงพอใจในระยะยาวเพื่อดูว่าระดับความพึงพอใจจะคงที่หรือเปลี่ยนแปลงเมื่อผู้เรียนคุ้นเคยกับ รูปแบบการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไปปรับใช้กับกระบวนวิชาทักษะกีฬา ชนิดต่าง ๆ ที่มีลักษณะการเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติในบริบทที่คล้ายคลึงกัน รวมถึงสามารถนำไปใช้ กับกลุ่มผู้เรียน ในระดับการศึกษาต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

2. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไปปรับใช้ ผู้สอนควรเตรียมความพร้อม โดยศึกษาและทำความเข้าใจสัดส่วน ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหา สื่อการสอน

แหล่งเรียนรู้ ตรวจสอบความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของ IKCPP MODEL กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ อื่น ๆ เช่น Problem-Based Learning, Project-Based Learning หรือ Flipped Classroom โดยใช้การออกแบบการวิจัยแบบสุ่มที่มีกลุ่มควบคุม (Randomized Controlled Trial) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือสูงในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพ
2. ควรขยายการวิจัยไปยังสาขาวิชาอื่น ๆ ที่มีลักษณะการเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น วิชาดนตรี ศิลปะ วิทยาศาสตร์ การแพทย์ หรือวิศวกรรมศาสตร์ รวมถึงการศึกษากับกลุ่มผู้เรียนในระดับการศึกษาต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อทดสอบความสามารถในการปรับใช้ของโมเดล
3. การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ เช่น แรงจูงใจ ความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนักศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน สำหรับข้อมูล คำแนะนำ รวมถึงตรวจสอบความถูกต้อง ทำให้วิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ขึ้น งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณรายจ่ายจากรายได้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง งบประมาณประจำปี 2567 หมายเลขอ้างอิงโครงการวิจัย อว ๐๖๐๑.๒๔/๘๗๗

เอกสารอ้างอิง

- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2555). Desktop Publishing สู่ e-book เพื่อส่งเสริมการใ้รู้ของผู้เรียน ยุคดิจิทัล. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัฐรส บัญชาชาญชัย. (2540). การสร้างแบบประเมินและแบบทดสอบทักษะกีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทิศนา แคมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 11). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิริยา บุญชัย. (2529). การทดสอบและการวัดผลทางพลศึกษา. ไทยวัฒนาพานิช.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice-Hall.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip your classroom: Reach every student in every class every day*. International Society for Technology in Education.
- Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education*, 5(1), 7 - 74.

- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). **Active learning: Creating excitement in the classroom** (ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1). George Washington University.
- Felder, R. M., & Silverman, L. K. (1988). Learning and teaching styles in engineering education. **Engineering Education**, 78(7), 674 - 681.
- Fitts, P. M., & Posner, M. I. (1967). **Human performance**. Brooks/Cole Press.
- Fleming, N. D., & Mills, C. (1992). Not another inventory, rather a catalyst for reflection. **To Improve the Academy**, 11(1), 137 - 155.
- Graham, C. R. (2006). Blended learning systems: Definition, current trends, and future directions. In C. J. Bonk & C. R. Graham (Eds.), **The handbook of blended learning: Global perspectives, local designs** (pp. 3 - 21). Pfeiffer.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. **Review of Educational Research**, 77(1), 81 - 112.
- Herzberg, F. (1966). **Work and the nature of man**. World Publishing Company.
- Keller, J. M. (2010). **Motivational design for learning and performance: The ARCS model approach**. Springer.
- Kuh, G. D. (2009). What student affairs professionals need to know about student engagement. **Journal of College Student Development**, 50(6), 683 - 706.
- Magill, R. A. (2011). **Motor learning and control: Concepts and applications** (9th ed.). McGraw-Hill.
- Mayer, R. E. (2009). **Multimedia learning** (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M., & Jones, K. (2013). **Evaluating evidence-based practices in online learning: A meta-analysis and review of online learning studies**. US Department of Education.
- Mueller, J. (2005). **The authentic assessment primer**. North Central Regional Educational Laboratory.
- Peters, K. (2007). m-Learning: Positioning educators for a mobile, connected future. **International Review of Research in Open and Distributed Learning**, 8(2), 1 - 17.
- Schmidt, R. A., Lee, T. D., Winstein, C., Wulf, G., & Zelaznik, H. N. (2018). **Motor control and learning: A behavioral emphasis**. Human kinetics.
- Schön, D. A. (1983). **The reflective practitioner: How professionals think in action**. Basic Books.
- Simon, M., & Forgette-Giroux, R. (2001). A rubric for scoring postsecondary academic skills. **Practical Assessment, Research & Evaluation**, 7(18), 1 - 4.
-

Vygotsky, L. S. (1978). **Mind in society: The development of higher psychological processes**. Harvard University Press.

Wenger, E. (1998). **Communities of practice: Learning, meaning, and identity**. Cambridge University Press.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชนเพื่อเสริมสร้าง สุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี

COMMUNITY-BASED PARTICIPATORY ACTION RESEARCH TO STRENGTHEN HOLISTIC WELL-BEING IN OLDER ADULTS IN PATHUM THANI PROVINCE

ศิริวรรณ กำแพงพันธ์^{1*} ทัยรัตน์ อ่วมน้อย² และจริยา สายเงิน³
Siriwan Kamphaengphan^{1*} Hathairat Oumnoi² and Jariya Sayngoen³

Received : 27-11-2025

Revised : 29-12-2025

Accepted : 30-12-2025

บทคัดย่อ

ความรู้สึกลดลงเรื่อยๆ ขาดการทำกิจกรรมทางกาย และขาดการมีส่วนร่วมทางสังคม เป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและดำเนินโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน ดำเนินการ 2 วงรอบ เริ่มจากการวางแผน ปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนการปฏิบัติเมื่อสิ้นสุดวงรอบที่ 1 จากนั้นปรับแผนและดำเนินการต่อจนครบวงรอบที่ 2 ประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ รวมระยะเวลาวิจัย 10 เดือน ในพื้นที่ หมู่ 8 ตำบลบึงบา อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ผู้เข้าร่วมวิจัยประกอบด้วยผู้สูงอายุ 90 คน แบ่งเป็นกลุ่มติดสังคม กลุ่มติดบ้าน กลุ่มติดเตียง นักวิจัยชุมชน จำนวน 10 คน และผู้วิจัย จำนวน 2 คน ใช้การเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต 9Q และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 80 ของผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

³ ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ 8 ตำบลบึงบา อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

¹ Doctor of Philosophy Program, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

² Bachelor of Arts Program in Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University

³ President of the Village Health Volunteers, Village No. 8, Bueng Ba Subdistrict, Nong Suea District, Pathum Thani

* Corresponding Author's E-mail: siriwanka@g.swu.ac.th

การออกกำลังกาย และร้อยละ 88 รับประทานอาหารเหมาะสมกับวัย ร้อยละ 100 ของผู้สูงอายุ กลุ่มติดบ้านและติดเตียงได้รับการเยี่ยมบ้าน ร้อยละ 83 ของผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมมีรายได้เพิ่ม และ ร้อยละ 94 ของผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายมีระดับความสุขเพิ่มขึ้น นอกจากนี้พบว่าปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ คณะทำงานระดับหมู่บ้านมีความรู้และขับเคลื่อนงานได้อย่างเข้มแข็ง การมีส่วนร่วมของชุมชน การบูรณาการกิจกรรมทางกาย จิตใจ สังคม และปัญญา เข้าด้วยกันบนบริบทของชุมชน ผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ / การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน / สุขภาวะองค์รวม

ABSTRACT

Loneliness, physical inactivity, and lack of social engagement are risk factors associated with physical and mental health problems among older adults. This research aimed to develop and implement a holistic well-being program for older adults in Pathum Thani Province, employing a community-based participatory action research (CBPAR) approach. The study was conducted over two cycles, each comprising planning, action, observation, and reflection phases. Following the completion of Cycle 1, the plan was revised and implementation continued through Cycle 2, with final evaluation conducted at project completion. The total research duration was 10 months, conducted in Moo 8, Bueng Ba Sub-district, Nong Suea District, Pathum Thani Province. Research participants consisted of 90 older adults categorized into socially active, homebound, and bedbound groups, 10 community researchers, and 2 principal investigators. Both quantitative and qualitative data collection methods were employed, utilizing the 9-Question Mental Health Screening (9Q) and focus group discussions.

The findings revealed that 80% of the target older adult population demonstrated behavioral changes in exercise practices, 88% adopted age-appropriate dietary habits, and 100% of homebound and bedbound older adults received home visits. Furthermore, 83% of socially active older adults reported increased income, and 94% of the target population demonstrated elevated happiness levels. Key success factors identified included: a knowledgeable and proactive village-level working team, active community participation, and the integration of physical, mental, social, and cognitive activities tailored to the community context. These research findings can be applied to health promotion activities for older adults in communities with similar contexts.

Keywords: Older Adults / Community-Based Participatory Action Research / Holistic Well-being

บทนำ

ประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลผู้สูงอายุของประเทศไทยที่มีอายุเกิน 60 ปี ขึ้นไป เทียบกับสัดส่วนของประชากรทั้งประเทศ คิดเป็นร้อยละ 19.21 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2565) ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมถอยลงทางด้านร่างกาย ส่งผลให้ผู้สูงอายุจำนวนมากประสบปัญหาทางกาย เช่น โรคเรื้อรัง ภาวะเสี่ยงล้ม และภาวะข้อจำกัดในการเคลื่อนไหว ขณะเดียวกันยังเผชิญกับปัญหาทางสุขภาพจิต อาทิ ความเหงา ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล และการขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่พบได้บ่อยโดยเฉพาะผู้ที่มีโรคทางกายร่วมด้วย พบประมาณร้อยละ 30 เคยประสบภาวะซึมเศร้าที่รุนแรงอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ปัญหาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เกิดจากความเหงาและโดดเดี่ยวจากการอยู่คนเดียว โดยในปี 2566 พบว่า ผู้สูงอายुर้อยละ 84.9 มีความสุขในระดับที่ดี แต่ความสุขของผู้สูงอายุจะลดน้อยลงตามวัย ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดกิจกรรมและบทบาททางสังคม จากข้อมูลการสำรวจผู้สูงอายุของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี 2565 มีสัดส่วนของผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำกิจกรรมใด ๆ เลย ถึงร้อยละ 49.0 ของผู้สูงอายุทั้งหมด ขณะที่จำนวนผู้สูงอายุที่ต้องอยู่คนเดียวมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก โดยมีสัดส่วนร้อยละ 28.1 ของผู้สูงอายุทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567) ผู้สูงอายุมีอัตราการพยายามฆ่าตัวตาย 14.42 คนต่อประชากรแสนคน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ แต่อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จอยู่ที่ 13 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคน ซึ่งสูงกว่าช่วงวัยอื่น ๆ ที่มี 10.2 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคน (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2566) ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ความสามารถในการใช้ชีวิตประจำวัน รวมถึงภาระของครอบครัวและระบบบริการสุขภาพ

จังหวัดปทุมธานีเป็นพื้นที่ในเขตปริมณฑล ลักษณะเป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทที่มีการผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนในพื้นที่และความเจริญของเมืองใหม่ มีพื้นที่อุตสาหกรรมเกิดขึ้นด้วยความเจริญที่เข้ามาส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างครอบครัวโดยมีจำนวนครอบครัวเดี่ยวและจำนวนผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังเพิ่มขึ้น เนื่องจากการย้ายเข้าไปทำงานในเมืองของลูกหลาน นอกจากนี้พบว่าพื้นที่จังหวัดปทุมธานีมีหมู่บ้านจัดสรรที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยใกล้กรุงเทพฯ เพิ่มขึ้น จึงมีจำนวนประชากรย้ายถิ่นฐานเข้า ทำให้เป็นเมืองที่เติบโตเร็ว มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยปทุมธานีมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและด้วยความหลากหลายของคนในชุมชนส่งผลให้ผู้สูงอายุในหลายพื้นที่ของจังหวัดประสบปัญหาขาดข้อมูลความรู้ที่เหมาะสมกับวัย และขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนอย่างเท่าเทียม แม้ว่าจะมีหน่วยงานท้องถิ่นและอาสาสมัครสาธารณสุขส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอยู่แล้ว แต่การดำเนินงานส่วนใหญ่ยังคงเป็นลักษณะจากบนลงล่าง (top-down) ทำให้ไม่ตอบโจทย์ความต้องการจริงของผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างแท้จริงและยากต่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน ด้วยความซับซ้อนของปัญหา การพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องใช้แนวทางที่เน้นบริบทของชุมชนและความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ครอบครัว ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และหน่วยงานท้องถิ่น ขับเคลื่อนร่วมกัน

แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน (Community-Based Participatory Action Research: CBPAR) เป็นกรอบแนวคิดที่เหมาะสม เพราะมุ่งเน้นให้ชุมชนเป็น

หุ้นส่วนร่วมในการออกแบบ วางแผน ลงมือปฏิบัติ และประเมินผลกิจกรรม ตลอดจนสร้างพลังอำนาจ (empowerment) และความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพัฒนาต่อยอดได้ด้วยตนเองในระยะยาว (Collins et al., 2018) แนวทาง CBPAR ช่วยให้การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ สามารถปรับเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อม และสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัยและชุมชน เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนชุมชนเพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีชีวิตอย่างมีความสามารถ กรณีศึกษาชุมชนทรายทอง จังหวัดนนทบุรี โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้สูงอายุจิตอาสาในชุมชน และบุคลากรสาธารณสุข มีการดำเนินงาน 6 ระยะ ดังนี้ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ 2) สร้างเครือข่ายค้นหาจิตอาสาและแกนนำ 3) ประชุมวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรม 4) จัดกิจกรรมตามที่กำหนด 5) ทบทวนกิจกรรมและปรับปรุงจากผลการประเมิน และ 6) ประเมินผลกระบวนการขับเคลื่อนชุมชน ผลการดำเนินงาน พบว่า ผู้สูงอายุในชุมชนมีการใช้ชีวิตอย่างมีความสามารถในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการมีส่วนร่วม ทำให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่ทำให้การขับเคลื่อนของชุมชนสำเร็จ คือ การมีเครือข่ายดำเนินงาน ผู้นำชุมชน แกนนำผู้สูงอายุและจิตอาสา ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสร้างความเข้มแข็งของผู้สูงอายุ (รักชนก ชูพิชัย และคณะ, 2563) นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุยังช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความต่อเนื่องในการดูแลสุขภาพของตนเอง อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างสุขภาวะอย่างยั่งยืน (Corrado et al., 2020) การส่งเสริมสุขภาวะหรือความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) จะครอบคลุมทั้งการส่งเสริมทางสุขภาพกาย สุขภาพจิต ความสัมพันธ์ดี และชีวิตมีความหมาย โดยองค์การอนามัยโลก หรือ WHO มองว่าความเป็นอยู่ที่ดีเป็นองค์ประกอบหลักของสุขภาพ ไม่ใช่แค่การไม่มีโรค แต่เป็นสภาวะกาย ใจ และสังคมที่ดีครบทุกด้าน งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคมและกิจกรรมชุมชนสามารถช่วงลดความเหงา ส่งเสริมสุขภาวะทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี (Tcymbal et al., 2022)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี” โดยร่วมกับชุมชนในจังหวัดปทุมธานีพัฒนาและดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ตอบสนองบริบทและความต้องการจริงของผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการขับเคลื่อนกิจกรรมตั้งแต่การวางแผนการทำงาน การสร้างและพัฒนาแกนนำผู้สูงอายุ การลงมือปฏิบัติโดยใช้ศักยภาพของคนในชุมชน การติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรม และการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ คาดว่าผลการวิจัยจะช่วยเสริมสร้างสุขภาวะองค์รวมเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และเป็นแนวทางในการพัฒนางานสุขภาพในระดับชุมชนที่สามารถนำไปขยายผลในพื้นที่อื่นได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาและดำเนินโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน ที่มีการดำเนินการ 2 วงรอบ โดยวงรอบที่ 1 มุ่งเน้นให้เกิดคณะทำงาน แผน กลไกขับเคลื่อน และการติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนในวงรอบถัดไปเน้นการนำผลมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รวมระยะเวลา 10 เดือน คือระหว่างเดือนพฤษภาคม 2567 ถึง กุมภาพันธ์ 2568 ก่อนเริ่มต้นวงรอบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทีมผู้วิจัยและชุมชนได้มีการสะท้อนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของชุมชน จากนั้นจึงเริ่มกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอนตามแนวคิดของเคมมิสและแมคแทกการ์ท (Kemmis & McTaggart, 2006) คือ ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ดำเนินการตามแผน (Action) เก็บรวบรวมข้อมูล (Observation) และสะท้อนผลข้อมูล (Reflection) หลังจากนั้นได้ปรับปรุงแผน (Re-Planning) และเริ่มดำเนินการวงรอบที่ 2 ต่อ จนได้แนวปฏิบัติที่เหมาะสม ภาพที่ 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่ดำเนินการวิจัย การดำเนินโครงการครั้งนี้ต้องการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้กับผู้สูงอายุ โดยประชากรคือผู้สูงอายุในหมู่ที่ 8 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงบา เนื่องจากในพื้นที่หมู่ที่ 8 ยังไม่เคยจัดตั้งชมรมหรือการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้าน ที่ผ่านมาผู้สูงอายุที่สนใจกิจกรรมรวมกลุ่มจะเข้าร่วมกับกิจกรรมผู้สูงอายุในระดับตำบล ซึ่งจัดขึ้นโดย อบต.บึงบา เดือนละ 1 ครั้ง ผู้สูงอายุในหมู่บ้านหลายรายไม่สะดวกในการเดินทาง จึงส่งผลให้ตัดสินใจไม่เข้าร่วม บางส่วนเข้าร่วมแต่ไม่สม่ำเสมอ ซึ่งส่งผลให้การดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้พบว่าผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัวส่วนใหญ่มีภาวะซึมเศร้าร่วมด้วย ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ได้รับการวินิจฉัยเป็น โรค NCDs (Non-Communicable Diseases หรือ NCDs) จำนวน 70 คน และพบภาวะซึมเศร้า จำนวน 20 คน ในจำนวนนี้พบผู้สูงอายุ จำนวน 3 ราย เคยพยายามฆ่าตัวตายแต่ไม่สำเร็จ เนื่องจากมีผู้พบเห็นและให้การช่วยเหลือทันเวลา หลังจากพบจิตแพทย์ได้รับยาและที่ม อสม. ได้เข้าพูดคุย ดูแลอย่างต่อเนื่อง ภายหลังพบว่ามีอาการที่ดีขึ้นตามลำดับ

ผู้ร่วมวิจัย (Participants) กลุ่มเป้าหมายหลักคือผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ 8 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงบา ที่ได้รับการคัดกรองเบี่ยงชีฟ โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ 1) เป็นผู้สูงอายุ อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป 2) อาศัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ 8 ตำบลบึงบา อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี และ 3) สมารถเข้าร่วมโครงการวิจัย ส่วนเกณฑ์การคัดออกคือ เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการวิจัยได้น้อยกว่า ร้อยละ 80 ซึ่งสามารถแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มติดสังคม จำนวน 60 คน กลุ่มติดบ้าน จำนวน 25 คน และกลุ่มติดเตียง จำนวน 5 คน รวมจำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 90 คน โดยออกแบบกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ยังรวมถึงคณะทำงานหรือนักวิจัยชุมชน จำนวน 10 คน และผู้วิจัยจำนวน 2 คน โดยมีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินงาน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงบา โรงพยาบาลหนองเสือ บรรณารักษ์สถาน และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

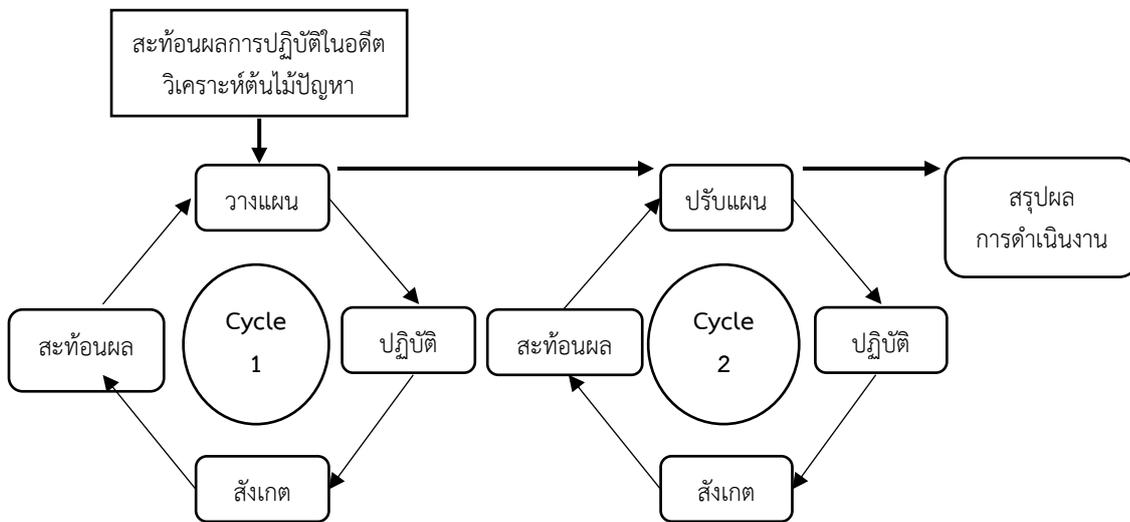
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน ตัวนักวิจัยถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ ดังนั้นตัวนักวิจัยและนักวิจัยชุมชน ได้ผ่านการอบรมการพัฒนาศักยภาพร่วมกับหน่วยจัดการร่วมกับ สสส.จังหวัดปทุมธานี ในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง เช่น การวิเคราะห์ปัญหา การพัฒนาข้อเสนอโครงการ การกำหนดผลลัพธ์ การออกแบบกิจกรรม การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การเก็บข้อมูลที่หลากหลายทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเลือกใช้เครื่องมือให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ต้องการ รายละเอียดดังตารางที่ 1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ทีมผู้วิจัยและคณะทำงานชุมชนได้ร่วมกันออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาจากเอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแบบบันทึกข้อมูลสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ยังมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต 9Q ส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียงที่อาจมีปัญหาด้านการสื่อสาร ผู้วิจัยใช้การสังเกตพฤติกรรมหรือสัมภาษณ์ผู้ดูแล (Caregiver) ควบคู่ไปด้วย แบบคัดกรองสุขภาพจิต 9Q ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับอาการของโรคซึมเศร้า 9 ข้อ ให้เลือกตอบ 4 ตัวเลือก คือ ไม่มีอาการเลยให้ค่าคะแนน = 0 เป็นบางวันให้ค่า คะแนน = 1 เป็นบ่อยให้ค่าคะแนน = 2 และเป็นทุกวัน ให้ค่าคะแนน = 3 มีค่าคะแนนรวมสูงสุด 27 คะแนน จุดตัดของคะแนนคือตั้งแต่ 7 ขึ้นไป คุณสมบัตินี้ของแบบประเมิน 9Q มีค่าความสัมพันธ์ของค่าคะแนนจากแบบประเมิน 9Q กับแบบประเมิน Hamilton rating scale for depression อยู่ในเกณฑ์ดี ด้วยค่า Pearson's product-moment correlation = 0.719 (95% CI: 0.69 to 0.746) ค่าจุดตัดที่เหมาะสม คือคะแนนตั้งแต่ 7 ขึ้นไป มีค่าความไวร้อยละ 86.15 ค่าความจำเพาะร้อยละ 83.12 ค่าความถูกต้อง ร้อยละ 83.29 ค่า positive likelihood ratio = 5.10 ค่า ROC area 0.897 (95%CI 0.85 to 0.943) เมื่อประเมินตามระดับความรุนแรงของอาการซึมเศร้า พบว่า ช่วงค่าคะแนน 7-12 เป็นระดับเล็กน้อย มีค่าความไวร้อยละ 86.2 ความจำเพาะร้อยละ 83.1 ช่วงค่าคะแนน 13-17 เป็นระดับปานกลาง มีค่าความไวร้อยละ 83.3 ความจำเพาะร้อยละ 93.2 ช่วงค่าคะแนนช่วง 18 ขึ้นไป เป็นระดับรุนแรง มีค่าความไวร้อยละ 80.0 ความจำเพาะ ร้อยละ 95.2 (ธรรณิทร์ กองสุข และคณะ, 2561) นำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยทีมสนับสนุนวิชาการหน่วยจัดการร่วมกับ สสส.จังหวัดปทุมธานี อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ให้ข้อเสนอแนะและประเมินความถูกต้อง ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 ถึง 1.00

ภาพที่ 1 กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน
ที่มา: ดัดแปลงจาก Kemmis & McTaggart (2006)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมบนฐานชุมชนในครั้ง มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็นระยะเตรียมการ และระยะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน ดังนี้

ระยะเตรียมการ

1. ผู้วิจัยประสานงานกับแกนนำชุมชนของพื้นที่ หมู่ 8 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงบา จังหวัดปทุมธานี นัดหมายชี้แจงวัตถุประสงค์และรูปแบบการวิจัย และเปิดโอกาสให้แกนนำชุมชนและผู้สูงอายุซักถามจนเกิดความเข้าใจ ผู้วิจัยได้ชี้แจงสิทธิและการรักษาความลับก่อนให้กลุ่มเป้าหมายลงนามยินยอมเข้าร่วมโครงการ (Informed Consent) โดยให้เวลาตัดสินใจอย่างอิสระ
2. เมื่อแกนนำนักวิจัยพื้นที่ (Local Researcher) ตอบตกลงเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงนัดหมายแกนนำนักวิจัยพื้นที่เพื่อร่วมกันสะท้อนถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ โดยร่วมกันกำหนดปัญหา วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ต้นไม่ปัญหา ซึ่งแกนนำชุมชนระบุว่าผู้สูงอายุในชุมชนมีปัญหาคความเครียด เหนงา โดดเดี่ยว ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ชุมชนและสังคม จากนั้นจึงร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมของบุคคล ด้านสิ่งแวดล้อมเชิงสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมเชิงกายภาพ จุดแข็งหรือทรัพยากรของชุมชน ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุในชุมชน โดยจำแนกเป็นกลุ่มติดสังคม กลุ่มติดบ้าน และกลุ่มติดเตียง

ระยะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน วงรอบที่ 1

1. ขั้นวางแผน (Plan) ผู้วิจัยและนักวิจัยชุมชนได้ทบทวนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ต้นไม่ ปัญหา จากนั้นจึงร่วมกันวางแผนโดยกำหนดวัตถุประสงค์คือ เพื่อส่งเสริมสุขภาพของครอบครัวกับผู้สูงอายุในชุมชนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวัง ตัวชี้วัดผลลัพธ์ และกิจกรรมที่เอื้อให้ตัวชี้วัดสำเร็จ โดยจัดทำในรูปแบบบันไดผลลัพธ์ ซึ่งกำหนดผลลัพธ์ดังนี้คือ 1) แขนงนำขับเคลื่อนงานได้อย่างเข้มแข็ง 2) ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาในการดูแลสุขภาพกายและจิตใจของตนเองอย่างเหมาะสม 3) แขนงนำดำเนินการตามนโยบายและมีกลไกการติดตามสนับสนุน และ 4) ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพกายและจิตใจอย่างเหมาะสมกับช่วงวัย รายละเอียดดังตารางที่ 1

2. ขั้นปฏิบัติ (Action) ดำเนินกิจกรรมตามบันไดผลลัพธ์ โดยผู้วิจัย นักวิจัยร่วม และผู้เข้าร่วมวิจัย ร่วมกันจัดกิจกรรม ตั้งแต่การแต่งตั้งคณะทำงานชุมชนที่มีโครงสร้างหลากหลาย และมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน คณะทำงานมีข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน มีการคืนข้อมูลสุขภาพให้กลุ่มผู้สูงอายุ และเชิญชวนผู้สูงอายุในชุมชนเข้าร่วมโครงการส่งเสริมสุขภาพของครอบครัว โดยร่วมกันกำหนดกติกาของการเข้าร่วมกิจกรรม จากนั้นจึงดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมโดยส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมกับตำบล การออกกำลังกายด้วยตนเองที่บ้าน และให้ความรู้เรื่องการรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัยหรือโรคประจำตัว และทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต มีการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านและติดเตียง การจัดกิจกรรมรวมกลุ่มอาชีพ ในวงรอบที่ 1 ทำกิจกรรมจัดทำน้ชาล่างจาน

3. ขั้นสังเกต (Observation) โดยผู้วิจัย นักวิจัยร่วม มีการประเมินติดตามผลหลังการทำกิจกรรมทุกครั้ง โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล การสนทนากลุ่ม การสังเกต

4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) ของวงรอบที่ 1 ผู้วิจัย นักวิจัยร่วม และผู้เข้าร่วมวิจัย ร่วมกันสะท้อนกลับการปฏิบัติงาน (Reflection) หวนระลึกถึงการกระทำตามที่บันทึกข้อมูลไว้จากการสังเกต นำข้อมูลมาไตร่ตรองในเชิงวิพากษ์กระบวนการและผลการปฏิบัติ รวมไปถึงปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หากมีสิ่งใดที่ควรปรับปรุงหรือรื้อถอน ก็ระดมความคิดเพื่อปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติตามวิธีใหม่ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำไปปฏิบัติในวงรอบถัดไป โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นสังเกตของวงรอบที่ 1 ว่ากิจกรรมดังกล่าวสามารถส่งเสริมสุขภาพของครอบครัวของผู้สูงอายุได้มากน้อยเพียงใด ครอบคลุมด้านร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ และจิตวิญญาณ หรือไม่และอย่างไร จากนั้นจึงปรับปรุงแผนดำเนินการกิจกรรมเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์

ระยะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน วงรอบที่ 2

1. ขั้นปรับปรุงแผน (Re-Planning) ทบทวนข้อมูลที่พบจากการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) ของวงรอบที่ 1 จากนั้นผู้วิจัยและนักวิจัยร่วมได้ร่วมกันปรับปรุงแผน

2. ขั้นปฏิบัติ (Action2) ดำเนินกิจกรรมตามแผนที่ได้ทำการปรับปรุง โดยในวงรอบที่ 2 คณะทำงานได้แบ่งความรับผิดชอบในการติดตามการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้องมากขึ้นทั้งการออกกำลังกายและการรับประทานอาหาร

มีการบูรณาการกิจกรรมออกกำลังกายกับการรวมกลุ่มอาชีพ มีการปรับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต และอาชีพเป็นการทำไข่เค็มและการทำกล้วยฉาบ และมีการส่งเสริมบทบาทของผู้สูงอายุที่เคยมี ปัญหาสุขภาพจิตแต่ปัจจุบันอาการดีขึ้นแล้วให้เข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดประสบการณ์ วิธีดูแล ร่างกายและจิตใจของตนเอง ปรับความถี่ของกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ และมีกิจกรรมยกย่อง ผู้สูงอายุที่มีการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตได้เป็นอย่างดี

3. ขั้นสังเกต (Observation2) ผู้วิจัย นักวิจัยร่วม มีการประเมินติดตามผลหลังการทำ กิจกรรมทุกครั้ง โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล การสนทนากลุ่ม การสังเกต

4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect 2) ของวงจรที่ 2 โดยผู้วิจัย นักวิจัยร่วม และ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จัดเวทีสะท้อนผลด้วยเทคนิคการทบทวนผลหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review) ผลที่ได้ในขั้นนี้จะถือว่าเป็นการสิ้นสุดกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ประเมินผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามตัวชี้วัดในบันไดผลลัพธ์ หลังจากนั้นประมวลผลทั้งหมด เพื่อสรุปรูปแบบโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพภาวะองค์กรรวมโดยการมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ที่ใช้ศึกษาและตีความ ข้อมูลที่บันทึกไว้ เช่น เอกสาร ข้อความ ภาพ เสียง เพื่อค้นหารูปแบบ ความหมาย หรือแก่นเรื่อง สำคัญที่ซ่อนอยู่ วิธีการนี้สามารถใช้ได้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยสามารถนับความถี่ ของคำ วลี หรือแนวคิด และยังสามารถเจาะลึกถึงความหมายและความสัมพันธ์ของข้อมูล

ตารางที่ 1 บันไดผลลัพธ์ ตัวชี้วัด กิจกรรม และวิธีการเก็บข้อมูล

บันไดขั้นที่ 1	บันไดขั้นที่ 2	บันไดขั้นที่ 3	บันไดขั้นที่ 4
กิจกรรม 1. ประชุมคณะกรรมการเพื่อทำ ความเข้าใจ จัดตั้ง คณะทำงาน และแบ่ง บทบาทหน้าที่ 2. อบรมพัฒนาความรู้และ ทักษะของคณะกรรมการ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริม สุขภาพกายและสุขภาพจิต ผู้สูงอายุ	กิจกรรม 1. ประชุมชี้แจงโครงการ และคืนข้อมูล สถานการณ์และ ภาวะสุขภาพกายและ สุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ให้กลุ่มเป้าหมาย 2. กำหนดข้อตกลง ในการดำเนินกิจกรรม และการเข้าร่วมของ กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม 1. จัดกิจกรรมส่งเสริม สุขภาพกายให้กับ ผู้สูงอายุตามแผน เช่น การออกกำลังกายที่ เหมาะสมกับวัย และการ รับประทานอาหาร 2. จัดกิจกรรมส่งเสริม สุขภาพจิตและอาชีพ ให้กับผู้สูงอายุตามแผน เช่น การเยี่ยมบ้าน รวมกลุ่มอาชีพ	กิจกรรม 1. จัดเวที สรุปบทเรียน การดำเนินงาน เพื่อสรุป ความสำเร็จและ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

บันไดขั้นที่ 1	บันไดขั้นที่ 2	บันไดขั้นที่ 3	บันไดขั้นที่ 4
<p>3. จัดทำแผนการปฏิบัติงานและตารางการประชุมของคณะทำงาน</p> <p>4. สํารวจ/รวบรวมข้อมูลผู้สูงอายุเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน (update) เช่น จำนวนภาวะสุขภาพกาย ภาวะสุขภาพจิต การอยู่อาศัย ฯลฯ</p>	<p>3. อบรมผู้สูงอายุเรื่อง การดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ตามแผน</p>	<p>3. จัดกิจกรรมส่งเสริม/ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางสังคม</p> <p>4. ติดตามพฤติกรรม การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ</p>	<p>ผลลัพธ์: ผู้สูงอายุมีพฤติกรรม การดูแลสุขภาพกายและจิตใจอย่างเหมาะสมกับช่วงวัย</p>
<p>ผลลัพธ์: แกนนำขับเคลื่อนงานได้อย่างเข้มแข็ง</p>	<p>ผลลัพธ์: มีความรู้ความเข้าใจ มีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทางในการดูแลสุขภาพกายและจิตใจของตนเองอย่างเหมาะสม</p>	<p>ผลลัพธ์: ดำเนินการตามนโยบาย และมีกลไกการติดตาม สนับสนุน</p>	
<p>ตัวชี้วัด</p> <p>1. มีโครงสร้างคณะทำงานที่หลากหลาย คณะกรรมการ มีการแบ่งหน้าที่กัน อย่างชัดเจน</p> <p>2. มีฐานข้อมูลของผู้สูงอายุ</p>	<p>ตัวชี้วัด</p> <p>1. มีข้อตกลงร่วมกัน ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม</p> <p>2. ผู้สูงอายุมีความรู้ด้าน การดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิตอย่าง ถูกต้อง</p>	<p>ตัวชี้วัด</p> <p>1. มีนโยบายในการสร้าง แรงจูงใจ เพื่อส่งเสริม ในการดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ในชุมชน (เกิด ครอบครัวต้นแบบ หรือผู้สูงอายุดีเด่น ด้านการส่งเสริม สุขภาพจิต)</p> <p>3. สามารถสะท้อนผล และปรับขบวนการ ทำงานให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ทำงาน</p> <p>4. มีข้อมูลการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของผู้สูงอายุ กลุ่มเป้าหมาย</p>	<p>ตัวชี้วัด</p> <p>1. ร้อยละ 70 ของ ผู้สูงอายุที่เป็น กลุ่มเป้าหมาย มีการออกกำลังกาย สม่ำเสมอ (สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที) และ มีการบริโภคอาหาร ที่เหมาะสม</p> <p>2. ร้อยละ 100 ของ ผู้สูงอายุติดบ้านติด เดี๋ยวในชุมชน ได้รับ การเยี่ยมบ้านเป็น ประจำ (เดือนละครั้ง)</p> <p>3. ร้อยละ 50 ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในครัวเรือน</p> <p>4. ร้อยละ 50 ของ ผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมาย มีความสุขเพิ่มขึ้น มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพ สุขภาพจิตที่เหมาะสม เช่น ลดความเครียด ด้วยตนเอง และ แสวงหาการช่วยเหลือ ด้านจิตใจเหมาะสม</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

บันไดขั้นที่ 1	บันไดขั้นที่ 2	บันไดขั้นที่ 3	บันไดขั้นที่ 4
วิธีการเก็บข้อมูล 1. รายงานการประชุมเอกสารแต่งตั้งและการแบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน 2. รายงานสรุปข้อมูลสุขภาพผู้สูงอายุ 3. แบบคัดกรองสุขภาพจิต 9Q 4. แผนการทำงานของคณะทำงาน	วิธีการเก็บข้อมูล 1. รายงานการประชุม 2. แบบประเมินความรู้ 3. ประการข้อตกลงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ 4. การสนทนากลุ่ม	วิธีการเก็บข้อมูล 1. รายงานการประชุม 2. แบบบันทึกข้อมูลสุขภาพกายและจิตใจของผู้สูงอายุ 3. แผนการทำงานของคณะทำงาน 4. การสนทนากลุ่ม/ภาพถ่าย	วิธีการเก็บข้อมูล 1. แบบบันทึกข้อมูลสุขภาพกายและจิตใจของผู้สูงอายุ 2. แบบคัดกรองสุขภาพจิต 9Q 3. การสนทนากลุ่ม/ภาพถ่าย

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถแสดงผลลัพธ์เป็น 2 ตอน คือ ผลลัพธ์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน และผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพขององค์กรรวมของผู้สูงอายุ

ตอนที่ 1 ผลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน

ผลจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมบนฐานชุมชน หลังสิ้นสุดวงจรรอบที่ 2 พบปัจจัยที่ทำให้การขับเคลื่อนงานสำเร็จและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้สูงอายุ คือ

1.1 คณะทำงานเข้มแข็งมีความรู้และแผนการทำงาน คณะทำงานเห็นความสำคัญของปัญหามองว่าเป็นประเด็นที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นในชุมชนของตน โดยการนำเหตุการณ์จริงที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนขึ้นมาทบทวน เช่น ในครั้งนี้ได้ร่วมกันทบทวนถึงปัญหาในอดีตที่ขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต ทำให้เกิดทำร้ายตนเองของคนในชุมชนจนเสียชีวิต นอกจากนี้ยังมีการเชิญชวนผู้ที่เคยมีประสบการณ์เป็นผู้ป่วยซึมเศร้าเข้ามาเป็นคณะทำงาน ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้รู้สึกตนเองมีคุณค่าต่อผู้อื่นและมีความเข้าใจผู้สูงอายุที่รู้สึกเศร้า เหงา โดดเดี่ยว ได้เป็นอย่างดี คณะทำงานมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับดูแลผู้ป่วยจิตเวช เช่น ข้อดีของการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุออกมาทำกิจกรรมรวมกลุ่ม การทานยารักษาอาการซึมเศร้าเป็นประจำ ทำให้สามารถช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ผู้สูงอายุจึงฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ และสามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ คณะทำงานมีแผนที่ชัดเจน โดยกำหนดผลลัพธ์ ตัวชี้วัด และจึงออกแบบกิจกรรมเพื่อให้ตัวชี้วัดบรรลุ จึงทำให้คณะทำงานมีเป้าหมายเดียวกัน

1.2 การติดตามผลจากการปฏิบัติและสะท้อนผล มีการกำหนดข้อมูลหรือตัวชี้วัดที่ต้องการและออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลทำให้เกิดการติดตามผลการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีกลไกการขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติไปพัฒนากระบวนการทำงานและกิจกรรมเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ การสะท้อนผลการปฏิบัติช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

1.3 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและเครือข่าย ผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการร่วมกับแกนนำ เริ่มจากการคืนข้อมูลสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้กับผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ร่วมสะท้อนความต้องการ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และร่วมปฏิบัติ คณะทำงานมีการประสานเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนในการทำกิจกรรมที่เกินความสามารถของตน เช่น การใช้แบบประเมินและการแปลผลแบบคัดกรองปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิต วิทยากรให้ความรู้ โดยประสานการทำงานกับเครือข่าย เช่น แผนกจิตเวชของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย และสถานที่จัดกิจกรรมในชุมชน เพื่อส่งเสริมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

1.4 รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ มีการบูรณาการกิจกรรมทางกายและจิตใจ มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตต่อเนื่อง คัดกรองภาวะทางจิตใจของผู้สูงอายุผ่านการสนทนาขณะทำกิจกรรมและชวนให้ผู้สูงอายุเข้ารับการดูแลรักษาต่อกับจิตแพทย์ มีกิจกรรมรวมกลุ่มอาชีพ “การทำไข่เค็มลาวา” ที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าร่วมได้มาก มีเวลาอยู่ร่วมกันในบรรยากาศของความสนุกสนานและผลผลิตสามารถนำไปรับประทานในครัวเรือนและจัดจำหน่ายสร้างรายได้เสริม

รายละเอียดแสดงการเปลี่ยนแปลงในแต่ละระยะ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ก่อนเริ่มวงรอบที่ 1 จนถึงสิ้นสุดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ประเด็นปัญหา	ก่อนเริ่มวงรอบที่ 1	สิ้นสุดวงรอบที่ 1	สิ้นสุดวงรอบที่ 2
คณะทำงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุระดับหมู่บ้าน	ยังไม่มี การก่อตัวของคณะทำงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุระดับหมู่บ้าน ที่มีการขับเคลื่อนงานด้วยชุมชนเป็นหลัก (คิด วางแผน ตัดสินใจ ปฏิบัติ และพัฒนาโดยชุมชน)	เกิดคณะทำงานระดับหมู่บ้านที่มีความรู้ความสามารถ มีการแบ่งบทบาทการทำงาน สามารถออกแบบและขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตได้ คณะทำงานชุมชนทุกคนมีความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับดูแลผู้ป่วยจิตเวช	คณะทำงานระดับหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง มีกลไกขับเคลื่อนงานได้ต่อเนื่อง โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ
การมีส่วนร่วมของชุมชน	การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นแบบ Top-down คือ จัดโดยหน่วยงานท้องถิ่นหรือรัฐบาลกำหนดให้เข้าร่วม ผู้สูงอายุยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญ	ผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายเห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตนเองอย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในการกำหนดกติกา เสนอกิจกรรม และเข้าร่วมกิจกรรม	ผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการร่วมกับแกนนำ และสะท้อนผลการปฏิบัติ ชักชวนผู้สูงอายุที่ยังไม่ตัดสินใจเข้าร่วม โครงการให้เข้าร่วมเพิ่มมากขึ้น (ชักชวนกันต่อ)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ก่อนเริ่มวงรอบที่ 1	สิ้นสุดวงรอบที่ 1	สิ้นสุดวงรอบที่ 2
	และขาดการเข้าร่วมกิจกรรมในบางครั้ง		
การออกแบบกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายในระดับหมู่บ้าน	ยังไม่มีกิจกรรมรวมกลุ่มส่งเสริมสุขภาพกายของผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้าน มีเพียงกิจกรรมในระดับตำบล ซึ่งบางคนไม่สะดวกในการเดินทาง กิจกรรมเน้นไปที่ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม แต่ยังคงขาดกิจกรรมสำหรับกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง	เกิดการรวมกลุ่มออกกำลังกายร่วมกันของผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ผู้สูงอายุมีความรู้ด้านการเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัย (แยกกิจกรรมกายกับจิต ผู้สูงอายุบางคนเข้าร่วมไม่ครบ)	มีการบูรณาการกิจกรรมทางกายและจิตใจ เช่น จัดกิจกรรมออกกำลังกายก่อนทำกิจกรรมรวมกลุ่ม อาชีพ บูรณาการกิจกรรมทางกายกับการเยี่ยมบ้าน ผู้สูงอายุในกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง โดยส่งเสริมการออกกำลังกายตามความเหมาะสม เช่น ยืดเหยียดกล้ามเนื้อ มีกิจกรรมยกย่องผู้สูงอายุต้นแบบ
การออกแบบกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตในระดับหมู่บ้าน	ยังไม่มีกิจกรรมรวมกลุ่มส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้าน การคัดกรองภาวะทางจิตโดยใช้แบบวัด ซึ่งผู้สูงอายุบางส่วนหลีกเลี่ยงการตอบตามความเป็นจริง จึงไม่พบปัญหาทำให้ไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม	เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต เช่น เทคนิคการผ่อนคลาย ความเครียด การปรับความคิด การทำสมาธิ เป็นต้น	มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต ต่อเนื่อง สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง คัดกรองภาวะทางจิตใจของผู้สูงอายุผ่านการสนทนา ขณะทำกิจกรรม และชวนให้ผู้สูงอายุเข้ารับการดูแลรักษาต่อกับจิตแพทย์
การออกแบบกิจกรรมรวมกลุ่มอาชีพ	ความเครียดส่วนหนึ่งเกิดจากรายได้ไม่เพียงพอ แต่ยังไม่มีการรวมกลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน	เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ “ทำน้ายาล้างจาน” ซึ่งผลิตสามารถนำไปใช้ในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่ายได้ แต่ยังไม่สามารถจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้เสริม	มีกิจกรรมรวมกลุ่มอาชีพ “การทำไข่เค็มลาวา” ที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าร่วมได้มากขึ้น มีเวลาอยู่ร่วมกันในบรรยากาศของความสุข และผลิตสามารถนำไปรับประทานในครัวเรือนและจัดจำหน่ายสร้างรายได้เสริม

ตอนที่ 2 ผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัวของผู้สูงอายุ

กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุติดสังคม จำนวน 60 คน ผู้สูงอายุติดบ้าน จำนวน 25 คน ผู้สูงอายุติดเตียง จำนวน 5 คน จากการลงพื้นที่คัดกรองสุขภาพก่อนเริ่มโครงการโดยใช้แบบประเมิน 9Q และการสนทนา พบผู้สูงอายุมีแนวโน้มป่วยด้านสุขภาพจิตที่อยู่ในกลุ่มติดบ้าน จำนวน 7 คน เมื่อเริ่มกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม แกนนำชุมชนได้ชักชวนผู้ที่เคยมีปัญหาด้านสุขภาพจิตเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน จำนวน 3 คน และภายหลังการดำเนินโครงการสิ้นสุดสามารถช่วยผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านเข้าสู่กระบวนการรักษาและกลับเข้าสู่สังคมเพิ่มขึ้น จำนวน 4 คน โดยได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตกับคณะทำงานอย่างต่อเนื่อง

ผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัวของผู้สูงอายุ พบว่า เมื่อสิ้นสุดโครงการผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายมีการออกกำลังกายสม่ำเสมอ (สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที) ร้อยละ 80 และมีการบริโภคอาหารที่เหมาะสม ร้อยละ 88 ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน/ติดเตียงในชุมชนได้รับการเยี่ยมบ้านเป็นประจำ (เดือนละครั้ง) ร้อยละ 100 ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมสามารถลดรายจ่ายหรือมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นในครัวเรือน ร้อยละ 83 และผู้สูงอายุมีระดับความสุขเพิ่มขึ้น มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพจิตที่เหมาะสม เช่น ทำกิจกรรมลดความเครียดด้วยตนเอง การแสวงหาความช่วยเหลือด้านจิตใจอย่างเหมาะสม การไปพบแพทย์ เป็นต้น ร้อยละ 94 รายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุตั้งแต่ก่อนเริ่มวงรอบที่ 1 จนถึงสิ้นสุดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง	ก่อนเริ่มวงรอบที่ 1	สิ้นสุดวงรอบที่ 1	สิ้นสุดวงรอบที่ 2
มิติด้านร่างกาย 1. ร้อยละ 70 ของผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมาย มีการออกกำลังกายสม่ำเสมอ และมีการบริโภคอาหารที่เหมาะสม	การออกกำลังกาย ร้อยละ 27 การบริโภคอาหาร ร้อยละ 50	การออกกำลังกาย ร้อยละ 50 การบริโภคอาหาร ร้อยละ 70	การออกกำลังกาย ร้อยละ 80 การบริโภคอาหาร ร้อยละ 88
ข้อสังเกตเชิงคุณภาพ	ผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายสม่ำเสมอ (สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที) โดยร่วมออกกำลังกายกับกลุ่มและด้วยตนเองที่บ้าน เช่น เดิน ยืดเหยียดร่างกาย แกว่งแขน ส่วนการบริโภคอาหารได้มีการลดทานอาหารรสจัด (เค็ม หวาน มัน) และอาหารแปรรูป		
มิติด้านจิตใจและปัญญา 2. ร้อยละ 100 ของผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียงในชุมชน ได้รับการเยี่ยมบ้านเป็นประจำ 3. ร้อยละ 50 ของผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายมีระดับความสุขเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 50 ร้อยละ 33	ร้อยละ 100 ร้อยละ 50	ร้อยละ 100 ร้อยละ 94

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง	ก่อนเริ่มวงรอบที่ 1	สิ้นสุดวงรอบที่ 1	สิ้นสุดวงรอบที่ 2
ข้อสังเกตเชิงคุณภาพ	ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านติดเตียงได้รับการเยี่ยมบ้านครบทุกคน ขณะเยี่ยมบ้านได้มีการชวนผู้สูงอายุ/ญาติสนทนาด้วยบรรยากาศผ่อนคลาย ให้กำลังใจ แนะนำการเลือกอาหารและการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยและโรค ผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียงสามารถกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตที่กลุ่มจัดขึ้น ยินดีช่วยเหลือเพื่อนและชุมชน		
มิติด้านสังคมและเศรษฐกิจ 4. ร้อยละ 50 ของผู้สูงอายุ กลุ่มติดเตียง ลดรายจ่าย/ เพิ่มรายได้ในครัวเรือน	ร้อยละ 8	ร้อยละ 50	ร้อยละ 83
ข้อสังเกตเชิงคุณภาพ	ผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียงกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมรวมกลุ่มอาชีพที่จัดขึ้น และมีการชักชวนกันต่อ		

ผู้วิจัยได้คัดเลือกกรณีศึกษา (Case Study) ของผู้สูงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเชิงบวกอย่างชัดเจน ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาวะองค์รวม จำนวน 3 ราย ดังนี้

นางเอ (นามสมมุติ) ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าคิดฆ่าตัวตาย ได้กลับมาใช้ชีวิตปกติกับครอบครัวและชุมชน เพราะเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับสังคมที่ทางหน่วยงานเชิญ ขณะนี้ได้เป็นคณะทำงานของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และช่วยเหลือศูนย์ปฏิบัติธรรมบวรธรรมสถานเป็นประจำ

นางบี (นามสมมุติ) ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าไม่เข้าสังคมเก็บตัวเงียบ หลังจากที่ไม่พบผู้คนเลยทางคณะทำงานเราได้เข้าพูดคุย แนะนำความรู้ทางสุขภาพจิตและพาพบแพทย์ ทำให้ขณะนี้ได้กลับเข้าสู่สังคมตามปกติ อีกทั้งยังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

นางซี (นามสมมุติ) ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าคิดฆ่าตัวตาย สาเหตุจากล้มละลาย ทางคณะทำงานเราแนะนำความรู้ทางสุขภาพจิตและพาพบแพทย์ ทำให้ขณะนี้ได้กลับมาใช้ชีวิตปกติกับครอบครัวและตัดสินใจโกนผม บวชชี ปฏิบัติธรรมอยู่ที่บวรธรรมสถานและช่วยงานศูนย์ปฏิบัติธรรมเป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบนฐานของชุมชน ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพเนื่องจากมีความเท่าเทียมกันในการลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหาและสร้างแผนการดำเนินงาน (Collins et al., 2018) จากเดิมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและจิตเป็นแบบ Top-down คือ ผู้มีอำนาจเป็นคนตัดสินใจและกำหนดกลยุทธ์ คนในชุมชนไม่มีโอกาสวางแผน และสร้างกลไกขับเคลื่อนและพัฒนางานของตนเอง จึงทำให้กิจกรรมขาดความต่อเนื่องเมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหารหรือนโยบาย แต่การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีการออกแบบและขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมโดยคณะทำงานที่เป็นคนในชุมชน ผ่านการสนับสนุน

ทรัพยากรและองค์ความรู้จากเครือข่ายที่มีผลต่อความสำเร็จของงาน โดยเริ่มการก่อตั้งของทีมงาน โครงสร้างทีม การสร้างการมีส่วนร่วม และการพัฒนาศักยภาพ (ระหว่างโครงการ) ในขณะทำงาน ทั้งหมดส่วนใหญ่มาจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ประจำหมู่บ้าน จึงทำให้ได้ ข้อมูลที่แน่นอนและเชื่อถือได้ คณะทำงานทำงานกันอย่างมีประสิทธิภาพจึงประสบผลสำเร็จ ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมา สามารถทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านกลับสู่สังคมได้อีกครั้ง นอกจากนี้พบว่า รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สามารถช่วยลดอาการซึมเศร้าและความรู้สึกโดดเดี่ยว ในผู้สูงอายุได้ (Kim et al., 2024)

การขับเคลื่อนโครงการตามกิจกรรมระหว่างดำเนินโครงการ คณะทำงาน ภาศิเครือข่าย ได้แก่ อบต.บึงบา บวรธรรมสถาน โรงพยาบาลหนองเสือ และผู้เข้าร่วมโครงการให้ความร่วมมือ ในการทำกิจกรรมจนบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และคณะทำงานได้สืบค้นหาผู้ป่วย ด้านสุขภาพจิตที่ไม่เปิดเผยตนเองได้กลับเข้ามาสู่กระบวนการรักษาและเข้าสู่สังคมได้ ซึ่งเป็นผลสำคัญ ที่ได้จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเนื่องจากคณะทำงานส่วนใหญ่เป็น อสม. และ คนในหมู่บ้านที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพแล้ว ทำให้การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นกันเอง สบายใจ และความไว้วางใจ ส่งผลให้ผู้สูงอายุเปิดเผยภาวะทางอารมณ์ที่แท้จริงผ่านการสนทนาที่เป็นกันเอง ระหว่างทำกิจกรรม รวมถึงการคัดกรองผ่านวิธีชุมชนที่คณะทำงานได้ปรับแผนสู่การใช้การสนทนา เชิงลึกควบคู่กับกิจกรรมรวมกลุ่ม และที่สำคัญ คณะทำงานสามารถประสานงานกับภาศิเครือข่าย เช่น โรงพยาบาลหนองเสือ และบวรธรรมสถาน ได้ทันที เปลี่ยนจากสถานะผู้ป่วยด้านสุขภาพจิต ที่ไม่เปิดเผยตนเองให้กลายเป็นคณะทำงานหรือผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ ทั้งนี้ด้วยกระบวนการ ดังกล่าวสร้างให้เกิดความไว้วางใจ เงื่อนไขที่ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จสามารถจัดกลุ่มได้ 5 ประเด็น คือ 1) การออกแบบกิจกรรมเกิดจากการมีส่วนร่วมและความต้องการของชุมชน ทำให้เกิด ความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมสอดคล้องกับงานวิจัยของนิศาชล เฉตรระการ อังคณา สรียาภรณ์ และชนิษฐา นันทบุตร (2560) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการสุขภาพผู้สูงอายุโดยชุมชน เป็นฐาน ที่พบว่าการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำให้ได้กิจกรรมที่ตรงใจชุมชน ส่งผลให้ ผู้สูงอายุมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และดูแลสุขภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดข้อตกลงร่วมและกิจกรรมที่ตรงตามบริบท พื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับผลการดำเนินงานในตำบลบึงบาที่คณะทำงานและผู้สูงอายุร่วมกันกำหนดกติกา การเข้าร่วมและเลือกกิจกรรมอาชีพ เช่น การทำไข่เค็มลาวา จนนำไปสู่ความสำเร็จในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม 2) กิจกรรมเสริมความรู้สึกมีคุณค่าของผู้สูงอายุ เช่น การก่อตั้งคณะทำงานที่ส่วนหนึ่งเป็น ผู้สูงอายุ และบางส่วนคือผู้สูงอายุที่เคยมีภาวะซึมเศร้าโดยมีการเชิญเข้าร่วมเป็นคณะทำงานขับเคลื่อน ได้มีโอกาสถ่ายทอดประสบการณ์ความยากลำบากและวิธีการก้าวผ่านความทุกข์ที่เกิดขึ้น รวมไปถึง การทำงานจิตอาสาเพื่อสังคมยังส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เกิดเครือข่ายทางสังคม ที่ช่วยลดความรู้สึกโดดเดี่ยวลง ลดความเครียด และเกิดความพึงพอใจในชีวิต สอดคล้องกับการศึกษา ของฟิลเกส (Filges et al., 2020) ที่พบว่าการทำจิตอาสามีผลลัพธ์เชิงบวกต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ของผู้สูงอายุที่เป็นอาสาสมัคร รวมถึงสอดคล้องกับงานของพระมหาศุภโชค สุภัทโธ (ปีทมราช) พระครูวิจิตรสรนาท และพระมหาปิยะกุล ปิยธมโม (2563) ที่ศึกษาพฤติกรรมจิตอาสาและพลัง สุขภาพจิตของประชากรสูงอายุในเขตจังหวัดนครปฐม พบว่า การได้แบ่งปันประสบการณ์และถ่ายทอด

บทเรียนชีวิตให้ผู้อื่น ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จและเห็นคุณค่าในตนเอง รวมถึงช่วยเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตให้สูงขึ้น 3) กิจกรรมที่จัดขึ้นถูกออกแบบอยู่บนฐานความต้องการและศักยภาพของชุมชน มีการสร้างบรรยากาศการทำกิจกรรมที่เป็นกันเอง สนุกสนาน ทำให้เกิดภาวะอารมณ์ที่เป็นสุข กิจกรรมถูกออกแบบอยู่บนฐานความต้องการและศักยภาพของชุมชน จึงทำให้เกิดความเพลิดเพลินขณะทำกิจกรรม และรู้สึกประสบความสำเร็จ เมื่อทำกิจกรรมได้บรรลุตามเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดสุขภาพทางจิตตามรูปแบบของจิตวิทยาเชิงบวก หรือเรียกว่า PERMA Model คือ การมีอารมณ์เชิงบวก (positive emotion) การรู้สึกมีส่วนร่วม (Engagement) ความสัมพันธ์ที่ดี (Relationships) ชีวิตมีความหมาย (Meaning) และการประสบความสำเร็จ (Accomplishment) (Tsiflikioti et al., 2023) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ปิยะตระกูล วรณรัตน์ รัตภูมิ และวีระศักดิ์ ปิยะตระกูล (2562) ศึกษาผลของโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มจิตวิทยาเชิงบวกต่อความสุขของผู้สูงอายุ พบว่า โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มที่เน้นจิตวิทยาเชิงบวก ช่วยให้ผู้สูงอายุมีคะแนนความสุขเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้สะท้อนความรู้สึกที่ดีจะช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดพลังใจ 4) บูรณาการการจัดกิจกรรม กิจกรรมที่จัดขึ้น 1 ครั้ง อาจส่งผลกระทบต่อเชิงบวกในหลายมิติ เช่น กิจกรรมรวมกลุ่มอาชีพ ได้ทั้งการส่งเสริมการเคลื่อนไหวด้านร่างกายได้ความสุขในมิติของจิตใจและการเข้าสังคม เกิดความหวัง มีเป้าหมายชีวิตในมิติของปัญญาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ระพีพรรณ คำหอม ฐาณิษา สุขสวัสดิ์ และพรรณภัสสิริ ชาญวานิชเจริญ (2562) ซึ่งพบว่ากิจกรรมที่สามารถบูรณาการความต้องการทางสุขภาพเข้ากับกิจกรรมทางสังคมจะช่วยให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกรว่าการดูแลสุขภาพเป็นภาระ แต่เป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตที่มีความหมายเช่นเดียวกับการทำกิจกรรมกลุ่มอาชีพไข่มุกลาวาซึ่งไม่เพียงแต่สร้างรายได้และลดรายจ่าย แต่ยังเป็นพื้นที่ให้เกิดการเคลื่อนไหวร่างกายและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายมีความสุขเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 94 และ 5) กิจกรรมที่จัดขึ้นออกแบบให้เกิดการปรับเปลี่ยนที่ระดับตัวบุคคลโดยการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เกิดความตระหนักถึงปัญหา จากกิจกรรมคืนข้อมูลสุขภาพผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและระดับสิ่งแวดล้อม คือสิ่งแวดล้อมเชิงสังคม เช่น การรวมกลุ่มทำกิจกรรมของคนในวัยเดียวกัน การมีกติกาและข้อกำหนดร่วมกัน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น เกิดสถานที่ร่วมตัวทำกิจกรรมของผู้สูงอายุในชุมชน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการขับเคลื่อนกิจกรรมโดยชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงษ์ สิทธิผล วราณี สิทธิผล และ อัมภพร นามวงศ์ (2564) ทำการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตามแนวคิดนิเวศวิทยาทางสังคม พบว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ยั่งยืนต้องอาศัยทั้งแรงจูงใจส่วนบุคคล ได้แก่ การคืนข้อมูลสุขภาพ และการสนับสนุนจากคนรอบข้าง ได้แก่ กติกาชุมชนหรือกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน การที่คณะทำงานจัดกิจกรรมคืนข้อมูลสุขภาพเพื่อให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงปัญหา ควบคู่ไปกับการกำหนดกติกาและข้อตกลงร่วมกัน ในการดูแลสุขภาพ ถือเป็นกระบวนการที่สร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ในหมู่บ้านจนสามารถดึงผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านที่เคยแยกตัวออกมามีบทบาทเป็นคณะทำงานได้สำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมฯ เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะองค์กรรวมของผู้สูงอายุในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ ดังนี้

1. หลังจากกำหนดปัญหาแล้ว ควรมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา โดยเป็นข้อมูลของคนในชุมชน มีการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณที่เป็นที่ยอมรับ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจรายละเอียด โดยมีการเก็บข้อมูลก่อน ระหว่างดำเนินโครงการ และประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ ทั้งนี้ควรมีการติดตามผลลัพธ์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในระยะยาวหลังสิ้นสุดโครงการ 6 เดือน หรือ 1 ปี

2. แผนการทำงานควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ผลลัพธ์ ตัวชี้วัดผลลัพธ์ และกิจกรรมที่จะทำให้ผลลัพธ์นั้นสำเร็จ มีการแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุชัดเจนจะช่วยให้จัดกิจกรรมได้ตรงกับความพร้อมของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม

3. เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง อบต. หรือหน่วยงานท้องถิ่นควรบรรจุกิจกรรมนี้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาตำบล เพื่อให้มีงบประมาณสนับสนุนระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งโดยธรรมชาติของงานวิจัยรูปแบบนี้คือการศึกษาข้อมูลในบริบทของพื้นที่วิจัย ดังนั้นผลการวิจัยอาจไม่สามารถอ้างอิงไปใช้ในพื้นที่อื่นที่มีบริบทแตกต่างกันได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแนะนำให้มีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม บนฐานชุมชนนี้ในพื้นที่อื่น ๆ เช่น ในบริบทของภาคเหนือ ภาคใต้ ชุมชนเมือง ชุมชนชนบท เป็นต้น หรือศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนเมืองที่ต่างคนต่างอยู่สูงกับชุมชนชนบทเพื่อดูว่ากลไก CBPAR จะต้องปรับเปลี่ยนอย่างไร

องค์ความรู้ที่ได้รับ

พบองค์ความรู้ที่สำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาวะด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านปัญญา ที่มีความเชื่อมโยงกัน ความสำเร็จนี้เกิดจากองค์ประกอบการทำงานที่สำคัญ คือ คณะทำงาน การมีส่วนร่วมของชุมชน แผน/กลไกการทำงาน และการใช้ข้อมูล ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมฯ
ที่มา: ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2565). ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร สถิติประชากรรายจังหวัด. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/StatMIS/#/ReportStat/3> (2565, 31 ธันวาคม).

ดวงใจ ปิยะตระกูล วุฒิรัตน์ รัตกัญ และวีระศักดิ์ ปิยะตระกูล. (2562). ผลของโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มจิตวิทยาเชิงบวกต่อความสุขของผู้สูงอายุ. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ, 37(2), 143 - 152.

ธณินทร์ กองสุข สุวรรณ อรุณพงศ์ไพศาล ศุภชัย จันทร์ทอง เบญจมาศ พงษ์กานนท์ สุพัตรา สุขาวท และจินตนา ลีจิ่งเพิ่มพูน. (2561). ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์การวินิจฉัยโรคซึมเศร้าของแบบประเมินอาการซึมเศร้า 9 คำถาม ฉบับปรับปรุงภาษากลาง. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 63(4), 321 - 334.

นิตชาล เฉดระการ อังคณา สรียาภรณ์ และชนิษฐา นันทบุตร. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการสุขภาพผู้สูงอายุโดยชุมชนเป็นฐาน. วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 31(2), 1 - 18.

พระมหาศุภโชค สุภัทโร (ปัทมราช) พระครูวิจิตรสรนาท และพระมหาปิยะกุล ปิยะธมโม. (2563). พฤติกรรมจิตอาสาและพลังสุขภาพจิตของประชากรสูงอายุในเขตจังหวัดนครปฐม. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2), 25 - 38.

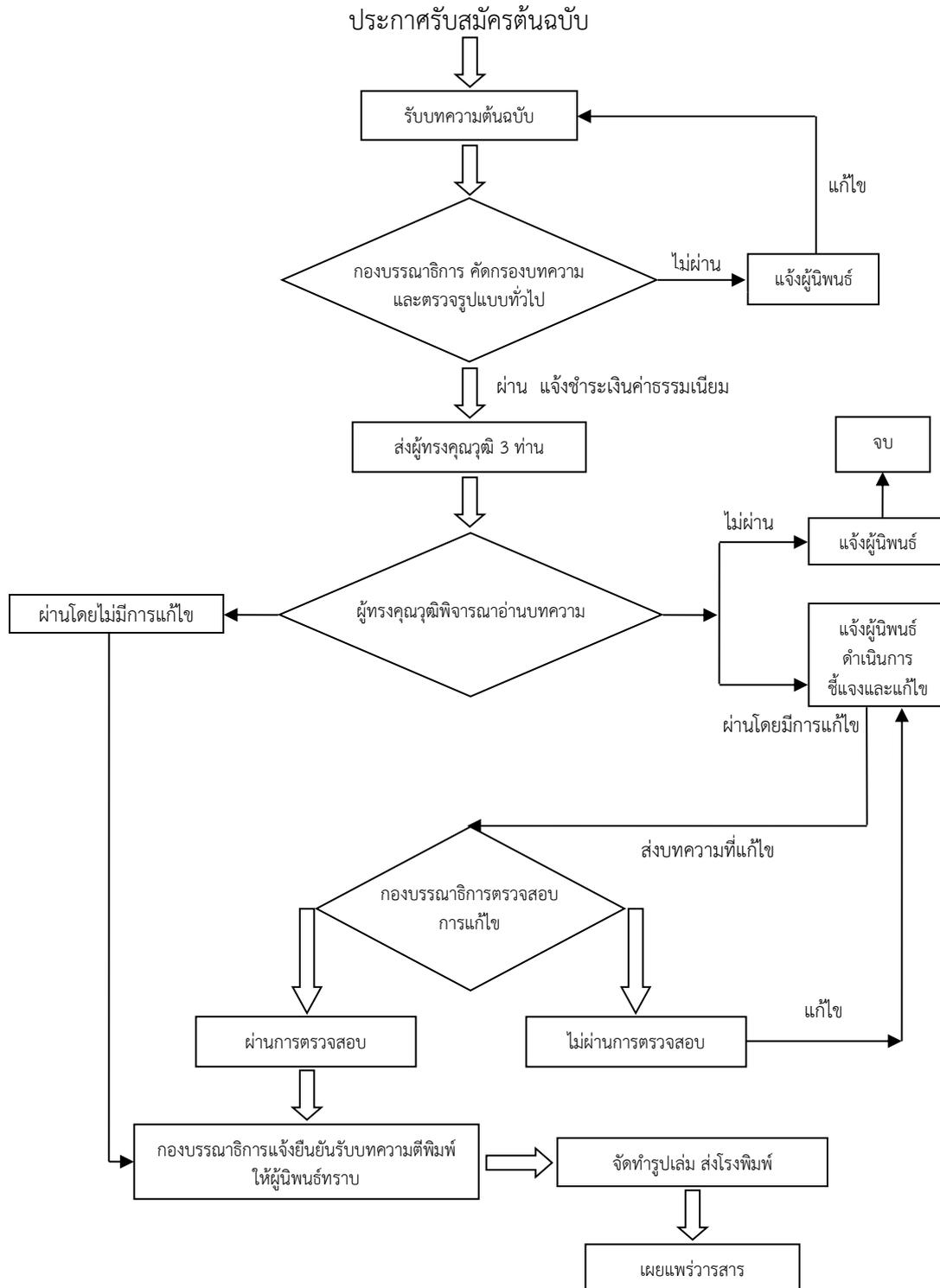
- ระพีพรรณ คำหอม ฐาณิษา สุขสวัสดิ์ และพรรณภีสิริ ชาญวานิชเจริญ. (2562). รูปแบบการบูรณาการการจัดสวัสดิการสังคมและสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น. **วารสารวิชาการสังคมศาสตร์**, 12(2), 168 - 183.
- รักชนก ชูพิชัย เสาวลักษณ์ หัตถพรสวรรค์ มาสรีน ศุกลปักษ์ วรานิษฐ์ ลำไย และกนิษฐา ญัตติกิจ. (2563). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนชุมชนเพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีชีวิตอย่างมีความสามารถ: กรณีศึกษาชุมชนทรายทองจังหวัดนนทบุรี. **วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย**, 16(2), 26 - 38
- สมพงษ์ สิทธิผล วราณี สิทธิผล และอัมภพร นามวงศ์. (2564). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตามแนวคิดนิเวศวิทยาทางสังคม. **วารสารพยาบาลสาธารณสุข**, 35(1), 89 - 106.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). **การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2567**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2025/20241209145003_27188.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2566). **เอกสารประกอบการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 16**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://old.nationalhealth.or.th/th/node/4779>
- Collins, S. E., Clifasefi, S. L., Stanton, J., The Leap Advisory Board, Straits, K. J. E., Gil-Kashiwabara, E., Rodriguez Espinosa, P., Nicasio, A. V., Andrasik, M. P., Hawes, S. M., Miller, K. A., Nelson, L. A., Orfaly, V. E., Duran, B. M., & Wallerstein, N. (2018). Community-based participatory research (CBPR): Towards equitable involvement of community in psychology research. **American psychologist**, 73(7), 884 – 898. <https://doi.org/10.1037/amp0000167>
- Corrado, A. M., Benjamin-Thomas, T. E., McGrath, C., Hand, C., & Laliberte Rudman, D. (2020). Participatory action research with older adults: A critical interpretive synthesis. **The Gerontologist**, 60(5), e413 - e427.
- Filges, T., Siren, A., Fridberg, T., & Nielsen, B. C. V. (2020). Voluntary work for the physical and mental health of older volunteers: A systematic review. **Campbell systematic reviews**, 16(4), e1124. <https://doi.org/10.1002/cl2.1124>
- Kemmis S.& McTaggart R. (2006). Participatory action research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), **Handbook of qualitative research** (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Kim, I., An, H., Yun, S., & Park, H. Y. (2024). Effectiveness of community-based interventions for older adults living alone: a systematic review and meta-analysis. **Epidemiology and health**, 46, e2024013. <https://doi.org/10.4178/epih.e2024013>
- Tcymbal, A., Abu-Omar, K., Hartung, V., Bußkamp, A., Comito, C., Rossmann, C., Meinzinger, D., & Reimers, A. K. (2022). Interventions simultaneously promoting social participation and physical activity in community living older adults: A systematic review. **Frontiers in public health**, 10, 1048496. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.1048496>
- Tsiflikioti, K., Moraitou, D., Pezirkianidis, C., Papantoniou, G., Sofologi, M., Kougioumtzis, G. A., & Tsolaki, M. (2023). Enhancing Subjective Wellbeing in Older Individuals with Amnesic Mild Cognitive Impairment: A Randomized Trial of a Positive Psychology Intervention. **Behavioral sciences (Basel, Switzerland)**, 13(10), 838. <https://doi.org/10.3390/bs13100838>

ภาคผนวก

ขั้นตอนการจัดทำวารสารไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

การเตรียมและการส่งต้นฉบับวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

กองบรรณาธิการวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มีความยินดีที่จะรับผลงานทางวิชาการจากทุกท่าน เพื่อลงพิมพ์และเผยแพร่ในวารสาร เพื่อความสะดวกในการพิจารณา จึงขอแนะแนวทางการเตรียมต้นฉบับและการส่งต้นฉบับ ดังนี้

1. การส่งผลงานเพื่อลงพิมพ์

บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาลงพิมพ์จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น หากมีเนื้อหา ข้อมูลวิจัยบางส่วนเคยพิมพ์ในรายงานการประชุมวิชาการจะต้องมีส่วนที่เพิ่มเติมหรือขยายจากส่วนที่เคยลงพิมพ์และต้องมีคุณค่าทางวิชาการที่เด่นชัด กองบรรณาธิการจะนำบทความที่ท่านส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินคุณภาพความเหมาะสมของบทความก่อนการลงพิมพ์ ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไข ผู้นิพนธ์จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 1 สัปดาห์ นับจากวันที่ได้รับผลการประเมินบทความ ผู้นิพนธ์ที่แก้ไขบทความเรียบร้อยแล้ว กรุณาส่งบทความของท่านมายังกองบรรณาธิการจำนวน 1 ฉบับ พร้อมบันทึกข้อมูลลงแผ่นบันทึกข้อมูล

บทความที่จะได้รับการลงพิมพ์จะต้องได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

บทความที่ได้รับการลงพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับสำเนาวารสาร (Reprint) บทความ 2 ฉบับ และวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ฉบับที่มีการตีพิมพ์บทความดังกล่าว จำนวน 2 เล่ม

2. บทความที่รับพิจารณาลงพิมพ์

บทความที่พิจารณาลงพิมพ์ ได้แก่

2.1 บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล สรุป เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ต ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางการแก้ไข รูปแบบบทความทางวิชาการอื่น ๆ เช่น

2.1.1 บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณภาพของหนังสือ บทความ หรือผลงานศิลปะ อาทิ นิทรรศการทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลพินิจอันเหมาะสม

2.1.2 บทความปริทัศน์ (Review Article) หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the Art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

2.1.3 บทความอื่น ๆ เช่น บทความจากประสบการณ์ หรือความชำนาญของผู้นิพนธ์ (Professional Practice) บทความที่เกี่ยวกับนโยบายด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน (Policy Paper)

2.2 บทความวิจัย

มีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 หรือไม่น้อยกว่า 2,500 คำ โดยการใช้คำสั่ง Word Count ใน Microsoft Word เพื่อนับคำ (แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้ากระดาษ A4) ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อผู้พิมพ์ สถานที่ทำงาน (Work Place of Author and Co-authors) การติดต่อผู้พิมพ์ (Contact Address of Correspondence) บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 3-5 คำ) โดยเนื้อหาดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ภาคผนวก (ถ้ามี)

เนื้อเรื่องจะประกอบด้วย บทนำ (Introduction), วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives), วิธีดำเนินการวิจัย (Materials and Methods), ผลการวิจัย (Results), อภิปรายผล (Discussion), สรุปผลการวิจัย (Conclusion), ข้อเสนอแนะ (Suggestions, ถ้ามี), กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement, ถ้ามี), เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 หรือไม่น้อยกว่า 2,500 คำโดยการใช้คำสั่ง Word Count ใน Microsoft Word เพื่อนับคำ (แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้ากระดาษ A4) บทความวิชาการควรประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้พิมพ์ สถานที่ทำงาน การติดต่อผู้พิมพ์ บทคัดย่อ และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 5 คำ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง ซึ่งลักษณะองค์ประกอบของเนื้อเรื่องอาจจะคล้ายคลึงกับบทความวิจัย แต่ไม่มีเนื้อหาของวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการทดลอง ผลการวิจัยหรือผลการทดลอง เป็นต้น

3. การส่งต้นฉบับ

ผู้พิมพ์ต้องดาวน์โหลด (Download) แบบฟอร์มนำส่งบทความ และรูปแบบบทความ และกรอกข้อมูลพร้อมลงลายมือชื่อให้ครบถ้วนในแบบฟอร์มนำส่งบทความ จากนั้นให้สมัครสมาชิกส่งบทความ กรอกข้อมูลให้ครบถ้วนและแนบไฟล์ใบนำส่งบทความและไฟล์บทความในรูปแบบ Word และ PDF โดยดาวน์โหลดแบบฟอร์มสมัครสมาชิก และส่งไฟล์บทความจากเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/var/index>

4. รูปแบบบทความวิจัยและการพิมพ์เนื้อหาของเรื่อง

เพื่อความสะดวกในการแก้ไข ควรจัดพิมพ์ผลงานทางวิชาการด้วย Microsoft Word for Windows 2003 หรือ 2007 บนกระดาษขนาด A4 ดังนี้ พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้านบน 1.5 นิ้ว ด้านล่าง 1 นิ้ว และด้านซ้าย 1.5 นิ้ว ด้านขวา 1 นิ้ว ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รายละเอียดดังตาราง และใส่เลขหน้ากึ่งกลางล่าง ตั้งแต่ต้นจนจบบทความ บทความจะถูกจัดพิมพ์ในรูปแบบสีขาว-ดำ เท่านั้น

4.1 รูปแบบและขนาดอักษร

ตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK สีดำ เท่านั้นโดยกำหนดรูปแบบ ขนาด และรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกำหนดรูปแบบและขนาดอักษรในบทความต้นฉบับ

ส่วนประกอบบทความ	บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ Font = TH SarabunPSK	
	ขนาดอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อเรื่องภาษาไทย	22 [CT]	ตัวหนา
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ	18 [CT]	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม	14 [CT]	ตัวปกติ
ที่อยู่ผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม	14 [CT]	ตัวปกติ
E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประสานงาน	14 [CT]	ตัวปกติ
หัวข้อบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [CT]	ตัวหนา
เนื้อหาในบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [LRJ]	ตัวปกติ
หัวข้อหลักต่าง ๆ เช่น บทนำ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และอื่น ๆ	16 [LJ]	ตัวหนา
เนื้อหาภายในหัวข้อทุกหัวข้อ	16 [LRJ]	ตัวปกติ

หมายเหตุ: CT = กึ่งกลาง, LJ = ซิดซ้าย, LRJ = Left and Right Justified (กระจายแบบไทย)

4.2 หน้าแรก

หน้าแรกของบทความจะประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม บทคัดย่อ และบ่งบอกสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาของผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม และ E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประสานงาน ให้พิมพ์หน้าแรกทั้งแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างละหน้าเรียงตามลำดับ โดยจัดหน้าเป็นแบบ 1 คอลัมน์ กว้าง 5.7 นิ้ว สำหรับส่วนอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดและตัวพิมพ์อักษรตามที่ระบุในตารางที่ 1 โดยชื่อภาษาอังกฤษจะห่างจากชื่อเรื่องภาษาไทย 1 บรรทัด และพิมพ์โดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทุกตัวอักษร

4.2.2 ชื่อผู้นิพนธ์

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยเว้นจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด ถ้ามีมากกว่า 1 คน ให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย โดยให้วรรค 1 ตัวอักษรหน้าคำว่า “และ” แต่ไม่ต้องวรรค 1 ตัวอักษร หลังคำว่า “และ” ถ้ามีมากกว่า 2 คน ให้ใส่เครื่องหมาย “,” คั่นชื่อผู้นิพนธ์คนแรก และให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย ไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อหรือตำแหน่งทางวิชาการใด ๆ ทั้งสิ้น และให้ใช้ตัวเลขอารบิกพิมพ์แบบตัวยกต่อท้ายนามสกุล เพื่อแสดงความแตกต่างของสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา โดยให้ทำเครื่องหมาย * ไว้บนนามสกุล ของผู้นิพนธ์ประสานงาน (เจ้าของ E-mail Address) ดังตัวอย่าง

กนต์ฤทัย คลังพหล^{1*} ศศิธร จันทมฤก², และวัสส์พร จิโรจพันธ์^{1*}

Kanreutai Klangphahol^{1*}, Sasithorn Chanthamaruk² and Wassaporn Jirojphan¹

4.2.3 สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา และ E-mail Address

ให้พิมพ์สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาของผู้นิพนธ์ทุกคนอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยเว้นจากชื่อผู้นิพนธ์ 1 บรรทัด ให้เรียงลำดับตามหมายเลข และให้พิมพ์หมายเลขตัวยกไว้ด้านหน้าสถานที่ทำงาน

ให้พิมพ์ E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประสานงานอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ต่อจากบรรทัดสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา ดังตัวอย่าง

กันต์ฤทัย คลังพหล^{1*} ศศิธร จันทมฤกษ์², และวิมลพร จิโรจพันธ์^{1*}

Kanreutai Klangphahol^{1*}, Sasithorn Chanthamaruk² and Wassaporn Jirojphan¹

¹หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹Bachelor of Education Program in Mathematics, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

²Bachelor of Education Program in Early Childhood, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: yingyim8@gmail.com

4.2.4 บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “บทคัดย่อ” สำหรับบทคัดย่อภาษาไทย และ “ABSTRACT” สำหรับบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยจัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ส่วนเนื้อความให้จัดพิมพ์เป็นแบบ 1 คอลัมน์ โดยบรรทัดแรกให้ย่อหน้า 0.5 นิ้ว มีจำนวนคำไม่เกินอย่างละ 250 คำ

4.2.5 คำสำคัญ (Keywords) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “คำสำคัญ” ให้พิมพ์เว้นจากบทคัดย่อภาษาไทย 1 บรรทัด และ จัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำสำคัญในแต่ละบทความควรมีประมาณ 3-5 คำ ให้พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “Keywords” (เฉพาะตัวอักษร “K” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่) โดยให้พิมพ์เว้นจากบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด ให้ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ทุกตัวแรกของคำ และระหว่างคำสำคัญให้ตามด้วยเครื่องหมาย (,) และเว้น 1 ตัวอักษร ก่อนขึ้นคำสำคัญใหม่

4.3 ส่วนอื่น ๆ ของบทความ

เนื้อเรื่อง ได้แก่ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ให้พิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ โดยไม่ต้องเว้นบรรทัด เมื่อจะขึ้นหัวข้อใหม่ให้เว้น 1 บรรทัด การพิมพ์หัวข้อให้พิมพ์ชิดซ้ายของแต่ละคอลัมน์ ส่วนของเนื้อเรื่องให้ย่อหน้า 0.5 นิ้ว

4.4 การจัดรูปภาพ ตาราง และการเขียนสมการ

เนื้อหาและข้อมูลภายใน รูปภาพ และตาราง อาจใช้ภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษได้ โดยรูปภาพทุกรูป และตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายอย่างชัดเจน ในการใส่ตาราง รูปภาพ และกราฟ ในบทความจะต้องใส่หลังจากมีการกล่าวถึงแล้วในเนื้อหา โดยวางไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.4.1 รูปภาพ

รูปภาพ (Pictures) ภาพถ่าย (Photographs) แผนภูมิ (Charts) แผนที่ (Maps) แผนภาพ (Diagrams) และกราฟ (Graphs) ที่เตรียมควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 5.7 นิ้ว และความละเอียดที่เหมาะสม โดยตัวอักษรที่ปรากฏในรูปภาพจะต้องมีขนาดใหญ่สามารถอ่านได้สะดวก และต้องไม่เล็กกว่าตัวอักษรในเนื้อเรื่อง และเมื่อย่อขนาดลงที่ความกว้าง 3.02 นิ้ว จะต้องยังสามารถเห็นรายละเอียดของภาพที่ชัดเจน รูปถ่ายของรูปภาพจะต้องเป็นเส้นสีดำ ส่วนรูปถ่ายควรจะเป็นรูปขาวดำที่มีความคมชัด รูปภาพควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด ชื่อภาพให้จัดวางไว้ชิดริมซ้าย โดยวางไว้ใต้ภาพ ภาษาไทยใช้คำว่า **ภาพที่** ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า **Figure** ตามด้วยหมายเลขภาพ ห่างจากคำว่าภาพที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยชื่อภาพ ควรระบุที่มาของภาพ (ถ้ามี) โดยระบุคำว่า ที่มา ให้ตรงกับคำว่าภาพที่ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วยเครื่องหมายทวิภาค (:) แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง ตามหลักการอ้างอิงดังตัวอย่าง

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างต้องเป็นภาพที่ชัดเจนเมื่อลองพิมพ์ขาว-ดำ
ที่มา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2557)

4.4.2 ตาราง

ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายกำกับเหนือตาราง เพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือชื่อตาราง 1 บรรทัด และเว้นใต้ตาราง/หมายเหตุตาราง หรือ ที่มา 1 บรรทัด ชื่อตารางภาษาไทยใช้คำว่า **ตารางที่** ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า **Table** ตามด้วย หมายเลขภาพห่างจากคำว่าตารางที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อตาราง โดยจัดรูปแบบชนิดริมน้ำย ดั่งตัวอย่างตามตารางที่ 1

การระบุหมายเหตุท้ายตาราง ให้ระบุคำว่า หมายเหตุ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วย เครื่องหมายทวิภาค (:) และเว้น 1 ตัวอักษร จึงตามด้วยข้อความของหมายเหตุ ควรระบุที่มา ของตาราง (ถ้ามี) โดยระบุคำว่า ที่มา: แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง ตามหลักการอ้างอิง ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางที่แสดงในบทความต้องมีการกล่าวอ้างในเนื้อหาทุกครั้ง และไม่ควรมีเส้นแบ่งสดมภ์ (Column) ยกเว้นกรณีจำเป็น

หัวตารางนิยมใช้ตัวหนา	หัวตารางนิยมใช้ตัวหนา	
	หรือตามความเหมาะสม	ตามรูปแบบเนื้อหา
เนื้อหาตารางใช้ตัวปกติ	1,543.00	อักษร
เส้นแบ่งสดมภ์ไม่ควรปรากฏ	245.00	ตัวเลข
เนื้อหาตารางใช้ตัวปกติ	25,634.00	สัญลักษณ์

หมายเหตุ: ขนาดตัวอักษรในตารางอาจมีการปรับให้เหมาะสมแต่อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงความชัดเจน เป็นสำคัญ

ที่มา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2555)

4.4.3 สมการ

ต้องพิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้า หรือในกรณีที่มีสมการมีความยาวมากอาจยอมให้มีความกว้างได้เต็มหน้ากระดาษ และจะต้องมีหมายเลขกำกับอยู่ภายในวงเล็บ ตำแหน่งของหมายเลขสมการจะต้องอยู่ชิดขอบด้านขวา ดังตัวอย่างนี้ และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัด เหนือสมการ 1 บรรทัด และเว้นใต้สมการ 1 บรรทัด เมื่อจะกล่าวอ้างอิงถึงสมการที่ (1) ให้ใส่วงเล็บด้วยเสมอ ดังตัวอย่าง

$$5a+b = 11c^2 \quad (1)$$

5. การอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในเนื้อหาความทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีในส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และให้ใช้การอ้างอิงตามระบบอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยมีรายละเอียดการอ้างอิงดังนี้ (สามารถดูเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ <http://acad.vru.ac.th>)

5.1 การอ้างอิงในเนื้อหา

5.1.1 กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ชื่อสกุลตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ในเอกสาร เช่น

Voss (1998) หรือ (Voss, 1998) แล้วแต่โครงสร้างประโยค และ (Hayes & Berkowitz, 2006) ในกรณีที่ผู้นิพนธ์มากกว่า 3 คนขึ้นไป (Paul et al., 1999) หรือ Paul et al. (1999)

5.1.2 กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุลของผู้นิพนธ์ ตามด้วยปี พ.ศ. เช่น

กริช สืบสนธิ์ (2545) หรือ (กริช สืบสนธิ์, 2545) และ ดำรง สืบสกุล และคณะ (2550) หรือ (ดำรง สืบสกุล และคณะ, 2550) ในกรณีที่ผู้นิพนธ์มากกว่า 3 คนขึ้นไป

5.1.3 การอ้างอิงเอกสารมากกว่าหนึ่งรายการในวงเล็บเดียวกัน ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร โดยคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค “;” ไม่ต้องเว้นหน้าเครื่องหมายนี้ แต่ให้เว้น 1 ตัวอักษรหลังเครื่องหมาย เช่น

(เยาวนุช แสงยนต์, 2551; สุพาดา อินทรานุกูล, 2545) และ (Kartner, 1973; Kartner & Russel, 1975)

5.1.4 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏนามผู้แต่งให้ใช้คำว่า นิรนาม สำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า Anonymous สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศแทนชื่อผู้แต่ง เช่น

(นิรนาม, 2541) (Anonymous, 1999)

5.1.5 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ในตำแหน่งที่ต้องระบุปีที่พิมพ์ ให้ระบุม.ป.ป. สำหรับเอกสารภาษาไทย เช่น

(สถาบันอินทรีย์จันทร์สถิตย์เพื่อการค้นคว้าและพัฒนาด้านพืชศาสตร์, ม.ป.ป.) และ n.d. สำหรับ เอกสารภาษาต่างประเทศ เช่น (Miller, n.d.)

5.1.6 การอ้างอิงเอกสารสองทอด

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้อ้างอิงไว้ (Secondary Source) เขียนได้ 2 แบบ คือ

(1) การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น ธีรวุฒิ เอกะกุล เขียนตำราใน พ.ศ. 2543 ได้อ้างอิง Krejcie & Morgan (1970) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับรอง ตามด้วยคำว่า “อ้างถึง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับแรก ดังตัวอย่าง

“.....คำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543 อ้างถึง Krejcie & Morgan, 1970) .....”

“.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543 อ้างถึง Cronbach, 1974) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น.....”

“.....ตามแนวความคิดของ Best (ประคอง กรรณสูต, 2538 อ้างถึง Best, 1978).....”

“.....ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (วรรณิ์ แกมเกต, 2551 อ้างถึง Yamane, 1973).....”

(2) การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (Original) ที่ผู้อื่นนำมาอ้างอิง ต่อในกรณีหนังสือของ ธีรวิทย์ เอกะกุล (2543) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ตามด้วย “อ้างอิง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited in” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้ให้นำ ผลงานนั้นมาอ้างอิง ดังตัวอย่าง

“.....คำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึง ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) .....”

“.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach (Cronbach, 1974 อ้างถึง ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น.....”

“.....ตามแนวความคิดของ Best (Best, 1978 อ้างถึง ประคอง กรรณสูต, 2538).....”

“.....ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (Yamane, 1973 อ้างถึง วรรณิ์ แกมเกต, 2551).....”

5.2 การเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาไทยก่อน ตามด้วยอ้างอิงภาษาอังกฤษ กรณีที่ไม่มีชื่อผู้แต่งให้เรียงตามชื่อเรื่องแทน กรณีที่ผู้แต่งคนเดียวกันแต่มีเอกสารอ้างอิงหลายรายการ ให้เรียงตามปี พ.ศ. โดยให้กำหนดอักษร ก, ข, ค ..... กำกับไว้ที่ ปี พ.ศ. ด้วย สำหรับเอกสารภาษาไทย และ อักษร a, b, c ..... สำหรับภาษาต่างประเทศ และในรายการที่สองไม่ต้องพิมพ์ชื่อผู้บันทึกให้ขีดเส้นเข้าไปประมาณ 0.5 นิ้ว หรือประมาณ 7 เคาะ แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) ดังตัวอย่าง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2547ก). **ตำราชุดฝึกอบรมหลักสูตร “นักวิจัย”**.

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

_____. (2547ข). **นิยามเกี่ยวกับการวิจัย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

[http://www.nrct.go.th/mod/es.php?op=modload&name=Sections&](http://www.nrct.go.th/mod/es.php?op=modload&name=Sections&file=index)

[file=index](http://www.nrct.go.th/mod/es.php?op=modload&name=Sections&file=index). (2548, 14 เมษายน).

กรณีที่ผู้นิพนธ์คนเดียวกัน แต่มีเอกสารอ้างอิงหลายรายการ และเอกสารอ้างอิงแต่ละรายการพิมพ์ ปี พ.ศ. เดียวกัน ให้จัดเรียง ลำดับตัวอักษรของชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ

บรรทัดแรกของเอกสารและสิ่งอ้างอิงแต่ละเรื่อง อักษรตัวแรกห่างจากริมกระดาษ ด้านซ้าย 1.5 นิ้ว บรรทัดที่สองและบรรทัดต่อ ๆ ไป ให้ย่อหน้าโดยเว้นอีก 1 tab (อัตโนมัติ) หรือ 0.5 นิ้ว โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 การพิมพ์ให้ถือหลักการเว้นระยะหลังเครื่องหมายวรรคตอน ดังนี้

หลังเครื่องหมายทวิภาค (:) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายอัฒภาค (;) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายมหัพภาค (.) เว้นวรรค 2 ตัวอักษร (ยกเว้นหลังอักษรย่อ เว้นวรรค 1 ตัวอักษร)

หน้าเครื่องหมายไม่ต้องเว้นวรรค ให้พิมพ์ติดกับตัวอักษรหรือสระตัวสุดท้ายของคำ

เครื่องหมายยัติภังค์ (-) ให้พิมพ์ติดกับตัวอักษรทั้งข้างหน้าและข้างหลังเครื่องหมาย

5.2.2 การลงรายการครั้งที่พิมพ์

รายการครั้งที่พิมพ์ ให้อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บต่อจากชื่อเรื่อง และลงรายการตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป (พิมพ์ครั้งแรก หรือ พิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องลงรายการ) โดยมีรายละเอียดดังนี้

พิมพ์ครั้งที่ 2 = 2nd ed.

พิมพ์ครั้งที่ 3 = 3rd ed.

พิมพ์ครั้งที่ 4 = 4th ed.

พิมพ์ครั้งที่ 5 = 5th ed.

พิมพ์ครั้งที่ 6 = 6th ed.

5.2.3 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากหนังสือ

กรณีชื่อผู้นิพนธ์ คนไทยให้ลงชื่อ ตามด้วยนามสกุล และตัดคำนำหน้านามออก เช่น นาย นาง นางสาว Mr. Mrs. ตัดตำแหน่งทางวิชาการออก เช่น ผศ. รศ. ศ. และให้ตัดคำระบุดำชีพออกเช่นเดียวกัน เช่น นายแพทย์ แพทย์หญิง พันตำรวจโท ร้อยตำรวจเอก เป็นต้น

กรณีที่ผู้นิพนธ์เป็นชาวต่างชาติให้นามสกุลขึ้นก่อนตามด้วยอักษรย่อทั้งชื่อต้น ชื่อกลาง (ถ้ามี) โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่น (,) แบ่งชื่อสกุล และชื่อต้น

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์คนเดียว)

ชื่อ✓สกุลผู้แต่ง.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

เกษมชาติ นเรศเสนีย์. (2555). การบริหารองค์การในภาวะวิกฤต. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิกคอมเซ็นเตอร์.

ยุทธ ไกยวรรณ. (2548). วิธีวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

วรรณิ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Best, J. W. (1978). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper & Row.

- หมายเหตุ** 1. เครื่องหมาย✓แสดงว่าเว้นระยะ 1 ตัวอักษร หรือเคาะ 1 ครั้ง และในกรณีที่ขึ้นบรรทัดใหม่แต่ยังไม่สิ้นสุดการลงรายการ ให้เว้นระยะ 7 ตัวอักษร หรือใช้วิธีการตั้ง Tab ที่ 0.5 นิ้ว ก็ได้จะได้ไม่ต้องเสียเวลานับระยะ
2. เครื่องหมาย X ให้ใส่ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์สองคน)

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 1✓และชื่อ✓สกุลผู้แต่งคนที่ 2.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓
✓✓✓✓✓✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ยุทธ ไกยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2553). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Best, J. W. & Kahn, J. V. (1986). *Research in Education*. (5th ed). New Jersey: Prentice-Hall.

- หมายเหตุ** ให้ใช้เครื่องหมาย & แทนคำว่า and ในกรณีที่เป็นการลงรายการภาษาอังกฤษ

ตัวอย่าง (ผู้แต่งสามคน)

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 1,✓ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 2✓และชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 3.✓✓
✓✓✓✓✓✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุขโข. (2547). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.

Sadlack, R. G., Theodorson, G. A. & Stanley, J. (1992). *Social Research: Theory and Methods*. Chestnut: Hill Enterprises.

- หมายเหตุ** ในกรณีที่เมืองที่พิมพ์เป็นกรุงเทพมหานคร ให้ลงรายการเป็น กรุงเทพฯ

ตัวอย่าง (ผู้นิพนธ์มากกว่าสามคน)

ชื่อ✓สกุลผู้นิพนธ์คนที่ 1✓และคณะ✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
✓✓✓✓✓✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

จิรภา แสงเกษม และคณะ. (2545). การวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: พิทักษ์อักษร.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2545). ระเบียบวิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

Guy, T. J. et al. (1992). *Social Research: Theory and Methods*. Chestnut: Hill Dnterprises.

ตัวอย่าง (ผู้นิพนธ์ที่เป็นบรรณาธิการ)

ชื่อ✓สกุล.✓✓(บก.).✓✓(ปี.พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

สุเทพ บุญซ้วน. (บก.). (2545). *วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษาของไทย*. กรุงเทพฯ: ทีแอนด์ดีการพิมพ์.

Gootnick, D. E. (Ed.). (1984). *The Standard Handbook of Business Communication*. New York: The Free.

ตัวอย่าง (ผู้นิพนธ์ที่เป็นผู้รวบรวม)

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ผู้รวบรวม).✓✓(ปี.พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
✓✓✓✓✓✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท. (ผู้รวบรวม). (2547). *การวิจัยการตลาด*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

ตัวอย่าง (ผู้นิพนธ์ที่เป็นสถาบัน หน่วยงานราชการ)

ให้ลงชื่อเต็มของสถาบัน โดยเรียงลำดับหน่วยงานย่อยก่อนหน่วยงานใหญ่ ถ้าสถาบันนั้นเป็นหน่วยงานของรัฐบาล การระบุชื่อควรเริ่มต้นตั้งแต่ระดับกรมเป็นอย่างต่ำ

ชื่อหน่วยงานราชการ.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X). ✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *แนวทางการพัฒนาแรงงานในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549). *การพัฒนาอุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ พัชลิเคชั่นส์.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). *คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ*. ปทุมธานี: ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล.

5.2.4 รูปแบบการเขียนจากวิทยานิพนธ์ หรือปริญญาานิพนธ์

ตัวอย่าง

ชื่อ ✓ สกฤ. ✓✓ (ปี พ.ศ.). ✓✓ ชื่อวิทยานิพนธ์. ✓✓ ชื่อปริญญา. ✓✓ สาขาวิชา ✓ คณะ ✓
✓✓✓✓✓✓✓ มหาวิทยาลัย.

จิรพร สร้อยสุวรรณ. (2547). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของ
นักศึกษาชายในสถาบันราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธิดา สุขใจ. (2549). แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ: ศึกษากรณี
ส่วนโรงงานฟอกย้อม 2 บริษัท ยูเนียนอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำกัด (มหาชน).
ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการบริหารทั่วไป
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

นคร สำเภาทิพย์. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง
พื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นพพร ศุภพัฒน์. (2549). ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับผลปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน
ในสังกัดส่วนกลางของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

นพวรรณ อีร์พันธ์เจริญ. (2546). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมในสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

พวงเพชร พลทอง, นางลักษณ สมณะ และเผด็จ หงส์ทอง. (2553). การศึกษาพฤติกรรม
การเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

Kasemsri, K. (2005). **Participatory Communication in City Radio FM 96.0.**
Master of Science Thesis in Development Communication, Graduate
Kasetsart University.

Pongsophon, P. (2006). **Enhancing Thai Students' Scientific Understanding of
Evolution: A Social Constructivist Approach.** Doctor of Philosophy
Thesis in Science Education, Graduate Kasetsart University.

5.2.5 รูปแบบการเขียนจากหนังสือที่มีลักษณะเป็นการรวบรวมบทความ หรือหนังสือที่มีผู้นิพนธ์ประจำบท

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลผู้นิพนธ์ประจำบท หรือชื่อผู้นิพนธ์บทความ.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อบท หรือ
 ✓✓✓✓✓✓ชื่อบทความ.✓✓ใน✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
 ✓✓✓✓✓✓(หน้าของบทความ).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.
 แม้นมาส ขวลิต, กริช สืบสนธ์ และสมพิศ คูศรีพิทักษ์. (2539). หน่วยที่ 1 การสื่อสารกับ
 งานสารนิเทศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสาร = Communication 13202
 หน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 4). (หน้า 1-37). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

5.2.6 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากรายงานการวิจัย

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อรายงานวิจัย.✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.
 ดำรงค์ วัฒนา. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ:
 สำนักงานคณะกรรมการพลเรือน.

5.2.7 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากวารสาร และนิตยสาร

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลผู้นิพนธ์บทความ.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อบทความ.✓✓ชื่อเต็มของวารสาร.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓ปีที่(ฉบับที่): หน้าของบทความ.
 ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. (2555). สถานการณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย.
 วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 2(1): 1-10.
 Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research
 activities. *Education and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
 McCarthy, B. & Hagan, J. (1992). Mean streets: The theoretical significance of
 situational delinquency among homeless youths. *American Journal of
 Sociology*. 98(3): 597-627.

5.2.8 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากหนังสือพิมพ์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ., ✓วัน✓เดือน).✓✓ชื่อบทความหรือชื่อคอลัมน์.✓✓ชื่อหนังสือพิมพ์.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓หน้าที่ตีพิมพ์.
 นवलจันทร์ จินตนาพันธ์. (2546, 14 กุมภาพันธ์). ปรับหนี้เพิ่มแรงขับฟื้นเศรษฐกิจยั่งยืน.
 คมชัดลึก. หน้า 15.
 สัมพันธ์ พันธุ์พุกษ์. (2555, 8 ธันวาคม). สทศ. เดือนรีบสมัครสอบก่อนระบบปิด. *ไทยรัฐ*.
 หน้า 12.

5.2.9 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากรายงานการประชุม

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลของวิทยากร หรือผู้บรรยาย.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อเรื่อง หรือชื่อหัวข้อที่บรรยาย.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓ใน✓ชื่อรายงานการประชุม.✓✓ครั้งที่ประชุม.✓✓วัน✓เดือน✓ปี ที่ประชุม.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓(หน้าของเอกสารการประชุม).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

จิราพรรณ สำเภาทอง. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาล
 ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน การประชุมทางวิชาการ
 เสนอผลงานวิจัยและนิทรรศการ การวิจัยบัณฑิตศึกษาสู่การพัฒนาประเทศ. ครั้งที่ 2.
 29 สิงหาคม 2552. (183-188). สุราษฎร์ธานี: เครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบน
 และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วรกร คำสิงห์นอก. (2550). ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสร้าง
 พรรคการเมืองอย่างยั่งยืน. ใน การประชุมทางวิชาการเพื่อเสนอผลงานวิจัยเรียนรู้
 งานวิจัยขยายผลสู่ชุมชน. ครั้งที่ 3. 28 สิงหาคม 2550. (54-61). นครราชสีมา:
 สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

5.2.10 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์

ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง แผนที่ แผนภูมิ ฯลฯ ให้ระบุลักษณะของสื่อทัศนวัสดุเอาไว้ด้วย

ประเภทของสื่อทัศนวัสดุ

ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษ

[สไลด์]

[Slides]

[ซีดี]

[Compact Discs]

[ฟิล์ม]

[Film]

[ฟิล์มสตริป]

[Filmstrip]

[แผนที่]

[Map]

[แผนภูมิ]

[Chart]

[แผ่นใส]

[Transparencies]

[ภาพยนตร์]

[Motion Picture]

[รายการวิทยุ]

[Radio Program]

[รายการโทรทัศน์]

[Television Program]

[รูปภาพ]

[Picture]

[วีดิทัศน์]

[Videotape]

ฯลฯ

ตัวอย่าง กรณีที่มีชื่อผู้พิมพ์ หรือผู้รับผิดชอบ

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์.✓✓(ปีที่ผลิต).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ชนิดของวัสดุ].✓✓สถานที่ผลิต:✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓หน่วยงานที่เผยแพร่/ผู้ผลิต.
 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). แผนที่จังหวัดปทุมธานี. [แผนที่]. กรุงเทพฯ:
 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
 สมศิริ อรุณทัย. (2540). ลายเส้น. [รูปภาพ]. ม.ป.ท.
 สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2527). เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต.
 [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
 อรวี สัจจานนท์. (2539). เพชรน้ำหนึ่ง ชุดที่ 3 รักต้องห้าม. [ซีดี]. กรุงเทพฯ: เอ็มจีอี.
 เจริญศักดิ์ ปิ่นทอง. (2543, 20 กุมภาพันธ์). ตามหาแก่นธรรม. [รายการโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ:
 สถานีโทรทัศน์สีช่อง 9.

ก. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากต้นฉบับตัวเขียน

ตัวอย่าง

ชื่อผู้พิมพ์หรือผู้รับผิดชอบ.✓✓(ปี,✓วัน✓เดือน).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ลักษณะเอกสาร].✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓เลขทะเบียน. (ถ้ามี)
 หอสมุดแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). บาลีพระขุททกติกขา. [หนังสือโบราณ]. เลขที่ 3980/ก/1.

ข. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

1) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากฐานข้อมูลออนไลน์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปีที่พิมพ์).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ออนไลน์],✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ[Online],✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูล หรือแหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการ
 สืบค้นข้อมูล).
 Gsrcia, G. E. (1991). Factors Influencing the English Reading Test Performance
 of Speaking. [Online], Available: DIALOG(R) Item: EJ435642.
 (2005, 12 January).

2) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากฐานข้อมูลซีดี-รอม

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปีที่พิมพ์ หรือปีที่ทำการสืบค้น).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ซีดี-รอม],✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ[CD-ROM],✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูลซีดี-รอม.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้น).
 Arms, W. Y. (2000). Small Business. [CD-ROM], Available: ABI/INFROM,
 (2003, 12 May).

3) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากบริการสารสนเทศอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล✓✓(ปีที่พิมพ์ หรือปีที่ทำการสืบค้น).✓✓ชื่อเรื่อง✓✓[ออนไลน์],✓
 ✓✓✓✓✓✓✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ [Online],✓Available:✓ชื่อเว็บไซต์ หรือ
 ✓✓✓✓✓✓✓แหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปีพ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
 แผนกบริการค้นคว้าและวิจัย สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2554). **รูปแบบการเขียน
 บรรณานุกรม.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://library.bu.ac.th/help/libmanuals/other/Write_APA_Thai.pdf.
 (2555, 19 ธันวาคม).
 Computer Crime and Intellectual Property Section (CCIPS). (2003). **How to
 Report Internet-related Crime.** [Online], Available:
<http://www.cybercrime.gov/reporting.htm>. (2004, 17 January).

4) หนังสือออนไลน์ กรณีที่มีทั้งฉบับตีพิมพ์ และฉบับออนไลน์ให้เขียนเหมือน เอกสารอ้างอิงหนังสือที่ตีพิมพ์ตามด้วย วันที่สืบค้น ชื่อแหล่งสารสนเทศ และที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.✓
 ✓✓✓✓✓✓✓[ออนไลน์],✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ [Online],✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูล
 ✓✓✓✓✓✓✓หรือแหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
 สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
 (2555). **คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ.** ปทุมธานี:
 ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://acad.vru.ac.th/acad_guide_2555/acad_guide_2555_01.php.
 (2555, 10 ธันวาคม).
 Kizza, J. M. (2004). **Ethical and Social Issues in the Information Age.** (2nd ed.)
 New York: Springer-Verlag. [Online], Available:
<http://www.netlibrary.com/reader>. (2008, 4 February).

5) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงสองทอด

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้
อ้างอิงไว้ (Secondary Source) เขียนได้ 2 แบบ คือ

(1) การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น ธีรวุฒิ เอกะกุล เขียน
ตำราใน พ.ศ. 2543 ได้อ้างอิง Krejcie & Morgan (1970) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร
อันดับรอง ตามด้วยคำว่า “อ้างถึง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited” สำหรับเอกสาร
ภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับแรก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
 ✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์. อ้างถึง ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓ ✓✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี:
 สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. อ้างถึง Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970).
 Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and
 Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.

ประคอง วรรณสุต. (2538). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Best, J. W. (1978). **Research in Education**.
 (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.

ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์. อ้างถึง
 Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. (3rd ed).
 New York: McGraw-Hill.

วรรณิ์ แกมเกต. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Yamane, T. (1973). **Statistics: An
 introductory analysis**. (3rd ed). New York: Harper & Row.

(2) การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (Original) ที่ผู้อ่านนำมาอ้างอิงต่อใน
 กรณีหนังสือของ ธีรภูมิ เอกะกุล (2543) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ตามด้วย “อ้างอิงใน” สำหรับ
 เอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited in” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้ที่น่าผลงาน
 นั้นมาอ้างอิง ดังตัวอย่าง

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607-610. อ้างใน
 ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**.
 อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

Best, J. W. (1978). **Research in Education**. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.
 อ้างใน ประคอง วรรณสุต. (2538). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**.
 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. (3rd ed). New York:
 McGraw-Hill. อ้างใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ:
 สุวีริยาสาสน์.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed). New York:
 Harper & Row. อ้างใน วรรณิ์ แกมเกต. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทาง
 พฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5.2.11 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากจดหมายเหตุ คำสั่ง ประกาศ ระเบียบ

ตัวอย่าง

ชื่อหน่วยงาน.✓✓(ปี, วัน เดือน).✓✓ชื่อของเอกสาร.✓✓เลขที่✓ประกาศ/ คำสั่ง/จดหมายเหตุ/
ระเบียบ. (ถ้ามี)
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2549, 18 มีนาคม). ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ว่าด้วยการออกหลักฐาน
แสดงผลการศึกษา พ.ศ. 2549.
มหาวิทยาลัยบูรพา. (2548, 13 กุมภาพันธ์). ประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา เรื่องกำหนดการ
เกี่ยวกับการเรียนการสอนประจำปีการศึกษา 2548.
หอสมุดแห่งชาติ. (จ.ศ. 1206). จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3. เลขที่ 12.

5.2.12 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากราชกิจจานุเบกษา

ตัวอย่าง

ชื่อกฎหมาย.✓✓(ปี, วัน เดือน).✓✓ราชกิจจานุเบกษา.✓✓เล่ม✓ตอนที่✓หน้า✓เลขหน้า.
พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก. หน้า 1-24.
ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. 2549.
(2549, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 123 ตอนที่ 54 ง. หน้า 89-109.

6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเขียนหน่วยต่าง ๆ ควรใช้ระบบ SI และเป็นสากล ถ้าหากต้องการย่อหน่วย ควรใช้ตัวย่อเป็นภาษาอังกฤษที่ถูกต้องและเป็นสากล การใช้ศัพท์วิทยาศาสตร์ให้ยึดคำบัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน ชื่อสถานที่ต่าง ๆ ให้ใช้ตามประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี

การเขียนคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ หากต้องการทับศัพท์เป็นภาษาไทย หรือต้องการแปลเป็นภาษาไทย การแปลหรือเขียนทับศัพท์ครั้งแรกควรใส่คำศัพท์เดิมไว้ในวงเล็บต่อท้ายคำแปลด้วย ซึ่งถ้าคำศัพท์ใดที่ไม่ใช่คำศัพท์เฉพาะ ก็ไม่จำเป็นต้องขึ้นต้นด้วยตัวใหญ่เช่น “การเหนี่ยวนำ (Induction)” “เวเบอร์ (Weber)” และเมื่อต้องการใช้คำแปลเดิมซ้ำอีก ให้ใช้ภาษาไทยโดยไม่ต้องใส่ภาษาอังกฤษกำกับ

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขเรื่องที่ยังมีข้อผิดพลาดแต่จะเห็นสมควร
ในกรณีที่ยังเป็นจะส่งต้นฉบับที่แก้ไขแล้วกลับคืนผู้เขียน เพื่อความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Office of Academic Promotion and Registration,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180
โทรศัพท์: 0-2909-1432 E-mail: tabianvru@hotmail.com Line ID: @332iebik

<https://acad.vru.ac.th>
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var>